

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



JOHANNIS MESSENI  
S C O N D I A  
ILLUSTRATA,

*Sen*  
CHRONOLOGIA DE REBUS SCONDIÆ  
*Tàm Ecclesiasticis quàm Politicis,*  
ab Anno CHRISTI MDXCII. ad MDCXII.

*Inter*  
POTENTISSIMOS SUECIÆ REGES,  
SIGISMUNDUM & CAROLUM,  
gestis.  
TOMUS VIII.



STOCKHOLMIÆ,  
Typis OLAVI ENÆI, ANNO CHRISTI M. DCCII.

PROGRAMMA.

Quàm magni meritò putatur esse  
Momenti, sine classici tumultu  
Res, acquirere regios honores,

Regum, CAROLE, stella Suecicorum,  
Exemplo patefit Tuo fat orbi:

Nam si pax Tibi scepra contulisset,  
Quàm felix Patriæ throno fuiffes

Ufus; Patria quàmque Te regente  
Felix, heu dolor, extitiffet omnis!

Cùm donis decoratus univerfis  
Regum florueris. Sed in tumultu

Tanto, dotibus haud licebat uti.  
Martis præcipuè micabat aufum,

Et quæ concomitantur arma dotes,  
Perpes quæ Tibi nomen appararunt,  
Aurato calami stylo exarandum.



## CHRONOLOGIÆ SCANDIANÆ TOMUS OCTAVUS.

**A**Nno M.D.XCII. Regius post  
biduum obitus primò in vulgus emanavit,  
& interim Regina Gunila, sibi & filio prospectura,  
opes, nobilioremque mariti suppellectilem, ex castro  
in oppidum quantocius deportatas sedulò accumula-  
vit; Deinde missò ad Carolum Ducem, XIX. No-  
vembris die, Petro Jonæ, stabuli Regii Magistro, de morte ipsum, Tel-  
gæ morantem, fecerat Regis certiozem. Qui proinde actutum advo-  
lans Stocholmiam, cum præsentibus ibi Consiliariis, Claudio Bielche ac  
Georgio Possè, sicut etiam Olavo Svercherio Secretario, & Simone Phar-  
macopæo, graviter exposulavit, quòd non ità tempestivè sibi fratris  
cum morte colluctantis indicassent imbecillitatem, ut ipsi antè obitum  
congressus, ad testamentum condendum, & melius de negotiis regnì  
omnibus disponendum, hortari eum potuisset. Nec minus acerbè vi-  
duam compellavit Reginam, propter expilatum nimis avarè Cimeliar-  
chium & spoliatum vestiarium, Regiumque haud pro dignitate orna-  
tum funus. Ac licet his, sicut & aliis de causis, mandaverit, ut castro  
illa migraret, tamen imperterrita remansit, donec marito parentasset.  
Verùm Carolus pullo mox habitu assumpto, Regis etiam tectis luctum  
induxit; Captivos utriusque ordinis Ecclesiasticos nimirum & Politicos  
ex vinculis eduxit, pristinâ donatos libertate, non autoritate, præter  
illos quinque Regni Senatores. Enimverò recordans se gratiam ipsi-  
suam, antè sesquiannum sponondisse, & non ignorans, fratrem aliquanto  
ante obitum tempore offensam iisdem condonasse, hancque Regem Si-  
gismundum illis à parente clementiam impetrasse, & collaudasse, voca-  
tos Stocholmiam, Hogenschildum Bielche, Gustavum Baner, Ericum  
Sparre, Stenonem Baner & Thuronem Bielche, gratiæ, officio ac bene-  
ficio restitutos pronunciavit.

Quandò etiã reliqui Senatorum, illuc acciti, promptè conflu-  
xerant, & jussu Principis, residuam Regis suppellectilem fideliter perlü-  
stratam, in catalogos retulerant, Regi Sigismundo hæredi, & cohæredi-  
bus

bus propediem communicandos. Inprimis autem proprium ablegat Dux Carolus fervitorem in Poloniam, nomine Petrum de la Colle, Regi de parentis obitu significaturum, deque aliis quibusdam negotiis consulturum. Deinde XXV. Novembris Johannem Kranchium, demortui fratris Secretarium illuc similiter expediens, fidam spondet operam novo Regi, in administrando Sueciæ Regno, donèc ipsimet advenire liceret, & hujus suscipere gubernationem, integrum esset; Quando jura privilegiaque, sibi & ordinibus Regni cæteris vicissim ab illius Majestate citrà tergiversationem confidit roboratum iri. Præterea cum non consultum videretur, ut regiæ diu prorogentur exequiæ, & præsertim ad calidiora ætatis tempora, illarum suadens maturationem, tempus exquisit, ipsiq; si non posset interesse, ut misso tempestivè Legato, parentationem absolveret. Demum Regi Sigismundo in memoriam revocat, promissum parenti non ità pridem factum, de promovenda inter Suecos & Moscos transactione, flagitatque ut Polonorum fretus auxilio hostem ad pacem, vel prolixiores nobiscum inducias, quantocius faciendas, permoveret. Porro ante hujus abitum tabellionis, Princeps magnoperè subveritus, nè Rex Sigismundus, à Polonis super Estoniæ Ducatu Lithuanianæ incorporando, vehementius modò compellatus, majorem quam hactenus illis faceret illius obtinendæ spem provinciæ; Velut etiã literaria hoc de negotio Regis Sigismundi obligatione, cautioneque, ante quadriennium obfignatis, animatus, harum vigore mandavit Estoniæ Castellanis, ut etiam si Regias Poloni literas, violenter extortas, super Estoniã suo dominio assignanda, præsentarent, ipsis tamen Provinciæ munitiones & ditones, nullatenus prodendas intelligerent.

Ideoque per nominatum antea tabellarium illius Majestati de hac re simul perscripsit, orans nè illam finistrè interpretaretur, nec fideret delatoribus, aut prius ex Poloniã discederet, quàm suis in absentia rebus optimè foret prospectum, & in pacificationis negotio inter Suecos ac Ruthenos, Polonis sequestribus, aliquid esset effectum, prout relatione Johannis Kranchii, exactius ista foret aliaque Rex cogniturus, regni negotia; Cujusmodi simul esset illud, de moneta nobiliore cudenda, & ignobiliore abroganda. Cæterum Comes Axelius, propter mandatum Ducis, Estoniæ præsidibus datum illum vocans in suspicionem affectati diadematis, cæpit Vestrogotos admonere sponsionis Regi Sigismundo frequenter factæ, ad rebellandumque Ducis Caroli dominio commovere. Unde Princeps commotus, Comiti velut patriæ perturbatori minatur pœnam, nisi quantocius hujusmodi seponeret factiones, ad reliquumque se conferret Senatum Stocholmiam, quò sæpius esset antea citatus. Verum ille non confidens adversario, in Poloniam festinat, protectorias Regis nactus literas, domum indè remeat.

Interea Dux subveritus nè Rex Sigismundus ipsum Vestrogothiæ, aut Finlandiæ, designaret Governatorem, & Comes ità graviores ibi tumultus concitaret, Rectoribus ac Prætoribus istarum mandat regionum, ut licet hujusmodi ornatus potestate rediret; nullam tamen ipsi obedientiam exhiberent.

Cæterum paucò ante mortem Regis Johannis tempore, Olaus Gustavius, Baro à Torpa, enormium accusatus criminum, & judicio respondere non dignatus, seu potius non ausus, cum intelligeret se propterea Ducis jussu captivandum, profugit etiam ad Regis Sigismundi gremium: ubi simul cum Axelio suo amitino, multis Ducem onerat criminibus. Cui tales Rex dederat protectionis literas, quod in judicio compe-

petenti ad objecta sibi flagitia esset responsurus, post suæ Majestatis in patriam reditum, & interim fide hujusmodi publicâ gavifurus.

Alii verò Senatores qui cum Axelio in Regis demortui & Caroli Ducis fuerant indignatione prius constituti, ast nunc gratiæ restituti pristinæ, videlicet Gustavus Baner, Ericus Sparre, Steno Baner, & Thuro Bielche, suam Principi gratitudinem pro tanto liberationis beneficio declaraturi, Stocholmiæ XIV. Decembris illi suis promittunt literis, quod commodo illius Celsitudinis fidelissimam navaturi essent operam, incommoda & detrimenta, periculaque omnia, quantum ipsismet foret possibile sedulò averfuri, salvo tamen in omnibus articulis juramento, quo Regi essent Sigismundo, juxta hæreditariæ jura successione obligati.

Hactenus præterea Rex Sigismundus, de paterno non adhuc factus obitu certior, XVII. Decembris missò ad patruum Jacobo Claudio, Barone ab Aminne, significat sibi parentis innotuisse infirmitatem, & propterea si quid humanitus illi accideret, quod tamen in plurimos adhuc annos prorogari ex animo cuperet, se primo vere patriam adire omnino decrevisse; Interea verò ut Dux regnum gubernare, tumultus in eo quoslibet pacare, & offensas omnibus condonare, quò postmodum adveniens, tranquillam inveniret patriam, haud gravaretur, summo-perè obsecrat. Quas licet primò nancisceretur literas Dux Carolus XIII. Januarii, anno sequenti, nihilominus tamen interea, sicut etiam à fratris obitu, manum Regni gubernaculo admovit, quod Dux Johannes ob ætatem minorennem regimini non foret idoneus, ac demum quod Rex Johannes superstes, se ad regiminis consortium admisisset.

Huic itaque muneri Dux porrò satisfactorius, cum ex internuncio nuper in Russiam expedito, his diebus reversò, comperisset Moschum denique transactioni consensisse, Commissarios Senatus consilio delectos ad locum in regnorum limitibus tractationi destinatum, cum necessaria agendi potestate ablegavit. Deindè Majestati Regiæ minus conveniens esse considerans, ut fratèrum diutius in angusto, licet angusto jaceret funus conclavi, propterea primariis Regni Ordinibus Stocholmiam advocatis, illud XXXI. Decembris, ex Regio triclinio, in sacellum acropolis inferius, tali curavit pompâ deducendum: Primò incedebant Scholastici & Ecclesiastici, cantum occinentes lugubrem. Hos sequebantur bini Marschalci, nempe Regis defuncti, & Ducis Caroli. Tertio gradiebantur loco XII. adolescentes, genere Comites & Barones. Quarto, XLVIII. nobiles viri procedebant ordine terni. Quinto honorarii, Regis ephœbi. Sexto, Regium funus, eximio conditum sarcophago & magnifico impositum feretro, gestaverunt IV. Consilarii & XVI. de reliquâ optimates nobilitate; sed umbellam feretro impendentem, quatuor Procerum sustinuerunt. Septimò, Paternum immediate comitabatur funus, Dux Johannes solum quadriennis, ipsumque manu ducebat avunculus præ-nobilis vir, Axelius Bielche. Octavo, Serenissimus Dux Carolus, quemponè sequebantur tres ipsius Celsitudinis Cubicularii. Nonò, Senatores Regni & Ducatus. Decimò, Regina Gunila vidua defuncti Regis mœstissima, per Johannem Frisiæ Orientalis Comitem, Gustavique Regis ex filia nepotem & Claudium Bielche Regni Senatorem, sororis maritum, deducta. Undecimò, Catharina superstes Regis Gustavi vidua, habens ductores utrinque Arvidum Gustavium fratrem, & Christophorum Schenck, Barones. Duodecimò, Sophia Regis Johannis soror & Magni quondam in Saxonia Ducis vidua, utens Comitibus, Erico Abrahamio & Johanne Oxensternio, Regni Consiliariis. Decimò tertiò, Christina principis,

Sudermannici conjux, quam Christophorus Frisæ & Carolus Thiustia Comites manu tenebant. Decimo quarto, Catharina Ducis Caroli filia, hancque Axelius Ryning & Lutbertus Caverus ducebant. Deinde nobiles matronæ & virgines, pro dignitate gradiebantur; Tandemque Senatus, populusque Stocholmensis, agmen claudebant, quod utrinque palatina Regis demortui cohors, bipennibus inversis, stipaverat.

Sic autem perlato in facellum funere, M. Olaus Vefmanniæ Præsul ex suggesto concionem habuit, in quâ tandem copiosè admodum in laudes Regis defuncti excurrerebat; nec ulla clarissimo & charissimo Principi affingebat.

Sed funebri Regis Suetici pompâ tantisper omisâ, funestum Demetrii in Russia Principis, commemorabimus interitum. Erat ille, prout Tomo priori indicaveram, Johannis Basilii filius postremo genitus, & frater Theodori qui successerat in dominio Russia parenti; Atque cum hic regimini minus esset idoneus, in eo fruebatur administrando, cujusdam Boritii Godonovii operâ, hominis callidissimi & ambitiosissimi. Qui oportunam sibi occasionem patriæ sceptrum occupandi oblatam considerat, quod Theodorus nullos ex conjugè infœcunda hæredes suscepturus videretur; nec ea repudiata, ducere alteram permetteretur. Velut etiam quod fratrem ipsius Demetrium in ephebia constitutum trucidare machinaretur, nec scelus sibi effectum difficile futurum arbitraretur. Ac propterea istud non diutius prorogandum ratus, quosdam Demetrii servitores, muneribus corrupit, ita quod suam illi pollicerentur operam, in patrando hujusmodi flagitio. Atque ut commodius nefario satisfacerent promissio, flammam Uglicensi oppido, ubi Princeps commorabatur, noctu subjiciunt, & ipsum ad incendii promovendam suâ facilius præsentiam extinctionem progressum sceleratè occidunt. Verùm contrariæ assertores opinionis Poloni, asseverant beneficio tutoris seu educatoris, Demetrium evasisse mortem, locoque illius quendam figurâ & staturâ persimilem, sacerdotis filium ibi trucidatum ac tumulatum fuisse; Ipsum porro Demetrium, in quodam postea Cœnobio ignotum adolevisse, & consilio demum tutoris Poloniam adivisse, auxilii gratiâ postulandi in Godonovium, post Theodori obitum Russia dominium sibi nullo jure vendicantem, quemadmodum ex operis progressu constabit.

Anno MDXCIII. Ordines secundum Regii funeris translationem, ad alia conversi negotia reipublicæ, ac inprimis Dux Carolus, & amplissimus Regni Senatus, postridie, nimirum Calendis Januarii, Stocholmiæ congressi fœdus hujusmodi pangunt; Quod cum Princeps Johannes, cui fratris in absentiam Sueciæ regimen incumbere, huic propter teneram nimis ætatem non esset idoneus, Patrum utriusque Carolum Ducem, velut seniore in familiâ Regiâ, & sub tali rerum statu aliis propinquiore gubernaculo patriæ moderando, consilarii agnoscerent in absentiam Regis Sigismundi pro Regni Gubernatore, ac ipsi propterea omnem deferrent obedientiam, promitterentque in iis negotiis, quæ in gloriam Dei Præpotentis, Augustanæ conservationem religionis, & defensionem juris Suetici, privilegiorumque, ille unanimi cum ipsis consilio, concluderet, ita tamen, ut juramentum, quo Majestati essent Regiæ, cum aliis regni ordinibus, obligati, nullatenus violaretur. Viceissim porro Dux Senatui spondit, quod in majoris momenti negotiis Reipublicæ, nihil profus vellet, illo inconsulto, decernere, & quidquid conjunctis animis & suffragiis liberis, ita constitueretur, conjunctis

ctis etiã cum eo viribus , paratus esset defendere. Talia cum Duce pacta modò iniverant, Nicolaus Gyllenstern , Ericus Gustavius, Gustavus Baner, Ericus Sparre , Claudius Bielche , Steno Baner , Thuro Bielche, Ericus Abrahamius , Benedictus Ribbing, Gustavus Oxenstern , Gustavus Biornsonius & Georgius Possè , Sueciã Senatores.

Isto autem posito Regiminis fundamento , & reliquis Ordinum advocatis , cum his prima suscipitur consultatio de religione , quo videlicet pacto ipsis odiosum Liturgiã usum , ex Sueticis liceret Ecclesiis, commodius extirpare , & pristinum Augustanã Confessionis, in easdem postliminiò revocare exercitium ; Sicut etiã, quomodo omnem penitus occasionem dogmati præscinderent Catholico , nè amplius patriã obtruderetur. His igitur de rebus post multos ultro citroque discursus, generali placuit decreto, totum ubique Liturgiã exercitium , & quidem ante Regis adventum Sigismundi , velut illi faventis , ast Catholicã doctrinã adhãrentis , & hanc procul dubio, patriã obtrudere molientis, penitus abrogare. Atque pro hujusmodi religionis instauratione, concilium quantocius publicare , in Martio Upsaliã celebrandum ; Ubi simul Archiepiscopus esset nominandus , Evangelicã propugnator religionis, quo Suecana diu nimis caruisset Ecclesia , suo cum detrimento.

Horum verò ignarus Rex Sigismundus , & factus modò literis patrui gnarus paternã mortis , IX. Januarii Ordinibus Sueciã perscripsit, eam summoperè deplorando ; promissã illos obligationis admonendo ; & sermonibus quorundam occurrendo , qui parum fidei memores forsitan , spargerent quod modicum de patriã foret sollicitus, & quamvis esset, tamen nihil efficere suã posse ipsum sollicitudine , nec in Sueciam pro arbitrio , integrum esse illi accedere ; Sicut etiam ubi adveniret , non boni multum ab eo Sueonibus expectandum , & præcipuè in causã religionis , illique protinus hinc in Poloniam remeandum, quam non ita pridem Regno prætulisset hæreditario , & potius suscepisset. Enimverò proxima se venturum æstate in patriam , & tum incolis , Ecclesiasticis & Politicis , quãlibet confirmaturum privilegia; nulli aliam obtrusurum religionem , quam quã annis in Suecia nonnullis viguisset , religionisvè nomine odio neminem , vel amore habendum ; Ast liberum cuique religionis arbitrium sine hujusmodi affectu, relinquendum. Protestabatur deindè quam illibenti suscepisset animo sceptrum Poloniã , id Deo inprimis velut cordium scrutatori , & hominum plurimis in Sueciã probè cognitum esse ; & nihilominus tamen duas potissimum ob causas , Polonicum capescendo diadema , patriã commodis , gratificari voluisse. Quarum prima esset quod alias magnoperè fuisset metuendum, nè Moscus vel alter minus Suecis amicus , sceptro potitus , patriam tot armis obrutam , Estoniã & Finlandiã spoliaret ; Verum ut ipsemet gubernaculum adeptus Poloniã, contra hujusmodi hostium molitiones Sueciam adjuvaret , & votis eventum itã hæctenus respondisse , ut Moscus propter istud inter Suecos ac Polonos, vinculum amicitia , nefariis suis non rarò frustratus sit conatibus in Sueciã perniciem directis, novaque insuper Polonorum Legatione ac exhortatione provocatus , tandem consensisset pacisci cum Sueonibus. Atque cum tractatio nunc ferretur inter Suecos & Moschos , suorum porò causã haud se defuturum , ut tandem patria , diuturnis nimium gravata bellis , & his liberata sub pace optatissima longissimaque suaviter admodum respiraret.

Sed alteram suscepti apud Polonos diadematis esse causã , perhibet



bet Rex Sigismundus, quod misertus patriæ oneribus, bellis propemodum obrutæ, voluerit pondus nonnihil absens sublevare potius, quam præsens, quotidianas exigendo necessitates, aggravare. Cæterum quandoquidem intelligeret, percharum sibi patrum Ducem Carolum & Regni Senatum, gubernaculo in suâ absentia paratos affidere, & obligatos se Ordinibus, ut præfatis obtemperent interea rectoribus, in iis omnino rebus, quas ad Suæ Majestatis emolumentum imperarent, ferio mandare. Nec multo post tempore ad Regem venerat Johannes Kranchius, cujus relatione, seu potius Comitis Axelii narratione, cum Rex Sigismundus intelligeret patrum nuper prohibuisse Smalandis, Vestrogothis, Finnonibus & Estonibus, ne regiis obtemperarent literis, neque Ducis mentem aliter percepisset, quam quod nonnullam moliretur rebellionem, quosdam optimatum sibi fideliorum, arcium in Suecia designat Castellanos, & suo his mandat diplomate, ut protinus munitio- num susciperent tutelam. Quibusdam quoque Estonum, similiter perscripsit; Sed in Finlandiam ablegavit Johannem Sparrium, ut juramentum fidelitatis susciperet ab incolis, & pari modo prospiceret actutum provinciæ munitio- nibus.

Hæc prima inter Regem Sigismundum & Ducem Carolum, discordiæ fuit sementis. Attamen dissimulans pro tempore Rex indignationem, XXX. Januarii per Johannem Kranchium, patruo rescripsit amicissimè, & significans tantum se novos destinasse arcibus Regni Castellanos, eâ quidem intentione, ut si prioribus à parente deputatis aliquid interim accideret humanitus, tumultus in provinciâ non orientur, obsecrat, ut nominatos ad arces dirigeret. Deinde flagitat, ut Olaus Suercherius quamprimum sibi mitteretur, & cum illo paternæ inventarium supellectilis, certusque simul catalogus, quantum ex annuis esset proventus adhuc residuum, & quantum hactenus expensum, ut inde, quid in promptu, & quid pro suo necessarium adventu intelligeret ac disponderet. Quanquam alia esset longe Regis intentio, nempe ut cognosceret; an vera esset quorundam narratio delatorum, afferentium proventus Regni à Duce fraudulenter abalienatos. Verum quoad Legatos, quos in nuperis patruus literis asseruisset eò propediem expediendos, ibi non necessarios respondit Rex, cum Ordines Poloniæ, suæ in patriam reversioni haud reluctantes, fidelitatem absenti pollicerentur, & faustissima quæq; abiturienti, comprecarentur. Sicut neq; hujusmodi necessariam propter Sueciæ negotia legationem; Siquidem veris initio, proprium huc missurus esset Legatum, & hujus operâ quælibet dispositurus; Aliquos tamen Senatorum & Nobilium cupere ut sibi occurrerent Dantischi, decenterque susciperent, per mare deducendum, Sueticâ navium classe quam vellet ornatissimam, & circa Julii Calendas Gedani præsentem.

Atqui post hujus abitum tabellionis, Rex mutatâ sententiâ, consultius esse depræhendit, ut Orator Sueonum in Conventu Ordinum imminente Varfaviæ comparens, suam promoveret reversionem. Itaque per Henricum Nykirchium, iterum patruo scribit, ut eam demandaret Legationem Thuroni Bielche, & Olao Suercherio, in Comitibus deponendam Varfaviæ, altera Maji die inchoandis, quod ea indixisset, propter suum ad Sueones reditum, à Polonis impetrandum.

Sed Carolus antè has literas, nactus priores, istis se accommodat, & Olavum Suercherium illuc ablegat, per quem sua Regi obsequia defert paratissima & fidelissima, nihil addubitans, quin illius Majestas, ubi rediret in

in patriam, quælibet incolis jura & privilegia, religionisque exercitia Evangelicæ, esset confirmatura. Secundo admonet, ut ita reditum in Sueciam maturaret, nè Poloniam in absentia amitteret. Tertio, cum Poloni hac provocati occasione, diu expectata, suam fortassis modo renovaturi essent petitionem super Estonia, suadet, ut eam penitus rejectâ, Polonos conaretur permovere, ad pangendum in Moschum fœdus cum Sueonibus. Quarto, consulit Regem de provisione, habitationeque, Duci Johanni & hujus matri viduæ Reginae, assignandis. Quinto petit, ut sibi liceret ex Regni proventibus, mutuatae quondam Regi Johanni pecuniæ, solutionem percipere. Sexto persuadet, non displiciturum ejus Majestati, quod permissum Ordinibus, pro concordia religionis instituenda, Concilium mense Martio Upsaliae frequentare; Velut etiam quæcunque in eo essent decreta, Regem deinceps benevolè confirmaturum. Septimo, idem confidit de constitutionibus Calmarnensibus, postquam essent imprimis nonnihil emendatæ, locupletatæ, & ab Ordinibus approbatæ. Octavo, non dubitat Regiæ satisfactum voluntati, quod Senatorum quidam libertati, gratiæ, & potestati consuetæ essent restituti, cum illos apud parentem Rex Sigismundus ipsemet sedulo promovisset, & nuper pro ipsis sibi scripisset; Proventibus tamen assignatis, non nisi ex arbitrio & beneplacito Regis fruituros. Nonò, graviter de fuga Comitis Axelii conquerens, ipsum varii criminis accusat, & obsecrat nè sermonibus illius fideret, vel ullam in Vestrogothiâ, seu Finlandiâ alibive demandaret commissionem, seque illarum incolis regionum perscripisse fatetur, nè hujusmodi obtemperarent Regis mandato, quod vergeret in patriæ detrimentum. Decimo, longè gravioribus onerat criminibus, Olausum Gustavium, orans nè Rex ullum homini tam facinoroso præberet refugium. Denique flagitat, nè fidem haberet malevolis quorundam hominum sermonibus, sed relationibus crederet Olai Suercheri velut fide dignissimis.

Ita fuerat persuasus Princeps Carolus de isto homine versutissimo, qui tamen ad Regem profectus, calumniis multifariis & nefariis causam Ducis prorsus obruebat, & postea reversus inde, omnia Regis Sigismundi consilia Duci Carolo prodebat, diabolum potius agens quam hominem, seu internuncium. Sed valeat ille versipellis, non memoriâ, nec historiâ dignus; Et nuncius Regis Sigismundi modo Romam expeditus, prodeat, per quem ille Clementi VIII. de morte significaverat parentis, & sua in Sueciam profectio, inque throno patris successione. Quando etiam Cæsarem super iisdem fecerat rebus certiore, & uterque tam Pontifex, quam Imperator, Legatos mittere decreverunt. Cæterum hætenus Commissarii Sueonum, cum Ruthenicis colloquentes, licet sedulam navarent operam paci perpetuæ nobis impetrandæ; tamen mense Februario, biennes solum inducias obtinuerunt, ita quod interim Calendis Octobris, denuò illos essent conventuri, deque stabili pace constituenda, porro tractaturi. Nuncio autem de illa in Sueciam perlato, novis Dux & Senatus literis, quibus cum fuit missus, Petrus Erasmus, Moschum ad hujusmodi transactionem condicto tempore ineundam, serio hortantur. Nec suas tanti apud ipsum ponderis futuras, quanti Sigismundi Regis, Dux Carolus probè intelligens, Regi suarum destinat apographum, & flagitat ut eodem, vel alio tenore, in Russiam quoque non gravaretur perscribere; Velut etiam aliis huc directis significaret literis, quomodo de parentatione & coronatione esset disponendum, ac quando in patriam esset certò expectandus.

Præterea Johannes Sparrius, longinquum emensus iter hæctenus, & Finlandiam hoc tempore ingressus, primarios incolarum, nobiles & plebeios convocat Abogiam, hucque alacriter convolantes, Regias inprimis auscultant libenter literas, quibus veteres immunitates & religionis libertatem cuique Rex Sigismundus pollicebatur, ac Finnonos hortabatur, ut memores obligationis olim datæ, fideles sibi, velut legitimo & proximo Suetici diadematis hæredi, permanerent, fidemque juramento sponderent. Nec Regis voluntati ullatenus reluctati, in castro Abogenfi, IV. Martii die, fidam inprimis subjectionem sanctè promittunt Regi Sigismundo; Deindè foedus quoddam feriunt, de mutuo in necessitate contra quoscunque Regis adversarios subsidio animosè ferendo, & simul concludunt, nullum fidei suspectæ in arces provinciæ intromittendum. Hic etiã non pauci Sueonum fuerant simul, quos inter Carolus Gustavius erat potissimus. Ast Finnonum præcipuus fuit Claudius Flemmingius Regni Consiliarius, Marschalcus & Archithalassus.

Quamobrem licet Finnonos ad Concilium essent Upsalense vocati, tamen quod Regi non illud placere intelligerent, comparere noluerunt. Sueones verò & Gothi obtemperarunt citationi, ac primariis horum Ecclesiasticis Politicisque nobilibus & ignobilibus, cum Duce Carolo & Senatu Regni congregatis, Upsaliæ, inchoatur Concilium. In quo primum M. Nicolao Bothniensi Præsidi, Confessio Augustana ventilatur; de quibuslibet in ea fidei articulis disputatur, peroratur, & concionatur; tandemque unanimi præsentium assensu, comprobatur. Deindè Liturgia in scenam producta, refutatur & condemnatur, hujusque fautores, sectatores & defensores, catervatim præsentati, accusati, ad discepcionem provocati, errorisque damnati, culpam deprecantur, & nihilominus non pauci Clericorum beneficiis privantur, quorum unus fuit M. Petrus Paulinus, Stocholmensium parochus, huicque subrogatur M. Ericus Schepperus. Atque ut nullum prorsus vestigium Liturgicæ ac Catholicæ religionis in Ecclesiâ remaneret Suecana, Sacramenti elevationem, & quasdam circa baptismi administrationem ceremonias, velut exorcismum, vestem candidam, salem & cereum, cum aliis plurimis, Concilii ordines abrogarunt; Ideoque necessarium demonstrarunt, ut Ordinantia seu Agenda & Missale ab hujusmodi emundata veterum ritibus ac emendata, quamprimum prodirent.

Concludunt etiam & cudunt, quandam Augustanæ Confessionis Epitomen, quam cum decreto Concilii, & veterum Conciliorum, Patrumque symbolis, quorum esset unum S. Athanasii, typis postea subjiciunt. Verum XV. Martii, communibus omnium suffragiis, fuit M. Abrahamus, Hamburgi adhuc exulans, Archipræful Regni designatus, & domum solenniter revocatus, postquam annis XIII. gravissimas in exilio passus esset ærumnas. Decreto tandem Princeps Carolus, Senatus, Procerum alii, Nobiles, Episcopi, Professores, Parochi, Sacerdotes reliqui, Aulici, Consules urbium, & præsentium universi subscripserunt, eo quidem tenore ac rigore, quod nemo alterius religionis, quam Evangelicæ, in regno esset ullibi locorum tolerandus. Ad absentes verò in quamlibet Regni provinciam, cum decreto Concilii, sunt quidam ex Clero fideliores missi, qui colligerent subscriptiones, & recusantes proderent, pro schismaticis ac hæreticis postea habendos & plectendos. Ecclesiasticis igitur negotiis Upsaliæ consummatis, Ordines Politicis se accinxerunt, ac inter alia concluderunt, ut nulla fieret ad

Regem appellatio in Poloniam, nec ulla Sueticarum ibi causarum examinatio, vel judicatio; liceret nihilominus appellare, sed ad Regem domi præsentem, & intereà executionem appellationis esse suspendendam.

Utrique autem decreto esset Rex Sigismundus, antequam Sueciæ consequeretur insignia, citrà ullam tergiversationem, excusationem vel exceptionem, omninò subscripturus, alias illis haud potiturus. Verum licet Ordines in conventu & Concilio Upsalensi, rebus ità suis bellissimè, sibi viderentur prospexisse; tamen adversarii non modicam indè calumniandi ansam arripuerunt, & præsertim à religionis decreto, asseverantes, ipsum satis indicare, quod velut quondam Rex Johannes suis niteretur statutis regno Papismum obtrudere, suam quoque molitionem exordiretur ab Ordinantiæ & Missalis reformatione, ità Ducem Carolum placito Upsalensi, Sueonibus Calvinismum. Nec curarunt quod in actis Concilii & Ducis epistola illis præfixa, contrarium expressè contineretur. Cæterum eo temporis intervallo Johannes Kranchius ad Carolum VIII. Aprilis reversus, post XV. dies, subsequenter conspicit in Suecia Henricum Nykirchium. Postridiè verò, nimirum XXIV. Aprilis, rescribens Dux per eundem, protinus ex voluntate Regis remissum, spondet Legatum eò transmissum iri quidem, sed comitiis, ob temporis spacium nimis angustum, ibi nequaquam affuturum; Atque cum Olaus Svercherius illuc abiret, & nullam Georgius Palmerius, sicut neque Jonas Petrius, haberent hujusmodi rerum experientiam, sibi non suppetere, quem cum oratore mitteret Secretarium. Classem porrò tempestivè Dantisci occursum, dummodo certum præsciret Regii adventus diem. Admonere tamen se Regiam Majestatem, prout antea, nè ullatenus ex Poloniâ discederet, priusquam ità quævis ordinasset negotia, quod nullam ibi formidaret in absentia tumultuationem vel sui exclusionem; Proindè ut melius hac in re consuleret ipsius Majestati, se cupere conditiones videre, sub quibus abeundi licentiam Poloni vellent Regi concedere.

Deindè Legato in Poloniam quantocius expediundo se Princeps accingens, XXVI. Maji, Thuronem Bielche, idoneis stipatum comitibus, illuc ablegavit, & ipsi mandavit, ut firmissimam à Rege Sigismundo cautionem acciperet, antequam indè discederet, quod Ordinibus privilegia confirmaturus, & eandem religionis permissurus foret libertatem, quæ Gustavi ultimo, & Johannis primo regiminis tempore in Suecia floruisse, sicut etià, ut suaderet Regi, nè pluribus comitatus adveniret, quàm tenuis hoc tempore conditio Regni pateretur. Prætereà quandoquidem Calendis Octobris cum Ruthenis colloquium esset habendum, ut Regem consuleret Legatus, de personis eò destinandis; nostris ibi rebus promovendis, & simul peteret, ut Regis instinctu Poloni Moschum permoverent ad transigendum tolerabilioribus nobiscum conditionibus. Verum enimverò ad Calend. Maij confluxerant Ordines Varavia, quando & Legatus Clementis VIII. Franciscus Mala-Spina, Episcopus S. Severini eò adveniens, proluxâ oratione Regi Sigismundo gratulatur in throno successionem paterno; ad Catholicæ propagationem religionis magnoperè hortatur, & XXX. aureorum millia, teste Jacobo Typotio, pro ista in Sueciam expeditione, Pontificis nomine Regi largiebatur. Nec multo post tempore, ibidem Orator comparuit Imperatoris, qui fermè in eandem peroravit sententiam, quâ nuper Pontificis; & cum paucis ante diebus, filiam Regi Sigismundo conjux genuisset, Annam Mariam, hanc pri-

mogenitam loco Cæsaris de sacro ille levavit fonte quâ par fuerat solennitate.

Postea in Conventu Ordinum Sigismundus Rex Cancellario procuratore flagitat licentiam ad Suecos remeandi, quam ideò impetrat, quod in pactis cum Regno Poloniae conventis, illam sibi reservasset; Sed tamen ea conditione, ut memor juramenti, Poloniam, velut Henricus, non defereret, & reversus, constitutis in Suecia probè rebus, perpetuò ibi maneret. Tandemque super his & aliis utrinque negotiis ibi conclusis, XV. Junii mutua subscribitur obligationi, & inde postmodum disceditur.

Cæterum hoc tempore, Theodorus Russiae Princeps, literas adeptus Ducis Suetici & Senatus, summoperè excanduit, quod Castellano Nogardenfi præterito, ausus esset Carolus Sueciae Princeps & Senatores suae Majestati perscribere. Tamen in tabellarium nihil mali statuit Petrum Erasmium; quem tamen cum nullo remisit alio responso, quam literis admonitoriis, nè nostri præsumerent impostero scriptis suam molestare Cæsaream dignitatem, nisi nova mallent sanguinis profusione mulctari, & fiducia pacis obtinendae fraudari.

Ast Sueciae Princeps Dux Carolus stolidam Mosci arrogantiam haud moratus, post ablegatum nuper Thuronem Bielche, classi obviam Regi mittendae invigilat. Propterea cum Claudius Flemmingius, Regni Admiralius, non paucas ex illa naves secum in Finlandia retineret, eas repetivit sæpius, & simul admonuit, ut tanquam Regni Senator, ac quidem Marschalcus, ad reliquum se conferret Senatum, non absentaret, vel rebellaret. Sed Claudius spretâ admonitione, identidem respondit se Regi suo morigerum, & illius Majestati cum modicâ quam illic haberet navium classe, Dantisci, vel Rigæ occursum. Indeque Dux Carolus vehementer offensus, novis in Junio Flemmingium literis eadem de re compellavit, & simul classiariis mandavit, ut si Admiralius denuò reluctaretur, sibi classem omninò adducerent, alias violenter inde petendam, ac nisi peculiare Regis haberent mandatum, isti contrarium, graviter ipsos & Archithalassum plectendos; Se verò apud Regiam Majestatem fore excusatum, si classis non tempestivè, nec integra, vel pro honore instructa Dantisci compareret. Flemmingius tamen haud obediens, pansis actutum velis, navigat Dantiscum.

Finitis Varsaviae comitiis, inde missus cum responso Svercherius XX. Junii, in quo spondet Rex Sigismundus, quod non ingratus esset patruo futurus, pro tantis sui causâ in Regni gubernatione molestiis hætenus exantlatis; velut quoque ipsi & ordinum reliquis, ita juris immunitatem & religionis libertatem comprobaturus, ut nulli daretur occasio conquerendi, prout etiam in nuperis ad Ordines literis promississet. Quando præterea suam declaraturus esset mentem de constitutionibus Calmarnensibus, videlicet ubi rediret in Patriam, & revisis simul Camerae rationibus, patruo mutuum seu creditum exigenti, quâ conveniens esset gratitudine, persolaturus. Quod insuper captivi Senatores officio & beneficio essent restituti, se lubenter audire. Non tamen illud, quod in sua essent absentia quædam Upsaliae decreta nuper condita, supremo Magistratu inconsulto; Quæ ideò nec possent, nec deberent rata censeri. Verum quoad Estoniam, minus Polonos de ipsa in conventu esse locutos, quam existimarentur, illisque conveniens paratum fuisse responsum, si talem molestè urssissent quæstionem. Nec visum esse consultum, prius cum ipsis de fœdere in Moschum pangendo agere, quam utrumque foret regnum

gnum sub uno Rege constitutum. Postremò quantum ad Comitem pertineret Axelium & Olavum Gustavium, se protectorias iis literas denegare non potuisse, ità tamen quod adversariis in Regià essent præsentia coram iudicibus responsuri competentibus. Nec ipsos Duci oblocutos, neque si calumniatores agere voluissent, illis vel aliis aurem, multò minus fidem dedisset.

Cum verò accinctus esset Sueciæ Rex profectio, Legatos præmisit, Comitem Gustavum Brahe & Petrum Brasch, ut suo sponderent nomine Ordinibus, quod horum quilibet tam inferioris quàm superioris conditionis, Ecclesiastici & Politici, suis juribus & privilegiis, consuetudinibusque citra ullam fruituri essent molestationem; Ac simul etiam admonerent Ducem, Senatūque, quo vellet pacto illius Majestas propediem affutura, cis & trans mare suscipi; quomodo parentationis ac inaugurationis sollemnia cuperet adornari. Quamobrem in Sueciam properarunt, & huc feliciter delati, magnà cum laude suam deposuerunt Legationem. Quando Nycopiæ à Carolo Duce auditi, apographum obligationis, quâ Rex Sigismundus, Polonis se obstrinxisset, illi monstrarunt. Cumque in ea promitteret, quod post suam in Suecia coronationem in Poloniam certò rediturus, nec amplius patriam foret invisurus, id grandem patruo attulisse voluptatem, & primam affectandi sceptrum ingessisse cupiditatem, nonnulli postea, spargere non dubitarunt. Interea Rex Sigismundus, Legatos subsequens, cum uxore, sorore, & Oratore Pontificis Francisco Mala-Spina, nec paucis optimatibus Poloniæ, (quorum quidam ad mare duntaxat Regem deducturi, & reliqui usque in Sueciam forent ipsum comitaturi) cohorteque palatina ex quingentis Pannonibus constante, secundo Vistulæ decursu in Prussiam contendit; Atque Toroniæ imprimis, deinde Marienburgi aliquantisper moratus, Dantiscum festinat, ubi Mense integro desedit.

Princeps igitur Carolus, cognito Regis Gedanum adventu, XXVII. Julii, binos Senatorum, nempe Ericum Sparre & Claudium Bielche, cum navium classe illuc quantocius expedivit. Quibus erat mandatum, ut peractâ salutatione, & gratulatione, obsecrarent Regiam Majestatem, nè tam Ordinum Suecicorum voluntati, quam temporis brevitati adscriberet, quod classis non frequentior nec apparatus excellentior sibi occurreret. Deinde si nec dum petitioni Sueonum per Thuronem Bielche nuper oblata, satisfecisset, ut rogarent ipsius Majestatem, nè postulatis Ordinibus æquissimis, diutius reluctaretur. Postea Proceribus congressi Polonicis officiose salutatis, nomine Sueonum singulares agerent gratias, quod non modò veniam Regi in patriam redeundi promptissimè concessissent, sed etiam liberalissimè splendidissimeque rebus tantæ necessariis profectio eum instruxissent, porro flagitantes, ut fidum absenti animum conservarent, & Sueonum amici perseverarent. Nec Legati segniter postquam Dantiscum appulissent, suo munere fungebantur, & protinus inde Majestas Regia Thuronem remittens, XVIII. Augusti perscribit Ordinibus patriæ, gratum sibi vehementer fuisse quod ex Legato illorum cognovisset, quantum dolerent ob parentis sui mortem, & quam memores successionis hæreditariæ, obligationisque essent, ità ut subito thronum sibi obtulerint, atque in Regnum propterea revocaverint; Nec suam jurisdictionem & tantam illorum vocationem ratus negligendas, se patriam versus ità viam modò ingressum, ut nihil absens timeret in Polonia periculi, sed plurimum inde subsidii expectaret. Porro quod Sueones aliam postularent cautionem super jurium quorumlibet immunitate,

ac religionis libertate, antequam inde proficisceretur tradendam, quam per Johannem Kranchium primò; deinde per suos transmisisset Legatos Comitem Gustavum & Petrum Brasch, se plurimum demirari & nonnihil indignari; præsertim cum Principibus, qui electione sceptrum aliquod capescerent, illa soleret obligatio, priusquam in Regno susciperentur, exigi, non qui successione hæreditaria: Quandoquidem in sua duntaxat coronatione, hi solerent hujusmodi obligationes dare, & vicissim ab incolis acceptare; Nec prius igitur se velut legitimum throni Suetici hæredem, alias daturum cautiones. Actionem denique cum Ruthenis non Calendis Octobris instituendam, sed usque verum sequentis anni tempus differendam, sibi consultius videri, ut interea regiae peragantur exequiæ, inaugurationis solennia celebrentur, & idonea pacis adminicula investigentur.

Quapropter huic, non illi, Regis voluntati Sueones haud gravatim obtemperarunt, & operâ Georgii Boij, consensum Moschi de tractationis tempore illuc prorogando, postea impetrarunt. Gravissimè tamen omnium tulerunt Ordines, quod præterea in responso Regis Sigismundi, per Thuronem accepto, fidelitatis admonerentur illius Majestati melius servandæ, & simul propter decretum Upsalense nonnihil arguerentur, hinc non obscure intelligentes, quid in negotio religionis à Rege foret deinceps sibi expectandum.

Prutenicis etiã simul negotiis Rex Sigismundus, cum modò Gedani moraretur, intentus ordinandis, judicium constituit, in quo primaria Elbingæ & Toruniæ templa Catholicis sunt adjudicata. Eadem quoque sententia de Mariano Dantisci fuisset prolata, nisi Rex ab Erico Sparrio vel Thurone admonitus, Suecos pariter violentâ hujusmodi religionis mutatione offensum iri; Consultius propterea existimasset, ut in publicis Regni Comitibus ea decideretur controversia. Suavitatem idem Ejus Majestati, eodem utens argumento, nè Legatum Pontificis secum adduceret in Sueciam, ast non persuasit. Regis verò germana soror, Anna, Religioni addicta magis Evangelicæ, suæ illic mansionis tempore vocatos aliquoties ad hospitium concionatores templi Mariani, auscultat docentes.

Gravissimus insuper fuit in oppido tumultus, antequam inde Regia Majestas discederet, cui Polonus quidam insolentior præbuit occasionem; Enimverò à bajulorum uno in platea obvio sub oneribus nonnihil attactus, cœpit illum & bajulorum reliquos gladio infestare ac vulnerare. Prævaluissent tamen bajuli, nisi ex propinquis accurrentes ædibus alii quidam Poloni conterraneo tempestivum tulissent subsidium, & bajulorum aliquot occidissent. Eã proinde Polonorum insolentiã cives commoti, armis correptis in foro convolant, & Poloni cedere compulsi, ex vicinis domibus in confertam exonerant bombardas multitudinem: Quæ vicem ideò relatura, non adversarios modo globis impetit, sed pilas aliquot plumbeas, in propinquum Regis diversorium simul dirigit. Quocircà regium ex suburbio præsidium advolat vocatum; quod tamen cives pensili Motlaviæ quantocius ponte levato, excludunt, & suæ ita salutis magnoperè consulunt. Interim Senatus invigilat componendo tumultui, ipsoque sedato, portas urbis per biduum obserat, donec primus seditionis author esset captivatus, & qui regium in conclave, globos displosissent investigati; Quando etiã XXIII. fuisset trucidatos, & plus quam L. vulneratos depræhendebatur.

Tanto autem defunctus periculo Rex Sigismundus, ibi non diutius mo-

morandum censuit, & propterea oppido egressus, ad ostium Vistulæ diebus aliquot secundos expectavit ventos, quos tandem nactus, non aliam navium conscendit Sueticarum ipsemet, sed Hollandicam auro conductam; Quâ porrò de causâ, istam Sueticis, licet mediocriter instructis prætulit, mihi nec dum innotuit. Nec tamen ultra progressus, quam in sinum sub Heilio propinquum, ibi octiduum, adversâ detinetur tempestate; Quâ demum sedatâ, XIII. Septembris inde solvens, pelagus repetit, & licet gravioribus in eo tempestatibus fuerit denuò exceptus, tamen littus attigit Sueticum incolumis. Quando alius occurrens Ordinum Legatus, Regio gratulatur adventui, quem Regia Majestas præcedentem comitata, XXX Septembris Stocholmiam Sueciæ Regiam cum triumpho appulit. *Nullus, inquit Typotius, liberis pater advenit peregrinior, quam ille Stocholmensibus.* Patruus etiâ descendenti in terram occurrens Regi Sigismundo, amicissimè ipsum, uxorem & sororem excipit. Secundum verò salutationem, inde recipit se Nycopiam, & Rex cum sanatu remanens, anni reliquum in causâ suæ religionis promovenda indefessus transigit.

Nam proprio non minus instinctu, quàm Legati Pontificii, vehementer admodum urgebat inprimis, ut, cum Lutherana vigeret passim in Regno fides, Catholicæ, & hujus exercitio in qualibet civitate unicuique assignaretur templum propagandæ. Instabatque propterea, ut Concilii decretum Upsalensis, quod suo absque consensu esset fabricatum, penitus abrogaretur, & M. Abrahamo, velut conjurato Regis Johannis adversario, ibidem citrà suum quoque assensum nominato prorsus repudiato, alius designaretur Regni Archiepiscopus; Nec tamen à tali Regni se insignia, vel alio Lutheranorum, velle ullatenus suscipere, verum à Legato Pontificis eadem sibi conferendâ censuit. Atqui Senatus & reliqui Ordinum præsentis, Regiæ voluntati audacter adversantes, solum Augustanæ Confessionis exercitium in patriâ tolerandum contendebant, nec decretum Concilii abrogandum, vel candidatum Archiepiscopæ repudiandum asserebant, illius Majestatem seriò hortantes, ut talem in Regno approbaret religionis libertatem, sicut etiam statutum Upsalense, & M. Abrahamum confirmaret, ab eoque, non Pontificis Legato, diadema susciperet. Quando primarius Regni Clerus, ad Regiam vocatus parentationem & inaugurationem, Upsaliæ congregatur, & missis inde Stocholmiam Oratoribus, eadem frustra precatur, adeò quod nè ipsos quidem Rex alloquio fit dignatus.

Indè plurimum exacerbatus ordo Ecclesiasticus, & subsidio Principis Caroli summoperè animatus, in Regem & hujus fautores palàm ex suggesto passim cœpit debachari, sed reliquos hac in re superavit M. Ericus Schepperus Stocholmensium parochus, qui alias etiâ infestus Regi propter nonnullas à parente acceptas quondam injurias, quotidianis in illum invehitur concionibus. Huic autem incendio fomitem non frigidum, ille si non Trojanus, arte instructus pelasgâ Olaus Suercherius sedulò subministravit, quidquid in Palatio cognosceret, ad Cleri deferens consistorium. Nam præter alia, cum intellexisset Legatum Pontificis in nupera quâ Rex Comitesque jactabantur tempestate, quosdam Agnos ut vocant Dei, pro consuetudine Catholicorum in mare, ut subsideret tempestatas, projecisse, ille rerum ignarus, sacramentum fuisse Eucharistiæ falsò interpretatur, & M. Schepperus ab illo seductus, pro concione sæpius ideò Catholicos conviciatur, demumque melius à Raschio informatus, sycophantæ indignatur.

Qui-



Quibus adversarii convitiis impulsī, & præfertim Jesuitæ, P. Sigismundus & P. Justus, Regii concionatores, convitia convitiis compensarunt, animosque Evangelicorum magis inflammaverunt; Quos etiã ad certamen provocarunt, fidei suæ veritatem, non scripturæ solùm sacræ testimoniis, sed miraculis simul comprobare parati. Sueci tamen congressu abstinuerunt, nè suum dogma in dubium vocare, & Deum quodammodo tentare, viderentur; Interim nihilominus pars utraque suos habuit utrobique exploratores, nè concionatores imparati ad convitia suggestum ascenderent. Prudentioribus verò temporum & rerum æstimatoribus magnoperè displicuit tanta convitiandi licentia, & quod postea contigit infortunii, partibus vaticinabantur.

Accidit præterea ut quidam Polonorum de vivis Stocholmiæ migrarent, quibus in Ecclesia insulana parochus non sepulturam, licet Suecis in Poloniã Lutheranis istud non concederetur beneficium, sed suggestum duntaxat, negavit. Catholici tamen armati, funera illuc deduxerant, & vulneratis adversariorum nonnullis, suggestum violenter occupaverant, indeque verba fecerant.

Ea porrò insolentia peregrinorum ideò magis Suecos ad indignationem commovit, quod Rex illis connivere, imò palàm favere videretur. Ac licet ordo Nobilium ibi præsens libello supplici ipsius Majestatem officii admoneret, tamen facinus non multavit, asseverans Ecclesiam & suggestum à Catholicis fundatum ornatumque, non Lutheranis, qui proinde nullo prohiberent jure Catholicis exercitium in templo priscae religionis. Quamobrem pridè Calendas Decembris Senatus Regni nomine Ordinum Regiæ Majestati prolixum obtulit supplicem libellum, in quo Regem copiosius officii admonuerat, simulque obsecraverat, ut ante coronationis solennia, cautionem deponeret super immunitatibus cuique statui servandis, & potissimum religionis libertate citra exceptionem concedenda. Nec tamen aliam obtinuerat resolutionem, quam tempore inaugurationis Ordinum voto, quantum æquitas suaderet, esse satisfaciendum.

Interea temporis Rudolphus Imperator cognitâ Regis Sigismundi in Sueciam profectio, XIV. Decembris Pragâ expedit huc Georgium Chaliū, Juris Doctorem, & appellationum in Bohemia Consiliarium. Quærelis verò hætenus Sveonum Rex Sigismundus monetæ ignobilioris nomine, non ita pridem à parente signatæ, commotus, precium elevat & abrogat. Quando etiã præter naulum insigne, nauclerum aurea donat torque permagni valoris & splendoris, qui suo ipsum navigio nuper in Sueciam advexisset. Atque demùm gratiam Deo exhibiturus, pro fausta navigatione & transacto feliciter totius anni curriculo, festum Theophaniæ ex religionis suæ præscripto, multâ peragit devotione, licet Evangelici plus inde offensionis quam ædificationis consequerentur; Quos tamen ille non moratus concionibus simul invehentes, suis claudit annum sacris præsentem, & sequentem iisdem auspiciatur.

Anno MDXCIV. ineunte, vel priori exeunte, Rex Sigismundus honorificè à patruo invitatus ad suscipiendam ipsius filiam de sacro baptismi lavacro, per Legatos Nycopiam transmissos illi lubens gratificatur. Ipsemet verò interim Stocholmiæ cum Ordinibus Regni, qui modo turmatim confluxerant, ut Regiæ interessent coronationi festo Epiphaniæ, secundum exequias, peragenda, solito vehementius luctatur, de religionis præfertim negotio. Nam à Polonis persuasus, quod in Regno

gno hæreditario absolutam haberet potestatem regendi, nec ab incolarum suffragio dependeret in statutis condendis & promovendis, nullatenus voluit ordinum satisfacere votis, approbando Upsalensem transactionem; M. Abrahami electionem confirmando, & concedendo ut ab ipso inauguraretur, spondendoque quod religio Augustanæ Confessionis, Catholicâ omninò exclusâ, in omnibus Regni Ecclesiis, libera, unica, & sola, sine ulla conditione foret relinquenda: Ideoque profectio Upsaliam, parentatio & coronatio, sunt æquo diutius prorogata. Hactenus autem Dux Carolus se neutralem quodammodo simulans, hujus tragediæ non clausis expectat oculis catastrophem; Ordines tamen non ignorantibus benevolum esse Ducis sibi animum, Regio audacius & contumacius obluantur desiderio.

Quam infausto proinde statu causa Regis versaretur, plurimi non obscure viderant; salubre tamen consilium nemo suggerere voluit præter unum Regis servitorem, nomine Levinum Bulouium, multa virum eruditione præditum. Is etenim periclitantis misertus Domini, huic V. Januarii die consuluit, gravibus in sua oratione productis argumentis, ut cum indigenis rerum Sueticarum gnaris, non alienigenis, earundem ignaris sua haberet consilia; Consultus ab illis se protinus resolveret, non fileret; Modernis ita prospiceret rebus periculi plenis, ut rebelles aut armis comperceret, aut tempori, necessitatique serviens, votis ipsorum responderet. Atqui cum illud modò non liceret, hoc faceret, religionem stabiliret pro se, non hæredibus; Candidatum approbaret Archipræsulem; Regia caperet ab isto insignia, si alias non conferenda; Nec inde scrupulum conscientiæ sibi contraheret, siquidem religio in fide non ceremoniis consisteret. Ad coronationis non pergeret solennia, nisi cum Ordinibus omnem transegisset prius controversiam, nè Upsaliæ, velut loco adversariis commodiore constrictus, ipsorum voluntati quovis in negotio compelleretur obtemperare: Sed inde reversus armâ provideret; Stocholmense traderet castrum fidelissimo Procerum, ut illic certum haberet in necessitate refugium; Choryceosque clam subornaret, qui animos Sueonum exploratos sibi proderent.

Consultori non obediens tamen Rex Sigismundus, omninò maluit prius de templo disceptare, quam sceptrum acceptare, & in illo consensum impetrare. Quando & alius Cæsaris Orator adveniens, explorator est reputatus; qui nihilominus suam deponens solenniter Legationem, faustum gratulatur Regi transitum, & privata deinde quædam negotia cum illius tractat Majestate, responsumque adeptus, remeat. Verùm Sueciæ Ordines repulsam se toties passos vehementer indignantes, VII. Januarii per suos Legatos Griphisholmiam expeditos, nempe Sivarum Ribbing & Axelium Kurck, viros nobiles; ac Olavum Larvensen, & Clementem Petri, Vastenensem, Parochos, Carolum Ducem enixe orant, ut suâ interpositâ modò autoritate, Regem permoveret, ad satisfaciendum honestis adeò Sueonum postulatis; Ac propterea Upsaliam se non gravaretur conferre, ut ibi simul cum ipsis idem promoveret negotium. Sed cum Princeps non obscure animadverteret, à Rege vix quicquam bonitate impetratum iri, armatam eò decernit profectioem. Et nihilominus pacifica primum remedia adhibiturus, XIX. Januarii Regiæ Majestati perscribit, se præfatâ compellatum legatione, suadens ut quod literis & nunciis ante suum in patriam reditum promississet, modò adimpleret, jura & libertates Ordinibus confirmando, ac præsertim religionis immunitatem approbando ante suam inaugurationem

nem, alias forsitan plurima indè mala, quæ tamen Deus clementer averteret, promanatura.

Quibus motus literis Rex Sigismundus, cum responso misit Lindormium Bonde, in quo magnoperè captans patru benevolentiam, obsecrat, ut ille revocatis sibi paulisper in memoriam nuperis Senatus molitionibus, & non paucorum de Proceribus, quibus essent nefariè usi sæpenumerò in Regiæ perniciem familiæ, interitumque, desereret hujusmodi factiosorum partes hominum, & Regiam tueretur causam æquitati magis, veritatique conformem, ità vicissim se amicum ad aras, & porrò experturus, neque vulgaria benevolentia documenta cogniturus; Argumento autem sibi futurum, quod exauditus, si patruus remotis protestantium manibus, Episcoporum se coronâ vellet insignire, & repudiato Abrahamo, M. Petro Stregnensium Episcopo summi Præfulis conferendam dignitatem non abnueret. Has Carolus literas nactus XXVI. Januarii, cum Lindormio diebus aliquot hoc de negotio non imprudenter ultro citroque differebat, & tandem post quatrimum scripto etiam Regiæ Majestati suam mentem detexit.

Quæ cum aliena foret à Regis Sigismundi proposito, & simul intelligeret Rex militem à patruo conscribi, consilio Claudii Flemmingii & Caroli Gustavi, decrevit etiam plures secum cohortes Upsaliam, quam Palatinas adducere. Verum dissuasus à Gustavo Baner, Regni Marschalco, commeatus inopiam obtendente, his solum stipatus, Stocholmiâ cum funere paterno pridie Calendas Februarii Upsaliam versus proficiscitur. Postridie autem Dux Carolus jussu pedetentim exercitu subsequi, cum paucioribus Sigismundum Regem accedens stipatoribus, Regium unâ funus in basilicam deducit Upsalensem; Ubi protinus tumultu illatum, quâ conveniens esset solennitate humatur. Sed paucis post diebus, non modica sanguinis vestigia propè Cenotaphium ipsi impositum sepulchro, ab æconimo templi, pluribusque hominum aliis, inspecta, illam quæ deinceps secuta est, ob discordiam Regis Sigismundi & Ducis Caroli non obscure prænunciârunt sanguinis profusionem.

Secundum exequias porrò, coronationem Ordines maturantes, pristinam Regi controversiam multò acrius moverunt, & insuper petiverunt, ut juxta constitutiones Calmarnenses, nemini Sueonum, qui aliam sequeretur confessionem, quam Augustanam, aliquot in patria officium, vel beneficium amplius conferretur.

Simul etiâ quilibet ordo, peculiaria sua obtulit postulata, & inprimis ordo Equestris. Hic autem obsecrat ut liceat sibi consuetis frui privilegiis, ità quod primariis Regni fungeretur officiis, autoritate & dignitate; ex legum præscripto militiam sequeretur; damnis in ea captis satisfaceret; Sui ad illam coloni à Rege non cogerentur; nec contributionibus onerarentur, vel multam judicio impositam, alteri quam domino proprio ullibi deberent. Præterea ut fundos suos nullo jure ad fiscum Coronæ quondam devolutos, vel Ecclesiis, Cœnobiisve donatos, & hinc à Coronâ occupatos, sine dispendio Regiæ gratiæ liceret, productis argumentis ac literarum documentis, repetere; Sicut etiam metallifodinas, in suis repertas fundis usurpare, tributo tamen indè Regi persoluto. Deniq; ut nobilium aliquis suspectus delicti sponsoibus datis non captivaretur. Atque ut extortæ Senatui Procerumque aliis sub Regis Johannis regimine obligationes & subscriptiones, cassarentur, verum Calmarnenses servarentur constitutiones, paululum ab Ordinibus mutata & approbata.

Igitur quoad peculiaria hujusmodi Ordinum petita, respondit clemen-

menter admodum Rex Sigismundus, videlicet in coronationis festo, ipsis abundè satisfactum iri, dummodò nonnihil etiàm se voluntati Regiæ prius accommodarent, & cum nullum modò locum vellent religioni Catholicæ assignare, promittant saltem, quod si melius de ipsa cum tempore fuerint informati, tum illius exercitium in regno simul cum dogmate Lutherano sint permiffuri. Sed omnem prorsus conditionem exceptionemque respuentes, absolutè urgebant, ut Confessio Augustana, qualis sub ultimo Gustavi regimine, & primo Johannis, in patriâ viguiffet, talis imposterum, unica, sola & ubique tam in Ecclesiis quam scholis perpetuò floureret. Quandoquidem verò Rex nullatenus his consensurus videretur, in ipsum & sectatores, ex pulpitis quotidie invehebantur concionatores Upsaliæ, ac præcipuè M. Abrahamus, M. Ericus Schepperus, & M. Nicolaus Bothniensis. Nec interim reliqui Ordinum feriantes, noctu diuque cõsultant, & horum non pauci sceptrum, Duci Carolo deferunt, Rege Sigismundo repudiato. Ast cum ipse penitus illud recusaret, Principem Johannem voluerunt designare, & sub tutoribus educatum coronare; Quod tamen dissuasit Dux Carolus & Senatus, illeque coram ratus se persuasurum illius Majestati ut votis Ordinum satisfaceret, VII. Februarii in castro alloquitur, ubi animis ita exardescunt, ut in mutua ruiiffent vulnèra, cædesque, nisi astantes interveniffent Optimates, quorum opera simul effectum, ut à Rege Sigismundo Dux Carolus prius non discederet, quam esset ipsi reconciliatus.

Quæ tamen amicitia non fuit diuturna; Siquidem intelligens Dux in eadem Regem Sigismundum adhuc sententia versari, XI. Februarii fœdus cum Ordinibus pangit, religionis conservationem & propugnationem concernens: Ideoque post triduum Princeps Carolus, paucis Upsaliâ milliaribus, suum lustravit exercitum. Quod Senatus & Ordo nobilium, non ignorantes, XV. Februarii suis queruntur literis apud Magnates Polonos, de Regis contumaciâ, & ipsos simul hortantur, ut suæ & Regis saluti consulentes permoverent illum ad obtemperandum æquiffimis Sueonum postulatis, nec diutius prorogandum esse consensum; Alioquin si Regiæ Majestati, & sectatoribus, aliquod propterea contingeret infortunium, se coram Deo, mundoque universo excusatos fore, quod tempestivè præmonuiffent, atque hanc suæ innocentiaë protestationem, evidens ubique regionum perhibituram testimonium. Quamobrem hinc Poloni, & simul Legatus Pontificis, à quorum consilio hætenus potiffimum Rex Sigismundus dependiffet, magnoperè perculli, mutatâ sententiâ, Regi suadere cœperunt, ut Suecis obtemperaret; Nec tamen existimaret, se hujusmodi obligatum servare pacta conventionis, quæ contra Deum & conscientiam, in tanto necessitatis articulo, invitus approbasset.

Indè autem non difficulter persuasus, omnibus fermè consensit Ordinum postulatis, ita tamen, ut à Stregnensi, non Upsalensi Præsule sibi diadema imponeretur, & facellis arcium ubi moraretur, pro suæ religionis exercitio, juxta vigorem statuti Calmarnensis, liberè fruere- tur. Nec in his repulsam passus, inaugurationis festivitati se accingit. Huic verò destinata fuit dies XIX. Februarii, secundum veterem computandi modum. Quâ proinde illucescente, & non prius, suam tradidit Ordinibus generalem obligationem, & consecrato in Ecclesia interim Archiepiscopo, circa meridiem illuc regali omninò pompâ etiam descendit: Ubi pro consuetudine majorum, Regia capescit insignia, per Stregnensem collata Episcopum; cui tamen Upsalensis astabat, & orationes

pronunciabat, juramentumque Rex præstitit, quo nuper Sueonibus promissa roboravit privilegia. Quando etiam illustrissima simul conjunx Regis Sigismundi Anna, coronatur; Et his consummatis, M. Abrahamus fueticè, sed Jacobus Typotius latinè perorârunt. Prius tamen Dux Carolus, juramento fidelitatis se Regi solenniter obligavit.

Omnibus verò ritibus in Basilica peractis, Rex Sigismundus in castrum regressus, magnificum patruo & reliquis Sueonum, Polonisque exhibet convivium: Nec postridiè in eo comparuit, quod esset, ut vulgò dicunt, Cinerum dies, & Jejunii Paschalis juxta Gregorii computum, foret initium. Nihilominus tamen hilariter Evangelici commessabantur, quando per Italos, Regio jussu, quædam fuit tragædia in eum, ut ferunt, exhibita finem, ut Dux Carolus in theatrum adveniens trucidaretur. Verum Dux admonitus periculi à quodam Hyeronimo Strozi, non comparuit. Jacobus verò Typotius paulò aliter eandem narrat molitionem. Asseverat etenim quòd festo inaugurationis nec dum transactò, rumor emanarit, consilium Regi datum à Polonis, aut Legato Pontificis, ut patruum ad se venientem compræhenderet, & Senatores Ungarorum telis objiceret; Regem Sigismundum tamen abhorruisse à sanguine, nec in scelus consensisse, nisi expiatum, & propterea expiationis tabulas exegisse. Ac demum claudens relationem Typotius, rem à se narratam, non confirmatam protestatur.

Cæterùm Ordines ante suum indè abitum, XXIII. Februarii sub dio in area castrum suam tradunt Regi literariam obligationem, hancque sublatis manibus jurejurando simul confirmant; Atque tandem nacti mandatum, ut veris initio Stocholmiæ iterum confluerent, illic de forma gubernationis à Rege Sigismundo in Poloniam redituro, tradenda consultaturi, domum certatim dilabuntur. Festo præterea coronationis, nummi aurei argenteique inter plebeculam ad spectaculum effusam, copiosè dispergebantur, ex una habentes parte inscriptionem: COELITUS SUBLIMIA DANTUR. Ex altera; COR REGIS IN MANU DEI. Nec Princeps Carolus, ibi diutius sibi morandum existimans, Regi & Reginae valedicit, reversusque cum uxore in Sudermanniam, Regem Sigismundum non convenit amplius. Qui VIII. Martii quoque Stocholmiam regressus, diversis angitur curis, quod Upsaliæ suâ, esset spe frustratus; Confidens tamen armis in proximo Ordinum conventu se voti compotem fore, Johannem Weierum in Poloniam ablegat, tempore veris cum exercitu huc rediturum. Interea cum præsentibus deliberat Polonis, & Nuncio Pontificis, de Regni, & Religionis negotio sæpius, quam cum Suetico Senatu, ac sibi ducens piaculo, pactis stare Upsalensibus, sedulam dogmati Catholico dat operam promovendo.

Enimverò cum nullam pro Catholicis Ecclesiam Stocholmiæ impetrasset, domum ibi lapideam Palatio similem, pro aliquot florenorum millibus, ab Andrea Kettio comparavit, & ipsam exercitio Catholicæ Religionis deputavit; In eaque congregatione Sacerdos constituitur quidam Andreas Olavius, modò sacris Stocholmiæ Ordinibus initiatus. Alteram verò Ecclesiam in acropoli, quâ mater olim esset usâ, instaurat, & hanc Adamo Steinhelio, natione Flandro, commendat. Tertiam in prædio materno, indè Drottningholm appellato, post obitum patris ferme desolatam renovat, ubi concionatorem egit inprimis M. Nicolaus Servius, & ipsi circa hoc temporis spatium mortuo substituitur Andreas Stalerus Theologiæ Doctor. Quarta floruit in Cœnobio Vastenensi, quòd proventibus Rex ornavit; & collatos quondam à parente novis literis con-

confirmavit, simul etiam mandavit Castellano Vastnenfi, ut tecta & muros interpolaret; binis ibi Sacerdotibus assignata tribueret salaria; ac fidelem gereret curam monasterii, à quavis ipsum injuria protegendo. Deindè cum nova monialium Antistita nec dum foret initiata, quendam eò Poloniae misit Episcopum, qui benedictionem impertiret, & quælibet ibi loca cum comitibus, religiose admodum visitaret.

Nec minus benignam se præbuit Regina Cœnobitis, his non pauca donans munuscula, & ornamentis Ecclesiam decorans; Cupiensque numerosius istud fieri contubernium, quandam illuc puellam expedit, albo vestalium postea inscriptam. Inter has porro, sicut etiam inter alios, Catholicam fidem in Sueciæ Regno amplexos, liber quidam precationum liturgicus, à M. Andrea Servio Sueticè versus, & Niessæ apud Silesios nuper impressus, sedulo passim distribuebatur. Ex quibus omnibus non obscure liquet, pactis Regem Sigismundum Upsalensibus nullatenus sibi adhærendum constituisse. Quod ipsum testantur non minus evidenter alia Regis acta, quibus ipsemet Stocholmiæ intereà temporis dabat operam. Quando Regina inprimis more Catholico, quælibet per quadragesimam die Veneris, mendicis in arcem vocatis, esculenta & poculenta suis apponit manibus lautissima, ciborumque fragmenta, pecuniasque liberaliter donat abeuntibus. Verum die Parasceves, Henricus Mathiæ Secretarius, jussu Regis, XII. viros hujusmodi pauperes vicatim congregatos in Regium adducit Sacellum, ubi Pontificis Legatus illorum lavit pedes, aliosque exhibuit ceremonias, Catholicis eo tempore usitatas. Quibus finitis Adamus Steinhalius conscendit suggestum, & ritus exhibitos, prolixâ defendit oratione; Non tamen ipectatoribus & auditoribus Sveonum plurimis eas potuit persuadere, ac multo minus urbis concionatoribus, potissimumque M. Erico Scheppero, qui postridie in hujusmodi ceremonias, acerrimè fuit invehctus, simul prohibens civibus elemosinam dare alicui mendicorum, qui modo præfato illis adfuissent, hique propterea stipem non adepti, inediâ fermè perierunt.

Unde Regia Majestas quidem indignata Scheppero, non tamen à suæ religionis exercitio avocata, nocte resurgens Christi de tumulo, illas longè majori apparatu exhibet ceremonias, quas Catholicorum reliqui solent tum temporis sine scrupulo ubique terrarum usurpare. Quapropter inde Schepperus cum collegis ampliorem nactus convitiandi materiam, Catholicos vehementer exagitavit, & Vatinianum Regi odium apud auditores conflavit. Quanquam alioqui sat displicuerit Ordinibus, tum ad comitia ibi convolantibus, quod tanto scloporum & tormentorum tonitruo, fulgureque illud exhibuisset spectaculum, ut castrum & oppidum inde subvertenda existimarentur.

Sequentibus autem Paschæ diebus, comitia inchoantur, in quibus proponitur connubium Regiæ sororis cum Johanne Georgio Brandenburgensi Marchione contrahendum, licet illius esset consobrinus, & propterea imponitur Ordinibus contributio dotis, centum videlicet millia thalerorum. Postea de pacis cum Moscho ineundæ consultatur conditionibus, & simul concluditur, ut cum tempus tractationi præfixum jam pertransivisset, nec propter domesticas hætenus discordias Sueonum Commissarii, velut condictum utrinque in colliminio regnorum, comparuissent, impetrandam esse colloquii prorogationem, usque sequentis anni principium; & interim Poloni à Regia Majestate provocati, Moschum permoverent ut tolerabilioribus nobiscum legibus pacisceretur.

At gravior deliberationis pars restabat, nimirum quo pacto in ab-

fentiâ Regis clavus foret Regni gubernandus ; Et quamvis diu multumque hac super re esset consultatum, Ducisque Caroli sæpius consilium Regiis literis requisitum, tamen nulla gubernationis forma unanimi Regis & Ordinum consensu, potuit concinnari, quod tacito flagrantes utrinque odio, nullatenus possent concordari : Sicut etiam quod Poloni suaderent Regi, teste Jacobo Typotio, Suecos in hujusmodi turbis relictos, fore oportunos injuriis. Suum verò consilium fuisse idem fatetur, ut nec dum rebus in ruinam inclinatis, Rex Sigismundus, cum Moscho nomine Sueonum non pacisceretur, quod isti bello occupati externo, illius Majestatem occupare, vel impugnare non valerent. Ideoque Senatus Regni, hanc fortassis præsentens molitionem, Regem assiduò sollicitabat, ut formam traderet regiminis, & patris exercitum, soluto stipendio, in fide contineret. Sed Polonis magis auscultabat suadentibus insuper, ut reditum in Poloniam maturaret, cum instructissimo postea reversurus exercitu, & rebelles ad faciendum imperata compulsurus.

Verum comparatus interim exercitus in Polonia, tempore Comitiorum advenit Stocholmiam, non tamen ita numerosus ut Suecis aliquam posset injicere formidinem, aut pellicere ad revocandum seu retractandum pacta Upsaliæ conventa. Non parum nihilominus Poloni ob hujus adventum militis animati, Ordinibus Stocholmiæ congregatis, solito arrogantius insultarunt ; Contumaciam Regi exhibitam improperarunt, & tam petulanter se noctu diuque gesserunt, ut neque choro, neque foro, versantibus pepercerint. Nam qualibet nocte homicidia perpetrabantur, tam Svecis quam Polonis occumbentibus. Ac licet impunita non fuerint, tamen Poloni despectum Regi suo, & religioni nuper Upsaliæ irrogatis, nequaquam digerere valentes, de insolentiâ nihil remiserunt. Ac religionis nomine potissimum Clero infesti, ne quidem in Ecclesia illi pepercerunt, & cum alium non possent despectum concionatoribus adhibere Lutheranis, in templis sub concione petulanter inambulabant, confabulando & sacris illudendo. Adeoque fuerant exacerbati, ut ne Regi quidem severe insolentiam prohibenti, auscultarint

Hinc igitur Senatus Regni compulsus, cohortem advocat Dalekarlorum, qua cum excubias per vicos & plateas agente, Poloni crebra habent certamina, & tamen mansuetiores non facti more consueto tumultuantur. Novus autem Regni Archipræsul Clero compassus, M. Nicolao Bothnienfi & M. Erico Scheppero, cui propter assiduas in Catholicos invectivas Poloni maxime infidiabantur, secum acceptis, Confiliarios Regni in ædibus Reginae Catharinæ congregatos, accessit, & questus de violentia Polonorum, cum alio non recessit solatio, quam ut concionatores posthabitis invectivis tantisper, ipsimet suæ consularent saluti, dum Regia Majestas ex Regno cum Polonis discederet.

Interea Comitibus ad finem perductis, Ordines inde festinarunt domum, & mense Junio filiam nactus Rex Sigismundus nomine Catharinam, tantâ cumulatur lætitiâ, quantâ hætenus tristitiâ propter rem Upsaliæ minus feliciter gestam fuerat conturbatus. Sed extrema gaudii novus occupat luctus, cum non multis post diebus, mors nimis immatura illam de vivorum numero abripuisset. Hujus porro funus navi decenter impositum præmisit pater mæstissimus in Poloniam, & simul etiam, ut quidam perhibent, maternum ex tumulo clam Upsalensi levatum, & Cracoviæ postea in auitis tumulatum monumentis.

Nec diu postmodum Rex in Sueciâ moratus, parat abitum, & cum in procinctu esset, Regni gubernatione patruo commissa, ad ipsum expedit

pedit Ericum Gustavium à Torpa Baronem , cum Duce acturum de forma gubernationis , & obligationem ab illo vicissim acceptam , illius Majestati præsentaturum. Princeps itaque cognita Regis voluntate , huic obtemperat , ad fidelitatemque literis se obligat , & qualem desideraret formam regiminis , Regi Sigismundo per Ericum rescribit. Interea non immemor Rex quid suafisset Bulovius , Comitem Ericum Brahe , licet professione foret Catholicus , Castellatum deputat Stocholmensibus , frustra Senatu in contrarium protestante , ad regiumque jusjurandum provocante. Quando Comes in præsentia Regis acerbius Consiliariis respondens , se non minus quam ipsos ad primaria Regni officia natum , nec propterea suo privandum jure , quod Catholicam esset amplexus Religionem , sine quâ nemo posset salutem æternam adipisci , copiose differit. Orationi verò Comitis Rex consentiens , ipsum in officio confirmat , & XIV. Julii , cum XLIV. navium classe Stocholmiâ Dantiscum versus navigat , secundo usus vento , donec maris fauces esset emensus ; Tum etenim adverso detentus , in ipso maris aperti aditu tribus hædere septimanis cogebatur.

Quo temporis spacio navigii malus , in quo Legatus Pontificis vehebatur , fulmine tactus , non sterilem M. Scheppero Catholicos fugillandi , materiem præbuit , nactusque responsum ex classe Regiâ meteorologicum magis quam Theologicum , siluit. Cæterum M. Petrus Lincopensem Episcopus , post suam ex Comitibus Stocholmensibus reversionem , profectus Vastenum adducit secum quendam Laurentium , qui Religione in exteris Catholicâ leviter imbibitâ , modo abjuratâ , ut aliquod in patriâ officium consequeretur , Lutheranam affectavit : Atque ut suo provocati exemplo Cœnobitæ , & horum auditores , Catholicum desererent similiter dogma , palam in Ecclesia parochiali suam cecinit palinodiam. Nec eâ contentus Episcopus , affixis ad monasterii valvas occultè libellis famosis , hæreseos accusat inhabitatores , & hos ad veritatis agnitionem frustra instigat. Itaque contumacibus magis succensens , cum furiosa urbis plebecula Cœnobium invadit , ut vocatis in colloquium concionatoribus monialium , Regiam insinuaret obligationem , & super conversione , vel migratione , illos compellaret. Nec congressum refugientes , audacter prodeunt ; sed cum verbis à populo minus honestis exciperentur , & verbera insuper addenda subvererentur , gressu relato , musæa repetunt , protestantes de violentiâ sibi allata , & nulla Episcopo se obstrictos obedientia , immò nè quidem Episcopi nomine dignum , quod legitime non vocatus , nec esset initiatus , asseverantes.

Præterea missis ad Regem in faucibus Oceani adhuc morantem , literis quantocius , de injuria queruntur ; Ideoque Rex Sigismundus graviter offensus , cum Episcopo vehementer exoptulat , usque tamen suum reditum , multam illi propterea infligendam reservat. Quando etiam ille Johannes Salemontanus , cujus mentionem fecimus tomo priori , propter eandem quâ Laurentius causam , castris Catholicorum desertis , secessit Rostochium , ubi suam edidit similiter palinodiam , & huic addidit magis roborandæ , quædam M. Olai ac M. Laurentii Andreae , publicata olim opuscula. Atque cum iis postea regressus in patriam , à Clero benevolè suscipitur , & quandoquidem eloquio esset admodum facundus , in aula Caroli Ducis munere concionatoris diu fungitur , tandemque sub Venda Livoniæ quò Dominum erat comitatus , Phthiriasi , ut fertur , moritur. Eodemque morbi genere præfatus sæpè infesta-



batur Laurentius, qui primum in Gymnasio Lincopenfi hypodidascalum egit, & deindè parochum in Smalandia, ubi vitam clauferat.

Verum defectione istorum non magnoperè sunt commoti Catholici, cum plurimorum ex Suecia juvenum accessione, modò fuerint oppidò recreati. Enimverò pro messe, quam in Sueonia expectabant copiosam, non paucis indigentes operariis, multos modò secum ex Sueciâ melioris ingenii adolescentes ducebant, in variis Europæ Academiis scientiâ literarum luculenter postea imbutos. Similem quoque messem Catholici in reliquis Scondiæ regnis, nempè Daniâ & Norvegiâ, cupidè affectantes, indè frequentes juvenum catervas, isto pariter ævi hujus tempore, ad suam pellexerant amicitiam & militiam. Quo in aucupio suam illis deferebant operam, M. Johannes Hagæus, Malmogiæ Ludirector in Daniâ, & M. Christopherus Cervinus in Norvegiâ. Emissos verò excipiebat adolescentes, idem P. Laurentius, qui olim in Sueciâ versabatur, illosque probè informandos eruditione, simul & religione collegis commendabat.

Cæterum post Regis Stocholmiâ profectionem, Senatus Regni velut acephalus ad Caroli Ducis gremium confugiens, XV. Julii illi per literas significat de Regis Sigismundi abitu; relictis in Sueciâ insignibus ab eo Regalibus; deputato Comite Erico ibi Castellano; & maxima rerum inordinatione publicarum: Oratque propterea quam humilimè, ut Stocholmiam quantociùs veniret, & consilio auxilioque unâ Reipublicæ subveniret periclitanti. His porrò Dux acceptis, post triiduum rescripsit, quod licet multò libentius illâ vacaret regiminis molestiâ, præsertim ob nimia Reipublicæ nomina, incertam pacis cum Mosco ineundæ spem, & formam gubernationis à Regia Majestate necdum traditam: Nihilominus tamen cum omnes hominum patriæ, non sibimet ipsis essent nati, & prætereà illius foret Princeps hæreditarius, laboremque teneretur subire, qui fructum quodammodo expectaret, spondit se regno haud defuturum, & propterea Stocholmiam, velut ad regiam, primo venturum tempore, Senatusque consilio negotia Reipublicæ dispositurum, dummodò Consilarii fidelem sibi vellent navare operam in iis, quæ ad Regni & Regiæ Majestatis commodum proponeret deliberanda; Sicut etiam suum Stocholmiæ adventum expectarent, ut conjunctis animis & consiliis negotia ponderarentur, & postea executioni mandarentur. Nec parum Senatores his recreati literis, XX. Julii talem Principi spondent obedientiam, hortantes, ut quantociùs advolaret, nulli non gratissimus adventurus.

Interea Ericus Gustavius, Senatorum unus nuper ad Principem Carolum expeditus, cum responso ad ejus Majestatem reversus est, Ducisq; sententiam declarat. Verum Rex Sigismundus, talem patruo formam gubernationis præcisè abnuens, XXIII. Julii aliam præscribit, & quidem hujusmodi confectam tenore: Quanquam Caroli Ducis & Senatus populique consensu ita rediret modò in Poloniam, ut primâ esset occasione patriam invisurus; tamen cum interea temporis illa rectoribus non posset carere, gubernaculum se patruo & Senatui commendasse, hâc quidem omnino lege, ut nullos penitus in sua celebrarent absentia conventus, nec aliquas fabricarent constitutiones, unanimiq; regerent consilio Princeps ac Senatus, juri Svetico inhærentes, & Regni suæque Majestatis commodum in omnibus spectantes; velut etiam Regnum ad fidas sibi manus inprimis, deindè hæredum, vel his non existentibus, fratris Johannis, juxta vigorem successionis hæreditariæ,

conservantes : Ideoque se Ordinibus mandatum cupere ut eatenus solum non porrò Duci Carolo & Senatoribus Regni obtemperarent.

Cum istâ proindè gubernationis forma protinus ad Carolum Principem ablegatur, Claudius Slatte, & quadam simul obligationis norma, quâ cuperet potius Rex, quam illa priori, Patrum sibi obstringendum. Sed Dux Carolus neutram acceptans, per eundem rescribit tabellarium, se quidem velut Principem Regni hæreditarium, jure nullo posse regimen detrectare, ast tantum gubernationis & obligationis normas, tanquam minus legitimas, regnoque inutiles regendo, prorsus recusare; Quamobrem nisi talem obtineret formam regiminis, qualem nuper flagitavisset, & ratione cujus se vicissim literis, sigillisque Regiæ Majestati obligavisset, tum Ordines in generali consulendos conventu existimaret, à quo & quomodo in absentia Regis vellent gubernari: Ac nihilominus illius Majestati fidus semper mansurus, pactaque Upsaliæ conventa nullo unquam tempore transgressurus, obsecrans, ut iisdem quoque Rex Sigismundus stare non gravaretur, & cum Regni ærarium penitus esset exhaustum, si pax inter Suecos & Moschos non coiret, unde belli nervus esset petendus, tempestivè suggereret, aut saltem moneret Senatum, Finnonos & Livones, ne discederent, antequam de patriæ esset negotiis communi deliberatum consilio, determinatumque.

Hujusmodi porrò nactus responsum Rex Sigismundus, patrum monuit, ut illa contentus esset Norma regiminis, donec propediem reversus, aliam daret, vel ipsemet singula Reipublicæ negotia ordinaret: Quando etiam ventos adeptus secundos, sublatis anchoris, Gedanum navigat, quod X. Augusti fuit ingressus, & initio Septembris egressus inde, per Posnamiam festinat Cracoviam, hucque Ordines Poloniae convocat; Quibus cum habitâ deliberatione, Lindormium Bonde sub anni exitum remisit in Sueciam, & quædam illi commisit negotia cum patruo tractanda. Interim porrò Dux Carolus post Regis hinc abitum, denuò à Senatoribus Regni IX. Augusti vocatus Stocholmiam, ut gubernaculo patriæ manum simul admoveret, cœpit regimen magis averfari, his potissimum de causis, nempe quod mancam Regiæ Majestas formam gubernationis reliquisset; quod Senatus æqualem haberet secum regendi potestatem, & prætereà in qualibet fermè provinciâ Regni, peculiare deputati forent rectores; ut Claudius Flemmingius in Finlandiâ; Ericus Gustavius in Vestrogothiâ; Arvidus Gustavius in Ostrogothiâ, & hujus frater Carolus in Smalandiâ; in Uplandiâque Comes Ericus, supremum sibi regimen arrogarent. Simul tamen considerans, quantoperè patria suo indigeret auxilio, & quod regium juramentum & obligationem, executioni mandando, juraque regni servando, commoda posset gubernationis forma citrà Regiæ authoritatis violationem comprehendere, mutato consilio Stocholmiam proficiscitur.

Ibi autem post diuturnam cum Senatu consultationem, demum illius assensu concludit XIV. Septembris, formæ gubernationis à Rege Sigismundo præscriptæ non adhærendum, quòd Regio adversaretur juramento & obligationi; cum sanctè iis spondidisset Rex, se patri & Senatus consilio regnum gubernare obligatum, & nihilominus illis in consilium non adhibitis, ipsam regiminis normam proposuisset. Atque pacta cum Rege conventa, in omnibus esse articulis mandanda executioni, & proindè religionis exercitia Catholicæ abroganda; ipsius

sectatores officii & beneficii exuendos; Uno Regni Gubernatore constituto, reliquos in provinciis ordinatos, omnino deponendos, & in plenius regni comitiis propediem indicendis, Ordines his de rebus consulendos. Quo Ducis & Senatus decreto M. Schepperus mangoperè animatus, suas renovat in Catholicos invectivas, Regemque perjurii simul accusat, quod suæ religionis hominibus, Ecclesiastica & Politica in Regno permisisset officia. Indeque Stocholmenses commoti, sicut etiam XXIX. Novembris à Carolo Principe admoniti, vocato in prætorium Comiti Erico, renunciant obedientiam. Qui deinde post quadriduum ab ipfomet simul Duce Castellani officio exiit, quod dogma esset Romanum amplexus; Quamquam Typotius affirmet, non aliter depositum, quam datis solum in officio collegis.

Ecclesiasticos mox Princeps Carolus quoque aggressus Catholicos, his prohibet religionis exercitia. Ideoque Adamus Steinhalius in arce; Andreas Olavius in urbe, & D. Andreas Stalerus in Drotningholmio, Catholici Sacerdotes, mandato obtemperantes, sacris superfederunt. In castro tamen prius Andreas Olavius cum Scheppero in præsentia Ducis congressus, variis adversarium impetit dilemmatibus, quorum fuit unum hujusmodi. Nam cum Schepperus affirmaret nihil non in Scriptura Sacra esse credendum, aut notam hæreseos contrahendam, quærit antagonista: Num qui Tobia canem habuisse caudam inficiaretur, censendus esset hæreticus? Nec potuit M. Ericus se resolvere, & Princeps animadvertens ipsum succumbere, colloquium dissolvit. Siquidem Scheppero & omnibus Augustanæ Confessionis sectatoribus, ac præsertim Stocholmensibus, se Dux valde familiarem modò præberet, adeo ut primariis civium symposiis etiam adesse non dedignaretur. Quando simul nuptias Olavi Svercherii suâ honoravit præsentia, qui nuper Dantisco reversus, se Principi vehementer insinuaret, quod vulpes Regiâ excidisset gratiâ, idque hoc contigit pacto: Regem ille comitatus Gedanum, ibi commemoratis prolixè suis obsequiis, obsecrat ut Regia Majestas illorum intuitu, Nobilitatis sibi conferret insignia. Tum Rex Sigismundus, fidelia minus servitia ipsum sibi & parenti exhibuisse considerans, quærit indignabundus; Nunquid non Olaus Liturgiæ & Upsalensi subscripisset Concilio? Cumque neutrum esset inficiatus, concludit Rex illum propterea virum esse minus honestum, nec tales promeritum honores.

Itaque Olaus inde Vendecapa vocatus, Sueciam subtristior repetit, & Ducis, velut dictum, amicitiam appetit, hæcque potitus, talem postea gratitudinem illius Celsitudini, qualem prius Regi Sigismundo exhibuit, quemadmodum sequens indicat historia. Caterum IX. Decembris circa VIII. temporis horam matutini, Principi Carolo consors Christina filium enixa Stocholmiæ, marito immensam attulit voluptatem. Consul-tus porro super fati nati filii, nobilissimus & doctissimus Tycho Bra-hæus, respondit infantem tali sub horoscopo genitum, quod regia esset dignitate ornandus. Secus tamen rem narrant Ducis Caroli alii; Nam perhibent Principem, obtento filio, magis throni cupidum evasisse, & num ipso foret potiturus ita quæsisse, responsamque à Tychone accepisse, quod sceptrum ille Sueticum, filiusque progressu temporis essent consecuturi. Sed tandem aliquando præsens anni curriculum est finiendum.

Anno MDXCV. ipsis Januarii Calendis, filius Caroli Ducis sanctâ lustratus undâ, Gustavus à paterno, & Adolphus à materno, appellatur avis. Ad ista verò lustrationis solennia honorifice invitati confluerant Stocholmiæ Sueonum nobilissimi, masculam Principi sobolem gratulan-

tulantes, & diebus non paucis hilariter admodum convivantes. Quando convivas Dux inusitatâ sibi quadam devinxit benevolentia, & præcipuè Regni Senatû, indeque rumor emanavit, indissolubilem hoc lustrationis epulo inter Carolum Principem & Proceres Sueciæ amicitiam esse contractam; Quam proinde Rex Sigismundus habens suspectam, variam hinc suspitionum occasionem captavit, & præsertim cum simul postea intelligeret, Erici Sparrii filium à Duce levatum de sacro fonte, & Carolum nomine vocatum. Offenderat quoque ipsius non minus Majestatem, quod Princeps grandia nimis feuda Senatoribus, velut fomenta quædam amicitia non intermoriturâ unquam, assignasse perhiberetur. Verum Dux famæ mendacia ridens, regiâ se defendit obligatione & juramento; Quibus cum simul honesta Clero promitterentur salaria, Præsulibus Regni & Professoribus Academia, Ludirectoribus, & Studiosis, illorum Upsaliæ auditoribus, de sustentatione liberaliter providit. Nam quoad Academicos, majoris spei & ingenii excellentioris adolescentibus non paucis sane quotidiana præbuit Upsaliæ alimenta, & nonnullos postea in Germaniæ Academiis victu simul amictuque donavit.

Quam Ducis molitionem malè obtrectatores interpretati, afferentes Carolum cum regiis colludere subditis, deque corio Regis Sigismundi ludere. Sed redeat calamus ad Principis Gustavi lustrationem, cujus post festivitatem Dux & Senatus ad Reipublicæ conversi negotia, Russiam versus expediunt Commissarios, de pacis negotio cum adversariis porro tractaturos. Deinde Carolus Nycopiam est reversus, ubi conveniens ipsum Lindormius Regis Legatus, sollemniter fuit auditus, & XIII. Martii indè expeditus, aureâque donatus catenâ, Stegeburgum ad Regis divertit fororem. Ibi autem cuidam minus legitimo interfuit connubio: Etenim prænobilis filia Petri Comitis, nomine Sigridis, Erico Bielchio pridem desponsata, ipsum magnoperè aversabatur, & Johanne Gyllensternio plurimum delectabatur; Et quanquam jura divina humanaque isti reluctarentur matrimonio, tamen ausu Principis Annæ temerario, in Legati præsentia modò contrahitur.

Quamobrem tumultuosa & periculosa inter primarias Ordinis Equestris familias, videlicet Brahæos, Gyllensternios & Bielchios suborta controversia, armis fuisset dirempta cum non modico hominum interitu, nisi Dux arbitrum se interposuisset. Stegeburgo interim Legatus in Poloniam remeavit, & Rex Sigismundus cum uxore, votivæ intentus peregrinationi, Cienstechoviense accessit monasterium, quod multis distat Cracoviâ milliariis, & filia simul funus advectum, illic non modicâ humavit sollemnitate. Ista verò Regis peregrinatio, non minorem Scheppero in Sveciâ, quam in Græcia navigatio Jasonis, Homero præbuit materiem fabulandi. Inter alia siquidem deliramenta, & factionis dissentionisque fomenta, ut odium Regi gravius conflaret, pro concione asseruit Regem Sigismundum nudis pedibus & sacco indutum ideò Cienstechoviam invisisse, ut culpam Regia Sueciæ insignia nuper ab Evangelicis capescendo Præsulibus, & dogma horum approbando, contractam expiaret. Quibus ille, alique non pauci concionatorum, convitiis, pectora Sueonum velut facibus accenderunt, & cruento nimium bello classicum cecinerunt, quemadmodum Princeps Carolus Scheppero frequenter exprobravit.

Cæterum Commissarii Sueonum & Ruthenorum hætenus sunt collocuti, ac post multas diurnasque altercationes & disputationes,

tandem Narviæ XVIII. Maji die, pax utrinque perpetua, his quidem sancitur conditionibus: Tota Suecia Estonia pacificè frueretur, & Moschus Kexholmiâ cum provinciâ oppido subjectâ, illi propediem restituenda; Alter alterius regiones nunquam infestaret amplius; Libera utrobique negotiatio vigeret, vectigalibus tamen solutis, & navigatio secunda Ruthenis ad quoslibet Sueciæ, Livoniæ ac Finlandiæ portus, urbesque, & nostratibus vicissim in Moschovia similis concederetur facultas; Sueciæ subditis mercaturam exercentibus, pristinas Mosquæ, Novogardiæ & Plescoviæ tabernas domosque liceret restaurare, vel novas fabricare ac inhabitare; Quod ipsum Ruthenis Abogiæ, Viburgi & Revaliæ permetteretur. In naufragiis mutuum sibi ferrent subsidium Sveci & Rutheni, licite creditorum exigerent utrinque solutionem; Lappones à Bothnia usque Varanger nemora inhabitantes, Regno Sueciæ, & reliqui ad Norvegiam non spectantes, Moschoviæ annua solverent tributa; Kexholmia non prius restitueretur, quam limes esset inter Sueciæ & Moschoviæ dominia designatus; Captivi sine lytro dimitterentur; Profugi non fovendi; Pacis turbatores plectendi, nec propterea pax rupta censenda, quod si nebulonum aliqui proprio instinctu fecerint incursiones. Alter hostibus alterius non ferret suppetias; Legati & tabellarii invicem missi, velut etiâ aliò expediti, liberum utrobique haberent comitatum; Denique Medicis, Chirurgis, & quibuslibet artificibus, securus terrâ marique per Sueciam pateret accessus in Russiam. Cæterum ipsemet Rex Sueciæ & Dux Moschoviæ, crucem sanctè osculando, istam confirmarent præscripto tempore pacificationem.

Hujusmodi verò bellorum feriæ, ut fuerunt Sueonibus exoptatissimæ, ita & brevissimæ; Siquidem interno mox bello & postea externo, longeque profectò gravioribus ac diuturnioribus, fuerunt, pro dolor, implicati, & iisdem hodiè implicantur. Carolus enim Princeps, Anno MDXCVII. armis in Finnonos prolatis, domat rebelles. Sequenti propterea anno armis domi Polonicis impetitus, bellum renovat & victoriam reportat. Cumque pactis non staret Rex Sigismundus, sed arma denuò pararet, Carolus Finlandis iterum subjugatis, & postero anno Estonibus, Livoniam impugnat reliquam, & totam fermè expugnat, sceptrumque simul Sueciæ ab Ordinibus sibi delatum, progressu temporis capefcit, velut testimonio sequentis constabit historiæ. Nec obscure hanc tumultuationem & rerum indicabat mutationem, admirabile quoddam somnium, quod habuit Dux Carolus æstivo currentis anni MDXCV. tempore, paululum ante Sudercopensium publicationem comitorum, quæ toti præbuerunt tragædiæ occasionem, idque fuit hujusmodi: Principi videbatur per quietem, quod mensæ accumberet Revaliæ, & senior Fitinghovius, ex Livonum nobilioribus unus, varia sibi apponeret fercula, cumque opercula de patinis tollerentur, quod in una earundem regalia jacerent insignia, & in altera hominis calvaria, non paucis stipata ossibus item humanis. Protinus autem Dux evigilans, totus cohorrui, & post temporis paululum Ludberto Cave-ro servitorum primario accedenti somnium pandidit, atque non dubiam ab illo, tanquam viro erudito & rerum multarum perito, accepit interpretationem.

Cæterum V. Junii, genuit Regi Sigismundo filium conjux Anna, vocatum in baptismo Uladislavum, cujus nativitas non Suecis tantum, quantum Polonis fuit voluptati. Æquales propemodum tamen fiunt utro-

utrobique parentibus gratulationes, Deo supplicationes, & festæ machinarum explosiones. Sed XX. Junii patruus Regis Sigismundi Magnus, Ostrogothiæ Dux, qui plurimis hæctenus annis, ob mentis impotentiam in honesta fuit custodia detentus, in prædio Konungzbrogensi de vita migravit; Propter cujus sepulturam, Vasteni apparandam, statuit Princeps Carolus Regni Ordines convocare, & pariter Comitæ Sudercopiæ his præterea de causis celebrare: Videlicet, quod Rex in Poloniam nuper regrediens, intricatissima Regni negotia, tam Ecclesiastica quam Politica reliquisset, nec sufficientem & convenientem tradidisset gubernationis formam, quam Dux protinus ideò recusasset, ad Ordinumque provocasset conventum, ut in eo decerneretur, à quo vellet in absentia Regis, & quomodo, Sueones gubernari? Altera deinde Comitiorum fuit causa, quod Regia Majestas juramento & obligatione in Coronatione depositis, non executioni mandatis, hinc abivisset, gravibus ita turbis in Regno passim subortis occasionem præbuisset, ac præsertim quod Catholicis officia, & libera permisisset religionis exercitia, totque constituisset fermè Gubernatores in Sueciâ, quot essent provinciæ; Qui licet supremum esset regimen Principi & Senatui commissum, ipsis tamen auscultare recusarent.

His verò tertia accedit causa, quod contributio esset imponenda Ordinibus, pro numeranda dote Regis sorori, nec istud per jura Patriæ liceret, citra Sueonum convocationem & approbationem. Quarta, quod conditiones pacis cum Moscho initæ, forent in conventu generali ponderandæ, & Kexholmiæ resignatio, positis regnorum quantocius terminis, communi statuum consilio maturanda, & demum transactio crucis osculo firmanda esset. Quinta, quod cum miles & Regni creditores solutionem flagitarent, cui non sufficeret ærarium pendendæ, subsidium ab Ordinibus ita congregatis esset petendum. Ultima porrò causa, ut controversia inter Gyllensternios & Bielchios, in comitiis facilius componeretur. Nec tamen Rege inconsulto, conventum hujusmodi promulgare Dux & Senatus volentes, XXVIII. Julii primum Stocholmiâ, & Calendis Augusti, secundum, Nycopiâ, ut reor, cum Paulo Arziivio Polono, de necessitate Ordines convocandi, illius Majestati perscripserunt. Et quanquam nullum acceperint responsum, tamen comitiæ indixerunt Sudercopiæ antumni tempore à Sueonibus, Gothis, Finnis & Livonibus, præfatas ob causas, frequentanda, quandamque pro iis contributionem imposuerunt.

Itaque Septembri mense confluunt Ordines Sudercopiæ, idque rescians Rex Sigismundus, missò actutum cum literis nuncio in Sueciam, conventum prohibet, nec grata & rata, quæ ibi concluderentur, se ullatenus habiturum protestatur. Sed nihilominus Ordines, hujusmodi conventum patriæ salutarem & legibus, priscis Regni consuetudinibus, regio juramento & obligationi prorsus conformem, reputantes, pergunt in proposito. Proinde consultationis initium facturi, hanc imprimis sententiam contra Johannem Gyllensternium proferunt, quod annuo spacio ipsemet cum uxore, velut captivus, pedem extra suum prædium non efferret; Mille thalerorum inter egenos distribueret, & totidem rivali daret Bielchio, ita persolvendo, munuscula quæ dedisset ille Sigridi.

Postea reliquis absolutis negotiis, quorum gratia minus principaliter convenerant, principalia concordem aggrediuntur, & quoad religionem XXI. Octobris, sequens condunt statutum.

Quandoquidem regio cautum esset juramento & obligatione, nè ulla præter Augustanam Confessionem, vigeret in patria religio, nec ullus aliam amplexus, officium vel beneficium in Regno aliquod unquam obtineret; In eo tamen ipsi manere liceret, quamdiu se gereret quietè. Ideò promissum Regis executuri, decernunt, ut nullibi Sueonum alia permitteretur religio, & nemo indigenarum secus in fide sentiens, aliquâ functione potiretur; Ac propterea Sacerdotes Catholici Regno excederent intrâ spacium VI. hebdomadarum, & Catholici exercitia dogmatis Stocholmiæ, Drotningholmii ac Vasteni, prorsus abolerentur, monialesque expellerentur, & cœnobium in alium converteretur usum, scilicet in nosocomium, vel collegium. Præterea quicumque Sueonum natus five nasciturus, aliam imposterum esset religionem amplexus, quam Evangelicam, five vir five fœmina, vel aliam promoveret, aut suos liberos intrâ vel extrâ Regnum in alia educari curaret, ut omni spoliatus hæreditate, contribulibus propinrioribus assignanda, perpetuo mulctaretur exilio. Verum illi Sueonum, qui ante Regis Sigismundi coronationem defecissent, decreto in ea factò gavifuri, quamdiu vitam agerent quietam, absque sacris tamen officio & beneficio. Atqui non de omnibus hoc intelligendum volunt Ordines privilegium, sed tantum iis quos noverant tunc esse Catholicos, nimirum Erico Comite, Erico Gyllensternio, Lindormio & Canuto fratribus; Erico Falchio, Petro Braschio, Petro Princio, Laurentio Ralamb, Jona Petri, Georgio Palmerio & Casparo Paulino. Quando etiam simul decretum, ut M. Abrahamus Sueciæ Archiepiscopus, propter hæresum extirpationem & aliorum mulctationem abusu, primâ Regnum occasione perlustraret. Hisque Dux & Ordines simul subscripserant constitutionibus.

Postridiè autem Politica concludunt negotia, statuentes, ut Princeps Carolus, Regni foret Gubernator, ita quod in absentia Regis, adjunctis in consilium Senatoribus, omnia regni negotia, & Regiam jurisdictionem, administraret. Nullæ accusationes & lites Sueonum in Poloniam ad Regem, sat alias occupatum, defererentur; Sed coram Gubernatore & Assessoribus domi tractarentur ac deciderentur: Nec ulli, gravatos judicium sententiis se arbitantes, in Poloniam ad Regem, sed usque hujus in Sveciam reditum, appellationes instituerent. Mandata Regis ex Polonia huc missa, nec publicare, nec executioni dare per alios liceret, priusquam à Gubernatore & Senatoribus Regni, lecta, examinataque, dignitati & commodis patriæ judicarentur convenire. Gubernator Senatus assensu, provincialiumque inhabitatorum nominaret officarios, ubi locorum deessent, & Regia Majestas unum ex tribus Candidatis approbaret, nec Duci liceret à Rege constitutos deponere, nisi alicujus forent criminis convicti. Verum in principio statuti, nè viderentur novis rebus studere Ordines, denuò spondent Regi fidelitatem, confidentes vicissim pactis Regem quoque adhæsurum. In fine autem decreti, se obligant ad ejus defensionem, & quod publicato in omnibus Regni Provinciis, quicumque indigenarum, nullis munitis causis rationabilibus, subscribere nollet, vel post subscriptionem deficeret, esset habendus pro infido Regis subdito & Regni perturbatore, ideoque humiliandus & mulctandus.

His porro Comitibus multi Procerum non adfuerunt, Regis timentes offensam, quorum unus fuit Arvidus Gustavius, Ostrogothiæ præsidens; Qui tamen comparuit tandem, & ipsi magnoperè improbra-

bratum quod tardius accessisset ; velut etiam quod Concilio detrectasset haftenus subscribere Upsalensi , quodque sollicitè nimium commoda promovisset cœnobarum Vastensium. Nec defuit illi responsio , & quidem , quantum ad hos , ita Regiis sibi literis esse mandatum , quibus sibi non liceret ullatenus reluctari. Postea interrogatus num actis vellet subscribere ? consensit. Quod ipsum faciunt deinceps plerique absentium , licet non multo post tempore facti pœnitentes , plurimi horum & illorum defecerint. Atque ut toti fieret mundo palam , quid à Sueonibus Sudercopiæ esset conclusum , ipsum evulgavit typis decretum Latine , Sueticè ac Germanicè protinus Gubernator.

Verum finitis Sudercopiæ Comitibus , Dux armatus & primariis Ordinum stipatus cum fraterno funere Vastenum versus contendit , haftenusque cœnobarum per amicos de statuto admoniti Sudercopiano , pretiosorem monasterii suppellectilem cistis impositam , cymbâ per Veterum lacum clam Vifingsborgum ab Erico ibi Comite asservendam , transmiserunt. Cæteram porro domi , sicut etiam reliquias seu scheletâ S. Birgittæ , S. Catharinæ & S. Ingridis , aliorumque perplurium Divorum , ex loculis argenteis & thecis producta sumptuosas , interea domi absconderunt. Postea funus Ducis Magni eò perlatum , in Ecclesia Cœnobii XXII. Novembris precioso mandatur tumulo. Secundum exequias verò ipsum aggressus & ingressus monasterium Princeps Carolus cum Senatu & Regni Præsulibus , aliisque Ordinum plurimis , moniales hortatur , ut desertâ fide Catholicâ , Evangelicam susciperent , ita in claustris permanerent. Sed concordēs unanimesque responderunt , se paratas extrema potius quælibet pati , quam religionem Catholicam cum Lutherana permutare. Unde plurimum offensus M. Abrahamus , in ipsas vehementer invehitur , & simul illis exprobrat , quod olim conciones audituræ Evangelicæ , cera & bombyce aures obturassent , teste Possævino , nè admonitiones perciperent concionantis. A reliquis simul quoque non minus propter hujusmodi contumaciam exagitata , & præsertim ab Episcopo Lincopeni , M. Erico Scheppero , & parocho Vastensi , audacter se defenderunt.

Quando etiam à Duce Carolo minaciter compellatæ , ut abscondita Cœnobii bona proderent , diu restiterunt , & tandem Antistita minis percussa detegit ea quæ domi forisque essent custodita. Ideo suppellex Vifingsburgo protinus revocatur & domestica investigatur , universaque propemodum expilatur. Enimverò pretiosissimus inprimis Ecclesiæ ornatus omnis fuit direptus , hujusque non modicam nacti portionem Daniel Hansonus & Abel Ericius , ac simul alii nonnulli , inde uxores & filias sumptuosè vestiverunt. Loculi tamen argentei S. Birgittæ , S. Catharinæ & S. Ingridis , intacti remanserunt ; Ast Divarum reliquiæ aliis inclusæ tumbis secretò in terram defodiebantur , nè amplius Catholicis proderentur. Plures autem in cœnobio reconditos esse thesauros Christiernus Claudius Baro Aminnensis sibi persuadens , illud virgulâ divinante oberravit , & hac delusus licet muros passim demoliretur , tamen nihil prorsus invenit. Porro alii bibliothecam monasterii , sanè instructissimam , simul diripuerunt ; Cujus etiam non modica portio in castrum avecta , machinarum onerationi deputatur , & reliqui codices numero pauciores vilioresque adhuc ibidem refervantur. Cum his pariter pauca literarum veterum documenta , seu veterius fragmenta , quandoquidem non minus hostiliter cum ipsis quam antea cum libris processerint , in maximum patriæ , & patriam scribentium historiam , detrimentum perierunt.



Inter cætera verò Archivi monimenta spargebant expilatores, se quasdam invenisse literas à S. Birgitta conscriptas, prophetiam de quodam Rege Carolo patriæ cum laude maxima dominaturo, continentes, & Governatori obtulisse. Interea temporis conclusa monasterii desolatio, & vestitu pro monialibus alio comparato, XIII. Decembris inde producuntur, quarum seniores IV. cum antistita Sudercopiam profectæ sunt, ut veris initio ad aliud sui Ordinis monasterium Dantisci navigarent. Juniorum verò unam Principis conjux secum aliquandiu detinuit, & tandem victa illius precibus, ad claustrum eam remisit, ubi post temporis paululum vitam finivit. Altera, toro magis conjugali, quam choro delectata, matrimonium inivit. Tertia in Regno quidem remansit, ast cœlibem agens vitam. Verum tres reliquæ juniorum, seniores postea subsecutæ, Dantiscum quoque secesserunt; Nam Vasteni numero XI. moniales fuerant, harumque VIII. patriam deseruerunt. Ità expulsis vestalibus, harum concionator Magnus Andreae, in exilium quoque relegatur, missus hyemali tempore per Daniam in Poloniam. Sed hujus Collega Magnus Laurentius, fratre genitus Johannis Gothi, fuit mortuus, ea quæ hunc tumultum præcesserat ætate.

Anno MDXCVI. ineunte, vel priori exeunte, reliqui Catholicorum in Suecia Sacerdotes, nempe Stocholmiâ quidam Andreas Olavius, & Drotningholmio Andreas Stalerus, decreti vigore Sudercopenfis expulsi, per Finlandiam & Livoniam, ut existimo, in Poloniam festinarunt. Nec pauci Laicorum, quorum præcipui fuerant, Samuel Graben Medicinæ Doctor, & Gabriel Trelodius, tutiorem sibi mansionem in Finlandiâ sub Claudio Flemmingio regionem gubernante, ac Regis causam propugnante, quam in Sueciâ rati futuram, illuc simul profugerunt. Quorum exemplo multi protestantium quoque invitati, videlicet, qui Ducem quodammodo offendissent, vel statuto nollent Sudercopenfi subscribere, turmatim ad castra Flemmingii pariter transiverunt. Quibus ille securum præbuit refugium, Principis Caroli non propterea subverens offensam, & Regis obediens mandato, Governatoris monita contemnit. Nam Rex Sigismundus, ausa patrum repressurus, Flemmingio ibi Polemarchæ constituto, mandavit, ut militem, quo contra Moschum fuisset nuper usus, in Finlandiâ retineret, & huic liberam apud agricolas stationem, ex annuisque provinciæ censibus salarii provideret solutionem.

Atque cum miles in stativis fortè insolentius se gereret, agricolas nimium exhauriens, & præcipue incolas Ostrobothniæ, nec Flemmingius hujusmodi militum plecteret tyrannidem, miserabiles inde frequenter ad Governatorem querelæ deferebantur. Is verò ad initium hujus anni Vasteni commorans, inde XIV. Januarii ad Stenonem Banner literis expeditis, sibi consultum videri memorat, ut quandoquidem Rex tantopere contra Sudercopensem protestaretur conventum, & suam proinde obligationem, juramentumque infringere procul dubio meditaretur quæ in illo essent executioni mandata, huc non priusmitteretur, quam novo promitteret Ordinibus diplomate, religionis immunitatem & integritatem; Consilium tamen hac in re Stenonis, & reliquorum Senatorum, sibi expectandum arbitratur. Deinde Regnum Gothiæ perlustrat, & quos ibi decreto non obtemperare Sudercopenfi comperit, graviter multavit, horumque non paucis officio privatis, fideiiores sibi subrogavit, & in Uplandiam remeavit.

Hactenus etiam omnes Gothiæ provincias factò secundum comitia

initio Archiepiscopus oberrans, decretum quoad negotia Ecclesiastica, tam Upsalense quam Sudercopense paulo rigidius exequitur. Quippe cum plebecula ceremoniarum mutationi contumacius passim obliectaretur, elevationem Eucharistiæ; accensos in Missarum celebratione & baptismatis administratione cereos; sicut etiam in hoc salem, candidam vestem, & exorcismum, aliosque in puerperarum introductione, sponzorum benedictione, ac funerum tumulatione, usitatos diutissime ritus, omnino retinere cupiens, primum super his cum illa certamen habuit, victorque tandem factus hujusmodi abolevit Ceremonias, tanquam Ecclesiæ reliquias Catholicæ. Conquestus tamen magnopere populus, quod postquam cereus ab altaribus esset ablati, consuetæ Dei benedictio, cessaverit in alvearibus.

Quos non moratus sermones vulgi M. Abrahamus, in sua pergit visitatione inquisitioneque, quando in omnes quidem Confessioni Augustanæ adversantes desæviit, sed potissimum tamen in Catholicos Vasteni & Stocholmiæ, quibus cum non modicè colluctatus, antequam illorum quibusdam fecus valeret persuadere. Præterea simul cum Divorum imaginibus, sepulchris & ossibus belligerans, ac ita velut cum umbris colluctans, talia S. Birgittæ, S. Catharinæ & S. Ingridis Vasteni; Lincopiæ S. Nicolai; Vexionis B. Sigfridi; Scaræ S. Brynolphi; Schiodvii, S. Helenæ; Munchatorpii, S. Davidis quondam ibi Abbatis; Stregnesiæ S. Eschilli; in Scogeni Ecclesia, B. Hollingeri; in Telganâ, S. Ragnildis; & Bothuidiana, S. Bothuidi; vetera monumenta profusè sustulit. Nec invenio quamobrem S. Erici pepercerit reliquiis Upsaliæ, & quidem in primaria Regni basilica, ubi quotidie conversaretur, illasque intueretur! Ità religio fuit Catholica penitus in Sueciâ Gothiâque extirpata, postquam ab illo quo eam S. Ansgarius tempore huc intulisset, usque conventum Sudercopensem qui ipsam expulit, alicubi semper in Regno plus quàm annis DCCLXV. viguisset.

Sed inquisitio nos revocat Archiepiscopi, non multum ab Hispanica differens; Nam secum duxerat robustos ubique scholasticos, locolictorum, qui aliquo crimine in depræhensos videlicet concubenarios & concubinas, adulteros & adulteras, incantatrices & divinatrices, artemque exercentes quamcunque à Deo prohibitam, jussu suo immanissimè virgis primo cæderent, & aquâ deindè gelidâ perfunderent; Qua non pauci lanienâ viribus defecti, semianimes in terram corruerant. In sponsaliorum verò transgressores ita porro desæviebat, ut si quispiam sibi dudum legitimè fœminam desponsasset, & hac tamen ante nuptias repudiatâ, matrimonium cum alia consummasset, sobolemque ex ea suscepisset, isto connubio improbato, illud approbaret, & hanc illi copularer. Quæ insolita conjugiorum permutatio multis attulit exitium, & ipsimet M. Abrahamo insigne convitium, adeò ut etiam Gubernator illi propter hujusmodi sævitiam non parum succenseret.

Nec indè M. Ericus Schepperus deterritus, strenuam navat suo Archipræsuli operam Stocholmiæ, in tales desæviens quoque homines, & simul iconoclastam agens, in imagines Ecclesiæ parochialis, epitaphiaque columnis passim affixa, tam diù fuit debacchatus, donec indè tollerentur. Verum admirandi artificii statua colossæ S. Georgii, licet crebrius in eam inveheretur, tamen quod loco difficulter moveri posset, intacta hæctenus remansit. Cæterum interea Rex Sigismundus certior factus de Catholicorum ex Sueciâ eliminatione, hanc ægerrimo tulit animo, & præcipuè cœnobii Vastenensis expilationem desolationem-

nemque. Atque hanc suo contrariam juramento & obligationi, ita demonstravit, quod iis hujusmodi permitteretur status religionis, cujusmodi postremo aviti regiminis tempore ac primo paterni floruiſſet. Et quamvis tum temporis non Vaſtenenſi modo, ſed etiam in Nadendalenſi, Schogenſi ac Vretenſi cœnobiis moniales perſtitiffent inſviolatæ, nec ſpoliatæ aut exturbatæ, tamen Vaſtenenſibus modo non eſſet priſtina habitatio indulta.

Aſt nihil hac efficiens expoſtulatione, primo vere miſit Suderco-  
piam cœnobii Vaſtenenſis præfectum, nomine Georgium Farensbachium,  
qui veſtales navi impoſitas traduceret Dantiſcum. Ibi autem ſuſceptis  
in monaſterio Brigittini etiam Ordinis, apud Mariam Magdalenam, jubet  
quadringentos annuatim aureos Rhenanos numerari.

Contigit porro clauſtri Vaſtenenſis deſolatio, poſtquam à prima  
cœnobitarum introductione initiationeque, annis CCXI. ſeptimanis VI.  
& III. diebus in maximo flore honoreque perſeveraſſet. Secuta ingens  
quoque annonæ caritas in Oſtrogothiâ cœnobii deſtationem, fames,  
& horrenda paſſim regionis inundatio, illasque cœlitus plagas ob mo-  
naſterii deſolationem ſibi accidiffe ſimplicior credebat plebecula. Se-  
cus tamen Illuſtriſſimus Dux Johannes perſuaſus, cum Oſtrogothiæ poſ-  
ſeſſionem fuiſſet adeptus, magnam inſuper monaſterii partem demolitus  
eſt, adeò ut hodiè vix illud umbram retineat veteris ſplendoris. Ex  
reſidua verò clauſtri ſupelleſtile plumbea, ſtannea & cuprea, campa-  
nam fundi curavit horologio inſervientem arcenſi; In quo fuſor apertè  
tantum laboris & horroris ſe fatetur expertum, quod ſæpius ea fuſa &  
reſuſa, non tamen conſummaretur, & formidabilibus divexaretur oſten-  
tis terriculamentisque, ut nunquam amplius ex materia cœnobio ſub-  
lata ſe quicquam elaboraturum polliceretur. Quæ illius proteſtatio mul-  
tis hominum cognita, & ipſamet ſuo campana ſono nimis ingrato, in-  
fortunatum operis fuſionis ſucceſſum teſtatur. Nec horum prætermi-  
tere narrationem mihi licuit, quod probi ſit hiftorici officium rem prout  
accidiffet, commemorare, & Dei magis, cui ratio hiftoriæ reddenda,  
quam hominum malevolâ laborantium ſuſpicionem formidare iudicium &  
convitium.

Sed Eccleſiaſtica mittamus negotia, & Politica repetamus, pau-  
liſperque in Sileſiam ex Suecia excurramus, ac Guſtavum Erici Regis  
filium extorrem reviſamus. Qui haſtenus cum Dei, & Abbatis illic be-  
neſicio convaluiſſet, cœpit patriæ tandem aliquando inviſendæ torqueri  
deſiderio. Inprimis tamen matrem poſt tantum temporis intervallum  
conventurus, ex Sileſia modo per Poloniam, Pruffiam & Curlandiam,  
Livoniamque contendit Finlandiam verſus, quod hac ipſam commorari  
provincia non ignoraret. Venientis autem famâ Guſtavi Claudius Flem-  
mingius regionis Dynaſta percuſus, miſſo illi obviam Johanne Neſvio,  
ſuadet reditum, alias captivum Abogiam abducendum. Undè perter-  
ritus, Revaliam protinus regreditur, & hinc ſuæ ad Flemmingium au-  
læ Marſchalco expedito, impetrat matri veniam ſe conveniendi Reva-  
liæ. Quæ nihil cunctata, filium accedit, & agnitum cum lacrymis præ  
gaudio profuſis amplexata oſculataque fuit. Nec paucis deinde mora-  
ta cum ipſo diebus, omnem filii explorat fortunam, & ſuper exilio,  
rerumque penuria querenti ſuadet, ut opem imploraret Regis Sigis-  
mundi, & ibi non adjutus, Principes Germaniæ, velut cognatos, de  
ſubſidio compellaret, vel Angliæ Regem aut Ducem Ruſſiæ, horumque  
unum egeno, propter veterem cum parente amicitiam, certò certius  
opi-

opitulaturum. Ipsamet nihilominus pro suarum conditione fortunarum mediocres etiam filio tulit suppetias, qui tandem à matre non citra lacrymas digressus, patrualem inprimis Regem Sigismundum super auxilio non frustra compellavit.

Quando is Uplandorum invigilans animis sibi conciliandis, à patruoque & Senatu alienandis, XXX. Junii Varfaviâ Diplomate in Sueciam directo, illis magnoperè compatitur, quod licet pacem ideò cum Ruthenis fancivisset, ut sub ipsa Sueones gravissimo diu bellorum onere fatigati, tandem respirarent, & vires opesque recolligerent; ac propterea mandavisset, nè ullis molestarentur interim contributionibus. Attamen illos novis quotannis exactionibus post suum fuisse abitum oneratos, intellexisset; & præcipuè non ita pridem, quando non parum contribuissent pro conventu illegitimo prorsus, Sudercopiæ frequentato. Hunc igitur ut improbaret, ita & contributionem seriò monens, ut nullam facerent impostum, nisi Regias viderent super ea literas, exceptâ solum pro dote Principis Annæ; quam tamen nulli traderent, citra suæ Majestatis commissionem. Vetat prætereà nè infuetas facerent vecturas, vel nôvis obedirent vasallis, suo absque consensu deputatis; Sicut neque crederent nonnullis obtrektoribus, qui ut suæ Majestati conflarent odium, spargere non erubescerent, mandato ipsius veteres quasdam Missæ & Baptismi ceremonias esse abrogatas; Sed honorem defenderent Regium, & fidelitatis fervarent juramentum, quod ipsum se vicissim illis facturum, & prima occasione in Sueciam venturum, sanctè promitteret.

Eodem propemodum tempore Anna Regis matertera finem vitæ imponens, grandem germanæ liberis Regi Sigismundo & Annæ liquit thesaurum, illeque hinc non parum animatus, patrum diutius ferendum statuit conatus. Inprimis tamen per Legatos illum officii admoniturus, & turbas averfurus, ut molitio pondus habere majus videretur, obtinet ab Ordinibus Poloniae & Lithuaniae simul horum ad Suecos Legationem, quæ commissa est prænobilibus viris Stanislao Dzianlincio, Stanislao Czychovio, & Nicolao Sapiehæ. His autem suos adjunxit Oratores Rex natione Suecos, genereque non minus illustres; Ericum Braheum à Visingzborgo Comitem, & hujus avunculum Arvidum Gustavium à Torpa Baronem, Lindormiumque Bonde, ipsis sanguine conjunctum, ac eruditione magis conspicuum. Qui consensu Dantisci navigio, feliciter Oceanum emetiuntur, & XXVI. Augusti Stocholmiam delati, non modicâ pompâ suscipiuntur; Post IV. tamen septimanas, primò audiuntur, & interea Gubernator potissimos Ordinum, cum Senatu Regni integro convocavit.

Cæterum in Daniâ tranquillus fuit Reipublicæ Status, ubi Christianus IV. annum modò XX. agens, XXIX. Augusti fuit diademate redimitus Hafniæ, insigni profectò solennitate, quam prolixo satis libello Andreas quidam Dallinus conscripsit, inter alia exhibitum regaliter omninò hippodromiæ spectaculum, magnoperè extollens, ad quod Rex novus cum tali processerit pompâ, quali Pontifex Romanus in publicum solet magnificentius prodire; Cujus propterea offensionem non modicam Danus incurrebat. Verum Carolus Sueciæ Gubernator vehementius longè offensus Claudio Flemmingio, quod inclementius populo Finlandiæ borealis dominaretur; ipsum nimis & infuetis militum gravaret stationibus; monitorias & protectorias suæ Celsitudinis literas contemneret; his ex Suecia potitos mulctaret; Spreto Sudercopenfi de-

creto, Regiam executioni mandante obligationem, se contrario Sigismundi Regis accommodaret solum mandato, & ita quodammodo Finones contra Suecos instigaret, armis rebelles ad obedientiam esse compellendos censuit.

Istud tamen Principis consilium non comprobans Regni Senatus, quod patriæ nihil esse perniciosius videretur quam bellum hujusmodi civile, amicis primò literarum missitationibus rebellium animos esse tentandos suavit. Undè suspicatus Consiliarios Dux Finnis clanculum favere, cœpit illis non parum succensere: Quæ prima fuit discordiæ causâ inter Principem & Senatum modo natæ, moxque vehementius inflammata. Sed tempestivam Consilarii frigidam tanto affusuri incendio, & suam declaraturi innocentiam, minaces admodum literas Flemmingio scripserunt. Quibus ipse magis exacerbatus, minaciores longè rescripsit, proprio illos sanguine perfidiam hujusmodi erga Majestatem Regiam quandoque expiaturus interminando. Pristino nihilominus proposito Senatus adhærens, porrò consuluit Gubernatori, ut Comes Ericus & Arvidus Gustavius depositâ Legatione in Finlandiam transmissi, suaderent incolis subjectionem.

Sed vana hujusmodi fuerunt consilia, & Ostrobothniensis Finlandiæ populus eadem pressus equitum statione, Ducis Caroli subsidium continuo implorat; Frustrâ tamen, & propterea reliquis Ostrobothnensium audacior quidam Benedictus Poutu, incola parochiæ Kyroensis, aliquot secum agricolis ex provinciâ susceptis, mensè Augusto Stocholmiam navigat, Ducis & Senatus voluntatem exploraturus. Ibi autem quendam Johannem Johannium, suæ quoque inhabitatorem provinciæ & Principis sectatorem, oportune inventum, de toto consulit negotio, ipsiusque operâ usus non aliud impetrat responsum, quam ut Ostrobothnienses, armis correptis, ipsimet vim vi propulsarent, & stationarios inde profligarent. Hac itaque licentiâ illi magnoperè animati, in regios moliuntur palam rebellionem, cujus non ignarus Flemmingius, inde militem evocat regium.

Hactenus Legati Regis præsentiam Senatus, & audientiam Stocholmiæ prætolati, eam XXVI. Septembris in acropoli obtinuerunt, in primis Poloni; Qui ab unione Regum & Regnorum, qualis esset capitis & membrorum corporis humani; & ab antiqua confœderatione, affinitate ac conjunctione Regum Polonicorum & Suecicorum, cujus hic Rex Sigismundus, velut nodum constringeret, sub quo Poloni etiam ac Sueci unum corpus sub uno capite Rege Sigismundo facti essent, exorsi, fraternè se Dominos Suecos suorum errorum admonere professi sunt; Ac initium esse talium perturbationum solere, cum legitimo Domino præterito, ad consilia publica vocatu alieno conveniretur, sicut in Sueciâ anno superiore conventum Sudercopensem, Rege non assentiente, sed vetante, celebrassent; In quo leges aliquot novæ Regni forent latæ; Exactiones subditis imperatæ; Forma gubernationis mutata; Ministri Regii loco moti; Arces Regiæ in aliorum traditæ potestatem; Diplomata Regis aliquot rescissa; Moneta nomine alieno percussa; Provocationes ad Regem inhibitæ; Et dignitas Regia multis modis circumscripta esset. Hos excessus prudenter & mature emendari, abolerique petebant, nè similia initia & similes distractionum causas, eventus etiam & calamitates similes, quæ in Belgio & Gallia, Regnisque aliis nostrâ memoriâ accidissent, in illorum etiam patria tandem excitarent. In hanc verò sententiam, quam ego sum mutuatus ex Chytrao, Legatorum prin-

principe vehementius perorante, Dux Carolus quandoque interfatus: *Quid ergò commerui?* Nec acerbius alienigenas compellavit Oratores; minus tamen deinceps indigenis ducens parcendum.

Nam in Comitem Ericum & Arvidum Gustavium à Torpa Baronem, alterâ Octobris die audientiam nactos, graviter fuit invectus, illi adulterium, & huic exprobrans homicidium. Qui convenienter personæ, loco & tempori se modestius excusantes, suam quoque deponunt Legationem, quâ fermè eadem inculcant gravamina Regis, quæ Polonici antea exaggerassent, prout liquet ex apologia, quam Princeps & Senatores Regni opposuissent, & cum Legatis Suxæ Majestati protinus remiserunt; quam item à Cythrao, in compendium hujusmodi contractam his subjiciam. Principio mirandam societatis Politicæ in Imperiis, in tanta nationum & hominum varietate, & formarum gubernationis dissimilitudinem (inter quas sub uno Rege, sicut corpus humanum, sub uno capite rectius regatur) usque ad finem mundi duraturam, celebrant: Et allegatam inter utraque Regna Sueciæ & Poloniæ amicitiam, quæ quidem ambo nunc uni Regi obedirent, sibi gratissimam esse; Sed similitudinem de corpore humano uni capiti parente, Suecis Regum suorum semper amantissimis, minimè inculcandam fuisse. Extare enim amoris in Regem Regiamque familiam testimonium evidentissimum, maximeque illustre, quod summam Regni vetustissimi, ac liberrimis suffragiis in Regis electione utentis, perpetuo jure hæreditatis huic propaginæ Regum masculæ consignarent. Fateri autem se Regnum à Rege, ut corpus à capite, gubernari; eâ tamen conditione, nè membrorum, quibus parendum esset, officia confunderentur, nec præter leges quicquam fieret; habitâ denique ratione, si Rex, qui rerum potiretur, intra vel extra Regnum constitutus fuerit.

Ad querelam verò Polonorum de conventu Sudercopenfi, cujus decreta in hoc Regnum, veteris Ordinis, justique Imperii perturbationem afferre, & dignitatem Regiæ Majestatis ac jura Regalia multipliciter labefactare viderentur, respondent præter expectationem, sibi tam acerbam suspicionem & censuram, præsertim à sociis & amicis accidere, eamque alienam ab officio & mutuâ benevolentiam videri, quod de Suecicis negotiis non melius instructi, falcem in alienam messem immittere viderentur, & ea atrectare, quæ ad curam Statuum & Ordinum Regni Sueciæ, qui nihil sibi prius & antiquius ducerent fide & obedientiam erga Reges suos, merito pertinerent. Neque illorum magis, quam Suecorum interesse, non mutari justam Reipublicæ formam, ac si quidem mutatum esset, integrum restitui. Neque in hoc conventu quicquam contra dignitatem Regiam, vel jura patriæ conclusum, aut novas leges latas, sed receptas, executioni mandatas; Et conservatam religionis tranquillitatem; pro ratione hujus Regni, sublatis confusiones politicas, stabilitum Regis juramentum, & tabulas hæreditarias, quæ magis confirmant jura Regni quam debilitant.

Coactum esse conventum à Duce Carolo, quem ipsa Majestas Regia absens Regno præfecisset, & certiorum factum esse Regem & conventus & causæ per Paulum Arciovium. Fateri se quidem jus convocandi soli Principi competere, at intra Regnum constituto; Sapius verò presentibus etiam Regibus in Suecia, Germaniâ, & recens in Polonia, conventus quorundam Ordinum habitos esse. Licere enim quoties Rex non oppugnaretur, sed propugnaretur cum Rege Regnum, Ordines convenire, ac æs alienum à patre in Suecia relictum, & stipendia militibus de-

»bita dissolvi, maxime ex Regis esse & Regni, quod nisi fide incolumi  
 »stare nequiret incolume. Oportuisse etiam, mandante Rege, dotem forori  
 »Regiæ consignari, ad quæ extraordinaria collatione opus esset: Et in for-  
 »ma gubernationis ratione temporis ob præproperum Regis in Poloniã  
 »discessum, quædam constitui debuisse, adhibitis legibus & juramento Re-  
 »gio: Cui ob Religionis dissidium, quod nullum fuerat cum jus hære-  
 »ditarium Regiæ huic familiæ cederet, Ordines Regni hujus maxime  
 »innitantur.

» In specie deinceps ad quædam capita respondent, inprimis de ap-  
 »pellatione, quam ad Regem tanquam Magistratum supremum, vel summæ  
 »rerum in Sueciã præfectos, nunquam impeditam vel sublatam ferunt, sed  
 »reservatam in foro Majestati Regis Suecorum competenti, non in alie-  
 »num à Sueciã Regnum Poloniæ concessam; ut nulla fit appellatio ex ju-  
 »diciis Lusitaniæ, aut Neapolis in Hispaniam, sed à Proregibus in iis Re-  
 »gnis omnia Regis autoritate decidi: Et in Sueciã nullam à superiori  
 »cujusque provinciæ tribunali, in gravioribus negotiis leges admittere pro-  
 »vocationem ad Regem in regno commorantem, quanto minus liceret  
 »Regi extra regnum constituto? Quod tamen si fieret, dedecus & præ-  
 »judicium Majestati Regis & regni non subacti indignum adferret, quod  
 »summum forum justitiæ in alieno Regno, loco incerto, exilii instar, di-  
 »vagari videretur. Neque constare, aliquem Regem causas seu contro-  
 »versias unius Regni in altero decidisse, nisi Regnum illud alteri subjectum  
 »esset: In Regno autem forum competens declinantem, causã excidere.  
 »Plurimum insuper ex longinquitate itineris, & sumptuum magnitudine in-  
 »commodi ac molestiæ oriturum, si esset in Poloniã provocandum.

» Ministros Regios ab officiis nullos esse remotos fatentur; Sed qui  
 »salvo Regis juramento præesse non possent; & aliquos antea ab univer-  
 »sali Statuum concordia, non Sudercopeni, verum illa quæ Regio jura-  
 »mento jam pridem esset confirmata, seipsos, tanquam membra avulsa,  
 »à toto corpore segregasse. Regni etiam officia digniora, imò nè minoris  
 »officium Judicis, Regem præsentem immediate, sed certis conditionibus  
 »largiri. Literas quoque Regias cum reverentiã excipi testantur, quæ  
 »verè essent Regiæ; Sed præter Regis aut Regni commodum, dignitatem,  
 »& si penitus consideret, voluntatem scriptas, ac legibus Regio jura-  
 »mento confirmatis non conformes, suspendi, ut dexteræ & Sigillo Regis  
 »honor conservaretur, & Rex maturius deliberaret: Non quod plus sa-  
 »pientiæ aut potestatis sibi quam Regi arrogarent, sed quod Regum in Sue-  
 »ciã potestas legibus circumscripta esset, velut Alphonsus Neapolitanus  
 »dixerat, Regibus esse licita quæ honesta, eosque ea posse, quæ jure pos-  
 »sunt. Quamobrem in Galliã, Regno hæreditario, sæpè intemperatas Re-  
 »gis largitiones incolumi Majestate tolli: Et in Sueciã, jus esse vilissimo  
 »cuique juris patrocinio se & sua contra Regem tuendi, & si quid ad fal-  
 »sò narrata esset à Rege rescriptum, id illæsa Majestate limari & planè  
 »rescindi. Id si privatis liceret, quã ratione in Regni gubernatione, Rege  
 »extra Regnum constituto, idem obrudi posset, quod ipso jure liceret  
 »evertere, quodque aliquando ipsi Majestati noxium est?

» Principem & Senatores incessant crimine læsæ Majestatis, quod ad re-  
 »primendam privatorum licentiam, non violationem Regiæ Majestatis, decre-  
 »vissent habendam rationem literarum, quas optimo Regi homines interdum  
 »pessimi & rerum Sueticarum imperiti, in perniciem Regis & Regni extor-  
 »querent, aliquandò ad homines privatos, quorum nulla in exequendo, nec  
 »merito esse deberet, potestas. Porro Regem decuisse pro more omnium  
 »gen-

gentium, si quid in Regno executioni datum vellet, ad ipsos qui Regno præfecti sunt, mittere, qui vel exequerentur, vel si noxium aut iniquum esset, Regi rescriberent. Gallia & Belgii exemplum à Legatis propositum, reponunt; Non enim ex inobedientiâ gentis Gallicæ erga Regem civili, sed ex violentis & insidiosis technis, religionem protestantium eliminare cupientium, bella illa jam ferè immortalia esse facta, in quibus dum tua viscera confodiunt, Regnum tertius, religioni quidem deditus, sed fortassis Regni Gallici cupidior, invadit. Claudium Flemmingium Finlandiæ Rectorem, sese toti Regno opponere, & facta cum Moschis pace, exercitum conscribere queruntur; Id si consensu Regis, non suo, sed pravo aliorum consilio inducti, fieret, magno cum Regni incommodo conjunctum fore. Obsecrant igitur Regem, ut arma deponi, & controversias jure & legibus patriis in Regno dijudicari mandaret, ac ut ille à Philippo Macedone olim, à Rege irato, ad melius informandum, provocant, orantque Dux Carolus & Senatus, nè illius Majestatem regnante, Duce vicem gerente, Senatuque consulente, jura Regni labefactentur.

Expressè constitutionibus antiquorum Regum non abolitis, cautum esse, Regni negotia Regibus absentibus, per indigenas Consiliarios atque Primates & magnos Regni Officiales curari debere, nec Regum extra Regnum degentium, jussa aliter, quam si per Senatum consulta essent, oportere exequi, claris legibus & juramento Regum, denique tabulis hæreditariis sancitum est. Eisdem constitutiones à Rege Gustavo, ac Erico filio, in Angliam profecturo, renovatas esse; Cumque Rex Hispaniæ Philippus Reginam Angliæ in uxorem duceret, plenè & sufficienter utrique Regno cavebatur, ut sua cuique præeminentia & dignitas, illibata servarentur, nec in externum Regnum una cum persona Regis migrarent; utrumque tamen hæreditarium est. Longè etiam validius argumentum accedit, legibus Sueticis expressum; Tenetur enim Rex in regno præsens, Sueciæ Regnum ex consilio suorum Senatorum, Suecorum nimirum, & non aliorum, gubernare, quanto magis ad idem faciendum obligatur, dum est remotior, & auribus ac oculis alienis uti cogitur? Adstricti sunt præterea Senatores Regni hujus jurejurando, & Regalia & jura Regni non solum per se illæsa conservare, sed etiam, ut idipsum plañè Rex faceret, semper ac seriò monere.

Tributum in Conventu Sudercopenfi nullum esse imperatum, sed spontanea voluntate eo modo uti lex exigit, oblatum, ex causa in lege expressa, sumptus scilicet bellici refarciendi. De moneta constat, quam plurimis Principibus & Civitatibus illæso jure Majestatis, jus cudendi concessum esse. Vasteni quoque Regis Johannis & Principis fratris nomine collegato numisma cufum, ac Regem postea etiam Duci fratri facultatem cudendæ monetæ, quoad viveret, libenter concessisse.

Hæc palàm cum Principe Senatus, in sui excusationem & defensionem, non parvo elaborata conatu, Legatis Majestati Regiæ præsentanda obtulerunt. Sed nihilominus clam sicut Dux quærebatur, se Legatis insinuabant Consiliarii, culpâ in Governatorem omni conjectâ, se excusabant, & ita gratiam offensi Regis sollicitè captabant, Ducem pariter incusantes, quod ex proprio pleraque arbitrio decerneret, & spretâ Senatus sententiâ, regimen sibi totum arriperet, obnitentesque regiminis consortes suâ autoritate & potestate opprimeret. Contra verò Princeps Senatoribus exprobrat, quod nimiam sibi potestatem arrogarent; minus fideliter cum Regni agerent proventibus, & pernicio-



ciotam spargerent discordiæ fementem inter suam Majestatem Regiam & Celsitudinem, ut hæc mutuis se confoderent gladiis, & illi Regnum invaderent; Ac propterea, quæ ipsis persuasoribus forent nuper decreta, clam illos modò simulare, & minus honestè improbare.

Itaque cum non aliam pro tanto regiminis labore gratiam sibi referendam consideraret, in Ordinum coronam præsentium, altero Novembris die, se molesto gubernationis officio abdicavit, & nihilominus defensionis ergo, resignationisque conventum, velut loquitur Chytraus, diem concordiæ & constantiæ publicavit, XVIII. Februarii celebrandum Arbogiæ. Nec parum Dux indignans, quod neque Senatus, neque Ordinum reliqui præsentis, resignationem dissuaderent, postridiè Griphisholmiam versus indè properavit. Patriæ tamen misertus navigio sine proreta periculose admodum fluctuanti, abstractam admovet iterum gubernaculo dexteram, & X. Novembris Olao mandat Suercherio, ut interesset colloquio propediem cum Moschis instituyendo, propter Kexholmiaë resignationem. Enimverò Senatus Regni non ausus manum regimini admovere, hujus eventum tragediæ spectabat solum, & cum Legatis de ipsa hætenus consultabat, quos obsecrabat, ut quantocius ad Regiam Majestatem reversi, tanto Sueciæ discrimini succurrerent.

Alii etiam non pauci Sueticorum Procerum, Ducis Caroli partibus mox desertis, cum Senatoribus Legatisque capita conferebant & animos, quorum multi sua hilares repetebant officia, non curantes modò quod sibi forent à Principe nuper privati. Sed Carolus Gustavius novo Regis jussu commotus, Calmarniam se contulit, quam VIII. Novembris sibi deditam occupavit. Præterea Ecclesiasticorum primarius M. Abrahamus, Regiam sibi & Sueciæ Clero gratiam acquisiturus, ad Senatorum quoque partes & Legatorum pariter concessit, missisque per hos ad Regem literis, novam illius Majestati promisit fidelitatem. Ista porro benevolentiam Ordinum erga Regem Sigismundum Legati plurimum exhilarati, sub initium brumæ in Poloniam remearunt omnes, præter Comitem Ericum & Arvidum Gustavium, in patriam remanentes.

Cæterum non minor belli flamma civilis in Finlandiam passim gliscebatur, ubi plebecula nimis à regio milite ut fertur onerata, & à quibusdam instigata factiosis partium Carolinarum studiosis, velut Flemmingius perhibebat, tantum de cervicibus jugum excutere meditatur. Inprimis verò classicum Ostrobothnienses canunt; Siquidem Benedictus ille Poutu, post suam Stocholmiam reverfionem, plurimis vicinorum convocatis, residuos equitum furiose indagarit, captos trucidavit, aut facto in glacie vasto admodum foramine, aquis suffocavit. Deinde horum & his faventium invaserit prædia, opes diripiens, ædes incendens, & quibus flamma parceret, ipsarum trabes, tignosque ferram plus quam medios dissecuerit, ut incolas domum postea reversos, suam obruerent mole, & interimerent. Atque ut majorem reducibus incuteret horrorem, capita pecorum ibi mactatorum, distentis faucium rictibus in fenestris locata, obverterit propediem redituris. Nec his contentus, si quos interea cepisset adversariorum, in eos loco metæ collocatos mandarit commilitonibus sclopos & arcus exonerare. Tam fausto igitur militiæ tirocinio plebecula non parum animata, longè frequentior ex vicinis etiam concurrat parochiis, & novo sibi ductore, videlicet Jacobo Ilchan ex Ilmolensi parocia delecto, statuit Tavastiam invadere, Careliamque, ut equestres indè turmas Regis profligaret; Domicilia ibi nobilium virorum & præcipue Claudii Flemmingii, Axelii Kur-

Kurchi, Andreae Boij & Andreae Laurentii, divitiis spoliata, devaltarret; tandemque ipsum Abogiae castrum, velut nidum hujusmodi tyrannorum, ut aggredere, & non tantum manibus, quantum dentibus, illud demoliretur, ita quod nullum ipsius extaret amplius vestigium.

Nec istam ignorans factionem Ostrobothniensium, Claudius Flemmingius, toparcha & polemarcha Finlandiae, dudum armis illam oppressisset, nisi Olaus Suercherius Abogiae haecenus delitescens, & palam Regi, sed clam Duci favens, dissuassisset. Is tamen XV. Decembris Petro Erasmio Regiae Majestatis Secretario inde perscribens, se plurimum excusat, & suam Regi probaturus innocentiam, in iisdem narrat literis, quod propterea Dux Carolus conventum Arbogiae indixerit, ut Ordines in eo clavum sibi restituerent; conjunctis animis, viribusque defenderent, quae Rege sunt absente ac prohibente decreta, nec illius Majestati accessum permetterent in Regnum, antequam ipsemet Rex iisdem subscriberet; Sicut etiam, ut Status induceret Princeps ad expugnationem Calmarniae, quod ægerrime ferret in suis eam manibus Regem habere, & propterea Carolo Gustavo, velut illam propugnanti, magnopere infestum esse. Sic ea scripsit vulpecula, cujus non diutius moratus suasiones Flemmingius, XXIII. Decembris, Abogiam cum suo abiit exercitu, ut conjunctum cum alio Regis milite passim in Finlandiam stationem obtinente, duceret in rebelles Ostrobothniae ac Tavastiae populos.

Anno MDXCVII. ineunte, citerior Ostrobothniae plebecula ductum sequens Jacobi Ilchan, non clementius in Tavastiam grassatur quam nuper domi esset debacchata. Sed in parochia Birchalensi, cognoscens equestres Flemmingii cohortes appropinquare, noctis beneficio nemus illud XII. milliarium, quod Tavastiam & Ostrobothniam determinat, quantocius repetit; Quam miles infecutus fugientem, non parvam illius edidit stragem. Reliqua vero hostium manus evasit, quod manibus certatim ejectis, rhedas minus oneratas haberet. Nec porro illam Equites secuti quam ad medium nemoris, revertuntur cum victoria: Ostrobothnienses etiam quod tantum evasissent periculum, sibi magnopere gratulantes, armis depositis, aliquandiu morigeri quieverunt. Interea quidam Abrahamus Melcherfonius, ex Polonia veniens, mandato Regis praetorem acturus Ostrobothniae, factiosorum principes captivat, Benedictum Poutium & Jacobum Ilchanem, illeque mox Abogiam perductus, carceris squalore ac pedore interiit; Sed hic cum aliis quinque agricolarum actus protinus in rotas, horrendo luit supplicio rebellionem.

His autem compatiens superior Ostrobothniae populus, in occursum Abrahamo ex Kimensi, Joensi, Uleni, Limmingensi, Salensi, Pihiochensi, Kaleiochensi, Loctensi & Karlebyensi advolat parochiis non inermis: Qui prope Karlebyensem in crepusculo Ecclesiam ex insidiis adortus Abrahamum, personis solum quinquaginta stipatum, XXII. hostium occidit, antequam horum ullus gladium posset evaginare. Corpora caesorum, quorum unus fuit Gabriel famosus ille Trelodius, in caemeterio Ecclesiae Karlebyensis communem nanciscuntur tumulum. Sed Abrahamus mortem & manus evasit furentis plebeculae, togam, quae permagni esset sibi ad fugam impedimenti, utpote talari & pellibus ornata subtus lupinis, Johanni Kranchio lubens relicta, qui seditiosorum fuit ductor, & agriculor Limingensis. Verum infortunatus fuit ipsi amictus, cum eo indutum non agnoscens in tenebris plebecula, existimansque Abrahamum esse, ita eum pulsaverit, ut mortuo fuerit simili-

lior quam vivo, interimque verus elaboretur Abrahamus; Qui tamen postea indagatus à nonnullis agricolarum Karlebygensium, captivus ducitur Stocholmiam, ubi decollatur.

Hactenus Rex à Legatis domum reversis, de miserabili Sueciæ statu luculenter informatus, Varfaviâ XIII. Januarii suas dirigit literas in patriam, quibus per Laurentium Rolambium huc allatis, significat Regni Ordinibus, cum Dux minus convenienter se Legatis declarasset, & contemptâ gubernationis formâ se officio Gubernatoris abdicasset, nè Regni clavus sine proretâ diutius fluctuaret, non citra Reipublicæ periculum, se gubernaculum committere Senatoribus Regni, illud omnino moderaturis juxta leges patrias, propriam obligationem, & traditam gubernationis à suâ prius Majestate formam, Carolo Principe solum inde prorsus excluso; jus & æquum populo administraturis; ipsum à quorumlibet violentia protecturis, & ita rectoris, ut fidam Deo, & Regiæ Majestati propediem reditura in Sueciam reddere possint rationem: Ideoque cunctis se Regni mandare incolis, ut Senatui promptam exhiberent interea obedientiam & fidam assistentiam, si hujus nomine à Carolo Duce, seu aliorum quocunque molestaretur; Sicut etiam qua par esset severitate, modò prohibere, nè ullus Sueonum, Gothorum, Finnonum aut Estonum, indicta per Ducem Arbogiæ comitia, præsumeret frequentare. Sed Lindormius Bonde Legatorum unus, quamprimum illuc reversus esset, & cum Rege foret locutus, V. Januarii amicissimas scripsit literas M. Abrahamo Sueciæ Archiepiscopo, quibus pergratam ipsius epistolam Regiæ Majestati fuisse asseverat, & præcipue quod intellexerit suasu illius, ac M. Erici Schepperi, Ducem Carolum se gubernatione abdicavisse; Ideoque Regem omnes condonasse offensas, quas propter seditiosas contraxisset illorum conciones, hac tamen conditione, ut fidelissimam navarent illi operam ipsius Majestati impostera, ad eandemque sedulo reliquum hortarentur clerum, & modò sibi transmissa Regis edicta, coram populo fideliter promulgarent, ac simul executionem promoverent.

Quibus licet Rex prohiberet celebrationem Arbogensium comitiorum, tamen Princeps Carolus, Regia fretus obligatione juramento firmata, & constitutione Sudercopeni in eodem fundata, contrarium publicat edictum Stocholmiæ impressum, quo pronunciat illos pro infidelibus Patriæ & Regiæ Majestatis habendos subditis, & plectendos, qui die condicto, videlicet XVIII. Februarii in conventu non comparerent Arbogensi. Suasu nihilominus Senatorum, primarii ex Ordinibus se absentarunt, ita ut solus ex Consiliariis Regni Comes Axelius, & pauci admodum de reliqua ibi comparerent Nobilitate. Nam Senatus cum reliquis Ordinum absentibus secreto congregatus, statuit Regiæ obtemperandum inhibitioni potius, quam Ducis convocationi, & XIII. Februarii, suæ causas absentiae ad confluentes Arbogiæ Ordines perscribit; simul demonstrare conans, illegitimum esse conventum, idque his rationibus: Quarum *Prima*, quod Senatu regiminis consorte foret inconsulto indictus, contra expressas patriæ leges & decretum Sudercopense. *Alter*a, cum Dux gubernationi resignasset, non modo potestatem amisisset conventus celebrandi publicos, sed neque ullius valeat esse valoris, quod cum ipso & per ipsum, in hujusmodi concluderetur comitiis. *Tertia*, quod Senatus eò non legitime vocatus, ut neque Ordinum reliqui, qui potius ob nundinarum ibi convenissent celebrationem. *Quarta*, licet Princeps cum gubernaculo valediceret, palam dixisset ut pro arbitrio ades-

adeffent conventui, vel abessent Ordines, tamen omnes peremptoriè deinceps citaverit, ità quod infidelitatis erga patriam & Regiam Majestatem foret notam incurfurus, qui se absentaret. *Quinta*, quod fuis ex castro Gripsholmensi literis, arbitrio iterum Senatus commiffisset, comparendi, aut foris remanendi, & tamen accedere modò tergiverfanti tantoperè indignaretur ac minaretur. *Sexta*, & potiffima ultimaque ratio est, quod Rex publico vetuiffet edicto, cui nefas effet reluctari, nè Ordines illum accederent conventum. Ex his demum inferunt Senatores, quod nullum effent robur habitura quæ ibi concluderentur, confidentes propterea omnibus hujus controversiæ candidis æftimatoribus se imposterum fore excufatos.

Hanc nactus absentium apologiam Dux Arbøgiæ, mox antigrammate publicato, illam confutavit, & simul amicis Senatum hortatus est literis, ut compareret: Verum frustra, & proindè cum præsentibus ibi statibus caput conferens, post longum deliberationis spacium, tandem V. Martii fequens consensu Ordinum unanimi promulgat decretum, quod *Cbytraeus* compendio utens ita recitat: Etsi Sereniffimus Rex Sigismundus, literis per omnes Regni provincias publicatis, feverè prohiberet, nè comitia hæc quisquam inviferet, existimans per illa suæ Majestatis eminentiam atque dignitatem lædi; Tamen cum summa Regni necessitas, ad multiplicia patriæ damna & detrimenta avertenda conventum flagitaret, ac in Sueciâ vices Regis obtinentes, cum necessitas Regni postulet, simul potestatem Ordines convocandi & comitia celebrandi haberet. Propterea status à Duce Carolo convocati, ut illius Regiæ Majestatis & commodis Regni confulerent, obedienter comparuerunt, sperantes ex Regni Senatoribus plures accessuros, cum ex illorum Ordine tantum unicus hunc invisisset conventum. Testantur porrò se nihil, quod vel Christianæ Religioni, vel suæ erga Regiam Majestatem fidei, vel Patriæ commodis adversaretur, acturos, vel novum aliquid, sed ea solum, quæ communi cum Consiliariis deliberatione in Sudercopenfi effent conventu antea conclusa, executioni daturus esse.

Decernunt igitur, ut una, sola Confessionis Augustanæ Religio, in Upsalensi Concilio ante quadriennium instaurata, & per Regiæ Majestatis juramentum confirmata, ubique in Regno vigeret, nec ullius alterius exercitium religionis uspiam admitteretur, nisi in Regio Sacello, cum illius Majestas intra Regnum effet constituta. *Deindè* Sereniffimo Regi, juratam à se obedientiam & fidelitatem, inviolatè servatum iri testantur. *Tertiò*, Sudercopenfes constitutiones universas & singulas denuò comprobant, & promittunt, se absque respectu illorum, qui effent contradicturi, unanimiter auxiliaturos, ut inviolatè observarentur, atque in effectum perducerentur. *Quartò*, Legationem ad Regem decernunt, ut in Regnum primâ occasione reverteretur, & præfens omnia componeret gubernaretque; Cumque Legatos ex Senatu Regni vellent designare, petunt ut Consiliarii se intra sex hebdomas erga Ducem declararent. *Quintò*, Carolum Principem solum pro Regni Gubernatore, & neminem se alium agnoscere supra vel juxta illum ad Regnum admitti gubernandum, vel concredi oportere, Ordines statuunt. Nec se quemquam alium idoneum agnoscere, qui in absentia Regis Principi Carolo præferretur, vel cui aliquam ipsi obedientiam præstare velent aut possent. Ideò se concorditer in his Comitibus Principem rogasse, ut ipse sicut hætenus, ità imposterum Regni gubernationem sustineret,

» donec Regiæ Majestati facultas in Regnum revertendi præberetur. Quod  
 » cum Princeps receperit, se vicissim Rege absente, in ejus utilitatem  
 » & commodum, omnem competentem obedientiam, fidelitatem & bene-  
 » volum obsequium præstare, mandataque ipsius Celsitudinis, & jussu fi-  
 » deliter exequi velle. *Sextò*, de tumultibus Finlandiæ sedandis, ita sta-  
 » tuunt, ut nisi incolæ à discretis viris eò mittendis admoniti, arma de-  
 » ponerent, vel Rex per Legatos ad ejus Majestatem expediundos hujus  
 » componendæ admonitus tragædiæ, seditiosis pacem imperaret, tum  
 » juxta vigorem Regii juramenti, & decreti Sudercopensis in hac proce-  
 » deretur causa, & hujusmodi conferretur expeditioni ex reliquo subfi-  
 » dium Regno universo. *Septimò*, de vecturarum mitigatione. *Octavò* in-  
 » vitant eos, qui non comparerent in his comitiis, ut intra sex hebdo-  
 » madas ostenderent, an Sudercopenfes constitutiones, & in hoc conven-  
 » tu conclusa Arbogensi, unanimiter secum amplecti & exequi vellent:  
 » Non assentientes, pro inquietis & abscissis Regni membris haberentur,  
 » quos Dux Carolus justè punire posset, nè Regnum ab ejusmodi cape-  
 » ret discordia nocumentum. *Postremò* concludunt, si quidam superiores  
 » vel inferiores extarent, qui ullum ex nobis hunc visitantibus conven-  
 » tum, ejusque acta approbantibus, quocunque modo odisse & persequi  
 » aggredierentur; Nos econtra unitos atque obligatos volumus, ut sin-  
 » guli pro universis, & pro singulis universi eos tueremur, neque com-  
 » mitteremus, ut ulli nostrum vis atque injuria inferretur, sed pro cau-  
 » sa, & nobis invicem, vitam fortunasque omnes in discrimen colloca-  
 » bimus: Neque tamen irà ut conspiremus, vel nos obligemus contra  
 » eam fidelitatem, quam superiori nostro magistratui nos debere conjun-  
 » ctim confitemur, vel contra eam concordiam, quâ invicem alter alte-  
 » ri, legum & justitiæ nomine colligati sumus: Verum ut id quod con-  
 » sentientibus & maturis consiliis, deliberationibusque compositum est  
 » & conclusum, firmiter & irrevocabiliter servetur ac impleatur. Ità *Chy-*  
 » *vris.*

» Sed initio Comitiorum, gravem M. Abrahamo Dux Carolus mo-  
 » vit actionem, quod non ita pridem literas ex Polonia suspectas à Lind-  
 » ormio accepisset, & his persuasus edicta promulgari regia permisisset,  
 » Sudercopenfi adversantia decreto. Illas proinde cogitur tradere Prin-  
 » cipi, & simul rescribere Lindormio, se nihil unquam tale cum ipso col-  
 » locutum Stocholmiæ, quale in suis commemoraret literis, protestando;  
 » imò quod nullam prorsus cum illo vellet habere communionem, prius-  
 » quam dogmate Catholico repudiato, Evangelicum amplecteretur. Simul  
 » etiam Dux Schepperum, quod ipsius fieret in Epistola mentio, aggres-  
 » sus, inconstantia illum multiplicis accusavit, & versipellem appellavit.  
 » Sed in causâ Principis, velut murus fuit ahæneus, firmus & constans;  
 » Vastensium Pastor Clemens Petrius, qui hoc durante conventu, ani-  
 » mam Arbogiæ morte admodum miserabili, egestis videlicet, ut ferunt,  
 » in latrinam intestinis, efflavit. Cæterum primarii Finnonum, partibus  
 » constantes Regis adhærentes, cognitâ plebeculæ novâ Ostrobothniensis  
 » rebellionem, arma denuò corripuerunt.

» Enimverò post cladem Regiorum sub Karleby, victrix plebecula  
 » victoriam prosequens, reliquarum incolis parochiarum ad suam convo-  
 » catis simul militiam, hostium residuos passim extirpat, & inprimis qui-  
 » dem ad Ilmolensem digressâ parœciam, corpora sociorum de rotis pa-  
 » lisque sublata, in cœmiterio decenter tradit sepulturæ. Postea inau-  
 » diens numerosus populi exercitus, quosdam equitum Regiorum in pa-  
 » go

go Nerpenis parochiæ Lappafiordensi adhuc remanere, aliquot suorum cohortes in eos ablegavit; Quæ compræhenfos ibi non paucos in vadoso villam præterlabente fluvio submerferunt. Sed cum angustius esset spacium inter glaciem & fundum, quam ut facile humanum capere posset corpus, contis & sudibus captos sub glaciem protrudunt; Intereâ pagi fœminæ arreptis urnis, mulctris, & aliis quæ furor subministravit armis, captivorum nonnullis reliquorum capita comminuerunt.

Quo tempore, vel non multo antea, missus in Ostrobothniam à Carolo Duce quidam Israel Laurentius, ut ibi nomine Principis ageret prætorem, plebeculæ admodum gratus advenit; Quæ propterea Johanne Kranchio mox repudiato, illum sibi elegit ductorem. Quando etiam Claudius Flemmingius, sylvam emensus Tavastiæ intermediam, cum duobus millibus & quingentis equitibus ad castra properavit adversariorum; Quibus cum amicè inprimis collocutus, prolixâ illos hortatur oratione, ut sanguinis habito respectu profundendi, domum incolumes redirent, Regiæ Majestati obedirent, & annua penderent tributa. Sed cum furens fremensque plebecula nullum prorsus locum admonitioni relinqueret, & facta in glaciem fluminis Ilmalani descensione, animosa prælio se accingeret, suaque exploderet tormenta in confertas equitum turmas, Flemmingius quoque pugnam non detrectans, licet hostibus esset longè impotentior, ita modicas suas disponit copias, ut binæ equitum alæ secus utramque fluminis ripam, & reliquæ per medium tenderent fluvium in hostium agmina, unaque illarum adversarios prætergressa, se converteret, & ipsos à tergo invaderet, quando hostem commilitones à fronte ac latere sustinerent; Quo pacto difficilis illi præberetur effugii occasio, & indubia inde oriretur victoriæ persuasio. Nec secus accidit, cum eo stratagemate imperita belligerandi plebecula undequaque circumventa, caderetur, aut caperetur. Occubuerunt autem in isto conflictu, quinque circiter agriculturum millia, quorum non pauci sub glaciem merfi, velut in Lappafiordio regios prius occidissent, interierunt, ita ut duodeni colligati, per larga glaciei foramina, horrendo multis vicibus submergerentur spectâculo. Cæterum primarios agriculturum non paucos in vinculis retinuit Flemmingius incolumes, & cum reliquis ductor illorum fugæ pugniæ initio elapsus, diu in sylvarum latebris miser delituit.

Nec profugos victor porrò insecutus, cum suo divertit exercitu ad parochi ædes Kyrensis, quas miles diripuit, quod dominus illarum Simon Johannis rebellium partibus magnoperè adhæsisset, ipsosque impulisset. Quod ipsum fecerant Lochtensis, Carlebygensis, Pedersorensis atque Verogensis, Pastores, quos propterea cum primariis agriculturum ad se vocatos Flemmingius perduellionis in Majestatem Regiam commissæ, vehementer incusavit. Socios verò illorum agriculturum graviter etiam increpitos, verbis & verberibus impellit, ut dentibus lateres ex camino evellerent & disturbarent, simul ingeminans: Qui dentibus castrum Abogensè vos demolituros crebro jactastis, in præsentem vires modò exerite caminum, cumque morsu ipsum subvertere non possitis, quantò minus arcem valuissetis Abogensem? Nec gravius quicquam in hos, vel parochos ipsorum statuit, sed jussos domum cum multis captivorum remeare, admonuit solum fidelitatis Regi Sigismundo imposterum constantius servandæ. Prætereâ duces rebellantis plebeculæ, quos Abrahamus supplicio affecisset, illaque de rotis acceptos se-

pulturæ mandasset nuper, exhumatos palis denuò imponi curavit.

Ita verò mulctatis & pacatis Ostrobothniæ incolis, in Tavastos convertit arma, qui passim quoque concurrissent & seditionem in Regios commovissent, ipsorumque propterea locis aliquot catervas aggressus, multam ex his edit stragem, adeò ut cætorum in Ostrobothniâ & Tavastiâ numerus agrorum ad XI. millia ascendisse perhiberetur. Cæterum quosdam Tavastorum honestè minus fertur prostrasse Flemmingius: Etenim cum suafu parochi armâ supplices deposuissent, dicitur inermes invasisse, & plurimos horum occidisse; Quâ de causâ suafor deinceps coniectus in vincula, licet non alio se animo id fecisse, quam ut humani sanguinis averteret effusionem, ignarumque se prorsus Flemmingianæ molitionis fuisse, protestaretur, tamen Abogiæ mandato fuit Ducis Caroli gladio percussus. Sed post abitum ex Ostrobothniâ, & obitum Flemmingii, Gubernator Sueciæ Carolus Ostrobothniensibus dedit antesignanum & Castellatum supra nominatum, Johannem Johannium à Manichala, qui grandem quoque tyrannidem in hujus exercuit provinciæ incolas, & propterea, sicut etiam quod in quadam contra Principem depræhensus esset perfidiâ, morte fuit Stocholmiæ deinceps non immeritâ plexus.

Verum conventus nos revocat Arbogensis, quo dimisso Gubernator fidelitatis juramentum sibi præstandæ, quoad Rex Sigismundus in patriam rediret, à subditis & provincialibus qui Arbogiæ non adfuissent, plerisque accipit. Quando etiam literis ad Consiliarios missis, interrogat: an Sudercopenses, quas ante biennium communi sancivissent consilio, & nuperas Arbogenes approbare, conjunctis cum reliquo animis regno, propugnare, constitutiones, & Legationem harum nomine vellent ad Regiam suscipere Majestatem? Atqui cum Rex Sigismundus contrarium non minus severè mandasset, & Senatores non obscurè prospicerent sibi tutam in Regno haud fore mansionem, nisi Ducis obtemperarent voluntati, rebus suis consultius existimarunt, patriâ tantisper excedere, dum Regia Majestas in illam reversa, hanc ipsamet componeret controversiam. Primus verò illorum Ericus Sparrius Regni Cancellarius & Baro à Sundby, solum mutans, secessit cum uxore ac liberis in Daniam, indeque Poloniam adiit. Sed reliqui adhuc remanentes, missi ad Regem Johanne Bremer, Banerorum servitore, illius implorant auxilium, & Ducem intereà minus categorico lactant responso.

Quamobrem Princeps Carolus fugâ Cancellarii intellectâ, ipsi gravius offenditur, & compræhensum illius famulum nomine Gudmundum, XXI. Aprilis Oerebrogiæ vehementer examinans, cognoscit ideò Sparrium præcessisse, & alios Senatorum mox subsecuturos, ut Regem cum exercitu in patriam reducerent. Quando prætereà simul examinatus servitor Claudii Flemmingii, Thomas appellatus, confitetur dominum suum duo millia quingentos equites sub signis habere, & X. navium classem, quodque auxiliaribus à Georgio Farensbechio copiis insuper acceptis, Sueciam invadere cogitaret, ubi non paucos haberet fautores, quorum potissimi essent illius leviri, Ericus, Arvidus, & Carolus, Vestrogothiæ, Ostrogothiæ & Smalandiæ Rectores. Porrò siquidem prætereà Cancellarii servitor interrogatus, an Insignia Regalia secum Dominus suus extulisset, fortassis responderet factum esse potuisse, nisi ea in cistis invenirentur Sparrii, quas Stegeburgi tradidisset Regis forori asservandas, vel hoc aliundè minus rectè cognovisset Dux, in Gothiam ideò pro-

profectionem decernit, ut hujusmodi lustraret scrinia, & quid sibi à Gothiæ esset expectandum Rectoribus, simul exploraret.

Prius tamen Orebrogiâ XXIII. Aprilis ad Senatum perscripsit Stocholmensem, quem suis haberet partibus addictum, non civium quoslibet, & præsertim Germanos, Regiæ causæ plus longè faventes, Cancellarium Regni Sparrium summoperè accusans, velut Regalium hinc exportatorem insignium, seque Stegeburgum versus conferens. Cæterum Rex nuper factus certior de Finnonum rebellionem & internecione, XXVIII. Aprilis, victori super his perscripsit militi: sibi quidem non gratum fuisse cladis nuncium, sed tamen multo vidisse libentius quod rebellibus illud contigisset infortunium, quam suis fidelibus significans, hisque magnoperè propterea gratulans, utque porro fida suo nomine obsequia exhiberent Flemmingio, quem Sueciæ vocat Consiliarium, Marschalcum, Admiralium, Polemarcham, & Finlandiæ Toparcham, hortans, & salariorum assignans solutioni omnes totius provinciæ redditus, præmiæque insuper eximia spondens.

Sed interea Princeps Carolus fidelior sibi milite passim ex Suecia advocato, confidentius Gothiam ingreditur, & imprimis Stegeburgum divertens, in absentia Principis Annæ, novercam lethaliter ægrotantem in Broborgo invisentis Gannilam, totum perlustrat castrum sibi mox patefactum, & tandem scrinia Sparrii prodita, Nycopiam inde vel Stocholmiam transmittit, præsentibus deinceps Ordinibus referanda. Vastenum postea festinat, & propterea Castellanus metu adventantis Caroli perculsus, Arvidus Gustavius, non expectato Ducis accessu, & castro multò minus, vel leviter propugnato, istud, patriamque deseruit. Ità Princeps Vasteno potitus, ipsum suo firmat præsidio, ubi deinde cum Ordinibus Ostrogothiæ, Vestrogothiæ & Smalandiæ colloquitur, statuque totius controversiæ illis luculenter declarato, & juramento ab iis fidelitatis impetrato, Elsburgum Vestrogothiæ properat. Improviso etiam Ducis adventu Ericus Gustavius consternatus, & præsertim quod miles ibi Regis præfidiarius arcem Governatori Sueciæ nollet occludere, fugâ hujus adventum antevertit, per Daniam conferens se in Poloniam.

Interim verò Senatus Stocholmensis literas Ducis adeptus, sub exitum Aprilis respondendo illis, asseverat, se aliud non credere quam quod Regalia Sueciæ insignia, in acropoli essent conservata; & ideò se obsecrare, ne illius Celsitudo tantopere fideret delatoribus & falsis rumoribus: sicut etiam ut adhibitis in consilium præsentibus in Regno Senatoribus, regeret, lenius ità regiminis onus & minus dissensionis pondus, dubio procul, ipsi futura. Sed XIII. Maii Claudius Flemmingius in Nylandiâ Finlandiæ veneficiis interiit, & funus Abogiam delatum in propinquâ humatur Ecclesia Borgensi. Miles proinde orbatus polemarchâ, missò ad Regem quantocius nuncio literisque, alium flagitat. Variis quoque tabellariis in Poloniam expeditis, per evolutum huius anni semestre, Princeps Carolus Regi perturbatum Sueciæ Finlandiæque statum luculenter exposuit: & unus quidem fuit tabellionum, Isacus Behm; alter verò Petrus Braschius, illius Majestatis Secretarius, qui gravem Regis offensam incurrit, quòd suam hac in re operam Duci Carolo detulisset, & nullum in Polonia responsum nactus, ibi remansit. Neque Isacum aliquo Rex dignatus est responso, licet Varsoviæ octiduo illud expectaret, & flagigaret. Sine quo proinde cogitur domum redire, quem Dux Elsburgo regressus, Nycopiæ offendens, XXII. Maii aliis Regem compellat literis, quibus magnoperè cum eius exposulat Majestate de tanto silentio, quod in Regis & Regni præcipuè vergeret detrimentum; nec propterea ob-

scure



scure intelligens, sibi Regem à profugis offensum esse redditum Senatoribus, hos perfidiæ accusat, quod nulla compulsi necessitate arces deseruissent, & obsecrat, ne malignis illorum fidem haberet relationibus, quibus non minus adniterentur odium seminare inter Regem & se, quam non ita pridem inter se & Regem Johannem nefario ausu profeminassent. Postea miserabilem Finlandiæ statum, & Claudii Flemmingii fatum, Regi manifestat, simul conquerens, quod Flemmingius malitiosum & periculosum posuisset hætenus Kexholmiaë resignationi obstaculum, ac propterea nisi Moschum suis mitigasset literis, dudum Finlandiam infestasset. Denique cum tam periculosus & tumultuosus esset Sueciæ ac Finlandiæ status, etiam atque etiam orat, ut ipsius Majestas quantocius rescribens, modum præscriberet salutarem tantis patriæ malis occurrendi, vel ipsamet huc sine morâ rediret, & omnia componeret. Plurimum tamen de reditu amplius Regis in Sueciam se dubitare affirmat, quod Polonis sanctè spondisset continuam apud ipsos commorationem; ideoque absens, quantum posset, labascentibus patriæ rebus succurrere non gravaretur.

Verum neque his aliud literis effectum est, quam quod Regis fuerit mandato Kexholmia Moscho resignata, cumque ante solennem pacis confirmationem crucis osculatione instituendam, id fecisset Rex Sigismundus, plus nocuisset Sueciæ Regno, quam profuisset, velut deinceps sunt Ordines protestati, nisi Dux postea talem transactionis roborationem à Moscho impetrasset.

Porro tabellarius Senatorum in regno adhuc remanentium, Johannes Bremer, benevolum Regiæ Majestatis obtinet responsum. Nam XXIII. Maij Rex missis cum illo in Sueciam literis, seu gravi quodam edicto, coram Ordinibus in eo primum queritur, Principem Carolum Senatoribus Regni extrema minatum esse, quod Regio obedientes mandato, illegitimum Arbogiæ conventum non accessissent, vel postea moniti non subscripsissent: Qui propterea metu perculsi, latibula quærent, partim extra, partim intra Sueciæ Regnum. Quamobrem cum ex officio teneretur, quemlibet suorum subditorum ab omni protegere violentiâ, se Ducem his seriò admonitum velle, ut intermissâ hujusmodi persecutione, fineret credito Senatui fungi munere gubernationis; Quem, si nihil ista efficeret admonitio, cum uxoribus, liberis, servitoribus, & bonis omnibus, sub Regiam se protectionem suscipere, ita tamen ut juri deinceps in foro esset competenti responsurus, protestatur. Sin autem, neque hæc illi securitas prodesset, ut Ordines sumptis armis, nimiam Ducis audaciam & contumaciam compecerent, Regiam defenderent auctoritatem, Senatusque protegerent innocentiam, alias ex legum præscripto, debitam Ordinibus non morigeris pœnam certò infligendam, admonet.

Dux nihilominus, Regiâ fretus obligatione, Sudercopensi & Arbogensi constitutionibus prorsus edicto adversantibus, ipsi se minus accommodat; Et idcirco residuus adhuc in regno Senatus, nempe Gustavus & Steno Banerii, Thuro Bielchius & Georgius Possius, cum reliquorum Ordinum non paucis ad Regem modò & deinceps profugiunt turmatim, in regnoque solum remanserunt ex Consiliariis; Comes Axelius, Hogenschildius, & hujus frater Claudius Bielchius. Variorum porro criminum in exteris oris, in patriam commissorum, Princeps Carolus postea Senatores accusavit exulantes, asseverans illos suasisse Regi bellum in patriam & se patrum; instinctu eorundem in Dania Regem Sigismundum, & urbibus Vandalorum, subsidia in Sue-

Suecos flagitasse; importationem frumenti ad eosdem annonæ penuriâ laborantes, illinc prohibuisse; Sicut etiam undequaque per Europam sparsisse, quod expulso Senatu, thronum Dux affectaret, & impressa in regnum edicta misisse, quæ gravissimos in regno commovissent tumultus. Quocircâ idem non ignorans, Carolum Gustavium Calmarniæ Castellani partibus addictum profugi Senatus, cum non rarò admonitus, decreto nollet Arbogensi subscribere, bellicam eò suscipit expeditionem. Quâ minus quam antea fratres Carolus perterritus, se arcis propugnationi accingit; Ipsam tamen adveniendi post leves aliquot velitationes dedit, & captivus inde abductus, diu carceris molestias per tulit. Verum Princeps Calmarniam suo firmavit præsidio, cui præficiuntur, Gustavus Saxonæ Dux inferioris, Georgius Claudius & Olaus Hardius, nobiles Sueciæ viri.

Quibus Gubernator X. Junii mandavit, ut arcem & urbem ad Regis fideliter manus conservarent; nullum tamen citrà ipsius Celsitudinis voluntatem intromittendo, qui suspectæ in regnum esset fidei; Imò nè Regem quidem ipsum nisi prius suis sponderet literis, se pactis Upsaliæ conventis adhæsurum, & nihil patriæ vel patruo illaturum detrimenti.

Ità Princeps Carolus integrum Sueciæ Gothiæque regnum tenuit occupatum, & Finlandiam, Estoniamque Livoniæ simul occupaturus, ac tales inde profligaturus, qui decretis reluctarentur Sudercopenfi & Arbogensi, pro executione Regii juramenti sancitis, Ordinumque hac in re consensum impetraturus, ipsos mense Junio Stocholmiæ convocat. Calmarniâ proinde illuc profectus, in Ordinum frequentia inprimis arcas Erici Sparrii Stegeburgo allatas, referat; in quibus Regalia Sueciæ Insignia, nequicquam indagata, loco in acropoli consueto reposita inveniuntur. Deinde Ordines ad alia conversi negotia, Gubernatoris instinctu decernunt, profugos Regni Consiliarios peremptoriè in regnum citandos; Decretis reluctantes Sudercopenfi & Arbogensi, Regiæ conformibus obligationi, vigore decretorum esse mulctandos, & cum primarii forent hujusmodi rebellium Finlandi, armis ad obedientiam compellendos; Siquidem aliis nihil hæcenus modis esset effectum. Nec ullum hoc Ordinum conventu magis sibi contrarium Dux fuit expertus, quam M. Abrahamum, Regni Archiepiscopum, quo cum propterea vehementer litigans, inter alia ipsi exprobravit visitationem quam anno priori per Gothiam Sueciamque instituisset, & loco pignoris annulum illi suum offerens, se ad probandum obligare voluit, quod adversarius visitando potius carnificem quam Archipræsulem egisset.

Minus tamen succensuit Jacobo Typotio, tanquam alienigenæ, his etiam comitiis præsentis, quod suam tergiversaretur operam contra Regem, ceu dominum pristinum polliceri; gratiam nihilominus Axelii Comitis interventu recuperat, & valedicentem ità fuit Dux Carolus allocutus, velut ipsemet fatetur in suis de Sueciâ notis: *Si mihi molestiores fuerint Poloni, ego in eos cum Moschos, tum Tartaros concitabo.* Dimissis autem Ordinibus, Gubernator ipsorum executurus decretum, citationem ad extorres transmittit Senatores Sueonum, quam Rex Sigismundus, antigrammate actutum promulgato, confutavit. Interim se Dux profectio accingit Finlandicæ; prius tamen exploraturus, an verus esset rumor, qui de Regis passim adventu propediem affuturi, spargeretur, VIII. navium bellicarum emisit classem, ex ipsaque Dantisco reversa secus intelligens, expeditionem maturat Finlandicam. In

quâ socius Carolo avunculo Dux Gustavus delectus, Calmarniâ Stocholmiâ advolat, magno tamen suo cum infortunio; Nam die quodam ex suburbana militum lustratione ad castrum eques revertens, dum sclopum fulminare nolentem thecæ vellet imponere ephippio adhærenti, pulvis nitrarius latente accensus igne, femur globo trajicit, indeque postea Dux obiit Gustavus.

Cæterum nocte diem S. Laurentio sacrum præcedente, multus pluit sanguis Stocholmiæ, quod non moratus portentum Princeps Carolus, etiam conjuge secum susceptâ, post quadriduum cum exercitu Finlandiam versus navigavit. Etenim non paucorum in castro Abogenfi morantium animos, sibi clam addictos probè sciens, non cruentam inde victoriam certus expectabat. Nec secius accidit, quam speravit; Quippe licet alii fideliores Regi, quam Duci, aliquantulum inprimis obsisterent; tamen postea se arcemque dedere compelluntur. Interim Princeps ex castris sub arce positus, hortatus est Revaliensis ac Estonum reliquos, ut subscriberent decretis Sudercopenfi & Arbogenfi; Cæteris se adjungerent Regni Ordinibus, & se Sueciæ Gubernatorem agnoscerent, alias hostium loco æstimandos & mulctandos. De quo proinde mandato Ducis, protinus ab Estonibus Rex admonitus, suo ad ipsos missò Secretario, jubet, ut memores jurisjurandi, fidem suæ Majestati datam constanter servarent. Ibi Dux igitur spe suâ frustratus & non parum irritatus, Abogenfis castri deditione nonnihil placatur, & simul armamenta, classisque Regni quibus Finnonnes hætenus essent abusi, adeptus, reditum parat in Sueciam, secum non paucos utriusque sexus, nobiles & plebeios adducit captivos, quorum fuit potissima Claudii Flemmingii vidua superstes.

Sed interea temporis in Ostrogothia quoddam profectò visum admirabile ostentum, aliud longè cruentius bellum Regi atque Duci portendebat. Nam XXV. Septembris in fluvio propè Lincopiam Stangebrogensi, ex proxima villa bini agricolarum piscationi operam dantes, audito horribili tonitruo, cælum intuentur, & inprimis aterrimam conspiciunt nebulam, ex ipsaque mox divisâ cernunt attoniti, binas prodire militum acies, quarum una habitu uteretur Suetico, sed altera Polonico, quæque actutum congressæ magno animorum ardore, & armorum fragore, diu belligerarent, donec victa occumberet peregrina. Cælo deinde serenato, virum procedere vident multæ majestatis, togâ indutum talari, ceu quodam paludamento, qui dextera gladium portaret cruentum, & ipso inverso guttas aliquot sanguinis in lintrem ex mucrone distillaret; Denique paulatim disparuit, & pisces ad se nonnihil reversi, manè factò (ista siquidem visio contigit nocte diem XXV. Septembris præcedente) civitatem intrant, & Præsuli M. Petro, Consulique Petro Ericio, cum horrore narrant ostentum, quod illi mox literis commendarunt, & postea observarunt, quod eodem post annum die recurrente, cruentissimus inter Regem Sigismundum & Ducem Carolum, scilicet Polonos ac Suecos contigerit ille conflictus, quem sequenti Anno describemus.

Porro Gustavus Ericius, Revaliâ digressus, ubi matrem anno priori convenisset, ex consilio ejusdem à Rege Sigismundo tanquam patrueli suo subsidium inprimis supplex flagitat, & quandam impetrat Abbatiam propè Posnaniam, quam Polono cuidam assignat, sibi quotannis inde bina florenorum millia numeraturo; Ast ipsemet Toruniam secedit, ultra biennium ibi commorans. Verum Patruus Gustavi Dux Caro-

Carolus ex Finlandico reversus bello, Stocholmiæ XXIX. Octobris cum triumpho suscipitur, qui totius dominium regni hæctenus, præterquam Finlandiæ australis, Estlandiæque, nactus, palam teste Chytræo, protestabatur, hæc se omnia pro tuenda vera religione, sicut etiam in Regis ac Regni commodum, emolumentumque, non alia de causa suscepisse. Post reditum verò Principis, morbus Ducis Gustavi ex glande plumbea fortuito emissa contractus magis invalescens, ipsi mortem XI. Novembris concevit, illumque matertera Elizabetha, Christopherei vidua Ducis quondam Megapolensis, post octiduum secuta, XIX. Novembris animam exhalavit. Quo etiam Anni tempore in fata concessit Gunila, Regis Johannis vidua, superstitem linquens filium unicum Ducem Johannem. Rex Sigismundus autem Gunilæ privignus, magis de vita cogitans quam morte, & regni meditans fugitivi serio recuperationem, sub finem hujus Anni variis emissis Legatis consilia & auxilia captavit, rogavitque. Enimverò in Sueciam Samuel Laschi, in Daniæ Ericus Sparrius, in Angliam & Brandenburgum, sicut etiam ad Principem Megapolensem, Marchionem Ansbacensem, urbesque Vandalias, & præcipue Lubecenses, ablegantur alii.

Anno MDXCVIII. ineunte, vel superiori exeunte, australes Finlandiæ inhabitatores, post abitum indè Caroli Ducis, regio compulsi mandato, Abogiam recuperant, horumque fuit antesignanus Arvidus Ericius. Qui etiam magnopere suspectam habens amicitiam Gubernatoris Suecici & Ducis Moscovitici, ac præcipue quod crebro literarum internuncio crescere videretur, non paucas hujusmodi tabulas & illarum latores interceptit, quas Regi Sigismundo transmisit. Ideoque nova inter Suecos & Moschos dissensio fuisse dicitur oborta, nisi Princeps Sueciæ Carolus, de tanto factus periculo certior, Moschum placasset. Subveritus etiam nè simul propter litem non adhuc inter Finlandiam & Russiam designatum, aliqua præberetur utrinque occasio discordiæ, hoc demandavit negotium Gabrieli Thomæ, præfecto Ostrobothniensium, & cuidam Suenoni Johanno. Qui Gubernatoris obtemperantes mandato, ex illa regnorum parte metas ponere limitaneas, Ruthenis in consilium adhibitis, fategerunt; Frustrâ tamen, quod adversarii plus æquo terrarum desiderarent. Qui deinceps cum aliis Sueonum congressi, æquiori terminorum designationi acquieverunt.

Sed initio Anni Regius in Sueciam Legatus Samuel Laschius advenit, & propterea, sicut etiam ob Reginæ Gunilæ, Principis Elizabethæ ac Ducis Gustavi, exequias, quâ par esset pompâ instituendas, Carolus Regni Gubernator Ordines convocat Upsaliæ. In quorum deinde præsentia & frequentia demortuis fuit parentatum, ac funera quidem Gustavi & Elizabethæ materteræ uno condebantur tumulo, quem in choro S. Catharinæ secus paternum S. Birgittæ sepulchrum obtinuerunt. Verum in Regio Gustaidum sepulchro Gunila ornatissimo, propè dilecti conjugis latus pergratam corporis requiem lubens impetravit. Nec minus fuit lætuosum Polonis istud Anni tempus; Siquidem Anna, Sueciæ ac Poloniæ Regina, partus difficultate modò laborans, animam indè X. Februarii die in castro Cracoviensi exhalaverit. Infans autem utero dissecto, vivus hinc extractus, post faustam baptismi susceptionem, similiter expiravit, unoque cum matre postmodum tumulo solenniter fuerat humatus. Interea porrò Sueones Upsaliæ secundum iusta suis ibi Principibus soluta, Laschio Regis Oratori, X. Februarii die juxta pristinum Julii Calendarium, aures præbuerunt, magnopere cum

ipsis, Gubernatoreque Regni Carolo, exoptulanti, propter Senatus expulsiōnem; nuperam Finlandiæ impugnationem; regionum captivatiōnem servitorum; & simul flagitanti, seu potius nomine Regis mandanti, horum liberationem; quorumlibet excessuum emendationem, & classis obviam Regiæ Majestati in Sueciam navigaturæ, sine morâ expeditionem.

Alia quoque habuit in mandatis negotia, sed minoris momenti, quibus Dux omnibus respondit, ac imprimis quoad Senatum Regni profugum, demonstrat ipsum absque ullâ necessitate, patriam exilio commutasse. Sed reliquum lubet responsionis ex Historiâ *Chytræi* hic adscribere: “Stipendia, inquit, & feuda se ministris regiis ademisse negat, aut quæ Senatus Regni de his constituisset, executum esse; De quibus proinde Senatum respondere & rationem reddere obligatum. Quod multis molestiam, “invadendo ipsorum prædia & bona cætera, præbuisse accusetur, neminem justè quæri posse sibi persuadet. De literis protectionis fat Anno “MDXCVI. responsum, confidit. De captivis libertati restituendis, ait, “neminem se capi jussisse, nisi præcedente consensu Ordinum Regni, sine “quo etiam liberum dimittere neminem vellet, & orat Regiam Majestatem ut ratione juramenti ac officii sui, tales patriæ perturbatores, juxta “leges Sueticas severè puniret. Quod petitur ut ministri Principis manum “ab alieno continerent, si qui accusatorum convincerentur, ex præscripto legum Sueticarum judicari & puniri facile pateretur. Quòd sine ordine “judicii aliis injustè ablata restituere juberetur, tetra criminatio esset, “quam nemo sibi verè tribueret, ideoque nec opus esset responsione. “De citationibus non prosequendis; Si citati se jure possent defendere, “literis protectoriis, nihil iis foret opus. Orat autem ut Rex intra VI. “Menses diem judicii constitueret, ut controversiæ hujusmodi legitime “deciderentur.

De Finnonica expeditione, affirmat, se ab omnibus Regni Ordinibus “mandatum habuisse, ut latrones illos & perturbatores pacis publicæ in Finlandia, vel amicis rationibus, vel gladio ad obedientiam Sueticæ coronæ revocaret. Id se fideliter executum esse, & machinas in “Regnum Sueciæ revexisse, nè in Finnonia denuò plus turbarum daretur; De his Ordines Regni, ut de cæteris etiam capitibus cunctis, suam “sententiam declarabunt. Si captivis aliquid ademptum, & restitui deberet, “orat Princeps, ut interveniente causæ cognitione & sententia judicis, fieret. Orat præterea ut reliquos seditiosos Finnones Regia Majestas coerceret, nè majores attraherent calamitates. Hæc summa est responsi Legato “dati, quem properantem non diutius Princeps detinere cupit; “Ideoque si quid aliud nomine Regis sibi vellet indicare, clementer auditum dimitteret. Legatus sperasse se, ait, Principem Regiæ Majestatis “postulatis, justis & æquis, gratificaturum fuisse, miraturque eum in “plerisque capitibus ad Ordines Regni se referre; qui tamen in his executionibus adversari nequirent. Quod si Princeps nihil de hac sua declaratione mutare decrevisset, sibi id ferendum esse, ac se plenè dimitti “cupit.

Dux Carolus de sua conjunctione cum Ordinibus Regni Sudercopiæ “& Arbogiæ facta, repetit, quod universi pro singulis, & singuli pro omnibus, eos recessus tueri ac defendere vellent, cumque omnia regio “juramento, scriptis Suecorum legibus, testamento paterno, & recessibus hæreditariis conformia essent, justum esse ut Regia Majestas decreta illa Sudercopensis & Arbogensis tueretur; Ideoque Legatum mirari non

non debere, quod ad Ordinum consensum omnia referret. Postridiè Legatus Ordines Regni de responso Regi dando deliberantes, scripto hortatur, ut consilia sua eò referrent, ut Regiæ Majestatis justis & æquis postulatis mos gereretur. Ità enim quæ inter Regem & Principem fortasse hæctenus incidissent offensiones, mitigari & paulatim tolli, totiusque Regni tranquillitati & saluti posse consuli. Cum autem Ordines per delectos à Legato peterent, ut inter Principem & Proceres quosdam ex Senatu absentes intercederet, ut Reipublicæ negotia & consultationes majori cum fructu & concordia, in Regni commodum peragi possent, Legatus ex Carolo, an id ferre possit, sciscitatur? Cui per Secretarium Legati Carolus id sibi non ingratum fore ostendit.

Postea verò ad Legatum scribens de Sudercopenfi decreto Carolus quærit, cum in omnibus Legationibus Rex de recessu illo, tanquam illius Majestatis præminentia & dignitati adversaretur, quæri solet, de quo etiam Legatus paulò ante protestatus esset, anne prorsus cassum & abolitum esse illud decretum Sudercopense Regia Majestas cuperet? Quod si ità esset, miratur Consiliarios Regni, qui decretum illud Sudercopense ipsi condiderunt, & adhuc probant, tantoperè Regi commendatos esse, nec se plus quam illorum aliquem, hac in parte Regi adversatum fuisse. Cupit igitur à Legato de hisce certò doceri, ut se ad Regiam Majestatem rectius accomodet, nec solus præ cæteris hujus recessus nomine accusetur. Legatus vicissim ad ejusmodi quæstiones se nec pro Legati officio, nec pro tenuitate ingenii, respondere posse, ait; Sed nomine Regiæ Majestatis directum à Principe, & categoricum responsum, an justissimis Regiæ Majestatis parere mandatis, & in præsentia Legati ea vellet exequi, flagitare, & simul dimissionem petere, idque XVI. Februarii. Alio scripto Deum citans testem adfirmat, hæc negotia sibi non minori curæ esse, quam esset propria existimatio, cumque videret Regni Sueciæ salutem, ac exitum, res secundas & adversas, pacem & bellum, in sola Ducis Caroli manu ac potestate esse, obtestatur eum, ut ad consilia pacata, justa & æqua, quæque pacem & tranquillitatem spectarent, se flecti pateretur, & media proposita non aspernaretur; Atque si non plura, certè tria illa capita, heri à se indicata, se præsentè dari juberet executioni: Id toti patriæ salutare & Principi honorificum fore, & ad jungendos arctius Regiæ Majestatis & illius Celsitudinis animos; sicut & communem Regni tranquillitatem & salutem profuturum esse.

Rursus etiam ad Regni Ordines scribit de transactione inter Ducem Carolum, & alios Regni Ordines, à se instituenda, nihil hæctenus ab utraque parte petatum esse amplius; Deindè Carolum aliquot datis sibi responsis, omnia Regis postulata, ad Ordines Regni referre; Ideò nihil se hæctenus, autoritate Regiæ, vel privatæ, obtinere apud eum potuisse. Inprimis de captivis dimittendis, Carolum his verbis formalibus se declarasse, si latâ judiciali sententiâ, captivi liberandi censerentur, se Legato præsentè eos dimissurum esse. Mandare autem Regiam Majestatem severissimè ut neque Dux Carolus, nec Regni Ordines, in hac causa sibi sumerent judicium, quod illius Majestati, cui soli competeret, expressè reservasset. Cum autem ad Regni Ordines Carolus omnia devolveret, denuò se ipsos Regis nomine seriò hortari, & mandare, pro sua verò persona diligenter petere, ut Ducem Carolum eò flecterent, ipsimetque decernerent, ut omnes captivi, nemine excepto, purè & sine ulla conditione, aut si id obtineri à Carolo nequiret, præstita cautione, usque

“ad Regiæ Majestatis adventum, liberi dimitterentur. Nam per hoc  
 “medium se sperare, Majestatis Regiæ & Principis animos rectius con-  
 “jungi & Regno toti posse commodari. Sed præcipui quidam Proceres,  
 “privatim apud Legatum se excusantes, Ducis Caroli perturbatione o-  
 “mnia impediri, ostenderunt. De nuptiis etiam Annæ sororis Regiæ &  
 “Marchionis Johannis Georgii, sicut etiam illa per Gustavum Baner &  
 “Thuronem Bielche in Poloniam deducenda, Regis nomine actum; Si-  
 “militer Johannis Regis filio juniore, præfectus & Magister morum Clau-  
 “dius Bielche, jussus est præesse. Sed illi paulò post Legati discessum,  
 “ex Suecia in vicinam Daniæ provinciam secesserunt Hallandiam. Ha-  
 “ctenus *Chytraeus*.

Cæterum classis non dubiam fecit Legato spem Gubernator,  
 Dantischi tempestivè Regi occurruræ, & illius pariter Majestati perscri-  
 bens officiosè, significat Legatum, qua par fuit dignitate ac fidelitate,  
 impositum sibi munus obiisse, imputatque Erico Sparrio hanc, velut au-  
 ctori & impostori, tragœdiam, simul adfirmans, quod licet Anno  
 MDXCVI. hujusmodi calumniis luculenter & sufficienter responsum fo-  
 ret, productæque nec dum confutatæ rationes à Regia essent Majestate;  
 nihilominus tamen easdem denuò imposturas evertisse, prout ipsius es-  
 set cognitura Majestas ex nova cum Legato missa apologia. Tali qui-  
 dem tenore Princeps XIV. Februarii ad Regem perscripsit. Sed XX.  
 Mensis ejusdem die Ordines in suis ad Regem Sigismundum literis,  
 ipsum non minus Ducem excusant, asseverando cum juxta vigorem  
 decreti Sudercopensis & Arbogensis, quod Regio innititur juramento,  
 ceu fundamento solidissimo, regnum hæctenus prudenter gubernasset, om-  
 ni illius Celsitudinem culpâ vacare; Sicut etiam protestando, se illas  
 propterea constitutiones nullatenus deserturos, nec passuros, ut Regia  
 Majestas vel alius cujuscunque conditionis homo, ipsas subverterent.  
 Quocirca cum Finnonnes iisdem se opposuissent, tumultus commovissent,  
 & hujusmodi generalium defensores statutorum crudelissimè mactassent,  
 meritò illorum primarios in vincula conjectos esse, non inde liberandos  
 antequam Regia Majestas pro ipsorum sponderet emendatione. Deinde  
 quoad illam de Consiliariis quærelam, respondent, ipsos propriâ sponte  
 officio se nuper abdicasse & in exilium migrasse, velut non difficulter li-  
 ceret probare, modò rationibus & legibus, non armis Rex vellet hanc  
 ponderare ac terminare controversiam, idque humiliter obsecrant, & il-  
 lum Divinæ protectioni commendant.

Præterea cum in conventu esset ante annum Arbogenfi decretum,  
 quod Senatorum aliqui ad Regem forent ablegandi, qui coram hujusmo-  
 di cum illius Majestate omnes transigerent nomine Ordinum controver-  
 sias, & hæctenus nemo illorum tale munus obiisset, ideoque incendium  
 dissensionis plus invalesceret, in his Upsaliæ comitiis actum cum Gu-  
 stavo Baner & Thurone Bielche, adhuc in Regno præsentibus, ut istam  
 in se Legationem susciperent, & simul Principem Annam illuc secum  
 deducerent. Verum quibusdam se prætextibus excusarunt, & paucò post  
 tempore in Poloniam, sine tali commissione nimium odiosa, clam seces-  
 serunt. Quibus cum una Regis Legatus Samuel Laschius, ut existimo,  
 per Daniam fuit in Poloniam regressus, cujus ex Suecia discessus, tan-  
 tum iis Sueonum qui plus Regi quam Duci faverent, mæstitiæ attulit,  
 quantum accessus lætitiæ, prius attulisset. Quippe illo in Regnum adve-  
 niente, certò sibi certius persuadentes, causa Principem omninò casu-  
 rum, summoperè triumphabant, & illius sectatoribus insultabant. Sed  
 cum

cum votis non responderet eventus, extrema gaudii luctus occupavit. Ordinum verò alii propterea facti animosiores, cum nuper cognovissent Finnonos Regiis studentes partibus, Abogiâ recuperatâ, novam moliri seditionem, antequam Upsalia discederent, illos literis hortantur, ut freti vigore juramenti & obligationis Regiæ, Upsalensis Concilii & conventus Sudercopensis, Arbogensisque, una secum propugnarent decreta; vel certè quid ab illis in hoc controversiæ negotio esset expectandum, tempestivè, categoriceque manifestarent.

Hujusmodi porrò dissensionis flammæ, citra suam nullatenus posse præsentiam extinguere Rex considerans, mense interim Martio cum Ordinibus consultat Varsoviæ Polonicis & Lithuanicis, horumque consilio & auxilio fretus, reditum in patriam decernit, non diutius tamen ex Polonia quam XVII. mensibus absuturus, & ante festum S. Bartholomæi sequentis anni MDXCIX. illuc rediturus. Voti proinde compositus, suâ Polonorum, sicut & Suecorum ibi extorrium, comparat sibi exercitum, non pluribus quam VI. millibus constantem. Numerosiore tamen sibi opus esse contra potentiam Patru tantam perpendens, in Estoniam & Finnoniam ablegat Stenonem Baner, Lindormium Bonde & Olaum Suercherium, illarumque mandat incolis, ut auxiliares submitterent copias, & cum regiis conjungerent, quibus cum futura æstate in Sueciam esset navigaturus. Nec his contentus, initio postea æstatis, militem Vestrogothiæ ac Smalandiæ variis sibi addictum quoque reddit literis & promissis, adeò ut ipso reliquoque confusus, non magnopere vires formidaret adversariorum.

Interea Finnonos, Ordinum Suecicorum nacti literas, Abogiâ rescribunt V. Aprilis, Regem non pacta coronationis, neque alia transgressum decreta legitime sancita, ut neque concilii statutum Upsalensis, ac insuper novis non ita pridem spondisse literis, se pactis fideliter honestis omnibus adhæsurum, hisque de rebus copiosiore ab illius Majestate cautionem cum Stenone Baner, & hujus collegis propediem affuturis, se præstolari. Itaque nullam se causam habere accusandi Regem pactorum non servatorum, & quod his quoque quamdiu viverent, essent adhæsuri & eadem defensuri; Se tamen Principem velle admonitum, ut Senatus adhibito consilio, non privatâ tantum regnum gubernaret autoritate. Isto autem responso Finnonum non modicè Gubernator offensus, & totam effusus bilem in Claudium Bielche, qui unicus ex Senatu cum Hogenschildio fratre in patriâ remanserat, XX. Aprilis cum illo inprimis vehementer per literas exoptulat, ob non servatum Sudercopense decretum. Deinde memorat palàm, Arvidum Ericium coram nunciis Ordinum Suecicorum, Abogiæ nuper gloriatum fuisse, quod in proximis Varsoviæ comitiis Poloni, accepto promisso super Estoniâ, suo deinceps Regno incorporanda, militare in Suecos subsidium sponderint Regi liberalissimum; Sicut etiam quod Ericus Sparrius in Daniam expeditus, à Christiano postulaverit nomine Regis Sigismundi, XII. naves armatas, Elsburgum & Calmarniam in pignus habituro, atque regio per Daniam militi securum in Sueciam transitum, simulque ut Danus ministros Caroli Principis illac ultrò citroque commeantes, detineret, singularem vicissim Regis Sigismundi benevolentiam experturus. Denique cum ista factio esset profugis adscribenda Senatoribus universa, siscitatur ex Claudio, an illi nomine honesti viri essent digni? Atque cum non meliora expectaret ab ipsomet in patriam facinora, mandat ut quantocius se Nycopiam conferens, de sua



sua in Regnum fidelitate daret cautionem, & interim voveret responsum Legato Regis datum, quod nuper typis excusum ipsi transmitteret modò examinandum.

Sed an vera esset Arvidi Ericii narratio, quam suis Princeps ad Claudium literis induxerat, non disputo. Illud autem addo, in ea prorsus omissum, quod Rex Sigismundus, Danum suæ magis addictum causæ redditurus, ipsi non parum obsecranti annuerit, ut famosa super tribus coronis illa Suecos & Danos inter controversia, quamdiu ipsemet ac Christianus in vivis forent, non moveretur. Proindè cum Ordinibus Sueciæ inconsultis, in præjudicium jurisdictionis Sueticæ hujusmodi concederet prorogationem per Ericum Sparrium Rex Sigismundus, ratam postea Sueones habere noluerunt, & hanc inter alias non paucas, exclusi à Regno Regis Sigismundi, causam ipsi objecerunt. Hoc etiam tempore Steno Banerius cum Estonibus & Finnonibus agit, ut nullum Suecis importarent ceu rebellibus subsidium, sed viros, arma, classemque compararent, & mense Julio sub Stocholmia vel Calmarnia Regem armati convenirent. Nec illi mandato reluctantes, aliquot millia contrahunt pugnatorum, & Steno interim revertitur cum grato in Poloniam responso. Quos etiam Rex emiserat ad Regem Angliæ, Brandenburgensem Electorem, Ducem Megapolensem & Marchionem Ansbacensem, Legatos & nuncios, cum optato redierunt similiter responso. Nam promiserunt isti Principes, se condicò tempore Commissarios in Sueciam transmissuros, quorum interveniente opera, omnis citra sanguinis profusionem controversia inter Regem & Ducem amicè componeretur. Quandò prætereà Vandalorum rogati mercatores, nè Suecis ante litis transactionem, ullum importarent commeatum, sponponderant consuetam cum illis negotiationem se tantisper in gratiam Regis intermissuros. Lubecenses autem obsecranti Regiæ Majestati plus gratificaturi, merces Sueonum, & ipsiusmet Principis Caroli cuprum, quod insignibus esset Regni & Regis notatum, ternis scilicet coronis, arresto subjiciunt, fiscoque tribuunt regio. Quamobrem anno Dux sequenti, multum illis negotii faceffiverat.

Nec præfatis contentus molitionibus Rex Sigismundus, quod patruum intelligeret, variis publicatis libellis apologeticis, suam magnopere causam intra extraque Regnum mangonizare, decrevit & ille scripto quopiam probare, qua impulsus esset necessitate ad movendum ipsi bellum. Proindè quæsitus Jacobus Typotius, & non inventus, Rostochio vocatur Dantiscum unus Professorum, Christophorus Sturcius nomine, qui liberale adeptus salarium, argumenta quibus nitetur contra patruum Rex Sigismundus, in unum comportat volumen, & illa peregrinis historiis ac exemplis, testimoniisque copiosè illustrat, talem libro præfigens titulum: *Ausa Caroli Ducis Sudermannia &c.* Quo in opere non parum usus fuit opera Suecorum exulantium, & præcipuè Erici Sparrii, Lindormii Bonde atque Petri Braschonis, elaborando; Idque mox per aulas & Academias Europæ, authoris suppresso nomine dispersum studiosè volvitur. Sed edicta quædam Sueticæ, magno impressa numero, sicut etiam symbola non pauca militaria & salutaria, *Salva Guardia* vulgo appellata, usque ad Regis in Sueciam occultantur adventum, quandò primum divulganda, iisque Sueonum communicanda qui fidelitatem Regi sponderent. Sub hyemis verò exitum, Legatus ad Regem Samuel Laschius revertens, Caroli Ducis illi manifestat resolutionem, & cum patruum non fideret Rex promisso, de clas-

classis Dantiscum expeditione, Samuelem initio veris in Sueciam remisit, flagitatum, ut quantocius illa expediretur.

Increbuit proinde rumor toto Sueciæ regno de Regis adventu, quo præfides perculsi Calmarnenses, quod illuc primò appulsurus spargeretur, Gubernatorem per literas consulunt, quomodo advenientem deberent illius excipere Majestatem? Et responsum protinus nacti, quod si non obscuram pacis spem ostenderet, & simul literis promitteret Rex Sigismundus se non aliter cum patruo & Ordinibus Regni processurum, quam suum exigeret juramentum & obligatio, intrmitterent illum; Sin autem recusaret eam dare cautionem, & arma intentaret, vim vi omninò repellerent, nec cum ejus Majestate transfigerent. Hactenus etiam Laschius in Sueciam regressus, Nycopiæ Principem convenit, proterviusque flagitans, ut sibi actutum classis committeretur ad Regem deducenda, responsum obtinet, quod tantus Regni apparatus navalis imprudenter alienigenæ crederetur; Ideoque per indigenam sine morâ naves Regi transmittendas, ubi tamen prius convenientem daret cautionem, quod illis neque in perniciem Ducis neque Ordinum esset abusus. Verum Legatus absolute, citraque hujusmodi conditionem, classis urget missionem.

Attamen hoc se pacto nihil effecturum probè animadvertens, spem classis simulat obtinendæ, & Stocholmiam properat, ibique cognoscens toto sparsum regno esse rumorem, quod Rex cum immenso in patriæ vastationem exercitu foret propediem adventurus, ut istum Sueonibus & Gothis metum eximeret, Regiæque Majestati addictos redderet, XII. Junii die Gregoriani, datis ad Archiepiscopum, Professores Academiae & Provinciarum Episcopos literis, per sancta Dei Evangelia, effusumque jurat Christi sanguinem, hujusmodi famam nihil prorsus habere veritatis, & Regem cum exercitu quidem modico accessurum, sed quo in nullius esset perniciem abusus, dummodo ipsius Majestati nulla exhiberetur violentia, & regni gubernaculum pacificè restitueretur; Ac proinde ut promissam illi fidelitatem & obedientiam servarent, hortatur. Interea Rex Sueticæ accinctus profectio- ni, ex Polonia festinat in Prussiam, & Marienburgi suum lustrat exercitum, quando non obscure prospiciens nullam sibi classem ex Suecia submittendam, secedit Dantiscum, ubi plus quam centum onerarias mercatorum naves mediocriter ad bellum instructas, conducit. Ast dum commoraretur Marienburgi, ferunt quosdam Optimatum Suetico- rum, conclave unum in castro Principis Caroli destinasse captivationi, & nonnullos propterea rhytmos in ejusdem pariete tum exaratos fuisse idem vaticinantes; quos inspiciens Comes Ericus, & quidam alii Procerum, æstimatores fortunæ bellicæ prudentiores, mox obliterarunt, antigrammate substituto, quâ monerentur prioris authores scripti temerarium esse aucupem, qui antequam potiretur aviculâ, caveam præpararet.

Hujus Princeps ignarus, non autem Regii adventus, primarios Gothorum, & præsertim militares ac nobiles viros Vasteni convocat, quibus Regis detegit molitionem, non difficulter ideò consentientibus illius Majestati armata manu Calmarniæ occurrendum, ut tempestivè intelligeretur quid Suecis & Gothis foret expectandum. Itaque conventu soluto arma certatim parantur, & Gubernator Stocholmiam digressus, Uplandos & Norlandos, Dalecarlosque, ad fidam in necessitate assistentiam, seriò literis & nunciis hortatur. Sed ante suum Vasteno

abitu, scripsit una cum Ordinibus ibi congregatis, ad Regem, Dantischi modo constitutum, ut dimisso quem sub signis haberet exercitu, & datâ cautione, quod nihil contra juris ordinem esset ulli Sueonum irrogaturus detrimenti, citra formidinem suos accederet fidos subditos, ab iis quâ par foret obedientia & reverentia suscipiendus. Quibus cum literis quidam fuit expeditus Tycho Laurentius, quem Laschius Regis Legatus præveniens, aliam ipsius Majestati occinit cantilenam; nempe quod Princeps Vasteni bello classicum cecinisset, milite Gothorum ad sua castra non difficulter pertracto; quod illi persuasisset, Regem cum immenso propediem Calmarniæ affuturum exercitu, & patriam clade non modica sanè affecturum.

Credidit ille narrationi, & missis ad omnes Regni provincias literis, talem incolis formidinem eximere conatur, simulque factionis patrum vehementer accusans, militi Sueciæ Gothiæque mandat, ut militia Ducis posthabita, illius Majestatis velut legitimi Domini se partibus adjungeret, & Regiam defenderet autoritatem, alias proditorum subiturum pœnam. Quibus miles Uplandiæ equestris, & Vestrogothiæ Smalandiæque commotus potissimum, sicut etiam literis simul persuasus extorrium cum Rege Procerum, fidem Duci præstitam deserit, & Regiam sequi militiam decernit. Quando pariter Estones ac Finnones, Regio satisfacturi mandato, cum non contemnenda potentia & navium frequentia Venedico sinu trajecto, in portum tantisper divertunt Groneburgensem, sex Stocholmia miliaribus distitum, donec binis per mare Catafcoptis emissis, de Regis fierent adventu statuque certiores. Sed interim Gubernator, suis non indormiens rebus, Stocholmiæ, benevolam à plerisque Sueonum obtinet responsionem, & classè Regni emissam in Oceanum, Admiraglio hujus mandat Joachimo Schelio, postquam foret mare pervagatus, Calmarniam se conferret, quo interim ipsius Celsitudo cum terrestribus copiis festinare cogitaret, Regem exceptura.

Huic autem se protinus accingens profectio, Stocholmia Nyccopiam versus contendit; Sed prope Telgam intelligens, plus quam trina Finnonum millia Regium in portu Groneburgensi adventum expectare, quantociusque propterea Stocholmiam regrediens, urbis occludit portas, & suis ubique positis in ea, castroque excubiis, Uplandiæ plebeculam jubet à terrâ Finnones invadere, ipsemet à mari eisdem simul aggressurus & domum compulsurus. Extemplo igitur multa hominum millia concurrunt, qui binos Professorum Upsalensium, nempe M. Nicolaum & M. Jacobum Ericium nacti antesignanos, cum aliis quibusdam rerum militarium peritioribus, in Finnones animosè contendunt, præcipuè petasonibus in cibum onerati, unde fuit petasonea ista deinceps vocata expeditio. Ab alia vero parte maritimus in Finnos properat exercitus, & illi proinde viribus suis diffisi, sicut etiam quod nullum belli haberent inchoandi mandatum à Regia Majestate, anchoris elevatis, patriam versus proras dirigunt; Quos tamen classarius Ducis miles infecutus, sub Alandia non paucos illorum oppressit, & reliqui Finlandiam incolumes adiverunt.

Cum maximo autem Regis commodo & Ducis incommodo classis sub Alandia septimanis deinceps aliquot vento detinebatur adverso. Nam ille interea nullum in mari nactus obstaculum, Dantischo Calmarniam salvus velificat, sicut mox commemorabimus, & Dux auxilio classiariorum sperato diu frustratus, à Rege cautionem obtinere non potuit, sibi & Ordinibus necessariam. Quamquam & illud cum Principis

non parvo fuerit emolumento, quod classis præsentia Finnones diu remorati, non se cum Regiis conjunxerint copiis, aut in absentia illius Ducatum invaserint, prout fortassis mandatum habuerunt. Verum plebecula Uplandiæ, in via cognito Finnonum abitu, domum ovans relabatur, & Governator Stocholmiam reversus, quoslibet fermè Regis servitores in vincula conjicit, & carceribus horum custodiae non sufficientibus, in sacello arcis non paucos illorum asservat, idque propterea quod cum Finnonibus colluisse depræhenderentur. Cæterum Principes exteri à Rege Sigismundo prius rogati, ut sequestres agerent, cum tempus modo instaret conductum, suos hoc in negotio expediunt Legatos, ipsique ante Regis adventum delati Calmarniam, XXIX. Julii Carolo Duci perscribunt, se litis ergò componendæ huc advenisse, publicam ideò fidem ab ejus Celsitudine flagitando.

Sed antequam solveret Rex Dantisco, Gustavus Ericius ibi accedens, orat veniam una in Sueciam trajiciendi, & repulsam passus, Toruniam remeat. Porrò Majestas Regia, secum binis amittinorum, videlicet Edvardo Fortunato Badensium Marchione, & Johanne Frisonum Orientalium Comite, acceptis, cum navali exercitu, quem Georgius ducebat Farensebecius Livonum nobilissimus & bellicosissimus, sub finem Julii mensis Gedano solvit; Et prospera usus navigatione, sub Calmarniam pervenit XXXI. Julii, triduo scilicet post Finnonum à Groneburgo abitum, qui potius vidissent, sicut & reliqui, partibus faventes Regiis, quod Stocholmiam se inprimis contulisset. Verum graviores illum causæ impulerunt Calmarniam, & huic appropinquans, cum aliquot navigiis præmissis Samuele Laschio, arcis & urbis flagitat deditionem ab illarum præsidibus, Georgio Clausonio ac Olao Hardio. Qui non magni momenti cautionem adepti, portas Regiæ Majestati pandunt, & nihilominus mox custodiae traditi, missis clam ad Principem inde tabellario, qui solum quadriduo emensus fuit prolixum illud iter Calmarniam inter & Stocholmiam, statum suum ipsi manifestant. Miles autem Smalandiæ ac Vestrogothiæ Regis exhilaratus adventu, turmatim confluit Calmarniæ, Principemque vehementer execratus, asseverat quodam ipsius dolo se Vasteni deceptum fuisse, ac impulsam ad spondenda in Regem subsidia.

Causa vero potissima quâ motus Castellanos Rex Calmarnenses in vincula conjecisset, ea fuit, quod patruus Carolus Gustavus ejus Majestatis ibi prius deputatum Præsidem, captivasset, & adhuc detineret cum aliis non paucis regionum servitorum, captivum. Ideoque talem porrò vindicaturus Rex despectum, fertur Gustavo Braheo in mandatis dedisse, ut caperet quotquot Ducis posset compræhendere ministros, & promulgata simul proscriptione Comitis Axellii; Georgioque Possè mandasse, ut ipsum sifteret Majestati ipsius vivum aut mortuum. Quorum ignarus Princeps Carolus, velut etiam Regii adventus Calmarniam, gnarus autem Legatos illuc advenisse Germanicos, horum literis Stocholmiæ IV. Augusti die respondet, nullam se Regi causam præbuisse offensionis, nec tamen hujus culpam se tantum Regiæ Majestati, quantum ardelionibus nonnullis, qui diu interitum utriusque affectassent, tribuere. Deinde monet illos ut suum Calmarniæ præstolarentur adventum, cum ibi propediem esset futurus. Sed postridiè cognoscens ex literis Georgii Clausonii, Regem illuc appulisse, actutum illius Majestati per Lindormium Ribbing perscribit, de Finnonum quærendo militari apparatu, & simul ipsum hortando Regem,

gem, nè diutius malignis profugorum consiliis se permittens seduci, peregrinum dimitteret militem; Comitibus indiceret; in his exigeret administrati rationem regiminis, & interim sibi cum uxore ac liberis, sicut & aliis Regni Ordinibus, quiete liceret vivere. Denique orat, ut tempestive significaret, quâ Stocholmiam proficisci cogitaret, ita se provisurum ut pro dignitate ubique locorum exciperetur.

Omnia etiam studiose Dux ordinat Stocholmiae, & vocatum M. Ericum Schepperum civitatis parochum, monet, ut seditiosis prorsus concionibus imposterum supersederet, nec oleum ultra igni adderet plus factis gliscenti. Neque ille hortationi reluctans, deinceps causam occœpit Regiam promovere, ita gratiam ipsius Majestatis recuperaturus. Non diutius Princeps sibi morandum Stocholmiae putans, arcis & urbis protectionem suis commendat sectatoribus, quos interfuit Carolus illius Celsitudinis filius naturalis, & Nycopiam demigrat. Hinc verò literis acerbioribus, quam ante quatrimum Stocholmia, cum Rege agens, cum ipso graviter exoptulat, ob captos Calmarniae Praefides, & detentos æquo diutius tabellarios, militemque in Regni desolationem peregrinum huc adductum, ac postulat quantocius intelligere, num ut hostis, vel amicus, vellet excipi? Quod tantopere propter denegatam sibi classem quæreretur, neminem commovere, qui causam rei ponderaret diligentius, legibus rectius quam armis decernendam. Cum his fuit expeditus quidam Christopherus Sciptrodius, qui alias simul Legatis Principum Germanicorum attulit, quibus Dux obsecrat, ut Regem sibi redderent amicum, & ipsi suaderent exercitus dimissionem peregrini. In eandem quoque sententiam scribit iisdem XIII. Augusti, & simul addens, Calmarniam hac vice non se venturum. Cumque respondissent se his de rebus cum Majestate Regia egisse, & quasdam transactionis condiciones obtinuisse, ejus proponendas Celsitudini, quando sub fide publica forent ad colloquium permitti, Princeps ideò se resolvens XVII. Augusti mandat ut Norcopiæ vel Lincopiæ his de rebus se convenirent.

Enimverò Dux sibi & suis tempestive prospecturus, cum Rex se non dignaretur resolvere, quid à se foret expectandum adversariis, militem & plebeculam Sueciæ Gothiæque suis addictam partibus, convocat, ac ita non contemnendo stipatus exercitu, Norcopiam Ostrogothiæ, quod Regem Calmarnia Stegeburgum meditari profectioem intelligeret, cum illo processit, coram exploraturus quidnam moliretur. Nec segniter suis Rex Sigismundus etiam consulit rebus, utpote qui principio sui Calmarniam adventus, Samuelem Laschium, nonnullis succinctum copiis, Stocholmiam Sueciæ Regiam misisset occupatum, isque simul in mandatis habuit, ut depositis ibi servitoribus & fautoribus Caroli, regios substitueret, Claudium Bielchium & Jacobum Claufonium; Finnonēs revocaret; classem Regni à Duce avocatum, Regi conciliaret; & Regia publicaret edicta, per omnes Sueciæ, Gothiæque provincias, quibus asseveraret Rex neminem incolarum merito posse admirari, quod in Patriam cum exercitu adveniret, qui vel obiter consideraret, quantas illius Majestati patruus inferret injurias, à quo nè classem quidem propriam obtinere posset. Nec minus conqueritur de falsis in Regno sparsis rumoribus, ad seducendum simplices Regni plebeculas, quos inter non postremus esset, quo promulgatum esset, sibi dudum mortuo futorem formâ valde similem esse substitutum, & Polonos eundem velle Sueonibus modò obtrudere. Deindè spondet se pactis fideliter adhæsurum, & an ipsi fidelitatis stare juramento essent vicissim animati, seriò quæ-

quærit? Quod si non abnuerent, velut confideret, ut se quantocius declararent, & rebelles desererent.

Paucis verò post abitum Legati diebus, Rex Calmarnia Stegeburgum navigaturus, ita forsitan persuasus à Senatoribus, suas ibi uxores apud Regiam habentibus sororem, vel quod patruum declinare occursum cogitaret, Johanni Veiero cum aliquot vexillis peditum Germanicorum, & nonnullis equitum turmis Vestrogothicorum, Smalandicorumque, mandat illuc per terram contendere, quos ipsemet mari subsequitur. Adversa porrò tempestate in portu detentus Barresundensi, binas ibi Ducis literas primum accipit præfatas, & non dignatus illum responso, utramque detinet tabellarium cum Tychone Laurentio. Inde tamen XVII. Augusti, militaribus Regni viris perscripsit, ut quandoquidem intelligeret Principem sub signa cogere plebeculam, & militem undequaque colligere, memores illi promissæ fidelitatis Regiis non indormirent partibus promovendis; Consilia Ducis explorarent; ipsius comprehenderent, vel occiderent emissarios. Postea secundos nactus ventos, navigationem continuat, & gravi jactatus tempestate, cum navi prætoria, & CD. Ungaris, Stegeburgum primus defertur, quem reliquæ non mox subsequitur classis. Nec hujus absentiam & modicam Regis potentiam, Dux Carolus in propinquo Norcopensium oppido constitutus, ignorat, & propterea ut ipsemet palam deinceps confessus est, si quidpiam mali illius Majestati desiderasset inferre, habuisset interea commodissimam sanè occasionem tali proposito satisfaciendi.

Agminibus tamen Johannis Veieri, quæ modò non procul abesse cognovisset, haud parsurus, Norcopiâ cum suo paulisper exercitu Lincopiam secessit; Ibiq; XX. Augusti Commissarios inprimis auscultat Germanicos, de pacis negotio perorantes utrinque instaurandæ, qui has inter alias concordia proposuerunt conditiones, scilicet ut Dux se titulo & officio Gubernatoris abdicaret; Regnum integrum cum ablatis resignaret, & armis depositis, in suum reversus Ducatum, publica Regni Comitata & judicia pacificus expectaret. Sed responsum distulit in diem sequentem, & interea Veiero adventanti occursurus, sub vesperam frustra educit exercitum; Nam hostis de adventu Ducis præmonitus, insidias declinavit, & per devia sylvarum properans, paulò tardius ad Regem pertingit. Lincopiam verò Princeps reversus postridiè, Legatos expedit, minus benè responso contentos.

Quocirca etiam Rex patruum tabellarios hætenus retentos, XXIV. Augusti, cum nec satis benevolo remisit ad Dominum responso; Quippè cum Dux in suis asseruisset literis, quod ut gratus sibi esset Regis adventus, ita ingratum fuisse, quod tanto comitatus exercitu in patriam rediisset. Respondet ille patruum nullis hætenus signis demonstrasse, quod gratus sibi regius esset adventus; Sed potius contrarium evidenter probasse: Quandoquidem secus quam promisisset, classem illius Majestatis violenter detineret; Regni militem ad sua pertraheret castra; plebeculam simul cogeret; panis oberraret provincias vexillis; incolas exhauriret, & interim Regii pro suis emerent commeatum pecuniis, nullique molestiam hac in re inferrent, quos securitatis ergo huc secum adduxisset, cum ex Sueciâ nullus sibi mitteretur comitatus, & hinc ablegandos, quamprimum Regni militem esset affecutus; Ideoque patruum serio velle admonitum, ut hujusmodi supersederet factionibus & actionibus, ni faceret, si aliqua sanguinis propterea contingeret

profusio, ille coram Deo rationem solus redderet. Denique quod victos teneret ministros Ducis, Calmarniæ nullo jure præpositos, nihil mirum, siquidem isti essent violenter intrusi, & Regii præter fas extrusi, inque carceres præterea detrusi, multò squalidiores quam illi haberent.

Non multò etiam prius fuit Tycho Laurentius ad Principem Carolum cum similibus fermè literis remissus, postquam ultra mensis spacium esset detentus, indeque gravior animorum utrinque secuta exacerbatio horrendum illud pepererat infortunium, quod in Epilogo hujus tragœdiæ postea commemorabimus. Sed neque comicas habuit Samuel Laschius Stocholmiæ hætenus actiones; Etenim post suum eò adventum Regia executurus mandata, Castellanos permutat, & Carolus Carlsonius, in arresto detentus, nauticâ veste sumptâ, ex illo profugit. Mox etiam Legato & novis Castellanis suam deferunt operam in promulgandis per Sueciam Regiis edictis, D. Ericus Abrahamius, D. Christiernus Clausonius, M. Abrahamus Regni Archiepiscopus, Erlandus Beronius & Jacobus Nefvius, hique duo ad Montanos & Dalecarlos expediti, minus benignè suscipiuntur. Nam Dalecarli non credentes Regem vivere, adfirmant se Duci Carolo præstituros obedientiam, velut unico Gustavi filio superstiti, donec ipsimet Regem Sigismundum viderent. Cumque propterea præfati nuncii in Principem & sectatores liberius inveherentur, Dalecarli utrumque in squalidos detrusum carceres, multis afficiunt contumeliis, & denique Nefvium inde productum innumeris trajiciunt sagittis, interficiuntque. Sed Erlando parcunt, quod fingeret se quædam magni momenti habere secreta Principi Carolo manifestanda, ipsumque eapropter cum triumpho ad castra ejus Celsitudinis perducunt, ubi tamen vitâ donatur. Fortunacius autem prioribus edictorum præconibus successit negotium.

Præcipuum modò restabat, quod Legatus in mandatis à Rege habuit, nimirum, ut Finnonos revocaret, Ducem à tergo invasuros, & classem Regni, quæ illos unica demorabatur, ad partes Regiæ Majestatis pertraheret. Itaque primo istud expediturus, Regias transmittit literas ad præsidem ipsius Joachimum Schelium natione Pomeranum, per Olaum Olavium à Gotnewy, & Petrum Magnium, Regis Secretarium; quibus & suas adjunxit Archiepiscopus. Et nihilominus tabelliones repulsam passi, ad Principem captivi deferuntur. Spe igitur suâ Laschius & collegæ frustrati hoc modo, & tamen adhuc non desperantes, alium excogitant; Quippè Wilhelmum à Wych juniorem, ex Capitaneis unum classiaris nacti Stocholmiæ, ipsi persuaserunt, ut reversus ad classem, permoveret commilitones ad defectionem à Carolo Principe. Nec imprudenter dolum in ea molitur, licet juvenis admodum esset, proditus tamen, ex præscripto legum castrensium, globis infelix trajicitur. Cujus mortem Dux nihilominus ipsemet ægrè audivit, quod adolescens esset tantâ corporis elegantiâ præditus, ut nè Paridi quidem Trojano multum cederet.

Porrò hujusmodi formidans Regionum molitiones Gubernator, atque ut Regem terrâ marique oppugnatum ad tolerabiliores pacis conditiones permoveret, classis operam absentis in Ostrogothia desiderans, crebris illam literis & nunciis frustra advocat, quod adversus obluçtaretur ipsi ventus. Ad quam inter alios fuit transmissus à Principe quidam Petrus Kahun, illius Celsitudinis cubicularius, homo levissimus & inconstantissimus, isteque propterea non difficulter ab adversariis

riis persuasus, literas Domini prodidit Regiæ Majestati. Quæ agnitis patru machinationibus obviatura, melius suis prospicit rebus, & operam ideò Finnonum magnoperè desiderans, Ericum Ericium ex Secretariis unum Stegeburgo ablegat illos quantocius advocatum. Vicem intereà Finnonum Stocholmenses, & miles à Laschio nuper adductus, suppleturi, ac non modò Regiam defensuri adversum Carolinos, sed etiam Ducatum adhibitis in subsidium equitibus Uplandiæ, infestaturi, ut hoc inaudiens Princeps domum festinaret, & Rex ità occasionem sibi suisque rectius prospiciendi obtineret, arma capessunt; Qui tanto apparatu & ornatu instructi lustrantur, ut Legatus diribitorum unus non parum admirans, fidam Stocholmensium ergà Regem valdè commendaret propensionem. Molitio tamen non processit, quod Finnos indies expectarent.

Intereà temporis Rex & Dux literis ultro citroque destinatis, acriter inprimis certarunt. Enimverò XXVII. Augusti, Princeps Lincopiæ Regiis ante quadriduum Stegeburgi scriptis respondet, se in istam necessitate magis quam voluntate cum suis protrusum esse arenam, cum non contentus exercitu Rex peregrino, etiam Suecicum de quavis Regni provincia vocaret; nec expressè se declararet, quo illa fierent animo? Ac proindè non prius arma se depositurum Dux asseverat, quam obtentâ pro se & sectatoribus sufficienti cautione, Regem intelligeret exarmatum, & generalia Ordinum Comitata esse publicata, in quibus omnis controversia coram Principum Legatis externorum esset examinanda, & iudicio terminanda. Quas etiam transactionis conditiones Germanicis nuper Commissariis præscripsisset, si Regia iis Majestas assensum præberet debitum, se ipsi obedientiam sine ulla tergiversatione protinus exhibiturum. Sin autem recusaret, se, fidelitatis juramento posthabito, defensurum, non magni æstimando ejus Majestatis Polonos, Scotos & Germanos; Imo cum maxima horum pars nec dum advenisset Stegeburgum, commodam sibi modò occasionem esse datam periculis occurrendi, si magis Regi obesse, quam prodesse cuperet; Se tamen oppidò flagitare categoricum, sine morâ, responsum, quid sibi expectandum esset.

Eodem prætereà die missis aliquot Ostrogothiæ ad Regem agricolis primariis, invitat Regiam Majestatem ad colloquendum loco secum aliquo Princeps oportuno, datis & acceptis utrinque obsidibus. Usus etiam fuit Dux hoc in negotio deinceps non rarò, quorundam opera concionatorum Evangelicorum, & civium enixè flagitantium, ut citra sanguinis profusionem Rex in gratiam secum rediret. Cæterum XXVIII. Augusti die, Commissarii Germanici, illius Majestati postulata Ducis exponentes, memorant ipsum à transactione non alienum, dummodò prius securitatis acciperet cautionem; Rex suum dimitteret exercitum, & comitata indiceret, in quibus iudicium sententiâ externorum neutralium, tota decideretur controversia. Postridiè autem Principi significant Regiam se non adhuc resolutionem obtinuisse. Quam ille non diutius Lincopiæ ratus expectandam, quod probè intelligeret, ipsam proptereà à Rege prorogari, ut collecto Stegeburgi milite per mare disperso, & cognito Finnonum reditu, verbera potius quam verba daret meliora, propius accedere statuit. Ideoque protinus cum exercitu Lincopiæ plurimum adaucto, ad planiciem quandam sub Sudercopiâ, non plus quam sesqui distantem milliari à Stegeburgo, Mem vulgò appellatam, festinat, ubi loco admodum amœno fuit castra metatus.



Ibi autem longè major hominum multitudo armatorum ad ipsum confluit, indeque non parum confortatus & magis animatus, quod classem in reditu constitutam brevi affuturam speraret, Regiam modicè formidavit potentiam. Aliam tamen & quidem valdè speciosam, propinquiori suo prætendens causam accessui, XXX. Augusti ex castris perscribit Memianis ad Regem, se propterea cum exercitu Regni propius accessisse, ut quandoquidem ipsius Majestas non rarò admonita de alienigenis quos secum haberet, dimittendis, identidem respondisset, non prius quam indigenas consequeretur, se modò cum his appropinquare, illà quidem intentione, ut externis hinc ablegatis, interni secum (prius tamen acceptà cautione quod nihil sibi vel sectatoribus, & præsertim Comiti Axelio, mali esset inferendum, sed omnis controversia legitimo judicio decidenda) reverenter & obsequenter illius convenirent Majestatem, jussaque facerent. Cæterum quod Rex non prius militem & classem Regni esset consecutus, in causa esse Finnones, quorum formidans indies ejus Celsitudo minacem adventum, non auderet ex Regno mittere classem; Imò cum Regem Calmarniæ vellet secum terrestris & maritimus accedere, obsequii gratiâ exercitus, Finnonum tunc in armis advenientium impedivisse repulsionem. Extremò amanter orat, nè infido diutius fideret Senatui, quod ità totius machinaretur profapiae interitum Gustavianæ.

Nec feriatum hætenus à Regiis Stocholmiæ, utpotè quorum instinctu Uplandi, Ecclesiastici simul & Politici, mensis initio Septembris congregati, suos ad Regiam Majestatem Oratores expediunt, per quos, literasque significant, nihil sibi accidere potuisse jucundius, quam quod Regem superstitem in Regno præsentem & incolumem intellexerint, cum nimis contraria secus fama divulgasset aliquandiu; Quinimò ut luculentius cognosceret famæ mendacia his in rebus, quosdam de suo viros numero fide non indignos ad Regiam Majestatem expedivisse. Postea minus sibi gratum fatentur, non missam Regi classem, quodque pro dignitate non esset exceptus, obsecrantes tamen ut de his aliisque rebus controversis non respueret amicam cum patruo transactionem, & sanctè spondentes, se promissam illius Majestati fidelitatem, ad aras & porò servaturos. Atqui Dux altum Regis silentium habens suspectum, & subverens nè pelagus repeteret ante litis transactionem, III. Septembris denuò ipsum compellat super tabulis ut vocant, affecurationis, sæpius frustra postulatis, sibi & suis citra ulteriorem communicandis moram, alias se alia securitatis media circumspexiturum. Nihilominus tamen se illum velle admonitum, nè foras extra castrum, velut nuper fecisset, ultra tenus prodiret, vel Oceanum repeteret, quod periculo ista non carent, idque si non obtemperanti contigeret, sibimet culpam imputaret, non patruo tempestivè præmonenti.

Itaque has nactus rupit Rex Sigismundus silentium, & eodem die se inprimis resolvit Commissariis, per ipsos Principem adhortans, nè tanto Regiam Provinciam exercitu diutius oneraret; Regnum sibi integrum, cum arcibus, urbibus, navibus, machinis bellicis, milite & proventibus, restitueret universis; Titulum Gubernatoris, in præjudicium Majestatis suæ præsentis, non usurparet; In suum reversus Ducatum factionibus supersederet; Captivos libertati restitueret; Nec deinceps sibi, vel suis timeret, & tunc primum externas dimissum iri copias sciret. Quas etiam condiciones Rex ipsemet literis complexus, ad patruum expedivit, simul asseverans falsum esse quod Finnones invadere

Ducatum haberent in animo, qui solum venissent dominum suum legitimum deducturi, cui Regia denegaretur classis. Sicut etiam monens, nè toties urgeret, ut peregrinus dimitteretur exercitus, qui regiis vivens pecuniis, Regnum non exhauriret; Sed quem haberet patruus multò grandiore, ipsum exautoraret, quod maximo esset plebeculæ gravamini. Tandem quoad comitorum publicationem, quam in suis quoque Dux scriptis ad nauseam hætenus inculcasset, se illam suo arbitrio reservasse, ac ejus modo ætatis esse, ut quid esset agendum vel intermittendum, ipsemet posset statuere.

Cum his ad Principem Commissarii profecti, fidelem impendunt operam transactioni controversiarum, & ultro citroque commeantes, nunc Regem nunc Ducem compellantes, & per sequens quatrimum pacis media multifariè, frustra tamen, limitantes, VII. die Septembris Duci significant resolutionem à Regia Majestate prorogatam esse. Quapropter ille indignatus, inter VIII. & IX. Septembris scribit ad Regem, suadens ut intra binas se resolveret horas; literis & obsidibus securitati caveret suæ Celsitudinis ac sectatorum; Alioquin si quid pateretur detrimenti, expensum sibi referret, non patruo salubriora præmonenti. Hujus autem resolutionis gratia impetrandæ, non belli movendi, nisi vim vi repellere compelleretur, se Regis ad castra modò accedere, demum protestatur. Cum literis verò bini præmittuntur æneatores, quos eveftigiò Dux cum exercitu subsecutus, circa diluculum Stegeburgo appropinquat. Nec segnes ad arma Regios offendit corripienda, & imprimis Johannes Veierus, cum suis cohortibus capto viarum circuitu, adversarios prætergressus, & à tergo aggressus, quò insperatior, eò fuit nostris perniciosior. Interim Rex ipsemet cum reliquo quem Farensbachius ducebat exercitu, Suecos à fronte fuit adortus; Quorum tamen nimis occumbentium & pacem obsecrantium, misertus, proclamatur suos esse qui ex utraque caderent parte, & propterea canere jubet receptui. Nec libenter sectatores obtemperant, quod victoriam in manibus se gloriarentur habere. Sed Farensbachius potissimum reluctatus, caput uni Sueonum in conflictu amputatum, in mucrone præsentat illius Majestati, flagitatque ut victoriam cœlitus sibi hodie concessam, prosequeretur. Cui responsum, quod non propterea Sueonum omnes cecidisset, Regio pareret edicto.

Huc porrò clementiæ Rex Sigismundus, tam propriâ inclinatione, quam fidâ intercessione, præsertim Edvardi Fortunati, Marchionis Badensis, Johannis ex Frisia Comitum, amitinorum, & Georgii Possæ, Consiliarii Suetici, permotus fuit, iisdemque præterea sequestribus inter Regem & Ducem concluditur, ut hic ad sua reverteretur castra, & die craftina cum ipso penitus transigeretur. Qui proinde suum hilaris reduxit exercitum, nec propter tantillam cladem animum censuit despondendum. Ista est vera de conflictu Stegeburgensi narratio, & minus sincera quam Jacobus adfert Typotius de illo & simul Nicolao Raschio, quem profectò infontem, ob privatum quoddam odium, in sua impudenter historia calumniatur; Quo genere ultionis minus honesto, passim in eadem adversus quoslibet, quibus est offensus, utitur. Præfato etiam Regis contra patruum successu, interjectis aliquot diebus Stocholmiam perlato, M. Ericus Schepperus pro concione in Ducem magnoperè fuit debacchatus, quod Suecos ad lanienam duceret, quibus Rex parcere juberet! Quanquam si res ista penitus inspiciatur, non minus clementiæ Regiis deinceps sub Lincopia Princeps exhibuerit, quam ille prius sub Stegeburgo Suecis declarasset. Ac propterea

Schepperus tempori & vento cuius se accommodans, ceu peritus nauclerus, victoriâ huiusmodi Gubernatoris cognitâ & clementiâ in victos illustri, mutat orationem, mirisque extollit moderatum laudibus victorem, ast victum ad ima prius detrusit barathri. Quocirca ipsum nonnulli solebant haud immeritò assimulare cuidam monacho Hollandiæ fratri Cornelio, nominato; quod is cum vinceret Hispanus, mirificè victorem sermone publico commendaret; Cum verò succumberet, convitiis ipsum oneraret & Belgarum celebraret ductorem.

In eadem cum Scheppero navigarunt cymba M. Nicolaus Bothniensis & M. Jacobus Ericius, Upsalenses Professores, alique concionatorum non pauci, qui flagrantissimas huius discordiæ rogo faculas sæpius in publicis admovissent sermonibus, prout Dux ipsismet non rarò exprobravit. Ad quem reversus depræhendo, quod cum biduum à conflictu transivisset, & intereâ pactis Rex non satisfecisset, regredi ad ipsum decreverit, sed nè opprimeretur, ut nuper factum esset, transposito per sinum exercitu, consistit è regione arcis, exiguo disjunctus fluvio ab hostibus. Huc secum adduxit Commissarios Germanicos, in via depræhensos, qui rogatu Principis denuò Regem super æqua compellant transactione, & sub vesperam reversi, illius Majestatem ab ea die castino inchoanda non alienam, modò interim nihil hostile pars adversa tentaret, significant. Consensit Dux, & nihilominus in huju scastra Marchio Badensis aliquoties fulminasse dicitur, & Farensbachio mandatum fuisse, ut nocte intermedia invaderet adversarios, & hoc proptereâ fortassis quod sua interim castra firmarent. Quocirca factis huiusmodi non obstantibus, postridiè videlicet XII. Septembris Rex easdem fermè pacis conditiones, quas ante IX. dies, patruo exhibet per Commissarios, illud solum addens, ut quæ pars se gravatam existimaret, ipsi liceret alteram in jus vocare.

Verum Dux & sectatores istas transactionis leges, perindè ac prius Lincopiæ penitus recusarunt, & alias Rege præscribere omninò abnuente, Legati rem ad arma spectare liquido prospicientes, partibus XIV. Septembris valedicunt; Quos in Daniam usque curat Princeps securè deducendos. Remansit tamen adhuc Legatus Anglicus vel Scoticus, de quo aliud in actis non invenio castrensibus. Quem nec moratus ideò Dux, quo alii valedixerunt die, cum Rege acrius solito expostulat, & ipsi exprobrat, quod minus æquas præscriberet transactioni leges, seque nimium periculis objiceret, non considerans de nucibus, seu pyris vel pomis non ludi, sed throno Sueciæ. Verum tamen ut tandem actio citra discrimen concluderetur, se paratum cum illius Majestate per viros agere internos, non externos amplius; Ideoque pro iisdem flagitare publicam fidem. Quam protinus Rex pro VIII. concessit personis, & simul exaggerans proximas Ducis literas, asserit se indies experiri, quod sibi magnoperè consultum sit, structas à patruo cavere insidias, sicut etiam quod de Regno Sueciæ, non pomis, secum colluderet; Licet antea sibi nunquam persuadere potuisset, aliquem tantæ in suo Regno audaciæ ac contumaciæ inventum iri, qui ea cogitare & multò minus attemptare ullatenus præsumeret.

Non his proindè Carolus Dux publicæ fidei contentus literis, alias flagitat, & postridiè impetrat, quibus filius mittit XV. Septembris ad Regiam Majestatem suos Consiliarios, Comitem Mauritium, Ludbertum Caverum & Johannem Ericium; Qui privatam ex voluntate sui Domini audientiam nacti, deferunt Regiæ Majestati nomine Principis & Ordinum ipsi

ipſi adhærentium, omne obſequium, dummodò prius obtinerent cautionem juſtitie conformem. Deinde ſolitarium flagitant Duci cum Regia Majeſtate colloquium, in quo illius Ceſſitudo ita ſe & ſectatores eſſet excuſatura, ut Rex omninò contentus eſſet futurus; Sin verò illud non obtineret Dux, quidquid inde mali ſequeretur, diſſuaſoribus expenſum referret. Verum de his nihil concludi potuit, & propterea ſequenti die, qui fuit XVI. Septembris Rex poſtulat, ut ex utraque parte XVIII. viri prudentes & concordie juſtitieque amantes, amice congreſſi, invocato Dei auxilio, litem conarentur tranſigere. Ac licet Dux conſentiret petitioni, tamen quadam ex cauſa, Rex iterum patruo indignatus, miſſo ad illum Nicolao Raſchio, cum aliis duobus, magnoperè quæritur Ducem verbis facta minus accommodare, & ſuam monere officii Majeſtatem, cum ipſemet indigeret admonitore potius, & correctore; Siquidem regios ſubditos ſub ſua cogeret ſigna contra legitimum dominum; Iſtum aleret exercitum ex Regni proventibus; Novas præterea contributiones imponeret; Regiis caſtris pro pecunia com meatum adferri prohiberet; Imò ſub porta ejus Majeſtatis caſtra figeret; Regios caperet miniſtros, hos bonis & alios Regi fideles ſpoliaret; Titulum adhuc ſibi arrogaret Gubernatoris, quod in Regno præſente Rege nemo antea præſumpſiſſe legitur. Quamobrem obſecrat, ut iſta Princeps corrigeret, & aliena ſibi non attribueret, ſed reſtitueret, hiſque conſummatis, Regio fruiturus minus difficulter colloquio.

Nec ſine reſponſo nunciis redierunt, cum Princeps actutum reſcripſerit illius Majeſtati, proteſtans ſolenniter quod vir nemo honeſtus unquam probaturus, ſua facta verbis non convenire, paratum quoque ſe offerens ad reſpondendum in foro competenti objectionibus ſeu potius criminationibus, grandi numero contra ſe prolatis. Interea nihilominus amicam non reſpuens transactionem, ubi cognoſceret quos Regia Majeſtas viros colloquio deſtinaret, ſe totidem ex ſuis etiam nominaturum, promittit. His autem poſtridiè delectis mandat, ut cum Regiis congregati urgerent inprimis, ut ſiquidem Legati Electorum Imperialium Regno abiviſſent, quos una ſubſcribere voluiſſet illius Ceſſitudo cautionis Diplomati; nec propterea papyro & atramento poſſet ſolis confidere, inſuper peteret quod Elsburgum & Vaſtenum retineret, donec in comitiis foret omnis deciſa controverſia. Sin verò hoc non concederetur, ut interea claſſem Regni & armamenta eiſdem cuſtodienda Griphisholmiæ, firmioris ergò ſecuritatibus, in ſuis Dux haberet manibus, poſtulent. Si neque hæc, neque illa obtinerent, obſides flagitarent Guſtavum Banerium, Ericum Sparrium & Thuronem Bielchium. Quod ſi iſtud quoque negaretur, dicerent ſuum Principem, velut pacis quam litis amantiorem, Regià contentum fore obligatione illius Majeſtatis nomine ac ſigillo munita, dummodò in ea Ordinibus Sueciæ libertas concederetur, parti ſe opponendi quæ pactis non ſtaret.

Sed fatiſ, heu nimium malignis, illud magis ſpectantibus infortunium, quod poſtea accidit, colloquium non proceſſit. Et monitus propterea Dux, ut formam conciperet cautionis, quâ vellet eſſe contentus, ſequentem proponit: Nimirum ut Rex peregrino actutum dimiſſo exercitu, ſponderet comitia mox ſe publicaturum, intra ſemestre proximum celebranda, in quibus coram Principum Legatis exterrorum, tanquam iudicibus neutralibus, liceret Duci & ſectatoribus, conjunctim, non diviſim, reſpondere. Sique aliquid contra quempiam ad-

versæ partis haberent, procedere. Similiter quod Princeps suo milite sine morâ exautorato, in Ducatum secedens intereâ securus quiesceret; sua Regi mox restituerentur omnia, ex præscripto sui juramenti & obligationis in coronatione præstitorum, Regnum gubernaturo; Captivi utrinque solverentur, ministri & servitores utriusque quaquaversum liberè mitterentur; Et denique Ordinibus Regni facultas plena concederetur, pacta servanti adhærere, & prævaricanti bellum movere. Quam propter clausulam, forma displicuit potissimum cautionis. Tergiversabatur ideò etiam Rex postulatis satisfacere patrii, quod Regiâ indignum Majestate persuaderet esse à subditis suis, quales essent Dux & Ordines ipsi adhæreres, ad aliquas cogi conditiones. Verum Dux arbitrans Regem proptereâ resolutionem prorogare, ut intereâ Finnonis subsidio advenirent, majori serio rem censuit agendam; Quando & classis Regni amica in fauces delata Stegeburgenses, quantum Regios examinavit, tantum Ducis commilitones recreavit.

Porrò illius adventum ignorans, non modicè tamen formidans Petrus Tilicius Poloniae Vice-Cancellarius, hoc tempore suam majoris precii supellectilem in navi quadam inde Gedanum versus expedit. Quam & simul conscenderat Petrus Laterna Regis concionator, cum nonnullis Polonis genere nobilibus, qui minus declinaturi periculum, in majus incidunt. Etenim paucis à castro provectos miliaribus, classis adveniens hostilis occupat, & classiariorum primarii, Laurentius Anefassonius, Isacus Behm atque Johannes Lutius, cum epibatarum non paucis, in navigium, ventis quodam sinu adversis detentum, velut correpti rabie irruentes, inprimis advenas, licet supplices vitam deprecarentur, in aquas projiciunt; Enatantes verò quosdam illorum, & navis rudentem apprehendentes, manibus truncatos, fundum petere jubent. Sed in Petrum Laternam, quod Sacerdos esset Jesuitici Ordinis, longè magis desævientes, variis affectum ludibriis & contumeliis, obruendum fluctibus demerserunt, ac enatanti non manus solum præciderunt, ast etiam pugionibus confoderunt. Deinde opibus direptis, pergunt cum classe Stegeburgum, & fluitantia passim corpora cæforum agricolæ inventa, in quadam sepeliunt insulâ. Contigit ista Polonorum cædes in faucibus Stegeburgensibus, circa diem XX. Septembris Juliani. Cæterum status controversiæ inter Regem & Ducem ad graviora propendebat mala. Nam hic concepta transactionis spe frustratus, totam imputat culpam Regni Consiliariis apud ejus Majestatem constitutis, & non obscure providens à Rege non satisfactum iri suo desiderio, quamdiu Senatus consilia sequeretur. Ideò XIX. Septembris illum serio monet, ut Senatores, ceu malorum omnium consultores, sibi quantocius dederet, pro meritis sine morâ plectendos. Deinde conferret se quo luberet illius Majestas cum reliquo comitatu Stocholmiam, vel alio, securè ab Ordinibus deducenda; Qui etiam super his firmissimam dare cautionem forent parati. Verum si benè monenti non obtemperaret, & mallet se potius cum Senatoribus periculo exponere, quam illos tradere, sibimet, non patruo adscriberet infortunium, quod ipsi proptereâ contingere posset. Nimios itaque adversario crevisse animos propter classis adventum hinc probè Rex animadvertens, & suis propter eandem vehementer metuens rebus, censuit tempori servendum, & priori cautionis formæ subscribendum. Quocirca XX. Septembris talem patruo misit affecurationis cautionem, quoad omnes conditiones, qualem ante quatrimum flagitasset. Sed ista modo non con-

tentus Princeps, longè aliam postulat, nempe ut Rex in primis suo a-  
 ctutum milite disperso, non pluribus comitatus secederet Stocholmiam,  
 quam pater suus communiter secum habuisset. *Secundò*, ut comitia pu-  
 blicaret intra semestre temporis spacium celebranda, & interim Lega-  
 tos Principum impetraret Germanicorum in conventu Judicum munus  
 obituros. *Tertiò*, Senatus Regni ad sua interim prædia divertens, tunc  
 compareret, & adversariorum querelis responderet. *Quartò*, non mu-  
 taretur præsens tantisper status Regni, sed eodem permanerent omnia,  
 & quilibet officium, quod modò usurparet, retineret; nisi quod mi-  
 liti alienigenæ dimisso, in arcibus quibusdam esset indigena substituen-  
 dus. *Quintò* ut neutra pars extra vel intra Regnum alteri strueret  
 perniciem, utque hujusmodi tolleretur suspicio, Rex in majoris mo-  
 menti negotiis Regni, ejus Celsitudine inconsulta, nihil concluderet.  
*Sextò*, neque ulla distribueret feuda suis vasallis, ante finem comitiorum.  
*Septimò*, ut Finnones, positis armis, domi remanerent, nemini mole-  
 stiam facessendo, & in judicio responderent. *Octavò*, ut naves Lube-  
 censium, quæ militem Regis advexissent, arresto subicerentur; Sicut  
 & reliquorum. *Nonò*, ut istam concluderet transactionem ea clausulâ,  
 quam prior haberet assurationis forma, quod scilicet, Ordinibus fo-  
 ret liberum parti non pactorum observanti, rebellare. Hisque à Re-  
 gia Majestate approbatis & roboratis, vellet Dux suo milite dimisso,  
 quietus in sua provincia conventum expectare.

Hinc sibi persuadens Rex, patrum magis ad bellum propter  
 nova ex mari subsidia propediem affutura, inclinatum, quam ad pacem,  
 cum tales proponeret pacis condiciones, iis contemptis, quas antea  
 postulasset, quales non citra dedecus maximum liceret acceptare. Vel-  
 ut etiam simul considerans, incommodo bellandi loco se constitutum,  
 tacitam inde cum suo exercitu profectionem meditabatur. Nihilomi-  
 nus simulans se non alienum vehementer ab hujusmodi transactionis  
 forma, nè ab hostibus longè potentioribus opprimeretur, expedito ad  
 Principem Jona Axbergio, se crastina die daturum super his resolu-  
 tionem spondit. Ità dilationem, & abitum moliendi nactus occasio-  
 nem, præfidiariis ibi relinquendis has præscribit leges, videlicet, ut fidi  
 suæ Majestati permanerent, & nullatenus Principi Carolo dederent castrum,  
 nisi extremâ compulsu necessitate. Sciscitanti verò causam, quâ motus  
 Rex, tam insperatè discederet, responderent, cum intelligeret Ducem  
 æquis nolle conditionibus secum transigere, ut humani sanguinis vita-  
 ret profusionem, & hosti daret spatium rectius deliberandi, se tanti-  
 sper secessisse. Deinde circa medium noctis intempestæ, scilicet inter  
 XX. & XXI. Septembris dies, cum altissimo silentio ac exercitu ad  
 bellum ordinato, Sudercopiam versus procedit; Universa porrò supel-  
 lectile Stegeburgi partim in arce, partim in navibus relictâ, nemo præ-  
 ter arma quicquam inde secum asportavit.

Post alteram Dux horam de Regis abitu certior factus, ipsum  
 insequitur aliquantulum, & Regios non assecutus, Stegeburgum regre-  
 ditur, castroque non difficulter potitus dedito, sicut & classe adversariâ,  
 quæ in his ad Regiam spectare Majestatem intelligeret, in catalogos  
 minus tamen fideliter relata & obfignata, suæ mandat omnia custodiae,  
 præter illud diploma, quo Poloniae Ordines, se abiturienti Regi Sigis-  
 mundo nuper ad fidelitatem in absentia obligassent; Nam istud Dux  
 Carolus, velut alicui sibi futurum usui, mox Nycopiam transmisit.  
 Sed quæ ad alios pertinerent bona, pro consuetudine militari, in præ-

dam fermè cuncta cesserunt. His modico tempore peractis, arcem suo firmat præsidio, & classem Regis simul arreat, eodemque die post Regiam Majestatem festinat. Atque subverens, nè hostis Calmarniam regressus, ibi se firmaret, & aliundè subsidia impetraret, quibusdam mandat, quos interfuit Sueno Magnus, Stocholmensis factus postea Castellanus, ut Regem per occulta viarum, seu compendia seu dispendia prætergressi, pontes ejicerent, & iter passim obstruerent, reditumque illi præcluderent. Verum ipsemet Sueno à Regiis interceptus, in crucem fuisset actus, nisi Thuronis Bielchii intercessione illam evasisset. Cujus intuitu periculi, sicut etiam quod eo perfunctus, rem sibi commissam fideliter nihilominus cum sociis expedivisset, Dux ipsum postea inter patritios retulisse fertur.

Interea Rex Lincopiam progressus, senis Stegeburgo milliaribus distans, missa Vastenum cohorte, castrum flagitat deditorem à præsidio ibi Principis; Sed regii globis impetiti ferreis, abcedere coguntur. Cæterum Dux dimidio Lincopia milliari pedem figens, XXII. Septembris, Regem per Christi obsecrat tormenta, nè se fugeret sibi addictissimum, vel diutius se permetteret à pravis seduci consultoribus, ut neque Regno abiret ante transactionem controversiæ; Sique non obtemperans salutaria monenti, damno quopiam afficeretur, vellet ille coram toto esse mundo excusatus. Quod verò ad res pertineret Stegeburgi, ab illius Majestate relictas, fidæ illas custodiæ traditas, ita ut nihil illarum esset Rex amissurus. Quas postridiè nactus literas Rex Sigismundus, respondet se mirari tantam patrii hypocrisis, qui ut simplicem seduceret plebeculam, fingeret coram ipsa, sibi legitimam negari assecurationem, & cum petenti talis concederetur, qualem postulasset, aliam flagitaret, & quidem nullo modo parti adversæ tolerabilem; Imò, falso negatæ prætextu cautionis obtinendæ, cædes declinantem armatus insequeretur, & arce capta prius Stegeburgensi, Regiam sibi vendicaret supellectilem, quæ, sicut & castrum, proprio domino fuissent relinquenda. Demum Rex concludit, ut Dux honesta foret contentus cautione, vel quod luberet, faceret, & sua Majestas se coram Deo, cui & suam commendaret causam, fore excusatam, confidit. Itaque Princeps eam consecutus licentiam, ut quod luberet, faceret, XXIV. Septembris illam per literas exaggerat facultatem, velut temerariam; Ipsa tamen fretus, suæ & suorum se defensionis accingere significat, & propterea scire desiderat, an se vellet Rex inprimis juramento fidelitatis absolvere? Etsi potius videret ut discordia sine armis componeretur, nec porro istud serperet incendium à Confilariis excitatum, utque omni prorsus culpa vacaret, se aliam concordie formam his adjunctam transmittere commonet. Conclusum proinde fuit, ut XII. partis utriusque viri discreti, colloquio juxta pontem habito Stangebrogensem, ex æquo & bono litem dirimerent. Sed eò lis non pervenit, à fatis alio sanè pertracta, & transversè nimis acta.

Nam omisâ pacis mentione, arma utrinque expediuntur, & Rex cum suis in campum progressus ex oppido, suam instruit aciem trans fluvium, cumque hostis provocatus non compareret, Johannes Veierus cum suis excurrere jussus, noctu excubias Principis profligat, & hostium nonnullos captivat. Itaque regius exercitus diurnâ nocturnaue fatigatus statione, nec hostem proditurum ratus, tempus circiter auroræ mandato Regis in civitatem revertitur, in spacio pugnae assignato pedum

ditum aliquot cohortibus ad excubandum & machinis bellicis relictis. De isto autem statu regionum Dux campanæ sono per Episcopum urbis procurato, admonitus, in diluculo advolat, & nebulæ beneficio non detectus antequam regias invasisset excubias, canit classicum. Quo hostium reliqui serò nimis exciti, turmatim accurrunt. Verum quod pons foret ejectus, transitu prohibiti, quidam fluvium natando tranant, & laborantibus subveniunt sociis; Alii fluctibus obruti, fundum petunt; Nonnulli per molendinum transire conantes, incendio pereunt, ab hostibus excitato; Reliqui cis fluvium latera Regis stipantes, cladem suorum trans aquas invalescentem mæsti spectant; Illorumque Rex misertus, misso caduceatore, pacem flagitat à Patruo, quam eâ obtinet conditione, ut protinus victori dederat quinque Regni Consiliarios, velut autores totius dissensionis, quos secum haberet, nempe Gustavum & Stenonem Baner, Ericum Sparre, Thuronem Bielche & Georgium Possé. Quapropter receptui canitur, & Senatus deditur, custodiæque traditur, proditoris increpatus. Cæsa verò dicuntur in hoc conflictu duo millia regionum; Ast ex parte Principis, solum XL. homines occubuisse, & CC. graviter vulneratos convaluisse narrantur. Machinas etiam bellicas VII. & vexilla VI. hostibus Dux eripuit, post transactionem tamen illis restituta. Deinde opera datur utrinque mortuis sepeliendis & faucibus curandis, simulque deliberatur de novis concordie legibus postridie faciendis.

Istam habuit tragædia Sueo-Polonica, pro tempore catastrophæ; Quæ tamen sequenti anno in scenam denuò producta, non paucis deinceps tempore continuata, & quem habitura sit exitum, hominum nulli exploratum. Habuisset porrò Dux Carolus optimam in præfato conflictu occasionem, extremum prorsus imponendi finem huic tam diuturno bello, & Regem Sigismundum cum sectatoribus prosternendi, si non majorem sanguinis, quam regiminis Suecici obtinendi, habuisset rationem. Undè apud quoslibet candidiores hujus controversiæ censors, affectati diadematis Suetici suspicione, quâ hætenus nimium laborasset, liberatur, & meritò existimatur, non minus Sigismundo clementiæ sub Lincopia exhibuisse, quam ille sub Stegeburgo prius fuisset expertus.

Cæterum ostento, quod anno superiori visum fuerat loco pugnae, prorsus eodem tempore recurrente, verus respondit eventus. Sed nec dum impleta est quædam prophetia, quæ in Gothia circumfertur, sanctæ Birgittæ adscripta, vaticinantis, Regnum à peregrino impugnatum iri milite, qui calceos & juba haberet equinis similes, & cum illo propè Vastenum tantopere belligerandum, ut hastilia cæsorum in sanguine essent eorundum natatura; Plurimi tamen, sine dubio, formidarunt, nè memorato in Gothia flagrante tumultu illa adimpleretur. Cui non absimile est vaticinium fratris Stephani ex Cænobio Arosiensium monachi, qui tantam in prato Arosiensi hominum quoque stragem prædixerat illo tempore edendam, quando pinus, cujus prima tum semina essent jacta, per facelli tectum, in quo concionabatur, excrevisset, & candida pica nidum in ea habuisset. Ac pinum quidem exhibet visendam idem hodie facellum, quod sub Arosia, collapsum vetustate propemodum, cernitur, talis etiam picæ nidificatio ibi visa dicitur. Convenit verò cum utraque prophetia illud niagnoperè somnium quod anno MDXCIV. habitum, supra commemoravimus. Sed misericors Deus mala hujusmodi quælibet à Regno sat alias afflicto, dignetur avertere; Idque dubio procul facturus, si vitam nostram emendaverimus, & ita virgam cum ipso apprehenderimus, ut non in-

qui-



quinatis manibus nostris, seu potius conscientiis, offensus magis, nos pro meritis graviter castiget.

Cæterum me revocat transactio Lincopenfis, cujus Princeps initium facturum XXVI. Septembris Regem orat per literas, ut cum forma non placeret concordia, quam sua Celsitudo proposuisset, aliam non gravaretur Majestas Regia exhibere ponderandam, nempe quo vellet pacto assicurari & assicurare. Verum placuit tandem utrique, ut viri partium discretiores & prudentiores, collatis de illa capitibus, consiliisque, aliquam prius concluderent. Qui proinde nominati publicam muniuntur fide, & XXVIII. Septembris ita colloquuntur, ut sequens fuerit transactionis instrumentum compilatum, & à Rege Duceque approbatum ac sigillis roboratum: Inprimis quidem Princeps & sectatores, renovato fidelitatis juramento, novam se obstringunt obligatione Majestati Regia, ad omnem obedientiam, amorem & reverentiam; Quibus vicissim Rex Sigismundus, omnem condonat offensam, ita ut nec per se vel alios, intra vel extra Regnum, ea foret vindicaturus, quæ nupero tumultu sibi accidissent. Deinde spondet se Regnum ex præscripto sui juramenti, obligationis & legum Sueticarum, omnino gubernaturum, intraque spacium temporis quadrimestre, comitia celebraturum, in quibus coram Cæsareis, Regiis & Electoralibus Commissariis, interea procurandis ab utraque parte, omnes discuterentur actiones, quas vel illius Majestas, vel Dux Carolus, contra indigenarum haberent aliquem, aut ipsimet Sueci, Gothi, Finnonnes ac Estones, inter se, ac quicquid esset legitime examinatum & judicatum, vellet Rex pugnare atque executioni mandare. Nullam tamen Rex vel Dux, sibi moverent actionem, cum omnis inter ipsos controversia esset perpetuo mancipata silentio. Coram præfato sisterentur tribunali Senatores captivi, quos in sua Princeps retenturus foret custodia tantisper; necessaria pro dignitate illis provisorius, & nihil omnino nociturus. Exercitum uterque suum exautoraret, & Rex solam contentus cohorte palatinam, militem Calmarnia & Stocholmia relictum peregrinum ex Regno mox ablegaret. Quibus arces & officia Regni, Dux in absentia Regis creditisset, in iis permanerent usque comitia; Legitimam tamen ipsius Majestati obedientiam, velut domino supremo, interim exhibituri; & Dux ipsemet quamprimum Rex Stocholmiam perveniret, quò recta hinc profecturus, illius Majestati arces Regni quaslibet, classem, armamenta, & totum Suecia Gothiaque dominium resignaturus esset; Ita tamen quod istis nec in patria nec patri foret perniciem Rex abusus. Servitores utriusque in negotiis dominorum honestis liberè per Regnum & Ducatum proficiscerentur, & Rex literis actutum publicatis, cessationem ab armis ubique mandaret; hanc transactionem denunciaret, & Ducem excusaret purgaretque calumniis, quibus esset passim oneratus. Demum concluditur, quod Ordinibus liceret illi, videlicet Regi, aut Duci se opponere, qui aliquam hujus transactionis particulam, non foret executus.

Postero die, qui fuit Divo Michaëli archangelo sacer, cum Rege Dux amice admodum collocutus, quicquid ad ipsius spectans Majestatem Stegeburgi aut Lincopia interceptisset, nempe supellectilem, naves, machinas bellicas & vexilla resignaret, simulque assignaret illi XVIII. ex classe Regni navigia, quibus veheretur Stocholmiam, & peregrinus ex Regno miles transmitteretur. Dux finito autem colloquio illius Majestati valedicit, & Lincopiam secedit mox Konungsbrogiam, hincque Oerëbrogiam discedit, conjugem invisurus, quæ illic tumultus delituit cum liberis,

ris, tempore; Sed Nycopiam missi Senatores captivi, separatis traduntur custodiis. Cæterum pactis Rex conventis satisfactorius, expedito cum literis Stocholmiam quodam Magno Elaio, mandat Finnõnibus, qui ex priori mandato Regis nuper illic appulissent, reversionem. Nam vocati per Ericum Ericium, Majestati ejus in subsidium, magnifico sanè apparatu & ornatu, paucis ante Magni adventum diebus, illuc advenientes, decreverant per Melerum invadere Ducatum; Siquidem excubantes propè Telgam Sudermanni, hostibus illac transitum prohiberent. Verum pridie irruptionis dictus adveniens nuncius, excursionem impedivit, & simul infortunatum Regis sub Lincopia successum primus ibi divulgans, Finnones & Stocholmenses aliosque Regionum ingenti complevit mœrore. Ericus porrò Schepperus, se tempori accommodans, consensu postridie suggesto, victum cæpit Regem tantoperè modò vituperare, quantoperè paulò ante, eundem collaudasset; Non tamen pristinam Ducis gratiam recuperavit, utpote hominem pluma leviolem execrantis. Finnones autem Regi nihilominus adhærentes, & ipsius mandato parentes, domum se conferunt.

Interim Rex de captis sollicitus Consiliariis, XXX. Septembris patruum suum obsecrat literis, nè fineret ipsos vel uxores illorum, verbis minus honestis compellari, atque ut datis sponforibus ad sua remitterentur domicilia, vel conjunctim non separatim, in custodia ejus Celsitudinis detinerentur. Deindè flagitat promissum à Duce commeatum, ex Ducatu pecuniis solvendum, ceu necessarium militi per mare transmittendum. Eodem Princeps die rescribens, commeatum primo quoque tempore Stegeburgi affuturum promittit; Sed captivos Senatores ad propria remittere, nec sibi, neque illis consultum esse, cum foret periculum, nè à furente trucidarentur plebecula, quod nuper illis contigisset, nisi cum difficultate manus insanientium, à suis adjuti excubitoribus, evasissent; Imò sine Ordinum consensu, non sibi licitum esse, tali eos libertate donare, orans denique Regem nè fidos appellaret ipsos suos Consiliarios, qui nefariè & multifariè hactenus illius Majestatis ac totius familiæ interitum Regiæ forent machinati, eoque dixissent die, si tam fida præstitissent obsequia Duci sicut Regi, alia longè præmia se consecutos fuisse. Hoc autem non accepto responso, Rex nova conturbatus sollicitudine, quod intellexisset, obligationis Diploma sibi datum à Polonis indè abituro, esse per Ducis sectatores ablatum Calendis Octobris, ad Principem ablegavit Casparum Tisenhusen, dictos codicillos & alia repetitum direpta. Quando etiam non minus anxius, de reliquiis sanctarum Birgittæ, Catharinæ & Ingridis apud Vastenenfes investigandis, quas Evangelici ante quadriennium ex loculis & thecis sublatas, abscondissent, Vastenum expedit Johannem Tidechindium Secretarium; Qui negotium magno exequens zelo, quod Catholicæ foret religionis, Vastenenfes bonis & malis permovere studet verbis, ad prodendum ac restituendum scheleta Divarum; Nihil tamen efficiens, vacuos fermè Sanctarum loculos argenteos solum obtinet, quibus cum missus est Calmarniam Laurentius Ralambius, indè per Regem postea Varsaviam deportatis.

Interim III. Octobris, Regem Lincopiâ discedentem, exercitus plus quam V. millibus hominum constans residuus, quod inimicos formidaret reconciliatos, instructa deducit acie & pansis latè volitantibus vexillis, in medio agminum honorificè collocatum. Sed postridie Dux proximas Regis literas nactus, mox rescribens, asserit, sub pœna capitis amit-

tendi, se Capitaneis mandasse, ablatorum restitutionem omnium, præter obligationem Polonicam, quæ Nycopiam esset transmissa pridem, illius tamen Majestati restituenda, quamprimum veniret & conveniret Dux Regem Stocholmiæ. Cæterum intereâ se rogare, nè fineret Lascium alienigenam, ut neque Claudium Bielchium indigenam, consulesvè aut syndicum oppidi Bilefeltium, Stocholmiæ diutius habere dominium, quod hi non modicam præbuisserent quoque causam tumultui nuper sedato, & multis suam Celsitudinem contumeliis affecissent; Ac illi velut peregrino haud competeret ullum ibi regimen. Prætereâ obsecrat, ut factiosos compesceret equites Uplandicos; Exterum dimitteret militem quem haberet secum, sicut etiam Stocholmiæ & Calmarniæ; Captivos liberaret detentos Calmarniæ; Non fideret ardelionibus novam discordiæ sementem facere conantibus; Sparsis per Regnum literis, insontem vindicaret patrum à calumniis; Et demum tempestivè significaret, quos Principum externorum, sibi arbitros deligere constitueret, nè alias iidem ab utraque fortassis parte assumerentur.

Quo die Rex Sudercopiæ constitutus, indè ablegat Nicolaum Rascium sibi à secretis, cui mandat, ut præmissa salutatione officiosa, nomine suæ Majestatis tertium reposceret obligationem Polonorum, nulli præterquam sibi utilem; Deindè ut supellex culinæ Regiæ; Aulea ex conclavi Marchionis Badensis, & quæcunque ex navigio prætorio Aquila dicto, essent sublata, simulque codices musicorum Regionum non pauci restituerentur, flagitaret; Denique ut plures impetraret à Principe naves, cum assignatæ non sufficerent tanti exercitus transvectioni, simul Ducem hortaturus, ut sui tandem supersederent direptione Regionum, & captivos Senatores, aliosque nullius adhuc criminis convictos, acceptis fidejussoribus, ad comitia usque frui libertate permetteret. Aliis porrò literis per eundem missis, exaggerat cædem Polonorum quos in faucibus non ità pridem Stegeburgensibus classarii Ducis, belluinâ plus quam sævitiâ trucidassent inermes ac supplices, obsecrans ut tantam plecteret tyrannidem, & Petro Tilicio Poloniæ Vice-Cancellario, simul ablata, restitui juberet. Post quadrimum verò Dux Oerebrogiâ respondit, promittens obligationem Nycopiâ illius Majestati propediem certò certius adferendam; Nec diu etiam ablatorum restitutionem prorogatum iri, postquam obtineret illorum catalogos; plectendos quoque citra misericordiam, si quos suorum post Lincopensem transactionem, prædatum Regios intelligeret. Cæterum Senatus captivi liberationem, nullatenus concedendam existimat, & mirum sibi admodum videri quod tantoperè faveret illis hominibus, qui annis non paucis, Regiæ interitum familiæ essent machinati! Verum an naves concefferit Dux petitas, & qualiter actioni ob cædem Polonorum propositæ, responderit, non invenio.

Schedulâ porrò literis impositâ, petitionem Dux renovat priorem de Finnonibus remittendis; Equitibus Uplandiæ compescendis; Comitibus publicandis; Legatis exterorum Principum impetrandis, & promissâ sui faciendâ toto Regno excusatione, tanquam immeritò calumniis impetiti. Denique propter minus idoneum anni tempus navigationi, ipsius consultius esse Majestati ut terrestri potius itinere Stocholmiam discederet, admonet Princeps; Atque si consilium placeret, in Ducatu pro dignitate suscipiendum Regem, & deducendum promittit. Verum Rex insidias subveritus, nec terra nec mari Stocholmiam modò adire, sed in Poloniam redire, ut anno sequenti cum majori longè potentia in Sueciam regressus, de adversariis sumeret vindictam,

etiam, in animo conclusum habuit. Inprimis verò Calmarniam revifurus, navesque Stegeburgi cum suo ingressus milite, in portu mandat Barefundensi naucleris, Calmarniam non Stocholmiam, dirigere proras; Quo maris spacio, tanta fuit jactatus tempestate, ut cum prætoriam nave, reliqua per Oceanum classe nimium dispersâ, ipsemet XVI. Octobris die, portum difficulter Calmarnensem obtineret. Quò tamen & cætera, subsidentibus nonnihil ventis, post temporis paululum navigia sine damno penetrarunt.

Postridiè autem illuc sui adventus, datis ad Patrum literis, præterdit contra intentionem, se Calmarniam, à ventis navigationi Stocholmiam nimium adversantibus, esse depulsum, navemque quâ soror Anna veheretur, cum tota classe reliqua, in mari adhuc oberrare. Ideoque se non audens Oceano amplius confidere, terrâ decrevisse Stocholmiam se prima occasione conferre. Qua idcirco usus videtur simulatione Rex Sigismundus, nè patruus fraude alias intellecta, poneret obstaculum redeunti, vel brumæ sævitiâ aut ventorum malitiâ ibi præter voluntatem detento, infidias propterea moliretur. Itaque amissis navibus recuperatis, & rebus Calmarniæ quantocius ordinatis, ventos nactus faventes, inde Gedanum versus navigat, secumque deportat captivos Ducis ministros. Sed interim Princeps Carolus cognitâ Regis Calmarniam profectio, nec tamen adhuc Regias super ea literas consecutus, XXIV. Octobris cum illius Majestate per Epistolam doli hujus nomine insperati graviter exoptulat; Etenim aliud Lincopiæ promissum, quam Regno in tantis turbis relicto, & quidem sine omni gubernationis formâ, in Poloniam redeundum esse asseverat. Atque si alicujus momenti causæ reditum omnino flagitarent, ipsas cum Regni Ordinibus esse communicandas, & ab his ponderandas, qui æquis moti causis, aliquandiu redire concederent. Quocirca cum aliter susceptus modo reditus, patriæ modicum boni videretur portendere, cupit scire quid imposterum Suecis ab ejus Majestate sit expectandum? Porro ante hujus adventum tabellarii Rex Calmarniâ solvens, gravioribus quam prius jactatur tempestatibus, & quassato nimis laxatoque navigio in litus Casubiæ demum ejectus, cum paucis, mutato habitu, comitibus, inde pergit incognitus ad Cœnobium Olivense. Interim verò classis ferme reliqua, in portum delata Gedanensem, & Rex indagatus, invenitur, Dantiscumque XXX. Octobris perducitur.

Ubi XV. diebus moratus, vires colligit, & viros Calmarniam expediendos, quò in aliquot navibus prænobilem Strategum, Uladislavum Bechium, natione Ungarum, cum CD. fortissimis ablegavit pugnantibus, quorum Johannes Sparrius, & dictus Bechius, reliquorumque ibidem prius deputatorum, essent præsides futuri; Eoque freti præsidio, Calmarniam Principi Carolo non dedituri, sed acriter defensuri usque adventum Regiæ Majestatis, & primo vere sufficientem Dantisco sicut & aliunde accepturi commeatum. Cum suis autem Uladislaus, feliciter Oceanum emensus, cum gaudio suscipitur Calmarniæ, & Rex Gedani adhuc remanens, mercatores conducit ibi, alibi-que, commeatum condicto tempore, Calmarnensi præsidio apportaturis. Cæterum rebus Dantisci absolutis, inde Marienburgum secessit, & hinc in Poloniam discessit. Atque mox literis & nunciis quaquaversum emissis, suum in patria successum variis Europæ insinuat Principibus; Rebellionis patrum accusat & prodicionis; Se pactis Lincopensibus, velut coactis & propterea minus æquis nullatenus adhæsurum affirmat,

tantumque à subditis despectum rebellibus irrogatum, se vindicaturum, & armis denuò Suecos ad obedientiam compulsurum memorat. Quocirca per Lindormium cum Estõnibus & Finnonibus agit, ut sibi fideles permanerent; Carolo non consentirent; nec illi se subderent, vel arces aut urbes dederent, regio in necessitate non destituendi subsidio.

Quibus illi non difficulter persuasi, deposita corripunt arma, quæ cum interitu suorum maximo abjicere deinceps coguntur, promissas à Rege non consecuti suppetias, prout anno dicendum est sequenti. Verum præsentem exeunte, sectatores Regis in Suecia, Gothiaque, postquam Regius ipsis abitus innotuisset, suum quoque infortunium deplorant, & frustra Regis opem implorant, contra potentiam adversariorum ubique invalescentem. Ideoque plurimi relictis uxoribus, liberis & bonis ferme omnibus, ex quavis Regni provincia certatim profugiunt, quidam in Finlandiam vel Norvegiam, alii in Daniam, nonnulli in Germaniam, reliqui in Prussiam & Poloniam, recta festinant. Quò & cæteri postea omnes profugi Sueonum pergunt, quibus clementer Rex susceptis, liberale assignavit in singulos menses stipendium, quo deinceps annis XXXIII. fruebantur; interea suam cum Rege frustra expectantes restitutionem. Cæterum Stocholmenfes cognita Regis fuga, potissimum indoluerunt, horumque non pauci, tam Regii servitores, quam mercatores, isto, & annis proximè sequentibus, solum verterunt. Multi se adjunxerunt Samueli Laschio Regis Legato, qui sub brumæ initium, cum plerisque alienigenarum Stocholmiæ constitutorum, expedito Regem navigio insequebatur. Atibi tamen in Regno passim exterorum plures remanserant, cum Edvardo Fortunato Badensium Marchione, qui Regiæ non conscius fugæ, apud Principem degebat avunculum.

Hic porrò, abitum Regis intelligens, avem manibus emissam serò ingemuit, teste Jacobo Typotio, & Novembri mense, profectus Stocholmiam, inventos ibi servitores & fautores Regis, in vincula plerosque conjicit, quos inter fuit Claudius Bielche ibi Castellanus; M. Abrahamus Regni Archiepiscopus; M. Ericus Schepperus Stocholmiæ parochus, qui perfidiæ accusatus à Principe, respondit sibi ab illo mandatum fuisse, quando Stocholmia ultimo abiret, ut invectivis prorsus abstineret in Regem & Regios consuetis, seque propterea obtemperasse; Sed tamen in aliis convictus, non evadit custodiam. Senatam quoque urbanam deposuit, & novo substituto, cives jubet armatos, & ita ornatos, ut cum lustrarentur à Samuele Laschio, fuissent, in insula convenire S. Spiritus. Sed longè viliori cultu & tristi admodum vultu comparent, ideoque plurimum increpitos domum remisit. Deindè hic & toto passim Regno in alios Regis sectatores, inquiritur, bonaque absentium & præsentium confiscantur; Minima tamen illorum portio cessit Principi, & reliquum à fidelioribus ejus Celsitudinis servitoribus diripiebatur. Quo pacto illorum plerique, qui Codro fuissent prius egentiores, Cræso ditiores postea evaserant, horumque avaritia eò processit, ut non paucorum opes insontium sibi vendicarent, structâ ipsis per summum scelus calumniâ. Taliumque malitiam & avaritiam licet Princeps ignoraret, nihilominus tamen insons malè propterea intra & extra Regnum audiebat.

Verum alia quæ fecerat, commodè propter non servatam à Rege Lincopensem transactionem, & quod ea concederet, ut Ordines se opponerent pactorum transgressori, se Dux excusabat. Qui tamen Regni status etiam in his aliisque consulendos, prudenter considerans, videlicet, quo-

quomodò cum Rege pacta hujusmodi legitimè conventa deferente esset deinceps procedendum, qui non modicam insuper classis Sueticæ partem secum extulisset; Castrum Regni limitaneum Calmarniam externo firmasset præsidio; Finnonnes, Estonesque ad bellum denuò commovisset, & suos tam indigenas quam alienigenas, in gravissimis deferuisset miseriis; Qualique proinde ratione his occurrendum esset malis, edicto per Regnum publicato, Jenecopiæ convocat Ordines, initio anni sequentis, ibi comparituros.

Magna etiam rerum turbatio & novatio hoc contigerant anno in Moschovia. Nam eo labente, moriens Theodorus non sine veneni suspitione, à Boritio Godonovio Stabuli Magistro, clam imperium affectante, propinati, cum nullos haberet liberos scepri hæredes, illud proximo agnato, Michitæ Romanovio porrigit. Sed contra successorem insurgens, prævalensque Boritius, æmulum hujusque fautores vita privavit, & sibi dominium Russiæ vendicavit. Princeps itaque Sueciæ Carolus, Theodori morte cognitâ, & Boritii tanta sorte, amicitiam sibi magnoperè necessariam Godonovii prudenter considerans, binos Ostrobothnensium primarios agricolarum, nempe Johannem Cranchium & Clementem Osina, ad illum cum literis expedivit; Quibus decessoris lamentatur obitum Theodori, & successori gratulatur Boritio, hujus ità captans amicitiam, & ipsum simul hortans ad perpetuæ confirmationem pacis, ac limitum designationem absolvendam.

Mense autem Decembri, per eosdem rescribens Moschus, quæritur inprimis de Arvido Ericio, quod tabellarios detinuisset, & literas intercepisset, mercatoribusque Russis non permisisset, juxta vigorem transactionis, sua ibi nomina exigere. Deinde culpam in Suecis non Ruthenis, limitum non adhuc positorum, residere probat, suam tamen amicitiam Duci Sueonum deferens. Nec propterea ingratus fuit Principi Carolo, tabellariorum reditus, qui Ostrobothnensium sibi adhuc faventium operâ, in hoc uti negotio cogitur, quod alii Finnonum Regi adhærentes, talem Ducis cum Moscho amicitiam magis impediendam, quam promovendam, censerent. Ideo his sicut & Polonis, non displicuit, quod non exiguum belli glisceret modò incendium, inter Sueciæ Proregem & Lubecenses. Etenim ut rei narrationem paulò altius exordiar, cum Senatus Lubecensis in gratiam Regis Sigismundi merces Ducis, & præcipuè cuprum ad conjugem ejus Celsitudinis pertinens, arresto subjecisset, & monitus nollet illud laxare, Princeps Lubecensium merces in Regno vicissim Sueciæ passim fisco tantisper adjudicavit, donec adversarii damnis satisfecissent. Quos etiam in Oceano infestavit, & proinde magnâ se injuriâ rati affectos, isto sequentique anno, Cæsaris, Regis Polonici & Danici, Electorumque, implorant auxilium, ac simul ipsimet arma parant, quibus sua Rex Sigismundus conjungere, dubio procul, meditabatur.

Hanc tamen callidè molitionem dissimulans, post suam in Poloniam reditum, amicis ad patrum datis literis, abitum ex Regno vehementer excusat, quem nulli mirum videri posse arbitratur, cui despectus non esset incognitus Majestati suæ, in Suecia nuper irrogatus. Alias tamen reditus sui causas esse, nimirum quod in Polonia constitutus, commodius à Germaniæ Principibus, velut ipsis propinquior, posset impetrare Legatos in Sueciam ex condicto procurandos. Deinde non tantoperè suam in iis comitiis præsentiam requiri, ut propterea Regnum Poloniæ, damno per hujusmodi absentiam mactandum,

interea deferere, esset necessarium; Quandoquidem in præfato iudicio, ita omnes examinandæ ac judicandæ essent controversiæ, ut secundum leges extrema suæ Majestati relinqueretur sententia, quam ubi deinceps rediret, ferre posset; Ideoque prius nihil captivo Senatui ab æmulis posse meritò adferri molestiæ, quod etiam se prohibitum velle omnibus, adfirmat. Porro Legatos, suo nomine, Cæsaris, Regis Daniæ, Electoris Brandenburgensis & Marchionis Ansbacensis, pro tribunali eo fessuros memorat, cupiens scire quos patruus ex sua cogitaret parte, ad illud invitare? Quartam denique causam sui statuit reditus, quod postquam Calmarniâ Duci scripsisset, se terrestri Stocholmiam itinere venturum, literis ex Poloniâ missis, serio revocaretur, propter tales in ea seditiones, quæ citra præsentiam non possent Regiam, componi. Hacque satisfactum fugæ apologiâ ratus, pristinam sibi vindicat in Suecos jurisdictionem; Suæ vetat obloqui famæ propter abitum; Regias intercipere literas, & aliquam faceffere molestiam, multoque minus violentiam, suo Stocholmiæ, Calmarniæ ac Stegeburgi præsidio, sicut neque ullis servitorum alibi regionum & fautorum; Sin verò secus faceret Princeps, tum palam suas proderet factiones. Verum secundis literis asperius patrum compellat, ipsi exprobrans, quod suæ Majestatis ministros, alienigenas & indigenas, inhumanissimè tractasset, spoliasset & captivasset, tandemque hortans, ut tempestivè se corrigeret, belli se mentem amplius non spargeret, & Regiæ satisfaceret voluntati.

Anno MDXCIX. Princeps Carolus in omnem intentus partem, quibusdam interceptis literis, quas Johannes Sparrius & Uladislavus Bechius, Calmarniâ in Poloniam scripsissent, omnes adversariorum indè molitiones cognoscit. Verum ex Regiæ sororis epistola, quam Comiti Axelio destinasset, intelligit, Regem alio quam juris processu, captos velle Senatores in libertatem asserere. Nec ipsius quoque latuit Celsitudinem, quod Calmarnense Regis præsidium, inopiâ laborans victualium, primo vere subsidia foret habiturum, & ita Calmarniam pertinacius defensurum. His itaque de causis, conventus maturans celebrationem Jenecopenfis, hujus anni principio Smalandiam versus iter suscipit, & Vastenum progressus, intelligit quantâ nuper curâ ibi Rex indagasset reliquias SS. Birgittæ & Catharinæ, simulque cognoscens minus illas decenter esse humatas, mandat Georgio urbis pastori, ut tales sibi adferret cognatarum exuvias; Quæ in arcem propterea fuerunt allatæ, & postmodum honesto magis forsitan sed occulto asservatæ loco, vel tumultatæ. Porro Edvardus, Marchio Badensis, non ita pridem ab avunculo dimissus, ipsum præcesserat, festinans per Gothiam, Daniæ & Germaniam, in Poloniam; Qui tamen Regem accedere non permissus fuit, quod illius Majestas suspectam nimis haberet illius cum Duce Carolo conversationem. Cæterum Gubernator Sueciæ interea Jenecopiam ingressus, comitia inchoat, in quibus M. Abrahami & M. Erici Schepperi, fuit causa non parum ventilata, qui non omninò infontes depræhensi, licet acriter se defenderent, tamen in pristina manserunt custodia, illeque simul Archiepiscopali exutus honore, successorem habuit M. Nicolaum prius Upsaliæ Professore.

Isto etiam tempore, proximas Regis literas primum Dux consecutus, Calendis Februarii respondet, & ostendit, varios esse prætextus ejus Majestatis, quibus abitum ex Regno suum conaretur excusare, & animum impugnandi denuò patriam, occultare; Quippe manifestum esset, quod in Baresundio mandarit naucleris, Calmarniam non Stoc-

hōlmiam vela dirigere. Quæque reliqua foret illius intentio, hinc non minus perspicuè videri, quod Uladislavum Bechium, Dantisco cum milite protinus expediverit Calmarniam; Finnonibus imperaverit arma resumere; Apud varios Europæ Principes se excusaverit, Suecos incusaverit, & se declaraverit, neutiquam velle pactis adhærere Lincopenses. Itaque obsecrat Dux, ut animum Rex mutaret; jure ageret cum adversariis, non armis; Comitia publicaret; Commissarios advocaret; Sontes judicio præsentaret, in quo & sua Celsitudo respondere esset parata, licet secus esset Lincopiæ conclusum; Ibidem Rex comparens, processum ipsemet auscultaret, prolatam exequeretur sententiam, non absens sibi ultimam reservaret, ceu alio deinceps tempore ferendam; externum Calmarniæ intrusum militem, Regno expediret; Ità nullam Regio præsidio violentiam timeret inferendam. Sin minus, sciret, quod in his, aliisque rebus patriæ flagitaret emolumentum, non esse diutius prorogandum. Proindè sine mora se resolveret, & suam erga Suecos proderet molitionem, procederetque jure cum ipsis non injuriâ.

Quo simul die, Ordines Regi Sigismundo Jenecopiâ perscribentes, quandam faciunt anacephaleosin earum rerum, quæ post illius Majestatis accidissent coronationem, exaggerando videlicet, quod imprimis nulla Gubernationis formâ convenienti traditâ, ex Regno discessisset in turbis gravissimis constituto; Quod Sudercopensem agrè ferret conventum, prohiberetque, licet in eo non foret aliud conclusum, quam quod pertineret ad Regii executionem juramenti, commodam Regni gubernationem, Evangelicæ conservationem religionis, ipsius Majestatis utilitatem, & Regni Suetici tranquillitatem. Imò quod hinc nihilominus præcipuam indignandi Suecis causam arripiens, cum peregrino advenisse exercitu, hostem non Regem se declarasset, & monitus, ut milite dimisso, incolis sibi fidelissimis de securitate caveret, jure non armis ageret, & Regni dominium recipere, contumaciter recusasset; Quod postea, cum armis minus esset feliciter usus, victusque pacem orasset & impetrasset, pacta conventa non servaret, novum bellum pararet, Finnonisque denuò instigaret. Demùm admonent ipsum, ut pactis staret; turbas Sueciæ ac Finlandiæ sedaret; in pristinum omnia revocaret ordinem; Sontes, habito judicio, plecteret; Religione mutatâ, in patriam se conferret, in ea perpetuo remaneret & pacificè gubernaret; Sin verò his se accommodare nullatenus vellet, ut filium sui loco, Uladislavum, huc expediret, in fide educandum Evangelica, & cum adolevisset, coronandum, interea tutore usurum, Regni-que Gubernatore Carolo Principe. Verum si neque hoc vellet, tunc Regem Sigismundum cum tota progenie, prorsus omni privandum jurisdictione ad Sueciæ thronum, & hunc alteri, qui ex præscripto justitiæ paratus esset dominari Sueonibus, esse conferendum.

Quibus consummatis ad Regemque ablegatis, de forma concordie consultatur, compilatur, & V. Martii die, tandem obsignatur; In qua *primò* eadem fermè contra Regem Sigismundum exaggerant gravamina, quæ in literis proposuissent, & optionem faciunt, ut vel ipsemet adveniret, vel filium mitteret; Sin autem neutrum obtinerent, se coram Deo, totoque mundo excusatos esse, & paratos ad alium sibi Regem eligendum, & hunc unitis viribus defendendum. *Secundò*, cum peregrinus teneret Calmarniam miles, contra transactionem intrusus Lincopensem, & accolas non parum molestaret, conclusum est, ut nisi admonitus discederet, Regni-que propugnaculum redderet limitaneum, indè



indè armis Ordinum expelleretur. *Tertio*, eadem fertur sententia de Finnonibus iterum molientibus rebellionem. *Quarto* nisi Rex habitis, juxta promissum comitiis, quod æquum esset cuique administraret, Ordinum consensu alius Stocholmiæ conventus XXIV. Maij frequentaretur, in eoque omnis controversia examinaretur & terminaretur. *Quinto* concluditur, ut Dux interea temporis Regni teneret gubernaculum; Patriam & religionem defenderet; His se opposcentes decretis quæ consonarent justitiæ, Regio juramento & obligationi, plecteret; Incolis Regni subsidium ferret in necessitate; & paratissimum fidelissimumque ab iisdem expectaret, fœdusque istud cum Ordinibus modo sancitum observare nullatenus detrectaret.

Soluto autem conventu Princeps Ordinum statuta executurus, ipsa Calmarniæ præsidio insinuat, misso illuc Comite Erico, hortando indigenas, ut cum aliis consentirent Regni Ordinibus, transactionem perpendere Lincopensem, & Jenecopensi subscriberent constitutioni; Sed alienigenas monendo, ut rebus & vita salvis, indè abirent, nec Suecis ibi diutius molestiam facerent. Cum verò neutra pars locum daret admonitioni, regio animata subsidio propediem affuturo, Gubernator exercitu Regni advocato, infestis sub Calmarniam festinat signis, & ipsam aliquandiu non segniter oppugnat. Quando Sueonum classis propinquum oberrans pelagus, senu Regis navigia, omnigenum obsessis com meatum apportatura, conspexit advolare; Ideoque accessum ipsis prohibitura festinat ad congressum; uno tamen solum potitur, & reliqua, procul dubio, ad castrum penetrassent, nisi telis Sueonum ex continente simul impetita nimium, alibi refugium captare fuissent compulsæ. Quamobrem ut horum discessu consternati sunt obsessi, sic obsidentes è contra plurimum animati, facta in munitionem civitatis irruptione, ipsam capiunt; Quando non pauci de milite occubuerunt præsidario, quorum etiam centurio cecidit, Olaus Laurentius, fratre natus Johannis Gothi. Verum superstites in acropolin evadentes, hanc adeò fortiter propugnarunt, ut hostis impugnationi diffusus, ad obsidionem converteretur, fame castrenses compulsurus ad deditionem, quos non ignoraret tanta inopia victualium laborare, ut obsidionem diu non possent tolerare. Nec sua frustratus opinione; Siquidem brevi tempore omnibus consumptis esculentis & poculentis, cum diu vilissimis, crassissimis & putridissimis, victitassent alimentis, neque ullam à Rege amplius opem expectarent, de castri deditione cæperunt deliberare, deque ipsa cum Principe Carolo, variis propositis conditionibus, tractare.

Cæterum cum non alia concederetur, quam ut arbitrio victoris se committerent, arcemque ita simul traderent, assentiri coguntur. Facta igitur deditione, in primarios indigenarum gladio & laqueo, animadvertit; Siquidem Johannes Sparrius, Christopherus Andersonius & Laurentius Kalambius, viri genere nobiles, fuerint decollati, capitaque horum ferreis imposita perticis; Sed alii strangulati, quorum unus fuit Georgius Fransbachius Cœnobii Vastensis œconomus, cui falso adjungit Typotius, Olaus Laurentium, quod hic in oppidi ceciderit prius expugnatione. Porro alienigenis Dux vitam donavit omnibus, quorum non pauci ad militiam ejus Celsitudinis se contulerunt, & fidam Regno Sueciæ operam diu præstiterunt. Cæteris autem hinc militare abnuentibus, candidi per ludibrium traduntur in manus scipiones, iisque solum armati, revertuntur in Poloniam; Istorum tamen Capitaneum, Uladislauum Bèchium, Princeps eo detinuit consilio, ut cum illis permuta-

mutaretur, quos inde Rex captos anno priori, abduxisset, velut etiam postea contigit. Nec sane tantum perculit Regem Sigismundum præfata Suecorum cædes, quantum Senatores Regni captivos, qui nullam deinceps vitæ spem retinendæ fovisse perhibentur.

Quamquam & ille tali cladis nuncio fuerit tantopere commotus, ut proximas Ordinum literas, nullo dignatus responso, nocturnâ diurnâque volveret cogitatione, modum Suecos propterea, sicut etiam ob prioris anni despectum multandi, decerneretque armatam huc transmittere classem. Nec ideo minus illius Majestati Sueones vicissim indignati, non quidem in Maio, sed mense Julio Stocholmiæ confluunt, & ponderatâ diu controversiâ, quæ ipsis cum Rege, Lubecensibus, Finnonibus ac Livonibus, intercederet, tandem XXIV. ejusdem die, ita se Principi resolverent: *In primis* omnem renunciant obedientiam Regi Sigismundo, quod avito non adhæsisset testamento; proprio juramento & obligationi, præstitis in coronatione non satisfecisset; ut neque transactioni Lincopensi, suæque omnino culpa jure quolibet excidisset; Nec ullam profus spem emendationis ostenderet, quamvis sæpius foret admonitus. *Deinde* filio deferunt Regis Sigismundi Uladislao sceptrum Sueciæ, hac tamen lege, ut missus intra spacium anni à parente in Regnum, sub cura Principis Caroli educaretur in Evangelica religione, & postquam adolevisset, coronaretur; Alioquin & ipsum simul cum patre successionis jure privandum, & nemini unquam ex illa progenie, thronum Sueciæ conferendum; Sed in proximam stirpem ex præscripto constitutionis, quoad successionem, hæreditariæ, transferendum. *Tertio* statuunt, nisi Finnones & Estones denuò concordia admoniti, cum aliis Regni Ordinibus ineundæ, obtemperarent, ut armis domarentur, iisque cum Dux vellet ipsemet præesse, absenti promittunt fidelitatem, & si quid ejus Celsitudini contigerit humanitas, uxori, liberisque conveniens auxilium. *Quarto*, similiter concludunt, ut cum Lubecensibus amica primum tentaretur controversiæ transactio, juxta Stetinensè Decretum, & si contumaces essent, pro hostibus deinde haberentur, plecterenturque. *Quinto*, consentiunt Ducis voluntati, ut captivorum examinanda prorogaretur causa ad proximum usque conventum, & reditum ipsius Celsitudinis ex Finlandia, ut interea Legati Principum externorum, litem in judicio solum auscultaturi, non judicaturi possent impetrari. *Sexto*, decernunt, ut omnium causa, qui aliquomodo proditoris essent erga patriam suspecti, captivorum & liberorum intra vel extra Regnum constitutorum virorum seu sæminarum, in eo sic ventilaretur conventu, ut fontes multarentur, & infontes liberarentur; Ac propterea interim bona illorum mobilia & immobilia esse arresto subjicienda. *Postremo* in gubernatione Carolum Ducem confirmant, ipsi promptissimum & fidelissimum promittentes auxilium, quodque secus animatos prodituri; mortuo illum subrogaturi, & clavum Sueciæ porrecturi, quem in suo nominaret Gubernator testamento successorem; Sicut etiam quod propterea Johannem & Gustavum Dominos Regni hæreditarios, omni essent diligentia educaturi.

Ista decreti fuit summa Stocholmensis, quam sine mora Sigismundo Regi, Lubecensibus & Finnonibus, Livonibusque intimarunt Sueones, nihil ab illius Majestate obtinentes responsi; Sicut neque conveniens à Lubecensium Senatu, & proinde Gubernator XX. Augusti, edicto publicato, Lubecenses proscribit, qui publico etiam mox scri-

pto, suam defenderunt causam, ac eandem expedito ad Cæsarem Oratore Apocleto, non segniter egerunt. Finlandi porrò & Estones iussi, ut se intra XIV. dies resolverent, neque mitius responderunt; Ideoque bellum in eos proclamatur, & sedulo apparatus. Sed antequam Dux in rebelles moveret, convenit ipsum Stocholmiæ nunciis Regis Polonus quidam, quo cum reor decreti sententiam esse transmissam; Quid verò ille habuerit ad Suecos in mandatis, mihi nec dum innotuit. Hoc tamen constat, quod Rex modò octo navium moliretur classem, quibus patruò in Finlandiâ versante, Sueciam feliciter infestare, & castrum præsertim Elsburgense cogitaret occupare. Modicum igitur Finnonibus & Livonibus misit subsidium; Siquidem Georgius Farensebicus cum paucis solum turmis equitum fuerit illuc expeditus, ut Huitenstenum & Revaliam in Regis potestate contineret. Verum ab incolis jugum detrectantibus Polonicum, non intronissus, Casparum Tisenhusium cum parte copiarum ablegat Viburgum, ubi non difficulter susceptus, primariis Finnonum, qui refugium ibi postea captassent, maximo fuerat solatio.

Cæterum tempore comitorum, novus Regni Archiepiscopus M. Nicolaus, crepans medius, animam Stocholmiæ miser exhalavit, & cathedra postmodum Upsalensis, plus quam biennio vacasset. Secundum verò comitia Gubernator ita rebus domi, forisque profectò ordinatis, ut non magnoperè pusillam Regis classem formidaret, in Finlandiam traducit exercitum; Quando & navales Regis copiarum Dantisco solventes, Admiratio Johanne Gyllensternio, speratum non habuerunt successum. Nam, Jacobo Typotio teste, prætoria in scopulum, fraude gubernatoris impacta, Elsburgum non tentavit, & reliquam Archithalassius classem quoque laceram in Lubecensem deduxit portum. Itaque fortunatior fuit Principis Caroli expeditio, utpote licet non imparata Finnorum agmina, quibus præfuit Axelius Kurchius, ex navibus descendente animosè profectò exceperint, tamen mox in fugam conversa dilabebantur, horumque antesignani refugium Viburgi quæfiverunt & invenerunt. Ast Princeps victoriam prosequens, sub Abogiam ducit exercitum, eaque non difficulter potitus, in primarios seditiosorum ibi captos gladio animadvertit; Quibus accessit Johannes Flemmingius præmortui filius Claudii unicus, annos natus XXI. Quando & non procul Abogiâ compræhensum Johannis avunculum, Olavum Gustavium à Torpa Baronem, ænormium accusat Princeps criminum, & præcipuè quod Regem Ericum glande plumbea captivum vulnerasset; Ideoque in propinquam deductum à milite paludem, arborique alligatum, globis mandat vicissim trajiciendum & ibi sepeliendum.

Hactenus etiam variis amicorum literis Dux admonitus, de periculosa Regis Sigismundi cum Lubecensibus machinatione, cum his transigere statuit, nè à pluribus simul hostibus obrueretur. Itaque IV. Novembris, Abogiæ ita Lubecensium Senatui perscribit, ut se non alienum ostenderet à negotio pacis instaurandæ; suam nihilominus causam, factâ totius controversiæ anacephaleosi, gravibus roborat rationum momentis, & simul non minus sagum quam togam ostendat. Cæsarem præterea non satis rectè à Lubecensibus de hac re informatum deinceps compellavit, quo, velut narrat Typotius, sequestro, lis fuit postmodum composita. Sed modò cum illos, & alios non paucos haberet hostes conjuratos, quorundam sibi Principum necessariam fore amicitiam, & inprimis quidem Moschi, tanquam Polono simul infesti, pru-

prudenter considerans, datis ad ipsum ex Finlandia quoque literis admodum officiosis, se magis illi insinuat; suum contra Finnos successum rebelles significat; ad pacisque confirmationem perpetuæ invitat. Quo Moschus obsequio delinitus, magnificam expedit legationem ad Sueciæ Proregem, quâ fungebatur primariò quidam Basilius Burivivius, inter alia in mandatis habens, ut Sueci & Rutheni conjunctis armis, Polonum ceu hostem communem impugnarent.

Interea Princeps Carolus reliquam subjugaturus Finlandiam, Viburgum ceu nidum rebellium, deinceps aggreditur, quod ipsi tandem deditur; Ubi etiam non pauci Finnonum capitis supplicio factionem luerunt. Sed tamen Axelius Kurchius & Arvidus Ericius, omnium antesignani, mortem evadentes, captivi mittuntur in Sueciam, & sæpius judicio sistuntur, ad suppliciumque producuntur, quod nihilominus non subiverunt. Increbuit porrò fama deinceps, quod illorum capita in longis exposita perticis, qui rebellionis pœnam Viburgi sustinuerunt, proximi natalis Dominici nocte essent audita concinere unum ex XLVI. Davidis psalmo versiculum; Ast quam verus hujusmodi extiterit rumor, non examino, Dei illum permittens scrutinio. Quamobrem subacta hætenus Finnoniâ, Estoniæ cœpit Princeps meditari quoque subactionem, & sanè misso Narviam cum exercitus modica parte, quodam Petro Stolpio, illam protinus obtinet à Regis præsidio, clam partibus suis addicto, libenter deditam, Moschique in castro adverso, Carolinorum fortunæ gratulantes, displosis aliquot belli machinis, novos vicinos & amicos solenniter salutarunt.

Demum Revalienses de subjectione Gubernatori Sueonum præstanda, compellati, responderunt, se quidem nolle à Sueciæ Regno avelli, & propterea se parere velle, in cujus verba jurassent Regi Sueciæ ac Poloniæ Sigismundo. Simile etiam apud reliquos Estonum nactus responsum Princeps Carolus, ipsis arma minatur, & hæc comparaturus validiora, quam pro tempore haberet, sub anni finem cum triumpho, ex subacta Finnonia obtento, in Sueciam remeavit. Ibi porrò inventos, vel secum adductos Moschi Legatos, XXI. Decembris post nonnullam cum ipsis de confœderatione habitam actionem, expedit, officiosè rescribens, quod hujusmodi negotium cum illis non posset transigere, & propterea suos ad ipsum brevi Godinovium Commissarios ablegaturum, quo cum facilius coram possent, dubio procul, convenire. Ita Ruthenos liberalissimè donatos, & splendidissimè tractatos Prorex remisit. Inviserat quoque Danus per Legatos, hoc anno Principem Sueciæ, quibus officii gratia propè Regnorum limites occurrit, illisque non minorem exhibet benevolentiam, quam Moschoviticis. Sed quam ob causam advenerint, ignoro; Nisi quod nonnulli memorent, pro captivo Regni Senatu, ipsos multam fecisse intercessionem, & nihilominus repulsam passos, Duce Carolo hujusmodi causam arbitrio Statuum propediem Lincopiæ convocandorum, submitte.

Cæterum ad Moschum reversus, comperio ipsum suos etiam Oratores hoc tempore apud Rudolphum habuisse Imperatorem, qui redeundo per Borussiam, intelligentes filium Erici Regis, Gustavum, Toruniæ morari, suo id principi manifestant. Is autem non ignarus amicitiae, quæ olim inter Ericum & Johannem Basilium, intercessisset singularis, istamque propter Regnum patri & filio Sueticum esse ablatum, statuit Gustavo in Russiam vocato magnificam facere provisionem. Proinde

missō ad ipsum protinus Johanne Anglero, interprete suo, honorifice illum ad se invitavit, & licet aureos promitteret Boritius montes, tamen quod Gustavus Ruthenicam submetueret perfidiam, accessum illuc prorsus recusavit.

Anno MDC. ineunte, Gubernator decreto satisfactorius Stocholmensi, Ordines vocat Lincopiam, & simul amicissimis obsecrat literis, affinem suum Johannem Adolphum Holsatiæ Ducem, ut conventui per Legatos adesse non gravaretur. Is proinde fororio gratificaturus, Lincopiam transmittit binos suorum procerum, videlicet Clementem Gadderorpium & Gerhardum Stedingh, ut processum auscultarent contra reos conventos instituendum, & ingenuum postea testimonium perhiberent justitiæ. His autem & Ordinibus Sueciæ, Gothiæque in oppido Lincopensi congregatis, sub exitum Februarii Princeps Carolus initium facturis comitiorum, sequentes proponit articulos, illic discutiendos, horumque *primus*: Quandoquidem Legati nuper Moschovitici fœdus non contemnendum sanè Sueonibus obtulissent, ut Ordines deliberarent, an, quibus legibus, & quorum operâ illud esset pangendum. *Secundus*, suum ferrent judicium de responso, quod non ita pridem Legatis Jenecopiæ Danicis esset datum à sua Celsitudine, Statibus non consultis. *Tertius*, quomodo procedendum cum Lubecensibus, qui satisfacere justitiæ adhuc tergiversarentur. *Quartus*, cum Agenda Ecclesiæ Suecanæ non modicâ indigeret reformatione, & propterea mandato suæ Celsitudinis à quibusdam, ceremoniarum non ignaris Ecclesiasticarum synceriorum, nonnihil esset castigata & emendata, ut præsens Regni clerus, revisum percurreret exemplar, candidamque ferret de ipso sententiam. *Quintus*, se Ordines quoque declararent, cui Vastense cœnobium esset usui deputandum, scilicet an collegium inde, vel Nosocomium deberet fieri. *Sextus*, nunquid statibus Poloniæ ac Lithuanicæ non esset scribendum, ut se amicos vel inimicos Suecis declararent. *Septimus*, cum neque Rex ipsorum Sigismundus adhuc se resolvisset, an filium huc missurus nec nē, & præfixum semestrē deliberationi elapsū esset tempus, illeque videretur non obtemperaturus Sueonum admonitioni, ut consultarent, quisnam orbo Regni gubernaculo, ista esset tempestate admovendus. *Octavus*, ut Regni Status, juxta promissum in comitiis Stocholmiæ nuperis factum, susciperent modò causam Senatus captivi, & aliorum in eodem scelere comprehensorum, legitimè ponderandam, judicandam, ac tandem executioni, sine mora ulteriore, mandandam. *Nonus*, ut complicum non pauci in regno non præsentis, quos inter essent filii Hogenschildi & Claudii Bielche, peremptoriè citarentur, & nisi comparerent, condemnarentur ac mulctarentur. *Decimus*, quod Revaliensis cum aliis Estonum essent Ordinum literis Suecicorum admonendi, nè deficerent à Regno Sueciæ. *Undecimus*, cum talis foret Regni status, ut ornatissimum semper exercitum requireret, deliberarent, an tertius quisque incolarum esset militiæ adscribendus, & impensis aliorum domi remanentium, alendus, aut vellent potius universi, tempore necessitatis arma sumere, patriamque defendere? *Duodecimus & ultimus*, Clero speciatim propositus, hujusmodi fuit articulus; Si Rex Sigismundus ante biennium prævaluisset, nunquid non Evangelico seu dogmati Lutherano, certus interitus contigisset. Ideoque qui ejus Majestatem cum tanto Religionis prorsus extirpandæ periculo, in Regnum adduxissent, quid promeriti essent?

Placuit verò inprimis octavum velut reliquis graviorem, & cuius potissimum gratia Ordines convenissent, decidendum suscipere. Quocirca tribunal ordinatur, & iudicibus ex quolibet Ordine deputatis, Dux Carolus in confessu ipsorum, ceu Actorum primarius, comparens III. Martii die, proluxa illos oratione hortatur, ut Deum, velut supremum mundi iudicem præ oculis haberent; Nulli plus æquo faverent, cuiuscunque esset conditionis; Infantes damnare caverent; Atque ut omni prorsus metu liberi, secundum Divina & humana jura, propriæque dictamina conscientiæ, controversiâ penitus examinata, æquissimam proferrent sententiam, publico ipsos diplomate à fidelitatis juramento, quo sibi velut Sueciæ Gubernatori essent obstricti, tantisper absolvit. Deinde cum adversariis congressurus præsentibus, quorum primarii fuerant, Gustavus & Steno Baner, Hogenschildus, Thuro & Claudius Bielche, Ericus Sparre, Ericus Abrahamius, Georgius Possè, prius Regni Senatores; Carolus Gustavius, Christiernus Clausonius, Axelius Kurchius, Arvidus Ericius & Benedictus Falchius, sua vel potius Regni totius contra illos gravamina per iudicii præconem, curat promulgari; Simul denuncians, quod cum octo priorum indignos se præbuisset gratiâ, quæ ipsis quondam à Johanne & Sigismundo Regibus; sicut etiam sua foret Celsitudine immeritò exhibitâ, ideò & vetera illorum crimina esse simul ventilanda, mulctandaque. *Primò* itaque accusati, velut autores periculosa liti, quæ cum magno Regni detrimento, inter Johannem & Carolum fratres, diu admodum flagrasset. *Secundò*, ipsis esse imputandum, ceu non impediens, ast conniventibus, quod Rex Sigismundus in Pontificia esset educatus religione, undè omnis patriæ hodierna profluxisset calamitas, quæ propterea iisdem foret adscribenda. *Tertiò*, Liturgiam promovendo, & simul ipsi subscribendo, papatui ostium in Sueciam reducendo, patefecissent. *Quartò*, Principem Carolum falso infimulassent conspirationis cum Carolo Mornaò & Claudio Kurselio, quodque fratre deposito Johanne, thronum occupare esset molitus, & propterea quandam contra hostes Regni Moschos suscipere protectionem detrectasset. *Quintò*, iisdem suasoribus & actoribus, prorogatam fuisse transactionem controversiæ, inter Suecos & Danos, super tribus coronis. *Sextò*, illis etiam consultoribus, non modicam Polonis factam esse spem Estoniæ, quandoque obtinendæ. *Septimò*, quod Finnos & Estones ad rebellionem permovissent, quam & Smalandis, Vestrogothisque suasissent. *Octavò*, hostes prætereà externos nempe Danos & Lubecenses patriæ essent conati objicere. *Nonò*, cum tanta caritas annonæ Sueciæ regnum flagellaret, ut multa incolarum millia in eo fame essent mortua, illorum consilio prohibuisset Rex Sigismundus, Vandaliæ ac Livoniæ negotiatoribus, huc victualia importare. *Decimò*, Gubernatorem Regni libris & literis, infontem prorsus infamassent. *Undecimò*, à decreto Sudercopenfi & Concilio Upsalensi defecissent, propriæque sigilla fregissent, suadendo armatam Regi protectionem in patriam & patruum, non ignorantes eam contra illius Majestatis esse juramentum & ipsorummet proprium; Sicut & probè scientes, quod si victoria Pontificiis cessisset, actum fuisse de religione in Suecia Evangelicorum. *Ultimò*, iisdem sanguinis illam profusionem horrendam, quæ in Finlandia primò & tandem in Suecia contigisset, acceptam esse referendam, diluendamque.

His autem consternati propositionibus, Ericus Abrahamius, Claudius Bielche, Christiernus Clausonius & Georgius Possè, in genua coram tribunali procumbunt, culpam agnoscunt aliquantulum, & gratiam flagi-

tant, quam quoque impetrant, intercessione Legatorum Holfaticorum & Ordinum Sueticorum. Deinde, cum reliquis Senatorum, Gustavo, Erico, Hogenschildo, Stenone & Thurone, aliquam agnoscere culpam recusantibus, certamen suscipitur acerrimum, qui demum propriis convicti literis & scriptis, animo conciderunt causaque; Excepto tamen Hogenschildo, qui alienum se à culpa, omnis per Regem Sigismundum sectatoresque tumultus nuper in patria excitati, declaravit. Nam omissis aliis gravaminum punctis ferme universis, istud ferme solum in hoc discutiebatur iudicio. Carolus quoque Gustavius, hac in re minus culpabilis deprehensus, alterius accusatur criminis, videlicet homicidii; Sed Axelius & Arvidus, juxta sententiam in Finlandia latam, rei mortis cum Falchio censentur. Interea Clerus XII. ponderans articulum, XIII. Martii respondit, sole clarius meridiano esse, quod Rex factus victor, Pontificiam obtrufisset Suecis religionem; Nam si coronationis tempore, Suecos ad ipsam amicos cogere esset molitus, quid non postea illis fecisset inimicis bello superatis? Propterea impiè factum, inhonesteque ab illis esse, qui talem fuassent Regiæ Majestati contra Suecos infontes expeditionem.

Post quadriduum verò, nimirum XVII. Martii die, Gustavus Baner, Ericus Sparre, Steno Baner & Thuro Bielche, morti palam adjudicati fuerunt his de causis: *Prima* est, cum varias obligationis & fidelitatis literas, Carolo Duci sæpius datas, obsignatasque, sicut etiam Sudercompensem constitutionem, in qua sibi pœnam assignassent, si ab ea deficerent, essent transgressi, ut morte tanquam perjurii, & literarum sigillorumque violatores, plecterentur. *Alter*a, quandoquidem propriis & alienis scriptis in iudicio productis, illustrissimum Regni Principem hæreditarium & Governatorem prorsus innocentem infamassent, ideo pœnam incurrisse, quam IX. præscriberet caput legum Sueticarum, titulo de juribus regalibus. *Ultima*, cum contra proprium & Regium simul juramentum persuasissent Regi Sigismundo, infontis patriæ impugnationem, quâ hominum plurimi occubuissent, vitâ & bonis esse privandos, ex præscripto itidem codicis Suetici VIII. & IX. capitibus, titulo de criminibus ænormiter capitalibus. Nec illos juvare quandam capite IX. exceptionem, quæ facinus in patriam hujusmodi sic distingueret: *Nisi Regem comitentur legitimum Regni*. Hinc constare quod vigore proprii jurisjurandi forent obligati, Regno utilia illius Majestati suadere, & non quæ Regio contraria essent juramento ac obligationi, patriæque in nocumentum; Sera proinde fuit omnis modò exculatio & culpæ deprecatio, quam per uxores, liberos & fautores alios, adhibuerunt.

Cæterum quædam hætenus problemata inter Ordines de persona throno idonea nominanda, haud modicè sollicitos fuerunt sparsa, quæ non imperitus quidam juris Cæsarei compilasset, nec idem promotioni Ducis Caroli parum favisset, prout illamet testantur, quæ hujus fuerant tenoris: *primum*, An licitum esset aliquem discedere ab obedientia Magistratus, ejus inquam, qui utiliter aut saltem tolerabiliter administraret Rempublicam, nec malitiosè abuteretur potestate? II. Quod si Magistratus esset iniquior, ita ut sæpè abuteretur potestate ad injuriam multorum ex subditis, num vel tum liceret homini Christiano, qui tali Magistratui foret subditus, ac jurejurando obstrictus, illi se opponere, præstitumque juramentum retractare. III. Quid si Magistratus ob manifestam tyrannidem & vitam flagitiosam, existimaretur jam intolerabilis, an vel tum liceret subditis, præsertim superioris gradus seu status, ipsum

ipsum per rebellionem fracto juramento, vel occidere, vel ab officio dejicere. IV. Quid si Magistratus, vel laboraret incurabili morbo, vel alioqui ob certos defectus five ab ætate, five aliunde provenientes, jam non valeret Rempublicam salubriter administrare? V. Suntne & aliæ causæ, his proximis similes, ob quas subditi Magistratui, five volenti five nolenti bonâ conscientia detrectare possent obedientiam, eamque ad aliam personam transferre?

Quibus probè discussis, sicut & aliis omnibus Regni negotiis, tandem XIX. Martii, Ordines condito generali decreto se resolverunt, in quo *primum* concluditur, ut Rex Sigismundus ob causas alibi sæpenumerò inculcatas, nullo unquam tempore, throno Sueciæ restitueretur. II. Neque filius eodem Uladislaus potiretur, quod semestre esset tempus elapsum, nec se pater adhuc declarasset, an illum vellet mittere, nec nè; Ac licet Princeps Carolus, sequens candidato tempus quinque-mestrem concedendum voluerit, nulla tamen affulgeret spes, quod huc esset transmittendus. III. Patruo hujus Duci Johanni, nec sceptrum modo porrigi potest; Nam etsi proximus illius esset hæres, juxta tabulas successione, tamen quod subverendum magnoperè, nè seductus à fratre, cum ipso contra Patrum & patriam insurgeret; Sicut etiam cum minor adhuc esset annis, nec valeret Regni clavum hac tempestate feliciter gubernare, propterea contentus esset pro tempore, Ducatu Ostrogothiæ cum Broborgo & Lechensi ditione. IV. Serenissimus Dux Carolus, licet plus æquo reluctaretur, tamen Regni gubernaculum retinere non gravaretur, cum ita postularet modernus patriæ status. V. Ipsi filius succederet mortuo Gustavus Adolphus, & huic sua progenies mascula. VI. Sin verò ea non extaret, nec alius Caroli filius, tum Dux Johannes, aut ipso non superstite, filiorum seu nepotum aliquis, diadema susciperent, hac tamen lege, ut nullam prorsus foverent amicitiam, cum Rege Sigismundo, vel ejus progenie in patriæ detrimentum; Nec ullam illis partem Regni permetterent, aut Pontificiam susciperent religionem, cum nullo imposterum tempore, vellent Sueones Magistratui subesse Pontificio. VII. Veterem retineret Agendam Ecclesia Suecana usque proximum Regni conventum, & novam interea doctiores in clero ventilarent, non obtrudendam recusanti presbyterio, cum promississet Gubernator, aliud se in negotio religionis non attentaturum, quam quod concilio esset Upsalensi consentaneum. VIII. Ex Polonis & ipsorum Rege per literas sciscitaretur, quid Suecis indè esset expectandum? IX. Revalienses & Estonum reliqui admonerentur subjectionis, quâ Regno Sueciæ essent obligati. X. Cum Lubecensibus amicè transigeretur, aut in contumaces bellum susciperetur. XI. Oblata nuper confœderatio per Moschum in Polonos, non negligeretur; sed missis eò legatis ex arbitrio Gubernatoris pangeretur. XII. Sententia in eos lata qui morte mulctandi, esset rata, quam & Ordines coram Deo, totoque mundo essent parati defendere, tanquam justitiæ conformem. XIII. Hogenschildus & Carolus Gustavius, juramento suam probarent innocentiam, Gubernatorique in quibusdam aliis satisfacerent, & interim essent in custodia; velut etiam Claudius Bielche, Christiernus Clausonius, Ericus Abrahamius & Georgius Possè. XIV. Nobiles Finlandiæ, istorum complices, quibus vita donaretur, tertiâ suorum parte fundorum hæreditariorum, mulctarentur, Coronæ in perpetuum subjiçendâ, & feudis privarentur omnibus. XV. Parochi Finlandiæ, qui consilio & auxilio, decretis se Regni opposuissent, officio & beneficio privarentur, nunquam



restituendis. Reliqui autem, qui solum statutis non obedivissent, officia & beneficia retinerent quidem, sed ex decimo parochianorum quolibet, V. penderent loco mulctæ, thaleros. XVI. Cives verò in urbibus Finlandiæ, prætores, scribæ & sculteti, qui ex professo rebellionem fovissent præfatam, triente bonorum mulctarentur.

Porro quoad responsum Danicis nuper datum à Governatore Legatis, illud Ordinibus neque improbatur, & missis postea ultro citroque literis, ita convenitur utrinque, ut initio sequentis anni, Sueones cum Danis, circa Regnorum limites colloquerentur, de rebus quibusdam controversis; Quarum depræhendo unam fuisse litem de tribus Regni Coronis, cujus prorogationem Rex Sigismundus æquò diutius concessisset. Cæterum articulus de cænobio propositus Vastnenfi, quomodo fuerit conclusus, in actis comitorum non invenio, & licet de illo aliquid forsitan Ordines statuissent, tamen nullus fuit secutus effectus. Sed Princeps Johannes, cum reliquo Ducatu Ostrogothiæ, proventus monasterii suis deputans usibus, uni tantum monialium in Regno adhuc remanenti & vitam cœlibem agenti, modicam inde sustentationem assignavit. Alia verò decreti puncta Lincopenis Governator sine mora executurus, Polonis & Lithuanis perscripsit, ut se palam resolverent ante Maii Calendas. Novis etiam literis compellavit Regem Sigismundum, decreta Statuum ipsi manifestans, utque filium quantocius huc expediret nihilominus adhortans. Estones pariter invitati ad pristinam Regno Sueciæ obedientiam, ejusque moderatori præstandam. Sed Maximiliano Archiduci Austriæ, ceu Ordinis Magistro crucigeri, Princeps Carolus, teste Jacobo Typotio, persuadere conabatur hoc simul tempore, ut conjunctis secum armis, reliquam Polonis Livoniam quoque subduceret.

Qui tamen Suecorum non dignatus fuit respondere votis; Sicut neque Lubecenses, qui vigore decreti, ad æquam provocati transactionem cum Regno Sueciæ instituendam, contempserunt, ideoque suas hic merces amiserunt. Verum Moschus susceptis hinc Legatis, cupidè Sueonum complexus amicitiam, fœdus cum illis pangit desideratum; Animo tamen subdolo, cum Suecis propter Estoniam & Finnoniam, non minores simul tenderet insidias quam Polonis. Enimverò non commodius se voti compotem fore, quam si operâ Gustavi Ericii, quadam in utramque jure provinciam propter parentem gaudentis, in tali negotio uteretur, callidè considerans, donis animum illius expugnare decrevit. Quibus ille victus, isto anno expedivit in Russiam suam aulæ Magistrum Christopherum Cator, ipsoque Toruniam reverso cum talibus Boritii literis, quod publica ibi fide gavifurus, & indè quando liberet, secure foret rediturus, Rigam se contulit, ubi diploma Ducis Moschovitici, Henrico Fogel, civium uni tradit asservandum, in Russiamque cum suo pergit comitatu modico; Et propterea cum non procul Mosqua distaret, Dux obviam illi misit equites mille, ornatos splendidissime, à quibus insigni pompa in urbem deductus, lautissimo post dies aliquot excipitur convivio, Ducali famulatu, ornato & apparatu donatur.

Sed Gustavi patruus calamum revocat, Carolus, qui soluto Lincopiæ conventu, XX. Martii, summo mane, abitum indè accelerat, & circa meridiem captivus, ad supplicium Senatus producit, qui circumfusam verbosè allocutus multitudinem, suam conabatur innocentiam demonstrare. Cæteris tamen vehementius id præstitit Ericus Sparrus, qui suam ex charta recitavit protestationem, & mox illam dilaceravit, cujus exemplar alibi postea repertum confutabatur. Educti etiam simul ad  
specta-

ſpectaculum, non ſupplicium, Hogenſchildus & Claudius Bielkè, Carolus Guſtavius, Ericus Abrahamius, Chriſtiernus Clauſonius & Georgius Poſſe. Quos, aliosque cognatorum & amicorum, illic præſentium amplexati, vale illis dicunt extremum, deinde Guſtavius primo liſtoris gladio ſternitur; quem Ericus Sparrius ſequitur, & hunc Stenò; tandemque Thuro ſimiliter occubuit, quorum corpora protinus inde portata, mundata, & uno in Eccleſia cathedrali tumulo propè januam occidentalem fuerunt condita. In circo autem ſupplicii remanentes Axelius Kurch & Arvidus Ericius, ſe morti quoque accingunt; à qua tamen illos Dux liberat, uno ſuorum ſervitorum remiſſo Lincopiam cum nuncio iſto ſalutari. Qui cum prioribus in cuſtodiam reducuntur. Ultimo demum cæditur Benedictus Fælchius, ſicque actio non parum tragica clauditur.

Quando M. Abrahamus Regni ſenior Archiepiſcopus, Stegeburgi captivus adhuc detinebatur, qui novam adeptus Agendam, copioſe ipſam confutavit, ceu magis Calviniano quam Lutherano conformem dogmati, nec ita obſcurè Principem Calvinismi inſimulavit, cujus non minus ſtudioſum eſſe Suecis obrudendi, quam Johannes & Sigismundus Reges fuiſſent Catholicæ fidei, clam dictitavit. Quam propter contumaciam, vinculis non abſolvebatur, & Princeps ſubveritus, nè liberatus, ex Regno profugeret, ſicut feciſſet ſub Rege Johanne, turbasque commoveret ſimiles, in carcere illum retinuit, quamdiu impoſterum ſupervixerat. Ericum tamen Schepperum carceris ſocium, ſoroſcientem uti & ſervire tempori, priſtinæ reſtituit libertati, ſed non Stocholmenſi civitati; Nam Upſaliæ inprimis egerat parochum, & poſtea Enecopiæ, hicque finem vitæ impoſuerit turbulentæ.

Cæterum præſentis anni æſtate, Margareta Johannis Sparrii conjux ex Dania in Poloniam cum liberis profecta, Regem Sigismundum Varſaviæ ſuppliciter orat, ut mortem vindicaret ſui mariti & ſororii Erici Sparrii, nè quidem fratribus ſuis parcendo, ſcilicet Erico & Magno comitibus, quod Sparrium morti adjudicaſſent. Ille autem non minus ægrè ferens interitum utriusque, ſicut & reliquorum procerum, ſupplicem magnoperè conſolatur viduam, orphanosque. His enim paternâ decorat inſignia, quibus addit turrim & binos machinarum globos bellicarum, ita fidelitatem, ſtrenuitatemque Johannis Sparrii in propugnanda uſque mortem Calmarnia, apud poſteros teſtificaturus; Nec his contentus, præter maximi præcii munera in auro, argento, & veſtimentis, ſexcentos Margaretae cognatæ aſſignat aureos, quotannis levandos. Quæ tantâ Regis benevolentia plurimum recreata, Daniam cum liberis repetit.

Interea etiam Rex Sigismundus patrui & Ordinum nactus literas Suecicorum, tabellarium conjicit in vincula, in his annuo deinceps ſpatio detentum, nec quicquam reſpondit noſtratibus. Sed Ordines Poloniæ reſcribunt poſt ſemèſtre, ita quidem ambigè, ut num pacis aut belli forent cupidi, nemo diſcernere poſſet. Eſtones verò, & præfertim Revalienſes, aliud longè reſponſum dederunt. Quo Gubernator non mediocriter animatus, militarem illuc decernit expeditionem, non tantum propter Eſtoniæ ſubaſtione, quam minus difficulter eſſet habiturus, quantum propter reliquæ expugnationem Livoniæ, ubi hoſtis dormitare, non vigilare, videbatur. Itaque conſenſu Ordinum impetrato, & valido exercitu comparato, XXXI. Julii ſolvit Stocholmiâ, in Livoniâ navigans cum uxore, liberisque, & IX. Auguſti die in portum

tum delatus Revaliensem, amicè ac honorificè suscipitur. Ibi proinde familiâ imbelli relicta, cum exercitu Estoniam peragrat, & illam facillè occupat; Siquidem Regis in ea præsidarii adventu Ducis consternati, quos inter fuit Claudius Slatte, Castellanus Huitenstenensis, omiſſis arcibus, sibi fuga consulere. Estoniâ tali successu recuperatâ, Gubernator victricia porrò proferens in hosticum signa, Dorpatum impugnat & expugnat. Nec eo contentus, totam fermè Livoniam Suetico subdit dominio; Quippe præſenti & sequenti anno, Parnaviam insuper, Volmariam, Ixeliam, Vendam, Amſeliam, Kochenhusium, Overpaliâ, Salis, Felinum & Lais occupavit, ac demum Rigam ipsam acriter oppugnavit.

Anno MDCI. Rex Sigismundus istum Livoniæ cognoscens statum, Patruo non mediocriter propterea succensuit, & in talia cum gemitu prorupit verba: *Non sufficit tibi Carole, quod hereditario me spoliaveris sceptro, electitium mihi etiam eripere seu potius diripere, traducto in Livoniam exercitu. conans.* Dixit & actutum comitia indixit Varſoviæ, in quibus mense Februario & sequenti, celebratis, bellum in Suecos, Livoniam infestantes, decernitur. Quando etiam cum ingenti Rex solennitate aureo donatus vellere, ipsius inscribitur Ordini. Porrò in absentia Gubernatoris, quidam optimatum ab illo prius nominati, principio anni ad limiraneum cum Danis colloquium ex condicito habendum profecti, veterem de tribus coronis quæſtionem ventilant; Sed adversariis transactionem allegantibus, quæ inter Regem Sigismundum & Christianum, esset non ita pridem de isto controversiæ negotio sancita, & illam deferere prorsus recusantibus, licet ea multis subverteretur argumentis, & hujusmodi præcipuo, quod non liceret Regi Sigismundo, sine Ordinum consensu, tantam concedere causæ prorogationem, quæ anno MDXCVII. fuisset decidenda, tandem ita convenitur utrinque, ut per sequens biennium ea conquiesceret actio.

Interea verò temporis, Princeps Carolus, Polonos ad concordiam cum Suecis ineundam compulsurus, ut illam commodius postea litem cum Danis transigeret, victor Livoniam oberrat, & cognoscens thori consortem puerperio vicinam, remeat festinus Revaliam, ubi filius illius Celsitudini nascitur secundus, inter XXII. & XXIII. Aprilis diem, circa XII. noctis horam, nomine Carolus Philippus in baptismo nuncupatus. Cæterum hujus patruelis Gustavus Ericius, cum Mosco hætenus familiariter conversatus, multam illius clementiam & benevolentiam experitur; Sed tanta advenæ fortuna non fuit diuturnior. Nam die quodam Gustavus à Boritio, secretam animi molitionem prodente, admonitus, ut defertâ fide Catholicâ, cum baptismo susciperet Ruthenicam, & à Suecis, Polonisque posceret Finlandiam ac Livoniam, seu provincias suas hæreditarias, quod recusaret, & potius se mori malle asseveraret, & si obtemperasset, filiam esset habiturus Ducis Axiniam, & simul novi auxilio soceri paternis ditionibus restituendus, cæpit deinceps odio haberi. Propterea cum Gustavus reditum flagitaret, ad salvumque conductum sibi à Principe datum, provocaret identidem, nec admonitioni sæpius inculcatæ ullatenus se accommodaret, Moscus illud publicæ fidei diploma tali quidem dolo recuperare decrevit.

Muneribus permovit Gustavi Secretarium, Jacobum Schult Regiomontanum, ut nomine Domini fingeret literas ad Henricum Flogel, quibus moneretur ad mittendum Gustavo illas tabulas. Nec fraus successu caruit; Siquidem cum ea missus epistola Rigam Livo quidam, Hen-

Henricus Yxçul, obtentum ibi diploma, Boritio restituerit. Alias etiam idem confinxit literas sub nomine ac sigillo Gustavi fraudulenter accepto, ad Finlandos, quibus admonebantur subjectionis, Regi quondam Erico præstitæ, & impellebantur, ut deserto propterea Carolo, filium susciperent Erici, Gustavum, armis Mosci promovendum. Cum istis autem expeditus quidam Otto, Viburgum pervenit solum, ibique passus repulsam, cursum reflectit. Verum hujus illiusque doli Gustavus omninò ignarus, parat abitum, & ideò non sine Ducis licentiâ, suum præmittit aulæ magistrum Christopherum Cator, qui non ulterius quam Plescoviam progressus, illic non sine veneni suspitione, moritur, & quas secum Gustavi opes, literasque variis scriptas attulisset, ad Boritium remittuntur. Tantam proinde Mosci perfidiam Gustavus magnoperè detestans, de illa coram Casparo Fidlero Principis medico quæritur, isque non tantum Duci quærimoniam retulit, sed insuper calumniam addens, asserit Gustavum flammis Mosquæ subditis, fugam meditari. Quamobrem Boritius illi gravius multò indignatus, omnibus spoliat bonis, & custodiæ mancipat, in quâ miseram annis aliquot vitam deinceps Gustavus egerat; Nec tamen voto tyranni ulla ex parte voluit obsecundari.

Ast præsentis anno Gustavi patruus, sub Rigam castra movit, quem Rex Sigismundus inde, simulque tota ex Livonia pulsus, comparato secundum statuti Varsoviensis tenorem, exercitu, æstatis tempore Vilnam cum illo properat, & hinc Rigam versus festinat. Carolus autem suis diffusis agminibus, regredi potius quam congregi maluit. Quocirca Sueticis in Livonia Estoniaque firmatis præsidio arcibus, contendit Revaliam, & hinc initio brumæ cum uxore, liberisque per Finlandiam, Ostrobothniam ac Vestrobothniam, inusitato sane Principibus itinere, in Sueciam revertitur. Rex Sigismundus etiam abitu illius cognito, Vilnam regreditur, & miles progrediens, non paucas recuperat in Livonia munitiones, quas inter fuit Kachenhufium, in quo naturalis Suecici Gubernatoris filius Carolus Carlsonius, hoc exeunte, vel sequenti anno ineunte, & Jacobus Pontus, capti, Vilnæ Regi sistuntur, ac inde ad carceres in Poloniam expediuntur. In quorum ille permanfit squalore annis XIII. Sed hic licet Regi Sigismundo militari detrectaret, post modicum tamen temporis fuit ex illis liberatus.

Anno MDC II. Poloni victoriam prosequentes, nostris Huitenstenum eripiunt, & Rex Sigismundus adhuc Vilnæ constitutus, XXV. Februarii, ad Danum inde perscribens, de suorum in Livonia successu, ut nimium exultat, ita Suecis insultat, & præcipuè Duci Carolo, quem non paucis onerat criminibus. Quando etiam confirmat transactionem, ratione trium coronarum cum Christiano ante triennium institutam, quod eam intelligeret à Patruo in controversiam vocari. Sed XVI. Maji die, Revalienses propter defectionem compellans literis, longè vehementius in patruum invehitur Rex Sigismundus. Quod modò ignorans Princeps, Regni Ordines congregat Stocholmiæ, initio æstatis, & cum ipsis quædam ponderat Reipublicæ negotia; De quibus illi XVII. Junii suam proferunt sententiam, tali compræhensam tenore: *Inprimis* etenim memorant, cum tempus Duci Uladislao præfixum effluxisset dudum, nec advenisset, quod sceptrum Regni Carolo Principi iterum offerrent, tamen illud recusans affirmavit, adhuc semel candidato deferendum Duci Uladislao, & nisi ante Calendas Augusti, Sueonum se ac-

commodaret voluntati, alterum huic sponsæ sponsum esse providendum. *Secundo*, interea spondit se ita patriæ dominaturum, ut coram Deo & toto mundo securus vellet respondere, invigilando præcipue religionis conservationi, prout ea Upsaliæ fuisset abhinc decennio approbata & renovata. *Tertio*, cum in eodem statutum concilio, ut ordinantia & Agenda Ecclesiæ Suecanæ, prodirent emendatiora, propterea Ordines decernunt, ut istud mandaretur negotium doctioribus Regni presbyteris, cum nulla verbi Divini, Augustanæ Confessionis & Sacramentorum corruptela consummandum. *Quarto*, dum ex Polonia responsum expectaretur, liceret interea Gubernatori, quam vellet pro Regni emolumento expeditionem suscipere, ita tamen ut non diutius abesset quam trimestri temporis spacio; Et si quid contingeret humanitas illius Celsitudini, successorem haberet in statuto nominatum Lincopensi. *Quinto*, novus Regni Senatus eligitur, in quem adoptantur, Mauritius & Magnus Comites, Suanto Bielke, Cancellarii; Axelius Ryning, Admirali; Sivardus Ribbing Thesaurarii, muneribus fruituri; & his assessuri Georgius Ericius, Ludbertus Caverus, Georgius Clausonius, Ericus Ribbing, Georgius Boye, Matthias Laurentius & Arvidus Horn. Cæterum aulæ Consilarii nominantur; Comes Abrahamus, Nicolaus Bielke, Petrus Ryning, Johannes Ericius & Boëtius Ribbing; & Nicolaus Chesne-copherus, aulæ Cancellarius. *Sexto* statuitur, ut codex legum Sueticarum emendatus, sicut & facer bibliorum, publicarentur. *Septimo*, se nova devinciunt obligatione, copulationeque ad ferenda Gubernatori subsidia, in hostium quoslibet promptissima & liberalissima.

Post triduum verò Dux literis agit cum Rege Sigismundo, ipsum feriò admonens, ut filium huc mitteret, & se resolveret ante Calendas Augusti, sibique persuaderet nisi toties admonitus, obtemperaret, sceptrum alteri tradendum, qui non illud foret recusaturus. Exprobrat deinde Carolus illi, epistolas Regi Danorum & Revaliensibus missas, quas simul confutat. Sed aliud non venit ex Polonia responsum, nisi quod Carolus Carlsonius, ex carcere scripserit Gubernatori, Polonos expectere colloquium Suecorum. Hinc igitur Dux persuasus, XXI. Decembris expedit Axelium Kurchium & Henricum Horn in Livoniam cum plena ibi potestate agendi, & inducias solum usque veris initium concedendi. Verum nemo hostium comparuit, & cum ipsos nostri æquo diutius expectassent, inde revertuntur. Cæterum in præfatis Regni comitiis, existimo M. Olaus Nycopiæ parochum, & Martini Gestricii quondam Episcopi Lincopensis filium, Archipræsulem Sueciæ designatum & postea inauguratum fuisse, M. Abrahamo in vinculis adhuc constituto.

Anno MDCIII. Cum tempus appropinquaret colloquio deputatum inter Suecos & Danos frequentando, confluent partes juxta limites Regnorum, XIX. Februarii, & postquam nostri cum illis diu essent altercati, de violata Sueonum jurisdictione in Lapponia; Sonnenburgum Livoniæ, Regno Suecico urfissent restituendum, & Danis ab usu trium coronarum esse desistendum luculenter ostendissent, denique partium consensu decernitur, ut hujusmodi controversiæ secundum Stetinsensem transactionem, externorum arbitrio Principum subjicerentur, decidenda. Quæ tamen actio postmodum fuit tam diu prorogata, donec anno MDCX. in apertum erumperet bellum. Colloquio autem durante, circa limitem præfatum, Gubernator non imparatus forsitan ad arma Calmarniæ degit, ut propinquior suis adesset Commissariis, si consilio vel auxilio illius in re aliqua indigerent. Qui non minus de controversia sollicitus,

citus, cum Rege Sigismundo transigenda, ipsam cum Gothis ibi ponderat, coram quibus prolixam habuit orationem Johannes Schyttius, totam repetens à fundamento causam, & Regem graviter impetens, ob non servata Ordinibus pacta conventa, simulque ostendens, ipsum propterea, non alienâ sed propriâ culpâ, suo ad Sueciæ thronum jure omni excidisse. Aderat etiam cum aliis Vestrogothorum isti conventui Georgius Possë, non ità pridem vinculis liberatus, qui Henricum Finne Regis Sigismundi cubicularium, relicto Domino in Sueciam advenisse subaudiens, & metuens nè se proderet, qui partes adhuc tenerent Regias, quorum ipse esset unus, cum fratribus, agnatis & cognatis, in Daniam indè profugit; Quos emissaria Principis cohors, nequicquam insequitur, & usque Christianopolim persequitur, ubi refugium captarunt, & nomine Regis, Dano amici, libenter impetrarunt.

Anno MDCIV. Georgius Possius Cracoviam profectus, à Rege Sigismundo multâ suscipitur clementiâ, quo cum usque ad mortem permansit, & intereâ varios suggerit illi modos Sueciam recuperandi. Horum verò potissimus nunc videbatur, ut Demetrius Regio promotus auxilio ad sceptrum Moscoviæ, ferret vicissim illius Majestati opem, in subjuganda inprimis Finlandia, Estoniaque, & hinc postmodum ipsa commodius Suecia impugnaretur ac recuperaretur. Sed inchoatam de Demetrio narrationem paulò altius exordiar: Qui postquam in cœnobio, velut supra memoravimus, adolevisset, instinctu tutoris, Godonovium execrantis, se contulit ad aulam inprimis Palatini Chioviensis, & deinde Palatinum accedens Poloniæ Sandomiriensem, confidentius suam ipsi detegit conditionem; petit consilium & auxilium, spondens inter alia matrimonium Palatini filiæ, si futuri ope soceri dominum occuparet paternum. Tantum itaque generum ille libenter amplexus, suis ipsum agnatis & cognatis, præcipueque Regi commendat Sigismundo, ceu operâ illius non parum indigenti contra Suecos rebelles. Propterea ejus Majestati acceptissimus mox evadens, principio hujus anni Cracoviam pompâ haud modicâ perducitur; ubi mandato Regis à Senatu Regni curiosè lustratus, eas in corpore notas ostendit, quas mater non ità pridem de hac re consulta, vero Demetrio tribuisset. Ideoque citra dubium pro filio Johannis Basilii & fratre Theodori æstimatus, honoratusque, hujusmodi cum Polonis init pactum, ut ipsorum subsidio imperium nactus Moscoviticum, Catholicam in eo fidem susceperet; Smolensciam Lithuaniam restitueret; perpetuam cum Regno Poloniæ amicitiam foveret; Regiam contra Suecos causam omni conatu promoveret, & cum Palatini filiâ matrimonium contraheret promissum.

Cæterum Sueones personatum fuisse Demetrium asseverant, & sacerdotis, non Johannis Basilii filium, Giescham Otrepiam nomine appellatum, in quodamque cœnobio Russiæ inprimis educatum, & postea fugisse ad alterum Chioviæ, à cujus Abbate propter singularem esset indolem commendatus regionis Palatino. In hujus porro aula militaribus fuisse disciplinis excellenter imbutum, & demum se contulisse ad Palatinum Sandomiriensem, qui cum Demetrio ipsum occiso simillimum esse intelligeret, & Boritio Polonorum hosti propterea commodè objiciendum censeret, ità cum advena, velut prius narratum, transegisse. Verum ut ut se res ista habet, Demetrius multa pugnatorum millia, simulque belli nervum, præfatis in Polonia conditionibus adeptus, Russiam impugnat. Quibus Regis Sigismundi molitionibus, aliisque intra & extra Sueciæ Regnum hoc tempore palam & clam ferventibus, Dux Carolus aliquantulum percussus, ad VI. Februarii diem, Ordines Norcopiæ convocat;

In quorum frequentia, machinationes detegens, tam periculoso Gubernatoris officio cupit liberari, & Suecis Gothisque proponit, ut cum Rege Sigismundo toties repudiato, in gratiam redirent, vel Johannem ipsius fratrem, pro Rege susciperent, patruī ope non destituendum. Sed illo prorsus rejecto, huic quasdam Ordines proponunt conditiones, & pariter Dux Carolus, Regiam concernentes dignitatem. Quibus candidatus VI. Martii, habita coram Patruo & nonnullis Ordinum Sueticā oratione, respondens, seque resolvens, primò illius Celsitudini singulares agit gratias, ob plurima sibi beneficia hæctenus exhibita, quorum non esset postremum, quod in Pontificia non foret educatus religione; Deindè cum præsens Regni status, virum, non puerum requireret moderatorem, & propterea in prioribus Regni conventibus, gubernaculum patriæ esset ipsius Celsitudini sapius præsentatum, orat obnixè, ut illud tandem susciperet, nec diutius consensum, cum multo Regni detrimento suspenderet, spondens in gratiam patriæ, Patruī & patroni, se libenter jure suo paratum cedere, ac renovatæ subscribere successioni hæreditariæ; Sicut etiam à morte patruī, fideliter assistere ejus uxori & liberis, donec horum natu major possit Regnum ipsemet administrare; Ideoque non diffidens, quia potiretur Ducatu Lincopiæ assignato, & pristina illius Celsitudinis benevolentiam semper gavifurus.

Quæ competitoris declaratio & resignatio non ingrata fuit Ordinibus, has propter causas potius Ducem Carolum desiderantibus Regem; Nempè quod is optimè censeretur de patria meritis, & sceptrum ideò Regni promeritus; Quod unicus Gustavi Regis superstes esset filius; Quod tantæ Regem prudentiæ afflictus patriæ status, posceret; Quod feliciter ipsi cederent quælibet negotia; Quod denique subverendum esset, nè Princeps Johannes sceptro potitus, à fratre seduceretur, & posteriora Regni mala fierent ita prioribus deteriora. Conclusum proindè fuit XXII. Martii, ut Dux Carolus, translato successione jure propter causas proximè prolatas à Johannis progenie, Regium Sueciæ axioma capesceret, & post ipsum primogenitus Gustavus, hujusque deinceps soboles mascula; Sed ipsa deficiente vel non existente, secundogenitus, Carolus Philippus velut prior succederet, illum servando identidem ordinem, qui præscriberetur in tabulis anni MDXLIV. hæreditariæ successione inter Caroli liberos & nepotes, qui esset Arosiæ Gustavi Regis præfixus filiis: Sin autem nullus de progenie extaret Carolina, tum Johanni & hujus progeniei, aditus eodem pateret modo ad thronum Sueciæ. *Secundò*, constituitur, ut huic quomodolibet adversantes decreto, velut perduelles multarentur, uxoresque & liberi qui sceleris essent conscii. Verum si parentes proderent, speciali gratia, vita, bonisque gavifuri forent paternis. *Tertiò*, nè illorum liberi qui Lincopiæ essent judicati, paterni flagitii & exitii forsitan obliti, simile quid molirentur, utque quotidianum haberent memoriæ bolum, decernitur, quod non forent promovendi ad honoratiora Regni officia & beneficia, nisi quodam speciali fidelitatis obsequio essent ita promeriti; Sicut neque ullis gavifuri titulis, quos parentibus Ericus vel Johannes Reges contulissent. *Quartò*, licet profugi Regi Sigismundo adhærentes, Lincopensi non obtemperassent citationi, tamen concluditur, ut denuò citarentur, & nisi comparerent, postea depræhensi multarentur; Qui etiam gratia studiorum vel alterius acquirendæ experienciæ degerent extra patriam, ut domum quantocius reversi, cautionem fidelitatis novo præstarent Regi, & quo liberet postea discederent; Quod si recusaverint, aliis adnumerarentur profugis, & plecterentur. *Quintò*, pro bel-

belli continuatione contra Regem Sigismundum, qui pacem æquis facere conditionibus recusaret, IX spondent Ordines millia pugnatorum extraordinariè per triennium se procuraturos, & salaria ipsis numeraturos; Imò & diutius, & donec hostis tam contumax, honestæ consentiret transactioni, nullis viris, viribus & opibus se paruros. *Sextò*, si contingeret Duci Johanni casu præfato ad thronum successio, tum sanè inviolabiliter se obligaret, quod omnem respueret cum Rege Sigismundo & hujus progenie amicitiam; Interim verò ille posterique Ducatu Ostrogothiæ fruerebantur. *Septimò*, cæteris Regum filiis, Ducatus etiàm, & filiabus dotès, in Gustaviano deputatæ testamento, assignarentur. *Octavò*, Regia progenies mascula deficiens, fæminea superstitè interpolaretur, ita ut senior filiarum Sueciæ thronum obtineret, & non alium quàm Augustanæ Confessionis virum Principem alienigenam, & præsertim ex illis Ducum Germanicorum familiis, quæ suam traherent originem maternam ex filiabus Regis Gustavi. *Nonò*, nec Rex alterius duceret religionis conjugem, quàm Evangelicæ; multo minus aliud ipsemet dogma susciperet, ut neque Sueonum ullus, aliàs bonis privatus, ad hæredes devolvendis, regno pelleretur. *Decimò*, si quis Principum hæreditariorum externo esset Regno potitus, ad Sueticum non admitteretur. Nec Regi liceret aliud suscipere, nisi continuò vellet in isto residere. Hæc primariò Norcopiæ sunt conclusa.

Porrò novus Sueciæ Rex Regni statibus manifestaturus, quantas Catholici hæctenus struxissent insidias, non huic solum Patriæ, sed etiàm Daniæ ac Norvegiæ, libellum cujusdam Jonæ Meldorpenis, Dithmerfi, quo illorum machinationes detegerentur, Sueticè operâ Johannis Buræi translatum, curat publicandum. Nihilominus illorum unus nomine Laurentius Norvegus, cujus priori Tomo crebram fecimus mentionem, pristinas non intermittens hujusmodi molitiones, Scandiæ ad Ecclesiam denuò Catholicam adducendæ, librum quoque promulgat, Christiano Daniæ Regi dedicatum, & hoc titulo prænotatum: *Confessio Christiana de via Domini, quam populus Christianus in Dania, Suecia & Norvegia plus quam DC. annis confessus est.*

Cæterum Carolus Rex armis simul tales oppressurus machinationes, & Huitenstenium præcipuè recuperaturus, istud impugnat, minus tamen feliciter, cum trina Sueonum millia ibi prostrata fuerint, XXI. vexilla & VII. tormenta bellica ipsis ablata. Nec minori contra Boritium successu hæctenus usus fuit Demetrius. Nam ingressus Russiam, graves publicat de adversario querelas, quomodo videlicet insidias sibi struxisset; has qualiter evasisset; ad hancque fortunam pervenisset, simul Ruthenos adhortans, ut tyranno tam impio deserto, se tanquam legitimum susciperent Moscoviæ Dominum & hæredem. Hinc igitur persuasi, turmatim ad Demetrium plurimi deficiunt, quos ideo Godonovius XXIX. Decembris aggressus, profligatur. Interim conspiratio, quam Johannes Johannius cum Suecis habuit exulibus, de prodenda Regi Sigismundo Finlandiâ, Carolo Regi detegitur; Qui propterea dum fugæ se accingeret, captus, Stocholmiam perducitur, & ibi quæstionibus subiectus, factum confitetur.

Annus M.DC.V. non parum fuit tumultuosus & periculosus, idque propter nimiam suspicionum pestem, quæ ob cladem nostris sub Huitenstenio nuper inflictam, tantum cepit incrementi, ut etiam primarios Regni quosdam inficeret & conficeret; Quorum unus extitit Arvidus Ericius, qui non ita pridem vinculis absolutus, & gratiæ militarique officio



officio restitutus, quod colludere iterum cum hostibus, ac infortunio Huitenstenensi causam ita præbuisse diceretur, in carcerem reconditur, & licet gravissimè esset tortus, tamèn factionem inficeretur. Sed Johannes Johanniùs crimen fassus, XXXI. Januarii morti adjudicatur, quam postea subiit. Pridiè verò confligens iterum Boritius in Russia cum Demetrio, victoriam obrinet, æmulo in captis arcibus refugium habente, & in iis tantisper delitescente, donec ex Poloniâ subsidium nancisceretur. Cæterum XXIV. Januarii Dux Johannes Stocholmiæ Sueonum, à Carolo Rege patruo toga virili & armis donatus, lautissimum exhibet illius Majestati convivium. Atqui Boritius Moscoviæ Princeps, cum isto & priori anno apud Cæsarem Christianum ac Regem Daniæ, aliosque amicorum questus esset de Polonis, supposititium Russiæ Demetrium intrudere machinantibus, nihilque consolationis inde consequeretur, sicut etiam illum dominio Moscoviæ potiturum non obscure prospiceret, veneno, prout ferunt, sibi mortem conscivit, quam obiit XXIX. die Aprilis, filium relinquens Fiedronem, quem plurimi Ruthe-norum suscipiunt Dominum, & reliqui Demetrium, hique à Polonis confortati prævalent. Sibi proindè metuentes adversarii, ex consilio Basilii Suschi, qui ab ipsis consultus, respondit legitimum esse Demetrium, hujus quoque partibus se adjungunt, præter Mosquæ incolas, qui alii diutius cum Fiedrone perstiterunt, & tandem quoque defecerunt.

Porrò Sigismundus Poloniæ Rex tranquillum habens Regni dominium, de secundis cœpit nuptiis cogitare, & sororem demortuæ conjugis, nomine Constantiam amare. Sed Clemens VIII. Pontifex Romanus tali abnuvit consensum matrimonio, quem tamèn postea, sponsi precibus nimium fatigatus, indulgit. Quâ Rex Sigismundus licentiâ non mediocriter exhilaratus hoc Anno Legatos in Stiriam expedit, sponsam Caroli Archiducis filiam adducturos. Verum Rex Carolus alias sponso & fautoribus in Sueciâ destinans nuptias, comitia indicit Stocholmiæ, XXVI. Aprilis inchoata; In quibus decernitur cladis vindicatio Huitenstenensis, & acerrimæ Livoniæ impugnatio. Quando pariter judicio præsentati, qui factionis essent Polonicæ suspecti, magnoperè accusantur, & imprimis Arvidus Ericius XXX. Aprilis à Rege ipsomet incusatus perduellionis, & damnatus, ad supplicium deinceps producit, ac nihilominus incolumis reducit, custodiæque traditur, in quâ senio & morbis confectus, post annos non paucos demoritur. Præterea inter reos conventos fuit Christiernus Clausonius Baro ab Aminne, qui etiam tribunali sistebatur præfato Stocholmiæ, & mitiorem quam avunculus impetrat sententiam; Is fuit Hogenschildius Bielke, qui propriis convictus literis, morte dignus censebatur. Quam filia sceleris Ebba conscia, evasit quidem, non custodiam & bonorum confiscationem, cum illa diu admodum fuerit detenta.

Sed aliter multandus Johannes Johanniùs, XXIX. Maij membris dissectus in rotas agitur, & caput juxta portam urbis australem in pertica exponitur. Post sextum deinceps diem, nempe III. Junii, Hogenschildus cum podagrâ laboraret, in forum deportatus primarium, & celso impositus tabulato, decollatur, caputque crati ferreæ insertum, supra eandem collocatur portam spectandum; Ast reliquum corpus sine pompâ funebri, sepulchro traditur in Ecclesiâ insulari. Comitibus autem finitis, Rex Carolus sedulam dat operam exercitui comparando, qui prius etiam alia pacis mediâ obtinendæ haud negligens, miserat præcedenti anno, quendam Petrum Ericium, Petrosam quoque & Romanoviti-

novitium subinde vocatum, ad Rodolphum Cæsarem, huic persuasurum, ut sequestrem agere non gravaretur, in transigenda lite Sueo-Polonica. Verum Legatus fidei, ut fertur, oblitus præstitæ suo Domino, cæpit cum Rege Sigismundo colludere, Pragæque ideò Cracoviam Poloniæ digressus, quædam cum illo concludere. Quando suæ molitioni porrò Laurentius Norvegus satisfactorius, & patriam, simulque Daniam, Catholicæ Ecclesiæ reconciliaturus, impetratis Regis Sigismundi literis commendatitiis, cum duobus Jesuitarum aliis, Hafniam navigat, & Regem Christianum, libello & literis ipsi traditis, de catholica religione suscipienda intrepidè compellat. Danus itaque ex consilio Senatus cum Professoribus & Regni Doctoribus, illum committit; Qui ab advenis in Academia provocati ad religionis certamen, id recusarunt, affirmantes, sibi nullum esse dubium in fidei negotio Evangelicæ, ac Regem simul obsecrantes, ut Laurentium, qui gravissimas olim turbas in Suecana movisset Ecclesiâ, Regno quantocius cedere juberet. Hinc Rex Christianus, non difficulter persuasus, Patres Societatis Jesu remittit in Prussiam, nec gravius quidquam in eos committit, ceu literis commendatos Regis Sigismundi; Qui suspendium alioqui non evasisent. Vindictæ tamen cupidus, ipsam exerit in quoslibet Danorum residuos Catholicæ addictos religioni, Regno illos exturbans, quos inter fuit Johannes Hagæus, Ludirector Malmogiensis. Quod ipsum deinceps quoque factum in Norvegia, & regio simul cautum edicto fuit utrobique, nè imposterum Dani, vel Norvegi, suos præsumerent liberos ad Jesuiticas mittere Academias, literis imbuendos, quo magnus esset factus ex Scondia concursus hætenus, indeque scripserunt ante quinquennium professoribus Hafniensibus, ipsimet ex Dania & Norvegia studiosi, rationum documenta proferentes, quibus moti, dogma susceperunt Catholicum, quæ si solide refutarent, Evangelicorum se denuo fidem amplexuros profiterentur.

Verum isto currente anno, M. Jacobus Schroterus Præpositus in Borussia Gustadiensis, quandam pro Jesuitis publicavit apologiam, contra invektivam M. Matthiæ Lundensis Episcopi orationem. Gladio autem non calamo belligerans in Russia Demetrius, æmulis prævaluit, & propterea cum triumpho XVIII. Maji civitatem fuit ingressus Moscoviensem, ubi XXI. Julii multa solennitate inaugurabatur. Cæterum Gustavus Ericus prioribus annis à Boritio missus Uglitium, XXIII. distans Mosquâ milliaribus, in eo captivus adhuc detinebatur, qui mortuo illo liberatus, Mosquæ novum convenit Ducem Russiæ Demetrium, à quo repræhensus conspirationis cum Boritio, contra Regem Sigismundum inita, nimis audacter se defendit, & contendit, plus se injuriarum sustinuisse quam intulisse. Quæ dicendi offensus libertate Demetrius, illum expedit Jaroslovam in vinculis detinendum. Interea Rex Carolus bello accinctus, Stocholmiâ cum lectissimo & copiosissimo milite, indigena simul & alienigena, solvit IV. Augusti, delatusque in Livoniam, inprimis sub Rigam properat; Cujus dum parat impugnationem, intelligit exercitum hostilem minus numerosum paucis inde milliaribus distare. Quocirca decernens principio ipsum esse profligandum, & nocte proxima licet magnas suas in eum copias duxisset, nihilominus superatur. Quippe miles nocturna profectioe esset admodum fatigatus, & simul, equi lutosum iter sub maximis emensi pluviis, omni belli apparatu cum vestitu hominum, imbribus madente, conspecto propè Kercholmiam cum Polonis Cotchevitio, jussus in hostem sine

respiratione improvide contemptum ruere, vix primum sustinuit congressum; Ita Principe Curlandico, cum aliquot turmis equitum insperatis, in subsidium Polonis adveniente, major Sueonum pars fuerat cæsa, vel in captivitatem abducta, & cæteri cum Rege Carolo, difficulter ad classem evaserunt. Deindè hostis imbellem aggressus turbam, copiosum cecidit fœminarum agmen, seu scortorum militarium, & opima collegit spolia, mortuisque iusta persolvit. Porrò in acie ex Sueonum exercitu occubuerunt primarii, Dux Lunenburgensis, & Andreas Linderfsonius Equitum Magister prætorianorum, illisque Rigam deportatis, fuit magnificè ab hostibus parentatum. Sed interim Rex Carolus Revaliam digressus, cum summo animi dolore sub initium brumæ, in Sueciam indè remeavit.

Quo tempore nec Petrus Romanovitus cum benigno admodum responso huc ex Bohemia rediit, quem alii duo studiosi, religione Catholici, & natione Sueci, videlicet M. Laurentius Borlangius, & M. Carolus Nicolaius, ex pacto mox subsequentes, primò ipsum factionis suspectum reddiderunt. Quibus cum iussus aliquod in Academia Upsalensi specimen ingenii edere, in ea comparuit, & mediocri declarato, cum illis Stocholmiam reversus est; Ubi à quodam proditus mercatore, proprioque servitore, confitentibus eum in Polonia fuisse, traditur ipsemet, comitesque custodiæ. Hactenus verò Rex Sigismundus de Kercholmensi factus victoriâ certior, Cotchevitio secundum deum gratulatur, & non minus sponsæ adventu recreatur, qua cum ultimis anni mensibus, sacra matrimonii consummavit.

Anno MDC VI. Varfaviæ Ordines Poloniæ congregati, eas propter nuptias velut minus licitas, aliisque de causis, contra Regem Sigismundum insurgunt. Qui per sequens ideo biennium in maximo versabatur periculo, sceptrum quoque Polonicum amittendi. Nec Regi Carolo, ista displicuit seditio Polonica, qui etiam literis crebro hortatus est rebelles ad pristinæ defensionem libertatis. Plus tamen de Sueciæ commodo sollicitus, Oerebrogiæ cum Regni Ordinibus, mense Martio habuit colloquium, in quo Kercholmensem magnoperè cladem deploravit, & nihilominus animum non despondens, consilio Statuum, XV. Martii, scripsit Polonis, ut æquis secum paciscerentur conditionibus, vel alios simul hostes illis non difficulter objecturus, intelligens Turcam & Tartaros. Suspectus autem factionis Polonicæ, Petrus Romanovitus, & Laurentius, Carolusque, gravissimè fuerunt hactenus in equuleo torti; Sed ille potissimum convictus literis publicæ fidei, quas à Rege Sigismundo accepisset, coram Ordinibus Oerebrogiæ, horrendo fuit supplicio affectus; Qui ante mortem se catholicum esse palam contestatus, pro sui dogmatis assertionem, tantas produxit rationes, ut Doctor Johannes Raumannus, postridiè illas pro concione refutare cogeretur. Cæterum Laurentius & Carolus, ad locum supplicii cum Romanovito fuerant producti, & inde ad pristinum reducti carcerem, usque Regis mortem in vinculis perseverarunt, ille quidem Griphisholmiæ ac Nycopiæ; hic autem in castro Kastelholmensi Alandiæ, ubi cecidit in mentis alienationem, vix unquam illius compos evasurus.

In eodem conventu Oerebrogenfi, non multum absimili fuit periculo expositus Jacobus de la Gardie, nuper ex Polonica reversus captivitate; Nam si non ille Sueticus, Ericus Georgius, quod absenti Jacobo & fratri præsentem, graves attulisset injurias, subveritus, nè ad aliquam in Regno dignitatem promotus, illas acerbius vindicaret, ipsum calumniis statuit obruere, & aditum honoris obstruere, hoc quidem figmento: Seeretis nactus Regis aures, appositè ad veritatem suggessit, quod Jacobo ma-

machinante, pactum esset hujusmodi fancitum, ut Mauritius ille Hollandorum archistrategus, ductâ in matrimonium Anna Regis Sigismundi sorore, auxilio Belgarum impugnaret Sueciam, & Polono subjugaret, proptereaque Jacobum, non Carolum Carlsonium, vinculis liberatum Polonicis, ut reversus in patriam, optimates Regni præcipuos ad eandem pertraheret ligam; Imò consultare in propinqua urbi villa, modò cum non paucis nobilium virorum. Itaque serâ rei habetur protinus inquisitio, & licet nè umbra quidem conspirationis appareret, tamen Jacobus, XII. fidejussoribus datis, cautionem fidelitatis præstare cogebatur; sic verum esse illud Comici experiens: *Calumniare audacter, aliquid semper hæret!*

Comitiis præterea Oerebrogensibus Princeps Johannes collationem obtinuit Ducatus Ostrogothici, pro se ac hæredibus, itâ quod thronum Sueciæ, non nisi casu illo, quem Norcopenfis exprimeret constitutio, esset affectaturus. Quoniam verò Ericus Pampineus, illius Celsitudini â secretis, de hujusmodi commutatione, minus consideratè ac moderatè loqueretur, bienni fuit carceri â Rege mancipatus; Quem interea Nicolaus Kesnecopherus, non paucis simul calumniis oneravit, illi offensus, quod opus, causas repudiati â Suecis Regis Sigismundi continens, demonstraret inscitè ac imperitè nimium â Nicolao, mille propterea thaleris donato, esse compilatum. Porro Demetrius pacti non immemor cum Palatino Sandomiriensium contracti, magnificâ in Poloniam missâ Legatione filiam ipsius postulat conjugem, & consensum impetrat, cum adductaque virgine Mosquam, quâ par fuit solennitate VII. Maji nuptias celebravit in præsentia non procerum modò Ruthenicorum, sed etiam Legati Polonici Alexandri Corvini, â Rege Sigismundo cum CCC. equitibus ornatissimè instructis, illuc transmissi. Quando fidum Demetrius sibi Marschalcum Russiæ, Basilium Michaëlovitium, fore confidens, suum ipsi consilium pandit, de fidei Ruthenicæ cum Catholica commutatione faciendâ, & perpetua cum Regno Poloniæ modò confœderatione pangendâ, Sueciæque in gratiam Regis Sigismundi impugnatione. Simulat ille horum omnium callidè assensum, & mox revelat Michaeli Suschio, aliisque optimatibus Ruthenicis talia secreta Principis; Qui actutum in necem Demetrii conspirarunt, & XVII. Maji eam perpetrarunt. Verum Poloni asserunt clam Demetrium effugisse, & bellum denuò Moscæ intulisse.

Quod ego dubium linquens indefinitum, ad seditionem redeo præfatam, in qua omnes peregrini partim cæsi, partim capti fuerunt, & Suschius Russiæ dominium adeptus, uxorem Demetrii cum primariis Polonorum, captivam expedit Jaroslavam, indeque liberatum Gustavum Ericium, misit ad oppidum Cassinensè, ubi reliquum vitæ paulò commodius transegit. Interim nullo, vel non satis propenso, Rex Carolus accepto ex Polonia responso, prædictum arripit consilium de Turca, Polonis simul hoste objiciendo, & propterea hoc in negotio missi Henricus Franchelinus ac Stephanus Lemnius, pergunt Ludosiam, ut ibi navim conscenderent. Sed cum æquo diutius illic viaticum expectassent, quòd Rex tragædiam subaudiens Moscoviticam, consultius duceret, Suschium in belli societatem pertrahere, Stocholmiam revocantur, & Lemnius in Russiam cum literis ablegatur. Nec hujus minus cupidus fœderis Suschius, Demetrii fautores & horum auxiliares formidans Polonos, de illo prius scripserat Regi Carolo, qui literas nactus, Lemnio revocato, itâ se Mosco declarat, copias auxiliares po-

fcenti, & Kexholmiam in pignus solutionis offerenti, ut generosus & bellicosus heros Jacobus de la Gardie, cum aliquot millibus pugnatorum fit illuc transmissus; Qui auspicio Regis Suetici, multis annis Mosco insignem contra Polonos operam navavit, velut sequens narrat Historiæ contextus.

Anno M DC VII currente, M. Abrahamus quondam Sueciæ Archiepiscopus, postquam carceris squalores novennio pertulisset, demum Griphisholmiæ, finem ærumnoso vitæ curriculo imposuit, in proxima sepultus Ecclesia, quod ipsi tumulum Upsaliæ Magistratus negaret. Fertur autem postremis vitæ annis tanta laborasse phthiriasi, ut à pediculis nulla ipsum mundities præservare potuerit; Cujus morbi causam nonnulli allegant naturalem, quod videlicet tantoperè delectaretur carne suilla, ut unam quotidie pernam, non ex prandio vel cœna reservatam hesternam, quia talem ex mensa in pavementum indignabundus projiceret, sed eodem die elixatam suis adhiberet alimentis, cujus esu nimio illa generarentur nimium animalcula. Quidam verò adserunt supernaturalem, in hoc discrepantes, quòd horum alii ob rebellionem Johanni vel Sigismundo patriæ motam regibus ab illo; alii propter inhumanam nimis Ecclesiæ Suecanæ visitationem, anno MDXCVI. institutam. Cæteri autem propter cœnobii Vastenensis desolationem, & Catholicæ simul a libi extirpationem religionis in Gothico, Sueticoque Regnis, ab eo procuratas, talem ipsi pœnam contigisse opinentur. Quorum ego conjecturas Divinæ committo bilanci ponderandas.

Cæterum anni præsentis initio, nimirum XXII. Februarii die, Gustavum Ericium mors præmatura, veneno forsitan potionatum, Cassini abripuit, quem Martinus Behr, Evangelicorum in Russia concionator, in propinquo urbi betuleto, minus decenter humavit, cum ipsius sepulturæ Dux Suschiensis LXX. thaleros contulisset. Fuit porro Gustavus religione catholicus, mediocri præditus eruditione, ac præcipuè in arte chimica medicaque versatus, callens præter Latinam, quoque linguam Italicam, Gallicam, Germanicam, Polonicam, Ruthenicam, & minus Sueticam, quod rarò esset cum patriotis conversatus, & in pueritia Sueciam deseruisset; Plus tamen indè laudandus, quòd pietatis, sobrietatis, castitatis & veritatis fuerit amator singularis, frequens, ardensque in orationibus quotidianis, jejuniis, & pauperibus sublevandis, quibus manu propria eleemosynas impertiverit, tantaque fuerit plenus commiseratione, ut nè passeris quidem, multò minus hominis, intueri potuerit internecionem. Hincque plus æquo fuerit pusilanimis, quæ submissio mentis, non rarò illius posuit fortunæ obstaculum.

Verum patruus Gustavi Rex Carolus, tantum habens animositatis, quantum nemo fratrum habuerit, quod Rex Sigismundus bello esset domestico & Moscovitico distentus, ipsum non magis sibi timendum censuit, nec solennia inaugurationis diutius esse differenda. Itaque omnibus huic necessariis festivitati comparatis, convocati propterea Ordines, mense martio, confluunt Upsaliæ.

Inprimis Clerus ibi molestatus in negotio religionis aliquantulum mutandæ, ad Upsalense provocat concilium, & propterea ipsi cum adversariis vehementior concertatio suboritur, conantibus illam Synodum nomine & autoritate, legitimi concilii privare, tali quidem intentione, ut facti victores, suas facilius promoverent molitiones. His autem Professores Upsalenses, se animosius, quam reliquis clerus opposuerunt, & ideo Academia privilegia, quæ prius ipsi Rex Carolus donasset,

set, amiserunt; Enimverò Ericus Georgius, antagonistarum fermè capitaneus, M. Eliæ Universitatis Rectori, fraudulentè persuasit, ut illorum traderet autographa, quòd ea vellet Regia Majestas post coronationem, multò liberalius confirmare. Sed neque nova neque vetera vidit amplius Rector ille simplex privilegia. Secundum religionis venerationem à Calvini fautoribus frustrà susceptam, Regis maturatur inaugurationem, & prius diadema iterum Principi Johanni, solenniter à patruo delatum, quod constanter ille recusavit. Quocirca XV. Martii die illucescente, illud Rex Carolus acceptavit, aliudque simul conjunx Christina. Post triduum verò, nimirum XVIII. Martii, causæ Ordinibus præleguntur, quas propter Sigismundus Rex cum progenie universa, throno esset Suetico privatus, & idem novo Regi hujusque soboli collatus.

Sed postridiè coronationis, Rex Carolus easdem suis complexus literis, ipsas Polonorum Senatui transmisit, & huic pariter insinuavit, quòd Regni Suetici modò suscepisset insignia, illum admonens simul pacis ineundæ. Præfatas quoque rationes Nicolaus Kesnecopherus, libro copiosius tractatas, ex prelo Typographico deinceps promulgavit; quæ moles indigesta, cum Regi Carolo plurimum displiceret, sub suam incidem opus impolitum revocavit, & limavit, quod tandem anno MDCIX. Sueticè, ac sequenti Latine, multò absolutius prodiit in publicum.

Cæterum XVI. Aprilis Upsaliâ Stocholmiam reversus, V. Maji, & XXVI. Augusti, denuò cum Polonis agit per literas, de controversiarum transactione, & nihilominus haud negligendam ratus occasionem Livoniæ subjugandæ, civili bello Polonia flagrante, intereà per suum exercitum, quem ducebat Joachimus Fridericus, Comes Mansfeldensis, obsedit fortissimam illam Livoniæ munitiorem Huitenstenium; Quod hostis principio defendit acerrimè, sed tandem nostros invalescere, mænia sternere, & per horum ruinas parare incursum, conspiciens; sicut etiam nulla expectans à Rege suo, sat bellis domi occupato, subsidia, oppidum & castrum dedit, cum armis bonisque securus abiit. Is autem reversus in patriam, cognoscit Regem Sigismundum, partâ propè Varsoviâ insigni victoriâ, rebelles sub obedientiam compulisse; Maturandam ideò Livoniæ subactionem rati Sueones, Huitenstenio sub Derpatum victricia proferunt signa, quod binis impugnant castris. Sed inde Mansfeldius cum nonnulla exercitus parte sub Volmariam secessit, re tamen infecta, illinc postmodum discessit. Intereà nostrorum paucitatem & securitatem, obsessi ex profugo scorto intelligentes, factâ per urbis posticum excursionem in castra, quibus præfuit Jesperus Matthiæ, tantam edunt nostrorum stragem, ut tribunus cum paucis admodum evaserit ad proximam sociorum stationem, unde propter distantiam nullum obtinisset subsidium.

Fortunatius igitur in Moscovia belligerarunt isto & sequenti anno Sueones, ubi ductum sequentes Jacobi Ponti ac Edvardi Horn, Polonis & horum sectatoribus Ruthenis insignes eripuerunt munitiões, plus quam X. numero, & obsessum ab hostibus Suschium, potenter liberarunt. Porrò aliis simul domi negotiis intentus Rex Carolus, in boreali Finlandia castrum fundavit limitaneum Caianaburgense; Quando etiam in occidentis Regni oris, nempe in Vestrogothiæ insula, Hisingensi, Elsburgo prorsus opposita, eximium inchoavit emporium, quod Hollandis assignavit inhabitandum, à censu per annos XX. immunitatem habituris pendendo, liberâ gavisoris toto regno, citra ve-

Ætialium solutionem, negotiatione; Et tantâ religionis libertate fructurâ, ut Calvinistis, Lutheranis & Mennistis, fidei exercitia ibi permitterentur. Verum in Livoniam denuò excurramus, ubi comes Mansfeldius passim grassatus, cognitâ Sueonum clade sub Derpato nuper acceptâ, illuc quantocius reducit exercitum, & brumæ initio totum in hyberna residuum perducit Revaliam.

Anno MDC VIII. Rex Sueonum Carolus, Polonos quòd à Mosco nunc gravius impugnarentur, nec domestica fruerentur adhuc concordia, modo propterea ratus ad pacis actionem perpetuæ, vel induciarum sanctionem prolixiorum, esse propensiores, XXIII. Januarii, Arosiâ, VII. Aprilis, Oerebrogiâ, & V. Maij die, Stocholmiâ, illis per literas significavit, quòd ut causam non præbuisset huic bello nimium cruento, itâ non alienus esset ab honesta ejusdem transactione, pacem cum adversariis stabilem, vel XII. annorum, non breviores, paratus inducias ratificare, simulque captivos permutare; proindè super utroque se quantocius resolverent, & loca his oportuna conventibus, suggererent. Interim Mansfeldius in hosticum ex hyberna regressus statione, Felinum destruit expugnatum, & tamen incertum quo perculsus metu, agit cum Johanne Carolo Cotchevitio, belli Archistratego Livonici, de induciis usque finem Octobris bona fide protrahendis, & consensum obtinet non Cotchevitii tantum, sed Regis etiam Sigismundi. Imò in conventu Cracoviensi, à Poloniae Ordinibus simul approbatæ fuerunt, qui hætenus quoque ternas Regis Caroli literas nacti, de prolixioribus induciis, vel pace facienda stabili, captivisque commutandis, XXI. Maij consentiunt voto nostro, & Commissarios nominant in Livonia de transactione, ast in Pomerania de captivorum permutatione, nobiscum acturos, literis hoc de negotio in Sueciam expeditis.

Verùm Rex Carolus de induciis non factus certior, quas Mansfeldius cum Johanne Cotchevitio fecisset, sicut etiam ignorans, Polonos consensisse transactioni, suo mandat in Livonia exercitui, victoriam prosequi & hostem persequi. Quapropter Mansfeldius multo ante finem induciarum, sub Rigenfi Dynamunda castra metatur, & Rex Sueonum pluribus ipsum copiis indigere cognoscens, non paucas eò cohortes transmisit, harumque auxilio ille fretus, Dynamundenses compulit ad castrum prodicionem. Sed priusquam ista susciperetur expeditio, quiescentibus in Livonia paulisper armis, Cotchevitius II. Julii Sueonibus perscripsit, se, collegasque plenam adeptos potestatem in comitiis Cracoviensibus, pacis tractationem suscipiendi; Et propterea quantocius advolarent nostri, actionemque secum inchoarent. Cæterum Ordines Sueciæ neutras adhuc consecuti, XVIII. Julii, cum Polonis de tanto exoptulant silentio, quibus simul exprobrant, quod Principi Carolo, Regium non tribuerent Sueciæ titulum, ast Regi Sigismundo, licet ut hic meritissimo jure ipsum amisisset; sic ille obtinuisset eum. Deindè Polonos incusant, hujus velut authores belli, & transactionem, captivorumque offerunt permutationem.

Post aliquot verò dies Rex Sueciæ, Ordinesque Polonorum acceperunt literas, ideoque sine mora protinus XXV. Julii rescribentes, tractationi consenserunt, captivorumque permutationi; Quas jussus mittere hostibus literas, Andreas Laurentius, Revaliensis Castellanus, ad præsidem ipsas expedit mox Derpatensem, & is Cotchevitio illas obtulit. Has autem Commissarii Sueonum, Magnus Brahe, Comes à Vifings-

singsburg, Regni Marschallus, Nicolaus Bielke, Baro à Salestad, Petrus Kenitius Scarenfis, Laurentius Paulinus Stregnensis Episcopi; Philippus Scheding Narvensis, & Otto Mærner Abogenfis, Castellani, Revaliam versus subsequuntur. Porro Colbergam Pomeraniæ cum captivis fuit Olaus Strale ablegatus. Alius verò conventus Vismariæ inter Suecos & Danos fuit approbatus, ad quem idcirco, præter alios, fuerunt missi, Doctor Nicolaus Chesnecopherus, aulæ Sueticæ Cancellarius; Ericus Georgius, Stocholmenfis Vice-Castellanus, ac Ericus Elavius, Regis Secretarius; Qui dum æquo diutius Calmarniæ commessarentur & helluarentur, Dani condicito tempore comparentes Vismariæ, Suecos frustra expectant, & proinde testimonio præsentiae accepto, remeant; quò nostri postea venientes, ventis culpam suæ imputant absentiae, & Calmarniam redeunt. Verum Dani non ita placati, arma parant.

Interea temporis Mansfeldius Dynamundâ potitus, Kochenhusium expugnavit, & Cotchevitiis in Livoniam adveniens, Mansfeldium perfidiæ inculat, & omiffâ pacis actione, arma quoque comparat. Itaque nostri Commissarii XVI. Septembris die, Revaliam ingressi, postridiè illum frustra tractationis admonuerunt. Hactenus etiam Ordines Poloniæ Sueonum consecuti literas, XVIII. Julii conscriptas, VI. Septembris respondent, se nullum agnoscere legitimum Sueciæ Regem, nisi Regem Sigismundum, sicut neque causam se ullam huic bello dedisse, ast Suecos, & utrumque probare nituntur. Postea nostris objiciunt, quod tempore induciarum, Dynamundam & Kochenhusium occupassent, ac ita transactioni posuissent obstaculum; Nihilominus verò captivorum non refragari se permutationi. Hasque Ordines Sueciæ diluerunt literas XVII. Octobris die. Nam tota cum Rege Sigismundo tragœdia breviter repetitâ, demonstrant Regi Sigismundo legitime sceptrum esse ablatum, & Regi Carolo collatum, primamque bello causam Polonos præbuisse, in Sueciam cum exercitu Regem adducendo; Ac nihilominus à transactione & captivorum permutatione, se nequaquam abhorreere, modo idem esset animus Polonis, nec sanguinis Christiani diutius profundendi cupidus.

Neutra tamen processit; Siquidem quoad hanc, primarii captivorum sine permutatione, dolo quodam evaserint Colbergâ in Poloniam; Illa etiam speratum non obtinuit finem, cum ex castris ad novam Molam Cotchevitiis, VII. Octobris, tandem nostris Commissariis rescripserit, se propter induciarum factam à Mansfeldio transgressionem, & Dynamundæ, Kochenhusique occupationem minus honestam, alienum prorsus animum à transactionis habere negotio; Quem tamen esset mutaturus, si arces restituerentur, & in proximis Ordinum Polonicorum comitiis, novam ita facultatem agendi cum Suecis impetraturus, aliàs perfidiam Mansfeldii, dedecus in Ungaria nuper acceptum, ea conantis modo abolere, armis vindicaturus. Nostri autem X. Octobris confutarunt Revaliæ literas hujusmodi Cotchevitiianas, & probarunt sine consensu Regis & Ordinum Suecicorum, illas esse inducias, si tamen aliquæ essent sancitæ, constitutas; Atque si vera objiceret, Joachimi Mansfeldii ostenderet super induciis literas, vel nugis omiffis, ad tractationem procederet. Sed nullo dignatus est nostros responso, & propterea cum Revaliæ plus quam bimestri temporis spacio tractationem frustra expectassent, demum XIII. Novembris sollenniter de contumacia protestantur adversariorum, & suæ probata causæ non parum æquitate, & illorum enervata, domum se conferunt. Noster verò exercitus in Li-



voniam remansit, & classis Suetica commeatum Rigenfibus prohibitura, in ostio Dynæ fluminis consistit infesta. Quocirca hostis eam inde profligaturus, aliquot cymbas, vel liburnas, igne flagrantibus, in illam secundo immittit fluvio, à quibus classi nostræ non modica fuit elades illata, & pars navium cum hominibus misero admodum spectaculo cremata.

Hoc item anno visa quædam Danis prodigia, velut Steno Maltesonius, Bohufensis Castellanus ad parochum scripsisset Malmogensen M. Johannem, non obscure illud prænuñciabant bellum, quod MDCX. inter illos & Suecos fuit inchoatum; Quippe in Dania passim conspectæ in inferiore regione aeris, armatæ acies, & pulvis tormentarius, pilæque, multis locis plumbeæ cœlitus ceciderunt. Porro in Suecia hoc tempore aliud contigit portentum, minus tamen admirabile; Cecilia Comes ab Haga, suo præmia facellano, & scribæ, proponens non contemnenda, mandat ut fontem illum Suinegardia famosum, saxis obruerent prægrandibus obstruerentque. Nec segnes ipsi exequentes iussa, mox furore corripuntur, & nunquam mentis integritati restituuntur; Verum fons postridie saxorum congerie ita purgatus inveniebatur, ut multo lymphidiores ostenderet aquas spectatoribus. Qui etiam sæpius simile passus detrimentum, non aliud toties, quoties temerariis liquit hominibus experimentum, taleque miraculum an Deo, vel Diabolo sit imputandum, meæ imbecillitas mentis assequi nequit.

Cæterum Stocholmiæ mense Octobri celebravit Rex Carolus nuptias Margaretæ, Christophero, Magnipolensium Principe, ac Elifabethâ, Regis Gustavi filia genitæ, Duci Megapolensium suo agnato modo copulatæ; Secundum quas inde Rex Upsaliam secessit, ubi illius Majestas insigne beneficium studiosæ juventuti exhibitura, XXX. personis, ex ipsa liberalissimum in singulos menses deputavit salarium, istorumque juvenum plerique, tantâ Regis munificentia adjuti, postea in viros evaserunt doctissimos & utriusque utilissimos Reipublicæ. Præterea morante illius Majestate Upsaliæ circa diem Martini, fuit in Gymnasio sollenniter discussa quæstio illa subtilis, de hominis justificatione, inter Lutheranos & Calvinianos, horumque partes tuebatur Johannes Forbetius, Scotus, vir doctissimus simul & humanissimus. Sed illorum propugnavit causam, M. Olâus Regni Archiepiscopus, Professoribus Academici in subsidium vocatis; Illi autem id plurimum decerpit, quod assereret, ens peccatum esse, cum istud esset privatio, ex omnium sententia rectè philosophantium.

Palmam verò quis illorum reportaverit, non discerno, cum non sit meum agere Palæmonem; hoc tamen ingenuè fateor, quod M. Olâus hujusmodi & aliis Calvinistarum in patria molitionibus, non raro tentatis, se, nullo personarum habito respectu, identidem acerrimè opposuerit. Enimverò inter alias, prodiit hoc, vel anno superiori, Catechismus Sueticæ Heidelbergensis, omnes continens & defendens fidei articulos Calvinianæ, quem Archiepiscopus edito mox libello confutavit; Cumque deinceps ipsi responsum esset, novo scripto nova refellit paradoxa, sic ora obstruens adversariis. Porro XX. Decembris Rex Carolus suo diplomate, quod impresso nunc legum codici Sueticarum est præfixum, jus Regni Ecclesiasticum, quo patria multis usâ seculis, quòd Catholicorum dogmatibus passim oppido patrocina-retur, abrogavit & antiquavit.

Anno MDCIX. Rex Sigismundus pacatâ jam fruens Poloniâ, omnes suas vires in Suecos Livoniâ pellendos, & Moscos Demetrio ficto, seu vero, morigeros armis reddendos, convertit. Ac propterea secundo per

per mortem sublato Demetrio, tertium, ut nostri scribunt, eo quidem consilio subrogavit, ut auxilio clientis, ad Moscoviæ dominium sua ope promoti, Sueciam deinceps recuperaret; vel ipsemet Ruffiæ hoc pacto nactus imperium Polonicis & Ruthenicis armis, voti compos præfati redderetur. Nec hujus ignarus molitionis Rex Carolus, promptissimum fert Suschio subsidium, ita conatibus obviaturus Regis Sigismundi, & non modicam Ruffiæ portionem, loco præmii vel salarii fortassis habiturus. Quocirca Mosci de suo Polonos & Suecos corio ludere, non difficulter animadvertunt, illosque potius sibi formidandos existimarunt, & ideo Suschii regimen, velut Sueco adhærentis, ac patriam milite peregrino nimium gravantis, detestantes, Principem mox captivatum trudent in cœnobium; Ex quo fuit postea eductus, & in Poloniam deductus est. Interim hujus factionis Mosci, Legatis ad Regem Sigismundum expeditis, filio ipsius Duci Uladislao imperium Ruffiæ obtulerunt. Quod ipsius Majestas non recusandum, filium tamen illuc non modò transmittendum censuit, sed prius totam occupaturus & pacaturus Ruffiam, istud commendat negotium ductori exercitus illic Polonici, vel alteri suorum Procerum. Inprimis autem Poloni Mosquam caput Ruffiæ adepti, à sectatoribus traditam, in ea se firmarunt; nec multo post tempore incolas jugi pertæfos Polonici, rebus novis studere comperiunt, ideoque civitatem opulentissimam prius direptam, incendunt, & in castro se contra hostes defendunt, prout anno sequenti commemorandum est.

Cæterum quoad Livoniam, nec in ea magis hoc anno feriatum est, quam in Ruffia Rex Sigismundus. In illa siquidem aliquot recuperavit munitiones, quarum una fuit Parnavia, quam Daniel von Wocher fertur prodidisse, isque propterea captus, deinceps promeritas luit pœnas prodicionis. Nam primò equis in diversa tendentibus Stocholmiæ dilacerandus alligatur, & tamen integer permanens, veste quasatur, demumque capite obruncatus ac membratim dissectus, corvis exponitur dilaniandus. Tot itaque bellis Rex Carolus distentus, nimirum in Livonia & Moscovia, novumque ex Dania subveritus, gravibus propterea curis angebatur. Porrò animum Dani primò exploraturus, VII. Aprilis, Elsburgo literis ad ipsum datis, inculcat controversiarum decisionem, ad Flachesiöbechium ante sexennium propositarum, & nec Wismariæ anno priori compositarum. Sed pridie M. Olaus Regni Archipræsul, Upsaliæ in fata concessit ultima, & ipsi postea successit Petrus Kenitius Scarenfis. Utriusque verò antagonista Johannes Forbecius, propter tumultus periculum, regno cedere cogebatur, quem clerus invectivis laceravit continuis, & præsertim Stocholmensis, ubi frequentius commorabatur; nec Regia ipsum defendere potuit auctoritas, quâ fretus huc accessisset & aliquandiu hic mansisset. Interea nullum, vel non satis amicum Rex Carolus ex Dania nactus responsum, sicut etiam Moscoviæ ac Livoniæ statu provocatus, aliaque propter negotia Regni cum Ordinibus deliberanda, impulsus, ipsos hæc Stocholmiæ convocat æstate.

In horum conventu prælegitur codex legum Sueticarum à Rege & Collegis renovatus, nec parum locupletatus, qui propter nonnulla huic Regno tolerabilia minus statuta, tamen utilia, si æquo ponderarentur momento, quorum erat unum, ut filii Nobilium, tantam non impendentes operam artibus liberalibus, quantam patriæ utilitas requireret, libertate, hæreditateque privarentur, non fuit approbatus; Nec

alius

alius susceptus, quem juxta Norcopenſe decretum, hætenus quidam patrii juris peritiores, revidiffent & modestius auxiffent. In iisdem ſimul comitiis, cauſa potiffimum ventilatur Moſcovitica, Livonica, & Danica, cumque Regia Majeſtas plus ſubſidii à Nobilium Ordine in hoſtes flagitaret, nec pro votis, neceſſitateque illud impetraret, XI. Auguſti die, ipſum propterea compellavit acerbius. Quando brevi facta tragædiæ anacephaleoſi, cum Rege Sigismundo hætenus actæ, ex variis probavit documentis palàm recitatis, ſe non tantum propter ſuam, quantum patriæ utilitatem & ſalutem, in iſtam cum Rege Poloniae controverſiam incidiffe; Quamobrem ſe non immeritò indignari, quod neceſſariò Statuum defraudaretur ſubſidio. Ità malè contentus abiit, & nocte ſequenti morbum contraxit, hemiplexiæ non diſſimilem, qui loquelæ ac rationis uſui, per vitæ reliquum, magno fuit impedimento, & maximo toti patriæ detrimento, velut ſequens reſtabitur hiſtoria. Priuſquam verò in eam inciderat infirmitatem, lentam quidem ſed lethiferam, oratorem ſuſcepit Regis Britannici, amicitia quadam ſibi peculiariter devincti; Verum quibus de cauſis ille advenerit, mihi nondum innotuit. Hoc tamen plus quam volo exploratum habeo, quod infirmitate Regis durante ſtatus Regni viſus fit nutare, toruſque ad ruinam ſpectare, quem filius actutum humeros ſubmittens, à lapſu conſervavit.

Anno M DC X. cœpit ille veteris diſcordiæ torris, qui non paucis hætenus annis multâ contectus favillâ, delituiffet, inter Suecos & Danos igneſcere. Nam Rex Daniæ Chriſtianus, non ignorans diuturnis Sueciam bellis quodammodo fatigatam, & iisdem ſolito gravius nunc in Moſcovia & Livonia eſſe occupatam, licet ab anno M DC III. quando conventus ad limitem Flachefiöbecenſis foret habitus, uſque præſentem crebris eſſet literis Sueonum admonitus, ut juxta Stetinenſem transactionem, liti daret operam componendæ, quæ ipſi nobiſcum intercederet, quod ternas auri coronas, peculiaria Sueciæ inſignia uſurparet; nimium ſibi arrogaret in Lapponia dominii; Sonnenburgum Livoniæ violenter retineret, ad Suecos potiori ſpectans jure, & eodem in ſuis portubus plus æquo oneraret; Tamen juſtitia convenienter ſatisfacere tergiverſabatur. Immò propter eaſdem cauſas, ſicut etiam, quod Regem Sueciæ morbidum intelligeret, commodam ſibi ratus occaſionem oblatam, non modò non querelis Sueonum ſatisfaciendi, ſed ipſoſmet ſimul ad priſcam cum Danis & Norvegis unionem redigendi, ac ſuo illos dominio ſubjiciendi, quemadmodum ſparſæ anno ſequenti literæ palàm reſtabantur, ſub quarundam prætextu cauſarum, occœpit bellum Suecis moliri.

Hujusmodi proinde machinationibus, Senatus Regni noſter tempeſtively obviandum ſentiens, II. Februarii, cum Guſtavo Adolpho Regis filio Danum amicis hortatur literis, ut principales inter Regna controverſias legitimis tandem arbitris, ſubjici decidendas pateretur. Verum ille ſuo cum noſtro huc tabellario viciffim expedito, novas quaſdam Regi Sueonum movet controverſias, cum ipſo magnopere expoſtulans, quod Lapponiæ titulo, plus ad Norvegiam, quam Sueciam pertinentis, ſe ornaret; ibidem extrueret caſtrum, in maximum Regni Norvegici præjudicium; Civitatem fundaret in Veſtrogothia, cum Danici Regni detrimento, Gothenburgenſem; & ità concederet in dominio alterius privilegia, nec Danis nec Norvegis toleranda; Denique quod Balticum infeſtaret mare ſuis navibus, & non rarò admonitus haud deſiſteret, ità non parum damni adferens ſimul Danis, Oceanum gratiâ mercimonii navigantibus; Plus tamen aliis nationibus detrimenti, quas vectigalibus in  
fre-

fretis solutis Oeresundino, mare sine hujusmodi infestationis periculo fas esset velificare.

His autem Rex Sueonum responsurus gravaminibus, extemplo misit in Daniam Nicolaum Chesnecopherum, aulae suae Cancellarium, qui ad Regis Christiani non permixtus colloquium, viros ex Suecia nobiles, non istum sacerdotis ex Nericiâ filium, hinc legatos desiderantis, negotio infecto, domum inde festinavit. Nec quicquam responsi etiam bini postea successivè in Daniam ablegati tabelliones, retulerunt. Interea porrò Danus classe instructâ, onerarias mercatorum occidentalium naves, binis vicibus Rigam, & ad alios hostium nostrorum portus, ducit & reducit per Oceanum à periculo securas. Cæterum Sueciæ Rex, nè bello propterea occasio daretur, ex mari suam revocat classem, Admiraliumque Georgium Gyllensternium, & cum octo solum navigiis jussus oberrare pelagus Balticum Jacobus Bât/obvios habuit Danos, quos frustra monuit, nè contra decretum Stetinensè, comeatum hostibus Regni Suetici hoc modo procurarent, vel ita bellis occasionem darent. Quando etiam ipsemet Daniæ Rex, hujus rei admonitus à Senatu Sueonum per literas, contempsit, & impressis mandatis per Sueciam promulgatis, se incolis non modicè insinuat; sua gravamina exaggerat, & Regi Carolo odium conflatur. Qui contra tales Danorum insidias, amicitiam sibi necessariam magnopere Principum externorum considerans, eam cum Jacobo Britonum Rege imprimis, porrò contrahendam censuit; Quò proinde Gustavum Stenboch à Torpa Baronem, & Johannem Schytium destinavit, habentes simul in mandatis, ut filiam Angli poscerent Regio filio uxorem; Quam dubio procul. nurum obtinuisset, nisi forsitan Palatino promissa fuisset. Ita quidem affinitate frustratus Britannicâ Rex Sueonum, tamen promissum super amicitia obtinuit. Enimverò Rex Jacobus Legatos insigniter donatos remittens, se accingit Sueco & Dano reconciliandis, idque ut commodius præstaret, Legatos habuit proprios utrobique; Hic quidem Jacobum Spencium; Ibi verò alium, quorum singulari operâ haud parum adminiculante, post biennale deinceps bellum, pax denuo inter Suecos & Danos coit, velut alibi commemorandum.

Verum inter Lutheranos in Suecia & Calvinistas nulla potuit concordiae ratio inveniri faciendae; Nam licet Johannes Forbecius huc revocatus, non segetem isti negotio impenderit operam, tamen hanc & oleum perdidit. Mecum quidem imprimis, deinde cum Doctore Johanne Raumanno Stocholmensium parochi, fuit congressus. Sed cum nullos labor proferret fructus, & concionatores nimium insurgerent Evangelici, solum denuo vertit, nec amplius huc revertit. Calvinistæ autem remanentes, non omnino rebus suis diffisi, temporis progressu promovendis, Psalmos Davidis, Lobvasserianos Sueticè translatos, per quendam Torstenium Regis musicum, prelo subjiciunt typographicò, ea quidem spe, quod in Ecclesia Sueonum essent postmodum catillandi. Nec minor caput hoc anno controversia, inter me in Academia Upsalensi & collegas meos flagrare, qui tantum lucrati, quantum de Evangelicis in Suecia Calvinistæ, velut annus MDCXVI. narrabit copiosius.

Cæterum Rex Carolus bellum continuaturus Livonicum, & amissa recuperaturus, illuc Petrum Nicolaium, ex Secretariis primarium, cum non contemnendo misit exercitu, qui fortunæ & hominum invidia quorundam impeditus, speratis frustrabatur successibus, & Revaliæ à mundana vocatus militia, demoriebatur, vir sanè longiori dignissimus

vitâ,

vitâ, propter multas animi, corporisque dotes; Funus vero inde translatum, in cœmiterio sepeliebatur Vastnenfi.

Interea Rex Sueonum potius jure quam armis, cum Dano cupiens decertare, XXV. Augusti, operâ Senatus monet ipsum, ut ex præscripto transactionis Stetinensis omnem cum Suecis litem decidere non gravaretur, sex viris prudentibus ex nostris, & totidem ex suis, ad Regnorum limites intra bimestre convenientibus, ac istam legitime controversiam transigentibus. Qui solum respondit, Suecum continuo statutum crepare Stetinianum, & sub tali prætextu illius executionem, & motæ litis prorogare satisfactionem. Sed omisit Danus suam exprimere simul molitionem, quâ, ut duobus molossis, de offe concertantibus, tertius interveniens, istud non raro solet arripere; Itâ ille cum Rege Sigismundo & Carolo, de sceptro Sueonum corrixantibus, procedere machinaretur. Nec porro noster in Russia exercitus prosperis gaudet modo successibus; Etenim XXIV. Junii, cum dominus Jacobus de la Gardie Polonos esset aggressurus, suo Principi Uladislao Moscoviam subjugare sedulo conantes, non pauca militis externi ab hostibus forsitan seducti millia, pansis vexillis, ad castra profugerunt inimica. Ideoque dominus Jacobus, omisso prælio, cum residuis, qui non plures quam CCC. fuerunt, Novogardiam versus profugere compellitur, mox etiam Regi Carolo perscribens, ipsi quo statu res esset Moscovitica, significat, & alias copias flagitat. Quando & submetuens, nè diploma transactionis inter Regiam Sueciæ Majestatem & Suschium inita, in potestatem veniret hostium, tradidit illud tabellariis huc perferendum. Sed Rutheni consilia Sueonum explorare meditantes, sub Noteburgo tabelliones & Sueonum quoslibet interceperunt, ac detinuerunt cum bonis omnibus.

Novogardenses quoque rerum studiosi novarum, cognito Sueonum nupero sub Mosqua infortunio, per nuncium Jacobo missum obviam, nostros prohibent accessu. Nihilominus ille dispersis ex fuga Suecis ad se confluentibus undequaque, magis confortatus, Novogardiam accedit, & non intromissus, incolas perfidiæ ac ingratitude erga Sueciam accusat; promissam à Suschio Kexholmiam Regi Carolo postulat, sicut & reliquum salarii, liberationemque tabellariorum à Noteburgensibus captivatorum, instinctu Novogardensium inhumanissimo. Atqui cum dolis secum agi liquido conspiceret per Lavillam, tribunorum militarium unum, Ladugam pignoris loco occupat, & altero sub Kexholmiam manipulo equitum ablegato, ipsam ad obsequium Regis Suetici frustra sollicitat; Ipsemet vero Novogardiæ aliquantisper cum paucis remanens, primarios urbis ad colloquium evocatos, propterea detinet, ut horum permutatione tabellarios & tabulas, à Noteburgensibus recuperaret. Ideoque Noteburgum mox profectus, inhabitatores ad commutationem sollicitat, & ab ipsis variè delusus, Viburgum in hyberna tantisper secedere, dum novas ex Suecia obtineret suppetias, constituit. Nam hætenus Rex Carolus, statu Russiæ intellecto, sub initium brumæ insignes destinavit copias in Finlandiam, suis in Russia subsidium laturis quantocius. Præterea cum Danus nec dum se resolvisset cathegoricè, quid Suecis ab ipso foret expectandum, X. Decembris, iterum Rex Carolus & Senatus Regi Christiano & hujus Consiliariis, eadem inculcaverunt negotia, simulque cum his exostularunt, ob missa ad Ordines Sueciæ quædam impressa nuper diplomata, cum adhuc Rex Carolus viveret, & ipso mortuo, tres essent Principes Sueciæ hæreditarii super-

perfitis, quorum uni sceptrum foret porrigendum, non externo Regi prodendum.

Anno MDCXI. Jacobus de la Gardie, copias ex Suecia militares consecutus postulas, & simul mandatum ut sedulo exploraret, quem Mosci Ducem vellent designare, amicum vel inimicum Regi Carolo? Nostris primo Kexholmiam obsidentibus, submittit auxilium. Cum reliquo deinde ipsemet pergit exercitu in Russiam, & intelligens quaedam hostium agmina tendere Kexholmensibus in subsidium, suo ipsa occursum cogit abcedere. Eadem non ita pridem nobis Ladugam extorserunt à Capitaneo Lavilla deditam, & tali Campiductor nuncio percussus, susceptam illuc profectioem tantisper suspendit, donec Noteburgum tentasset; Quo frustra oppugnato cum magna suorum clade discedit. Nec fortunatiorem habuit successum postea Samuel Cobron sub Ladugam, cum mille bellatoribus expeditus. Illud autem XII. Februarii, & hæc VIII. Martii, à Suecis impugnantur. Sed nostri magis secundo usi Marte, sub Kexholmia interim factâ incursione ipsam occuparunt. Veris igitur principio, Jacobus cum integro progreditur exercitu Novogardiam versus, & cum appropinquaret, præmissis ad urbem Samuele Cobron cum equitibus quingentis, mandat ut super his se quæstionibus resolverent quantocius. Cum deponerent Suschium, quem sibi vellent Ducem eligere? amicum vel inimicum Regno Sueciæ? An pactis cum priori sancitis, essent parati subscribere? Kexholmiam Regi Carolo permittere? Captos Noteburgi tabellarios remittere, & salarii residuum Suecico militi solvere? Sicut etiam num vellent exercitum Sueciæ amicum in vicinia castrametantem intromittere? Cumque responsum dare cathgoricum tergiversarentur Novogardenses, castra nostri sub ipsam promoverent civitatem. Quocirca inhabitatores consternati, XXII. Aprilis, ferio mandant Noteburgensibus, interceptorum restitutionem. Quoad reliquos vero articulos, de ipsis per sequens trimestre cum adversariis multifariam differuerunt, nunc approbando, nunc improbando; Quam propterea moram neccunt, ut quem Polonorum in Russia molitio consequeretur successum, interim explorarent.

Primis etiam hujus anni mensibus Rex Danorum à Rege Sueonum crebris admonitus literis, ut controversiam ex præscripto decreti Stetinensis transigendam consentiret, nec se resolveret. Suspectam porro habens fortassis amicitiam Angli, licet sororius esset, cum Sueco initam, Jacobum Spencium, illius in Suecia Legatum continuum, hinc veris initio per Daniam in negotio pacis Britanniam versus festinantem malè tractavit; Is etenim rebus spoliatus & servitoribus, quorum unus trucidatus, & IV. vulnerati fuerunt, Danorum in collimino excubantium manus ipsemet vivus difficulter evasit. De qua proinde violentia Legato irrogata, qui securus jure gentium ab ea transire debuisset, Rex Carolus & Senatores Sueciæ, XXVIII. & XXIX. Martii, cum Danis vehementer per literas expostularunt, demonstrantes hujusmodi facta non conformia esse Stetinensi pacificationi. Et quanquam Doctor Nicolaus, hujusque achates, Ericus Elavius, Regi conarentur suadere; Danum non adhuc ocreatum, multò minus ad bella esse paratum. Tamen illius Majestas salubriori aliorum consilio, hostem non esse ita contemnendum, sed tempestivè reprimendum monentium inductus, ipsametque simul hostilem Dani animum ex actis præmissis non obscure colligens, contempto scurrarum suasu, Ordines mense Aprili congregat Oerebrogiæ. Qui

cognoscentes, quo cardine tota cum Danis controversia volveretur, promptissimum in hostes subsidium, nisi concordiae iterum admoniti, amicæ consentirent transactioni, illius Majestati promiserunt. Prius autem falso delatus & modò accusatus M. Sigfridus Aronus regni astronomus, quod novæ foret conscius factionis, quam Finnones à Rege Sigismundo instigati, moliri perhiberentur, exquisitis fuit modis Oerebrogiæ tortus; Qui postea merito liberatus in comitiis Nycopensibus, Ericum Georgium, velut primarium & nefarium sui suaforem infortunii, calumniæque authorem inculpavit, & hominum illustrium motus intercessione, ipsi condonavit.

Quando etiam Sigfridus non modicam suæ calamitatis culpam Nicolao Chesnecophero, & Erico Elavio, qui cum Erico Georgio, dum Rex modò esset infirmus, dominabantur, attribuit, quod sibi forent infensi propter epistolam Calendario præfixam, in qua ipsorum nonnihil taxasset insolentiam & potentiam. Imò Ericus Georgius, ipsimet quandoque Sueonum Regina, tantas intulit injurias, ut paternum illi supplicium interminaretur. Verum his omisis portentis, ad comitia revertar Oerebrogensia, in quibus XXIV. Aprilis die, Princeps Gustavus Adolphus à parente arma solemniter, & togam virilem, XVII. ætatis annum nuper ingressus, collata capescit. Cæterum Danus interea bellum moliens, Vandalicis persuadet mercatoribus, nè ipso flagrante, Suecis commeatum apportarent, & tandem illi plenè accinctus, IV. Aprilis, Hafniâ fecialem cum diplomate clarigationis, Sueciam versus ablegat. In eo autem Regi Sueonum denunciat bellum, terrâ, marique, simul nostris inferendum, quod ille Lapponum se scriberet dominum; privilegia concederet in Norvegia; propugnacula in hac construeret; urbes conderet; & mare infestum redderet. Fecialem porrò Danus cum bino subsequens exercitu, uno Calmarniam, & altero Elsburgum statuit impugnare.

Itaque famâ hujus expeditionis Rex Sueonum perculsus, soluto conventu, scribit Calendis Majis Regi Christiano, monens ut habito respectu, quod ipsi solum duo forent in orbe terrarum Evangelici Reges, à Pontificiis sat molestati, non bellum inciperet, sed litem jure dirimi finiret. Post triduum quoque idem Dano inculcat, postquam pridie, scilicet III. Maji fecialem Oerebrogiæ, qui Jenecopiæ fuisset aliquandiu detentus, auscultasset. Quando hostis sub Calmarniam progressus, parat obsidionem, & hoc ignorans Rex Carolus, misso vicissim feciali, gravioribus de causis Dano bellum indicit, si pacem omnino recusaret, & simul hostiles diluit rationes. Nam V. Maji die, quoad has respondit, se titulo Lapponum legitime usum, cum à sinu Titisfiordensi usque Malanger æquales cum Dano in Lapponia census perciperet, sed à Malanger ad Varanger, duplo majores. Nec jus sibi vendicasse, aliquod in Norvegia privilegium concedendi; Siquidem Gothenburgum, quod intelligeretur, esset fundatum in fundo Sueciæ non Norvegiæ, & ipsius municipes libertatem obtinuissent in urbibus, portibusque Suecicis ac Gothicis, non Norvegicis vel Danicis negotiandi. Denique non aliis in mari damna intulisse, quam qui hostibus contra edictum, apportassent commeatum, quod jure omnium gentium sibi esset concessum. Quoad illas verò, nempe quod æquiores haberet Suecus, quam Danus, bellandi causas, hinc demonstrabatur, quod Rex Daniæ usum sibi trium coronarum Regno Sueciæ propriarum, jure nullo arrogaret; Quod Sonnenburgum Livoniæ ad Sueciam pertinens, sibi vendicaret; Quod Lappones Sueciæ subditos molesta-

Itaret; Quod profugos ex Regno Suecico & perduelles contra decretum foveret Stetinense; Quod naves deduceret mercatorum, hosti Sueciæ commeatum advehentes; Quod Sueciæ incolas suis literis, ceu proprios subditos compellaret; Quod Legatum Regis Anglici ex Suecia reducem, inhumanissimè tractasset; Quod demùm prohibuisset negotiatoribus Vandalicis, commeatum in Sueciam apportare. Quocircà tametsi majoris essent istæ causæ momenti, tamen se potius malle pacem quam bellum; Sin autem hostis æqua illius media contumaciter abnueret, propulsando armis tantam injuriam, & regnum subditosque propugnando, se coram Deo ac mundo fore universo excusatum, & profundendi sanguinis Christiani adversarium, justitiæ adeò contrarium, reddere obligatum esse rationem, certò certius confidere, protestatur.

Nec sapius Dano scribere dignatus, intellectâ Calmarniæ obfidiōe, abitum maturat Oerebrogiâ, quandò conspicatus novum in cælo astrum, quid portenderet, consuluit M. Sigfridum, & licet verò consonum non acceperit responsum, tamen sua ipsemet præscientiâ, illud sibi mortem denunciare profitebatur; Cujus etiam præsciis antea cum Stocholmia priori anno discederet, se non amplius eò venturum, ex quodam ostento vaticinabatur. Equè tamen mortis ac fortis cujuslibet metuens Rex, VIII. Maji, filio mage oculis dilecto, Gustavo Adolpho cum non modica exercitus parte præmissò, postridiè lentius subsequitur. Cæterum X. Maji præfidiarius Calmarniæ miles factâ in hostes excursiōe, unum abducit captivum. Constat autem toto obfidiōnis tempore præfidiū Calmarnense, præter cives, MDC LXXV. pugnatoribus, & machinæ bellicæ, præter ferreas, æneæ fuerant in castrò solum CIV. quibus, durante impugnatione, LXXIII. cadi pulveris tormentarii perhibentur absumpti. Verum XXIII. Maji Rex Sueciæ conjunctis Jenecopiæ cum filio copiis, festinat Calmarniam versus, hujusque mænia hostis post triduum, CCCLXXVI. globis, vano tamen conatu, diverberavit; Et hac proimè frustratus spe, sequenti die qui fuit XXVII. Maji, muros in diluculo invadit, ac bis fortissimè repulsus, tertiâ vice potitur vallo & oppido, mille suorum ac quingentis, quorum erant præcipui, Melchior Rantzovius, Caspar Mynquitiis, & Jacobus Bille, desideratis. Quam non moratus cladem, postridiè fossis castrum versus ductis, in his tormenta collocat, & arcem solito vehementius impugnat.

Hactenus in Russia Jacobo de la Gardie, variis Novogardenses dolis illudere nequicquam conantur, & tandem confusi, obsecrant serio, ut Mosquam cum exercitu reversus, ferret contra Polonos, arcem defendentes subsidium, & ità Ruthenos victoriâ potitos, fore animatos, unum ex filiis Suecici Regis, sibi Ducem eligere. Undè persuasus, IX. Junii, scripsit his de rebus Mosquam, & licet gratum hinc responsum obtineret, tamen quod Novogardenses iterum vacillarent, ibi remanere consultius duxit. Interim progressus in Gothia Rex Carolus, X. Junii, comilitonem accepit Ducem Johannem, qui patrum festinanter subsecutus, copias ad ipsum auxilias ducit non contemnendas. Ità cum toto Regni exercitu sub Calmarniam pergitur, hujusque adventu Rex Daniæ, forsitan consternatus, eodem abit ex suis castris die, & vicarium relinquit Lucam Krabbium. XI. Junii, Sueones ad ipsam hostis munitionem, fossa & vallo constantem, & in circuitu urbis objectam, instructis aciebus ac signis late volitantibus, intrepidè accedentes, Danos ad conflictum frustra provocarunt; Ideoque hostibus insultando &

ovan-



ovando, ad pristinam stationem remearunt. Postridiè reversi, Lucam Krabbium Regis vicarium cum toto effusum exercitu, ità exceperunt, ut ipse cum DCC. suorum occumberet, & superstitem non pauci, quos inter fuit Johannes Friis, indè captivi abducerentur. Quæ de causâ, per sequens octiduum Dani cum integro non ausi exercitu prodire, intra munitionem delituerunt, & subindè tantum cohors aliqua peditum erumpens, cum nostris paulisper velitabatur, non pluribus quam X. aut XX. utrinque cadentibus; Sed castrenses in hostem acerrimè identidem fulminando, graviores ipsi clades inflixerunt. Quando & Dani Oelandiam infestantes, non impunè factum tulerunt. Commeatum quoque ipsis ex Dania prohibiturus Rex Sueciæ, terrâ hætenus allatum, ducta per viam munitione, quæ in Blechingiam tenderet, victualia deferentes exclusit.

Nec intereâ hostis dormitans omninò, ternas grandiores belli machinas, freto cum iis trajecto, in Grimscher eo locat proposito, ut indè castro & classi Sueonum inferret nocumentum. Tantum itaque periculum castrenses tempestivè averfuri, cymbis erumpunt, & Danis profligatis, colubrinas secum in arcem abducunt. Exitium quoque meditans Rex Carolus, propinquo Danorum oppido, prius Avescher, sed modo nomine haud parum arroganti, Christianopolis appellato, quod VII. Calmarniâ distat milliaribus, illuc XXIV. Junii, filium Gustavum cum lectissimis MD. equitibus clam expedit. Qui civitatem firmo munitam præsidio & præcellis circumdatam mœnibus, noctu inter XXV. & XXVI. Junii diem, animosè aggressus, ipsâ beneficio petardæ portis affixæ, ac inflammatae potiebatur; Ubi Danus, velut in penario & armamentario, belli contra Sueones gerendi, multum habuit commeatum reconditum, & necessarium bello apparatus, quem nostri non indè valentes auferre, flammis traduat absumendum, præter XXVIII. signa legionaria, & opes leviores, nobilioresque tam Regis Danici quam civium, quæ secum indè asportarunt. Prius autem hostes trucidarunt, quorum præcipui fuerant, Claudius Brochenhusen & Johannes Beronius, imbellibus tamen parentes, ac demum oppido flammam subdiderunt, cumque triumpho redierunt. Quos hostis ex Calmarnia conspicatus, & Christianopolis cladem suspicatus, in eos aliquoties fulminavit, uno solum videlicet Johanne Slattio, inter primos equitante prostrato.

Interim Rex Christianus Calmarniam reversus, contra Sueonum potentiam se nihil omninò, effecturum considerat, nisi cæteras sub Elsburgo constitutas advocaret in subsidium copias; Eas igitur, missis illuc nuncio, jubet quantocius Calmarniam advolare. Cæterum XXV. Junii die, cuidam hostis sub arce navigio flammam injecit, ut illis simul castrum accenderetur. Quæ tamen à nostris mox extinctæ, Danos spe conceptâ frustrabantur. Ac nè idem denuò attendandi haberent occasionem, XXVII. Junii, subdiderunt flammam ipsimet nostri cunctis navigiis propè castrum constitutis. Porrò VIII. Julii, alius Dani exercitus, nimium hætenus desideratus, quem ducebant Gerhardus Rantzovius & Steno Maltesonius, Calmarniam advenit, quo cum protinus Sueones conflixerunt. Nec minus nostra classis expectata, hosti subsidium prohibitura maritimum, tandem X. Julii fretum ingreditur Calmarnense; Quando pugnam Dani oblatam detrectarunt, & nihilominus Rex Carolus plures sibi copias animadvertens necessarias, per Jesperum Matthiæ advocavit Vestrogothicas, domi non utiles, quod hostis Elsburgo migrasset.

Alius

Alius fuit nostrorum status in Russia; Siquidem ibi fraudes Novogardenfium multiplices vindicaturi, & ipsos subjugaturi, centum millibus constantes, cum V. solum millibus, XVI. Julii, vastissimam invadunt civitatem, & immensis spoliatam divitiis, capiunt. Incolæ autem & acolæ vitâ donati, Regno Sueciæ spondent subjectionem, unumque ex filiis Caroli Regis Ducem se designaturos, sanctè promittunt; Et propterea Jacobum de la Gardie, XVII. Julii cum triumpho in acropolin perducunt. Qui Novogardiâ non contentus, aliquot deinceps propinquas occupat munitiones, nempe Stararuffam, & Porco, hisque captis, misit Edvardum Horn, cum MD. bellatoribus, tentatum Plescoviam, ubi passus ille repulsam, copias reducit Novogardiam, ibique cum aliis reliquum anni transigit. Verum quo nostri die Novogardiam expugnarunt, Rex Carolus quoque Calmarniam recuperaturus, confortato arcis præsidio mandat ex tormentis oppidum accendere, & flagrantem invadere, ipsemet cum reliquo foris exercitu binis locis simul eandem oppugnaturus. Nec defuit principio successus molitioni, cum ita nostri civitate potiti, hostem ex munitione sub castro constructa fugarint; Plurimos Danorum trucidarint; reliquum urbis cum bonis hostium inflammaverint. Ast cum nimis diu ad prædam discurrerent, Princeps Lunenburgensis, cum exercitu superveniens Danico, illos expulit, plus quam mille fuorum desiderantes.

Castra verò propè civitatem, fossis, gerris, pluteis & vallis firmata, Sueones habebant, in fossatumque à nostris occultè ductum sub hostilem munitionem, XVIII. Julii, hostes facto impetu, indè Suecos profligarunt, & quosdam ceciderunt. Quo præterea die abeunt Olaus Hardius & Steno Clausonius, cum nonnullis cohortibus in parochiam Liungebygensem, ubi cæsis sylvis, castra firmarunt, & omnem Dano illac com meatum aliquandiu præripuerunt. Tertium porrò munimentum habuerunt nostri sanè validissimum in Grimscherio, quod XIX. Julii, hostis incursans, cum grandi suorum exitio fuit indè fugatus. Quâ occasione Rex suos in arce & classe, invisit milites, quos ad bellandum fortiter pro patria hortatus est, & illinc regressus, postridiè Henrico von Kalen, Boëtio Gustavo, ac Petro Michaëlio, ad castra vocatis, in arce subrogavit Christopherum Somium, hujus hominis verba thraonica plus æquo æstimans.

Deindè XXI. Julii, classis hostium XXVII. constans navibus, in freto comparet, in quam nostra exitu prohibita, sub vesperam irruens, in Oceanum evadit, uno solum amisso navigio, ad scopulos impacto; Nostri quoque in Grimscher illius metu perculsi, translatis hinc machinis, munitionem deseruerunt. Sed postridiè, nimirum XXIII. Julii, hostis simulans nostra se invasurum castra, Sueticam occupat myoparonem, & parones aliquot cum tormentis non paucis. Postea nos terrestri pugna Dani adorti, utramque Finnonum capiunt munitionem, & multos ipsorum cædunt, bona mercatorum diripiunt, ibi venum exposita, machinasque nonnullas sui juris faciunt; Non tamen impuniti abeunt, cum quidam eorum vulnera & mortem secum reportaverint, illorumque unus, Dux Georgius Lunenburgensis, per lumbos glande trajectus plumbeâ, discesserit. Igitur hujusmodi propter clades, sicut etiam quod ex mari terraque impeteretur exercitus Sueonum, postero die ad Risby fuit reductus. Somius propterea suis in castro rebus diffusus, cum hostibus cœpit colludere, quorum Ducem Stenonem Maltesonium crastino excepit symposio.

Quamobrem ut Somius patriæ, & Regiæ Majestati fuit pro innumeris

beneficiis ingratiſſimus perfidiſſimusque, ita heros ille mavortius Jacobus de la Gardie, iisdem perſtitit fideliffimus; Utpote qui eodem tempore Regis nomine Suecici & liberorum, fidelitatis juramentum à Novogardenſibus ſub dio ſuſceperat, iſtisque deinceps miſſis quaquaverſum literis & nunciis, cunctos hortabantur Ducatus incolas, ad ſpondendam Regno Sueciæ ſubjectionem. Proinde cum reluctarentur plurimi, eos armis ſenſim Jacobus ſubjugavit, & Noteburgum, Ivanogrodium, Jamam, Coporiam & Augdoam occupavit, cæterasque Provinciæ munitiones impugnavit. Interea verò Novogardenſes & his adhærentes, ablegatis in Sueciam oratoribus, filium Regis Carolum Philippum ſibi Ducem humiliter poſtularunt, quem admodum ſequentis anni teſtabitur hiſtoria.

Cæterum hujus anni XXIX. & XXX. Auguſti diebus, Danus turrim arcis Calmarnenſis australem aſſiduis diverberat exploſionibus, ac poſteriori die, quanquam CXLIV. globos in eandem contoriſſet, tamen haud magni damnum momenti attulit. Quapropter fulminatione tantisper intermiſſa, protinus Riſbygenſia inſeſtat hoſtis caſtra, & ibi accepta dataque clade non modicâ, remeat Calmarniam, ac poſtridiæ ſua repetens tonitrua, CCXLIX. globis in propugnaculum contortis, partem ipſius ſternit; non tamen tantam, ut per illam poſſet caſtrum invadere, quam & mox caſtrenſes obſtruxerunt. Deinde cuniculos agit, conatu etiam vano, & idcirco Calendis Auguſti, conſueta uſurpat fulmina, CCCLXXX. globis noctu diuque arcem diverberando. Quo die Rex Carolus de ſtatu caſtrenſium informatus, & ſubſidium rogatus, promiſit infra triduum ſe pulveris, victualium & pecuniarum inopiæ ſuccuſſurum, caſuque forſitan aliquo impeditus, non miſit. Atqui ut ficto, ſubdolo & perfido Somius animo commeatum à Regiâ Majestate flagitavit, cum præcipuè quoad victualia, in caſtro haberet plus quam ter mille orcas frumenti, & reliquorum eſculentorum copiam non modicam, quam partim Rex providiſſet, partim cives eò ſecum attuliſſent; Itâ quoque præſidiariorum Capitaneos, II. Auguſti, ad ſuum conclave vocatos, fucate admonebat, ideò fidelitatis Regi Sueonum ſervandæ, & arcis uſque mortem propugnandæ, nè ab illis ſuam cum hoſte colluſionem & conſpirationem ſubolſacientibus, alias forſitan caperetur vel occideretur. Succellit homini dolus nefario, & quod inſuper prætenderet, non plus quam ſeſqui cadum pulveris nitrarii reſtare, ac propterea ſaxis hoſtem eſſe repellendum, miles actutum ſilices, quibus area caſtri fuit conſtrata, in vallum certatim deportavit. Circa horam verò IV. pomeridianam, accitis denuò Capitaneis Somius inſinuat, Danos craſtinâ die inſauros arcem, & cum pulvere deſtitutus, ipſam non poſſet diutius contra tantam hoſtis potentiam defendere, nec ſuppetias à Rege Carolo, ſibimet conſulere amplius, multò minus aliis, non valente, haud expectaret, cogi ſe caſtrum Danis cras dedere.

Ac licet quidam Capitaneorum, non auſi palam homini furioſo contradicere, ſubmurmurando reſponderunt, binas vel ternas prius hoſtium impreſſiones eſſe ſuſtinendas; tamen ille ſurdâ id aure ſuſcipiens, & egrediens, ſuâ reliquum perſuaſione militem ſeduxit præſidiarium, moxque non difficulter à Dano impetratâ armorum ſuſpenſione, cum binis centurionibus ad caſtra hoſtium ſe contulit. Quorum gratiâ Georgius Lunge, & alii duo, protinus in caſtrum obſides mittuntur, idque procul dubio, propterea, nè diuturna Somii proderetur, & poſtea mulctaretur cum hoſte conſpiratio, aut nè præſidiarii ſcelere colluſionis animadverſo, Somioque excluſo, arcem viriliter defenderent. Caſtra igitur hoſtium totâ nocte tympanorum fragore & tubarum clangore perſonabant, ibique Somius, aſt in

in arce obsides, poculis usque noctis medium indulgebant. Quando unus eorum, qui Somium comitabantur, Dani literas in castrum attulit, quibus prima luce prælectis, quod continerent, Somium ultrò promississe, & quidem cum libero præfidiariorum consensu, arcis deditiōem, responderunt nostri milites, Somium mentiri. Quos placarunt obsides, affirmando in Cancellaria erratum, & per eundem rescribendo, tabellarioque redeunti occurrit Somius, per scalas cum Rege Danorum ascendens vallum, ac mox pulsato tympano, palam edicens, ut miles qui Dano nollet militari, antè solis occasum indè migraret. Sed omnis trium spacio horarum evoluto, arma & quidquid prætereà valeret miles portare, secum deferens, mœstus in Oelandiam secessit, præter XXIV. quos Somius revocatos, coëgit sub pœna suspendii Dano militari. Detenti quoque fuerant, arcis præfectus, scriba, & librator; non tamen diutius quam rationes absolvissent. In signum denique victoriæ, omnia retinuit hostis castrensium vexilla.

Ità fortissimum Regni Suecici castrum limitaneum, III. Augusti die, citrà necessitatem Dano proditur, qui proptereà Somio proditori, deinceps patria exulaturus, insigne donavit latifundium inter Lubecam & Segebergam situm, nomine Kolstorpium; navigium cum senis tormentis æneis; bona civium in castro asservata, & residua Regni Suecici victualia, præter illas ter mille orcas frumenti, ac tandem pro viatico dedit eidem thalerorum mille imperialium, torquem omittens, non auream sed canabinam, quâ jure meritissimo donandus fuisset. Cæterum arrogantibus ad Regem Carolum literis Somius destinatis, culpam illius Majestati arcis deditæ imputavit, quod promissum non misisset subsidium, & sesqui orca pulveris tanta non posset defendi munitio; Proptereà Neutralium se judicium, alibi tamen quam in patria non refugere sententiam protestatur; Imò in patriam se non rediturum, quam diu Nicolaus Chesnecopherus ac Ericus Elaius, in ea dominarentur, quod scribarum nollet subesse imperio; Sicut neque vellet, ipsorum instinctu, tot colaphos à Rege parum fano accipere, quot non ità pridem inflictos tulisset. In eandem fermè sententiam perscripsit Johanni Ulffparrio, insulam gubernanti Oelandicam, addens Christianum Daniae Regem, ocreis & calcaribus indutum esse, quæ Doctor Nicolaus, & Ericus Elfionius, venirent modo detractum; Simulque Johannem admonens, ut cum Danus Oelandiam esset propediem invasurus, & subactus, tantæ ipsius potentia, nullatenus se opponeret, si suis & insulanorum vellet rebus salutique consultum.

Porro V. Augusti die, Rex Danorum insignes castri machinas Calmarnensis, navibus impositas, Hafniam transmisit, præter ternas quas Saxoniæ & Holsatiæ Ducibus donavit. Deindè ad gratiam Deo pro victoria solvendam conversus, proximo die Dominico, solenniter in Ecclesia doxalogion Ambrosianum curavit canendum, & concionem latinè habendam, postridièque orator expiravit. Interim Danus Oelandicæ accinctus impugnationi, VIII. Augusti, cum tribus præfatis Ducibus, Somio & milite copioso, insulam accessit, quam, sicut & castrum Borcholmen- se, Johannes Ulffparrius, impigrè defendit aliquandiu, & tandem à suis commilitonibus derelictus, ab hosteque victus, dedit utrumque XIX. Augusti. Postridiè autem Rex Daniae fidelitatis juramento ab Oelandis suscepto, Calmarniam regreditur; Quando ibi comparens Rex Sueonum cum suo exercitu, reducem provocat Regem Christianum ad monomachiam, quam ipse detrectat, & contumeliis acriter decertat, hasque non moratus Sue-

cus, ovans ad sua remeat castra; Quæ hostis XXII. Augusti, non speratus adveniens, triduo impugnavit, multis utrinque cadentibus, de nostris tamen pluribus. Quorum Rex cladem vindicaturus, XXIV. Augusti tanto fertur in Danos impetu, ut redire cogerentur, ipsosque infecutus, verbera ingeminaret. Post quatrimum tamen hostes reversi, tantundem lucrantur, & nostri denuò infecuti abeunt, sed non affecuti. Hollandorum interea Legati, quædam cum Rege Carolo in castris deliberarunt negotia, quos demum convivio exceptos, ad Danum remisit. Hic dubio procul, non parum suscepit doloris ex morte Maltesoniorum, quorum Steno XXVI. Augusti, & III. Septembris, Fridericus, illam obiissent.

Hactenus autem Rex Britannorum Suecis & Danis funesto se bello enervantibus, magnoperè compassus, suos misit Legatos pacis ergò instaurandæ. Quibus aures Rex Carolus, V. Septembris, benevolas, & responsum, lautissimumque præbuit epulum, ad Christianum Regem postea remissis. Qui XI. Septembris in Daniam rediit, & ipsum nostri frustra persecuntur, post triduumque hostium residuos ad pugnam lacessunt, & spoliis onusti, abeunt. Quapropter Dani nostrorum se incursionibus subducturi, munitione solo adæquata suburbana, in oppido, castroque refugium captarunt XVII. Septembris. Quorum etiam multi ad hyberna in Daniam, à Suecis viam obsidentibus, prohibiti secedere, in Oelandiam se contulerunt, ubi minus fuerunt securi; Nam Dux Gustavus persuasis Oelandis, ut suum quilibet hospitem trucidaret advenam, XX. Septembris cum binis millibus illuc in silentio trajecit, & præfato incolarum auxilio insulam nocte sequenti occupavit. Istud proinde alterum fuit tirocinium ejus Celsitudinis militare, non minus heroicum, quam fuerit primum, Christianopoli editum. Tertium porrò censetur, quod postridiè castrum aggressus Borcholmense, ipsum IX. Octobris hostibus extorserit, quo melius firmato, statuque insulæ salubrius ordinato, ad parentes cum insigni revertebatur triumpho.

Cæterum in absentia filii, Rex Carolus, etiam aliis intentus Regni negotiis, publicat comitia in Novembri celebranda, & indigena milite domum remisso; sed alienigenâ per Smalandiam in hybernis relicto, XVI. Octobris, cum Duce Gustavo, aliisque non paucis, Uplandiam versus admodum æger festinat. Quocirca cum venisset Alhemium, ibi cymbæ imponitur, & Nycopiam devehitur. Quò XXVI. Octobris pertingit, viribus & loquelâ omnino destitutus. Interea terrestri matrem itinere Dux Gustavus deducens, nocte proxima cum Principe simul Johanne illuc accessit. Elapso autem quatrimum, XXX. Octobris, circa horam diei XI.

Rex Carolus, annos natus LXI. animam exhalavit.

